

Waarom twifelen aan

WAAROM
TWIJFELEN
AAN

sven naessens

Omslagontwerp: Jan Depover
Coverfoto: Shelsey Maras
(<https://www.facebook.com/Shelseymarasphtography>)
Vormgeving: EPO
Druk: drukkerij EPO [www.drukkerij-epo.be]

© Sven Naessens, 2014
E-mail: sven-naessens@telenet.be
Volg dit boek op: <https://www.facebook.com/waaromtwijfelenaan>

Isbn-nummer = 978 94 91297 95 3
Nur-code = Nur 740
Depot-nummer = D 2014/2204/7

Inhoud

Waarom twijfelen aan grenzen vol percepties 9

- Mijn gekleurde jeugd jaren 9
- Ik heb niets tegen Bart De Wever 18
- Ik ben geen racist maar... 24
- Over hoofddoeken en regenbogen 29
- Over GAS en overlast 33
- The Bucket List 39
- Crommunicatie 43

Waarom twijfelen aan Vlaanderen? 53

- Mijn dierbaar V(ooroordeel)laanderen 53
- Met dank aan Sint-Maarten, het mini-België 58
- Wat hebben Genk en La Louvière gemeen? 63
- Iedereen is verschillend, verschil moet er zijn 71
- De Fritzpalen, lege dozen met een boodschap 83
- Importen en exporten 89
- Het ©onfederale schaamlapje 97

Waarom twijfelen aan de (neo)liberale agenda voor het Vlaanderen van morgen? 105

- I walk the line 105
- Keuzes maken 112
- De grootste leugen ooit? 121
- Take those shackles of my feet so I can dance 127
- De politieke uitbuiting van het alleenrecht 135
- Mambo No. 7 142
- Via geïndoctrineerde evolutie naar een sociaal-economische
®evolutie 157
- Society you're a crazy breed 205

Er zijn drie vragen die mij (te) vaak gesteld worden: waarom ik twijfel aan Bart De Wever, Vlaanderen en de (neo)liberale agenda voor het Vlaanderen van morgen. Soms volgt dan nog de vraag of ik iets heb tegen Bart De Wever. Maar hoe kan ik iets hebben tegen iemand die ik nog nooit ontmoette? Het antwoord is dus nee. Wel betwijfel ik, heel erg zelfs, dat genoeg mensen beseffen voor welke ideologie Bart De Wever staat. Of beter gezegd: waar die ideologie voor staat, en wat ze in de praktijk betekent. Waarom ik twijfel aan Vlaanderen? De enige twijfel die ik heb, is of er nog wel ruimte zal zijn in het toekomstige Vlaanderen voor iemand als ik, die droomt van een open wereld, vrij van opgelegde grenzen. En ja, ik heb twijfels, veel twijfels over hoe de toekomst van gewone mensen er zal uitzien nadat de (neo)liberale-economische visie in de praktijk is omgezet. Twijfel over onze toekomst als samenleving in haar geheel wanneer de ‘apartleving’ wordt gepromoot. Drie vraagstukken dus, die ik in dit boek elk afzonderlijk zal behandelen. Zelf ben ik geen schrijver, en ook geen academicus. Verwacht dus geen diepgaande analyses of Marxistische benaderingen. Vanuit mijn eigen ervaringen stel ik zaken in vraag, neem stelling in maar verketter hierbij niets of niemand. Ik zeg ook tegen niemand wat ze zouden moeten doen. Iedereen heeft een keuze en die keuze staat iedereen vrij. De lezer zal het misschien niet altijd juist vinden, maar ooit schreef ik: ‘Niemand bezit alle wijsheid, geen enkele gedachte bevat alle waarheid maar door discussie komen gedachten, soms, dichter bij elkaar.’ Dat is dan ook de inzet van dit boek. Ik antwoord op drie vragen die mij (te) vaak gesteld worden en ik hoop dat mijn antwoorden tot nadenken stemmen en de discussie zullen uitlokken. Want het is net dat wat veelal ontbreekt: de inhoudelijke discussie. En dat doet mijn twijfel alleen maar toenemen.

*On bended knee is no way to be free,
Lifting up an empty cup I ask silently,
That all my destinations will accept the one that's
me,
So I can breathe.
Circles they grow and they swallow people whole,
Half their lives they say goodnight to wives they'll
never know,
Got a mind full of questions and a teacher in my
soul,
And so it goes.*

– Eddie Vedder,
'Guaranteed', soundtrack *Into the Wild* (2007)

Waarom twijfelen aan grenzen vol percepties

'It's funny how humans can wrap their mind around things and fit them into their version of reality.'

–Rick Riordan, *The Lightning Thief*

Mijn gekleurde jeugdijaren

Als ik dit schrijf, ben ik 42 jaar. Mijn eerste dertig levensjaren heb ik geleefd en beleefd in 2050 Antwerpen, de postcode die verwijst naar Linkeroever. Wereldberoemd door zijn eigen strand aan de Schelde: dé plage. U leest het goed: niet zomaar een plage maar wel dé plage, ooit bezongen door De Strangers in de wereldhit *'t strand van 't St. Anneke'*. Dé plage met zijn openluchtzwembad en tot voor kort een minigolf. Op de groene vlakte achteraan lijkt de houten speeltuin onverslijtbaar, de Vliegende Hollander heeft jaren geleden, samen met De Roma, de strijd tegen de tijd verloren. Radio Minerva is wel nog steeds alive and kicking en de geïmporteerde molen uit Limburg staat, weliswaar na restauratie, nog altijd overeind. De opbouw van dit Blankenberge aan de Schelde begon in de jaren dertig. In 1933 werd het toen nog bijna volledig onbebouwde Sint-Anneke in tweeën gedeeld. De Waaslandtunnel, die in de Antwerpse volksmond de naam 'konijnenpijp' kreeg en nu nog altijd zo wordt genoemd, werd geopend en dat zorgde voor een paar communautaire twistpunten. Men moest immers tol betalen, wat Luikenaars niet hoefden te doen als ze de Maasbruggen overstaken. Some things never change. Ook toen al verwezen mensen blijkbaar liever naar wat anderen niet hoeven te doen dan dat ze zouden strijden tegen wat hen werd op-

gelegd. Op 31 juli 1958, vijftientig jaar later dus, werd de tol eindelijk afgeschaft. Sinds 1933 is Sint-Anneke dus door de Waaslandtunnel in twee verdeeld en dat had zo zijn gevolgen voor mijn jeugdijaren. Ik heb redelijk lang in het deel gewoond tussen dé plage en de konijnenpijp. Twintig jaar later, in de jaren vijftig, ontstonden de eerste wijken met sociale woningbouw. Die sociale-huisvestingsgedachte bleef bewaard. Sint-Anneke heeft ook nu nog vooral sociale woningen. Vanuit het niets heb ik als broekie rijzige blokken zien verschijnen, sociale appartementen met als pièce de résistance ‘den blok van vijftientig’ (het gebouw telde 25 verdiepingen) in de wijk Europark, aan de andere kant van de konijnenpijp. De meeste mensen kennen het gebouw echter als ‘de Chicagoblok’. Die bijnaam heeft altijd gezorgd voor waanzinnige verhalen. Er hangt dan ook een mysterieuze waas rond het gebouw. Door de vele ‘wolkenkrabbers’, zo noemde je die blokkendozen in die tijd, wonen er nu bijna 15.000 mensen op Sint-Anneke.

Verder heb je nog het Sint-Annekesbos, met zijn natuureservaat Blokkersdijk. Aan de rand van het bos, aan je rechterkant als je de konijnenpijp vanuit Antwerpen komt uitgereden, liggen voetbalvelden. Nu zijn ze eigendom van de fusieclub Sparta Linkeroever – die overigens opnieuw in moeilijke papieren zit, zo heb ik mij laten vertellen. Vroeger echter, vochten Sint-Anneke Sport en Sparta Zwijndrecht daar naar jaarlijkse gewoonte hun derby uit. Beide ploegen zijn inmiddels verdwenen, al leven ze voort in de fusienaam. Wat velen waarschijnlijk niet weten, is dat er een stuk geschiedenis uit lang vervlogen tijden achter die derby’s zit. Linkeroever behoorde vroeger immers tot het Waasland, meer bepaald tot Zwijndrecht, en was ook bekend onder de naam Borgerweertpolder. Sinds 19 maart 1933 zijn wij van ‘Sint-Anne’ echter allemaal chauvinistisch geworden. Inwoners van Antwerpen. Daarom werd de Waaslandtunnel in de volksmond omgedoopt tot de konijnenpijp. Aan de overkant van het bos, Blokkersdijk en de voetbalvelden, ligt de zandvlakte. Volgens de legendes uit onze kinderjaren heeft de maffia daar menig rekening vereffend. Vermoorde mensen werden in vaten gestoken, en met wat beton erover in een gat van enkele meters diep gedumpt, dat

het slachtoffer zelf gegraven had. Zo simpel gaat dat in een kindergeest. Het droeg bij aan het Chicago-imago dat Linkeroever had, en dat nu nog leeft bij sommige mensen. Wij droegen graag bij aan het verhaal, dat echter grotendeels zichzelf schreef door de jaren heen. Uit een plaats komen die vergeleken wordt met Chicago, dat is nu eenmaal ‘graaf’ in de jongerenwereld. Dat was toen zo en ik ben er vrij zeker van dat het nu niet anders is.

Steek je de zandvlakte over en passeer je de Blancefloerlaan, dan stond je vroeger aan het openluchtzwembad ‘Galgenweel,’ met vlak ernaast onze eigen grote plas met dezelfde naam. Alleen moet er ook hier het bepaald lidwoord ‘dé’ voor geplaatst worden. Dé Galgenweel dus. Aan de overkant dé Schelde en met een uitzicht op dé mooiste stad ter wereld. Chauvinistisch, ik schreef het al. Links afslaan brengt je uiteindelijk tot aan de voetgangerstunnel, met net daarnaast een openluchtmuseum, ook wel de boeienweide genoemd. Het is een van de culturele hoogtepunten op Sint-Anneke: een groen veld beplant met boeien uit de zeevaartgeschiedenis. Als je voor de voetgangerstunnel staat, is het nog 572 meter tot aan de mooiste stad ter wereld et voilà, dat is Sint-Anneke in een notendop. Mijn lagere school doorliep ik in het Sint-Annacollege in de Goethestraat, niet zo ver van dé plage, een katholieke school. Daar zat ik samen met kinderen die namen hadden als Kurt of Peter. Exotische namen waren er toen nog niet. Mijn moeder vertelt graag het verhaal van de busrit waarop ik voor het eerst een zwarte medemens zag. Me van geen kwaad bewust ben ik toen blijkbaar in een niet-aflatende lachbui geschoten, tot tranen met tuiten toe. Mijn moeder had er meer problemen mee dan de brave man, die er gelukkig zelf ook de grap van inzag en vriendelijk ‘salut’ zei toen hij afstapte. Mijn eerste, zij het korte, ervaring met de intrede van de multiculturele samenleving was een feit. De eerste vreemdeling – wat een verschrikkelijk woord toch – die ik dagelijks zag, was een Vietnamees jongetje. Banja was zijn naam. Of het juist geschreven is, weet ik niet. Ik moet toen in het vierde studiejaar hebben gezeten, Banja zat wat lager. In elke klas werd er uitgelegd waar hij vandaan kwam en meer nog, waarom hij voortaan bij ons naar school zou gaan. Wij stelden daar ons verder geen vragen bij. Hij sprak onze taal niet, maar dat was geen probleem. We gaven

met plezier wat knikkers en leerden hem het spel. Muurke klop of voetballen, hij deed altijd mee.

Daarna volgde het middelbaar. Het katholieke Sint-Thomascollege met, hoe kan het anders, een schooluniform. Alleen zwart, blauw, grijs en wit waren toegelaten. Weg met de diversiteit, lang leve de uniformiteit. Op mijn eerste dag stapte ik door de schoolpoort in... een knalrode jas. Toen al weigerde ik mij een keurslijf te laten aanmeten. Mijn ouders hebben het toen mogen uitleggen, althans zo herinner ik het mij toch. De rode jas bleef, maar de toegelaten uniformkleuren vonden toch meer en meer hun weg naar mijn kleerkast. De rebelse strijd niet opgevend, heb ik toen mijn conservatieve boekentas opzijgeschoven en geruild voor een fluorugzak. Rebels zijn, ik denk dat het er bij mij altijd al heeft ingezet. Ook hier, op het Sint-Thomascollege, waren er buiten Khaled geen vreemdelingen. En op zijn kleurtje en zijn naam na was er weinig vreemds aan Khaled. Hij sprak vloeiend Antwerps en stak even graag kattenkwaad uit als elk ander kind van die leeftijd. Veel 'vreemdelingen' had ik dus nog niet leren kennen. Dat veranderde toen ik mij eindelijk mocht aansluiten bij Sint-Anneke Sport. In de jaren die volgden, groeide mijn vriendenkring gestaag, en daarmee steeg de diversiteit. Ik maakte kennis met namen als Torres (Spaans) of Mondakka (Chileens). Ik mocht Congolezen, Turken en Marokkanen met voornamen als Carlos, Tabi of Rachid tot mijn vrienden rekenen. Sint-Anneke was al langer, en is nog steeds, een multiculturele samenleving en ik begon ze toen te leren kennen.

De eerste kennismaking met het Chicago van Antwerpen verliep anders dan verwacht. De verhalen waren er nu eenmaal en ook mijn ouders hadden liever niet dat ik de konijnenpijp overstak. Op een gegeven moment heb ik mijn drempelvrees toch overwonnen en ben ik tot daar gewandeld. Ik moest immers de tweedeling van de konijnenpijp overwinnen, iets wat ik tot dan toe alleen had gedaan langs de zijbanen Gloariantlaan of Halewijnlaan, nooit door het centrum, nooit rakelings langs de Chicagoblok, altijd in een zo groot mogelijke boog eromheen. Zodra ik was aangekomen aan de betonnen kolos, zag ik tal van kinderen samen voetballen, net zoals

wij deden aan de andere kant van de konijnenpijp. Het enige verschil: hier was meer kleur aanwezig. Al snel ontdekte ik dat zij allemaal naar stedelijke scholen gingen en dat ik hen daarom niet zag op mijn katholieke school. Ik bleef maar twee jaar in het Sint-Thomascollege en ging daarna mijn geluk beproeven in het Sint-Jorisinstituut in Bazel City. Niet evident als eerste en enige chauvinist uit Antwerpen. Daar was ik de vreemdeling onder de autochtone bevolking. De eerste weken waren niet van de poes, ik moest mezelf met de regelmaat van de klok verdedigen. En zelfs nu nog, als ik sommigen van hen terugzie, komt het weer naar boven. ‘*Gij zijt van Antwaarpe zekers.*’ Het komt later nog terug in dit boek maar grenzen, die bestaan voornamelijk in ons hoofd en op die manier zijn ze er overal en altijd.

Op Sint-Anneke werd mijn vriendenkring intussen groter en diverser, maar vooral ook hechter. Samen uit, samen thuis was ons devies. Veel geld hadden we niet, dus moesten we creatief zijn om ons te ontspannen. *The place to be* in de zomer was het openluchtwembad op dé plage. We zorgden ervoor dat er een paar vrienden betaalden aan de kassa zodat de rest op hetzelfde moment aan de andere kant over of onder de omheining kon kruipen. Het was de enige mogelijkheid om samen te genieten van het openluchtwembad. Werden we geklist, dan gingen we met heel de groep een tijdje undercover aan dé Galgenweel. Tot we ons weer konden laten zien aan het openluchtwembad op dé Plage. Plantrekkerij, zeggen ze in Antwerpen. Altijd en overal waren we samen, we maakten geen onderscheid tussen elkaar. Op 9 oktober 1988 veranderde echter de wereld in Antwerpen. Het Vlaams Blok won 17,7% van de Antwerpse stemmen voor zich en kreeg tien zetels. Het racisme had een gezicht gekregen, erger nog, mijn vrienden kregen die dag ook een ander gezicht aangemeten. Je voelde dat ook, waar je ook ging. Onlangs las ik het boek ‘*Een paradijs waait uit de storm*’¹ van een vriend van mij, Thomas Decreus. Die raketde een boutade op die ik spijtig genoeg vergeten was. Als de vreemdeling niet werkte, was hij een profiteur, werkte hij wel, dan pakte hij onze jobs af. Een win-winsituatie voor het racistische discours, want

1 Decreus, T., ‘*Een paradijs waait uit de storm*’, EPO.

probeer daar maar eens een menselijk antwoord tegenover te zetten. Dat alles versterkte de onderlinge band in onze groep van vrienden nog meer. Wij maakten immers geen onderscheid, toen niet en nog altijd niet. Veel andere mensen deden (en doen) dat wel. Zo had ik vrienden van wie de vader of moeder, die uit de Vlaamse klei getrokken was, getrouwd was met iemand van niet-Belgische afkomst. Die in ons land geboren en getogen vrienden kregen van mensen die hen niet kenden bijna nooit de stempel Belg, altijd ging het over een Marokkaan, Turk of neger. Wat één druppel kleurverschil al niet kan bewerkstelligen in de geesten van sommigen. De wansmakelijke ideologie rond racisme veranderde ook de dynamiek in Antwerpen. Tooghangers uit het Vlaams-nationalistische café 'De leeuw van Vlaanderen' zochten, en vonden, met de regelmaat van de klok ruzie met mensen uit café 'De Muze'. Het onwaarschijnlijke was gebeurd: in de straten van Antwerpen werd er opnieuw gevochten tegen aanhangers van het neonazisme, van racisme. Geld om in 'De Muze' te zitten hadden we niet, tijd om het racisme te bestrijden des te meer. Inhoudelijke discussies voeren zat er niet in. Het kleurenpalet van onze groep werkte als een rode lap op een stier. Nadat ik al geleerd had dat niet iedereen gelijk aan de start verschijnt, leerde ik ook dat niet iedereen op eenzelfde manier werd bekeken. Mensen, mijn vrienden, werden gecatalogiseerd, iets wat de dag van vandaag, zelfs meer dan toen, nog altijd gebeurt. Toen bestond de catalogus uit twee delen: wij en de vreemden. Vandaag lijkt de opsplitsing oneindig en gebruikt iedereen ze zoals het hem uitkomt: Turken, Marokkanen, Polen, werklozen, gepensioneerden, zieken, ouderen, jongeren... U kent de catalogus ook wel, u staat er immers zelf ook in. De strijd in de straten is ondertussen verdwenen, maar de racistische en neonazistische gedachte in Antwerpen blijft door de straten zweven. In 2008 werd De leeuw van Vlaanderen nog veroordeeld omdat ze een SS-opschrift hadden aangebracht boven de deur.

Maar net als nu, stond ook toen de tijd niet stil, ging het leven verder. Sommigen onder ons waren ondertussen oud genoeg en gingen bijwerken, anderen wilden wel maar mochten niet. Zij werden opnieuw gecatalogiseerd. Een vakantiejob zat er voor hen zelfs gewoonweg niet in. Maar er was ein-

delijk wat geld in de vriendenkring en dus deelden we dat als het nodig was. Ik heb het nooit slecht gehad thuis, verre van zelfs. Maar onze groep was niet alleen divers in kleur, hij was dat ook in de mogelijkheden die we van thuis uit en van buitenaf kregen. Sommige ouders werkten dag en nacht om hun kinderen alles te proberen geven, en toch was er nog altijd een verschil. Ook dat ben ik nooit vergeten: niet iedereen komt gelijk aan de start en sommige ouders moeten veel harder werken dan andere om hun kind zo veel mogelijk te geven. En dan hadden ze vaak nog altijd minder. Maar onder de vrienden deed dat er niet toe. Voor de mensen rondom ons des te meer. Zo herinner ik mij avonden uit in 'De Paardenstal', waar je kon kiezen: een bak bier kopen of drinken uit een glas. De bak-bier-optie was de goedkoopste en dus was die keuze telkens weer snel gemaakt. Dat was dus niet om stoer te doen, dat was gewoon onze economische realiteit. Meestal hield ik de pot bij. Iedereen die kon, legde bij en diegenen die niet konden, dronken tóch mee. Als ik dan een bak bier ging halen, voelde ik soms de afkeurende blikken in mijn rug. 'Wat is het probleem, jongen, kan je geen bier uit een glas betalen?' Op een slechte dag was dat het moment om te vertrekken, op een goede dag kon er nog een antwoord af. 'Nee, en heb jij daar een probleem mee?!' Meestal was zo'n antwoord genoeg om verdere ruzie te vermijden. Maar zoals altijd en overal zijn er soms mensen die zichzelf verheven voelen boven de rest, die het niet kunnen laten om toch nog een stapje verder te gaan. Zo kreeg ik ooit de opmerking: 'Dat kan natuurlijk veranderen met een diploma. Heb jij er één of ben je al gestopt met school?' Alsof stoppen met school onvermijdelijk was voor 'mensen zoals wij'. Het antwoord dat ik toen gaf, geef ik vandaag nog altijd als iemand zo'n vraag stelt. Ik zat inmiddels op de Provinciale Technische School in Boom voor mijn graduaat in elektromechanica, maar ik antwoordde: 'Ik heb een A3 beton.' Nooit geweten of die richting ooit bestaan heeft, maar de tegenpartij geloofde me gewoon. Sindsdien kenden mijn vrienden het 'A3 beton'-verhaal. Ik denk dat ze het vandaag nog kennen en ik weet zeker dat er een grijns op hun gezicht verschijnt als ze dit lezen.

In mijn tweede jaar aan de hogeschool werd ik verkozen als lid van het presidium. 'Redactor' werd mijn functie. Die titel prijkte op mijn studen-

tenlint, boven het schild van onze studentenclub ‘Technica’. Een van de voorwaarden was dat je politiek onafhankelijk moest zijn als studentenclub. In mijn eerste jaar schuimde ik al meteen menige cantus af. Liederen zingen terwijl je stenen kruiken met bier leegdrank, het had wel iets. Maar als we bij ‘*De Blauwvoet*’ of ‘*De Vlaamse Leeuw*’ kwamen, verliet ik altijd de tafel. Nochtans had ik beide liederen ontelbare keren gezongen in mijn jeugdijaren bij de Chiro. Maar nu waren ze een symbool geworden in het racistisch discours van het Vlaams Blok. Dat discours was niet het mijne en ik was niet de enige in onze studentenclub die het daar moeilijk mee had. Wij verlieten met een paar de tafel telkens als ze gezongen werden en hielden dat ook heel onze studententijd vol. Maar nu was ik dus ook zelf verkozen en droeg ik een lint. En daar hingen verplichtingen aan vast. Die paar anderen die ook stevast de tafel verlieten, werden mee verkozen en kregen dus dezelfde verplichtingen. Zowel in onze studentenclub als binnen andere wist men goed genoeg dat wij niet meezongen met ‘*De Vlaamse Leeuw*’. Er werd na afloop telkens weer tussen pot en pint over gediscussieerd met de organisatoren van de cantus. Waarom deden wij dat? De opmerking dat wij daarmee aan politiek deden, counterden we door te stellen dat ‘*De Vlaamse Leeuw*’ zingen evengoed aan politiek doen was. Het was een patstelling, een discussie die door niemand gewonnen kon worden. Ik verwijs graag naar de quote die ik bij het begin van dit hoofdstuk heb gebruikt: ‘*It’s funny how humans can wrap their mind around things and fit them into their version of reality.*’ Maar de meeste studentenclubs bleven ons toch gewoon uitnodigen voor hun cantussen en hun fuiven. Verder geen probleem dus. Op vrijdagmiddag hadden we vrijaf. Die dag namen we de bus naar de Rooseveltplaats en van daar wandelden we naar de Ossenmarkt. In ‘t Kroegske van Hans Bonte, oprichter van de studentenclub ‘Ad Fundum,’ dronken we dan een paar pinten alvorens verder te trekken richting het centrum van Antwerpen. ‘t Kroegske was een rechtse kroeg met een cafébaas die toen, en nu nog altijd, voorstander is van een vrij Vlaanderen. Het is een overtuiging zoals een andere, niets mis mee, maar ook daarover later meer in dit boek. In de kelder van ‘t Kroegske werden er cantussen gegeven. Een van de studentenclubs die er zijn clublokaal had, was Westlandia. In het schild van

Westlandia staat de Vlaamse Leeuw en de IJzertoren, met zijn opschrift 'Alles Voor Vlaanderen, Vlaanderen Voor Kristus'. Die deden dus wel aan politiek en het zal niet verbazen dat we op hun cantussen niet echt welkom waren. Maar dat vonden we niet zo erg, we zouden er zelf ook nooit naartoe gegaan zijn.

Studentenfuiven werden meestal georganiseerd in de 'Limelight' in de Kronenburgstraat en in de 'Paradox' op de Waalse Kaai. Het was daar, in de Paradox, dat ik een politiek getint standpunt innam. Het racisme verdween namelijk niet en intussen probeerde men het racistische discours sociaal te kleuren via fascistische propaganda. Men probeerde mensen ervan te overtuigen dat er niets asociaals was aan racisme, dat er niets verkeers aan was. Op een van de fuiven in de Paradox geraakte ik in gesprek met iemand van het AFF, het Anti-Fascistisch Front. Zij streden tegen het fascisme, het kapitalisme en discriminatie in al hun vormen. Ik was direct mee met het verhaal. Ze waren pamfletten voor een betoging aan het uitdelen en ik kreeg er een sticker bij: een driehoek met daarin hun logo en hun naam. Ik vroeg er nog een paar en plakte een van de stickers boven het schild van mijn studentenclub op mijn praesidiumlint. Die sticker op mijn lint werd niet gemaakt door sommige studentenclubs. Het overkoepelende orgaan, de club van de A1, vroeg mij ook om hem te verwijderen omdat ik politiek neutraal moest zijn. Ik antwoordde dat te zullen doen als andere studentenclubs dan ook de politieke verwijzingen uit hun logo zouden verwijderen. Drie jaar ben ik lid geweest van het presidium, drie linten kreeg ik om en op elk lint heeft telkens een AFF-sticker gekleefd. Vijfentwintig jaar later, tussen pot en pint, kwam ik te weten wie mij die stickers heeft gegeven. Merci kameraad, merci Luc. Ik studeerde af en was daarmee de enige van mijn vrienden met een diploma graduaat niveau A1. Tot op de dag van vandaag noemen ze mij het '*ingenieureke van m'n kloten*'. De uitspraak tovert telkens weer een glimlach op mijn gezicht, want er zit meer waarheid in dan sommigen zullen vermoeden. Maar bovenal typeert het hoe wij naar elkaar keken: iedereen was gelijk en niemand voelde zich beter dan een ander.

Ik heb niets tegen Bart De Wever

In een interview met *De Standaard*² liet Bart De Wever ooit de volgende woorden optekenen: ‘Soms lees ik opiniestukken over Bart De Wever en denk ik: die man ken ik niet.’ Dat klopt natuurlijk volledig, er zijn genoeg mensen die een mening hebben over Bart De Wever zonder dat ze hem ooit ontmoet hebben. Ik ook trouwens. En Bart De Wever heeft ook al opiniestukken geschreven over mensen die hij niet kent, dus tot zo ver niets nieuws onder de zon. Langs de andere kant zijn er genoeg mensen die hem dagelijks verdedigen, terwijl zij hem evenmin kennen. Om maar te zeggen: het mes snijdt aan twee kanten. En in alle eerlijkheid wordt de geslagen hond, zoals hij zichzelf graag verkoopt, dagelijks meer gestreeld dan jaarlijks gestampt. Maar hij heeft gelijk als hij schrijft ‘die man ken ik niet’ en dat is dan ook een van de redenen waarom ik niets tegen hem heb. Ik heb hem nog nooit ontmoet, dus ook nog nooit gesproken. We hebben wel al een paar keer gemaïld. Nu ja: één keer heeft hij persoonlijk geantwoord, de andere keren was het een medewerker. Tot zover mijn persoonlijke relatie met Bart De Wever, een paar digitale woorden. Niet genoeg om iets tegen hem te kunnen hebben. Zijn gevoel voor humor en zelfspot kan ik ook best pruimen, al vraag ik me wel eens af hoe spontaan die écht zijn. Bij *De slimste mens* zie je dat sommige grappen op voorhand doorgesproken zijn, en ook Bart De Wever heeft en plein public als eens een minder sympathiek kantje van zichzelf laten zien. Net zoals zijn voorstanders hem dagelijks ophemelen vanwege zijn opgewekte voorkomen, breken zijn tegenstanders hem af op de momenten dat het donker kantje naar boven komt. Misschien heb ik mij daar ook wel al eens aan bezondigd, maar eigenlijk denk ik gewoon dat Bart De Wever, net zoals alle andere mensen, goede en slechte dagen heeft. Stapt hij per ongeluk met zijn linkerbeen eerst uit bed, is dat waarschijnlijk het begin van een dag waarop echt alles fout zal gaan. Mocht hij dit lezen en verschijnt er een glimlach op zijn gezicht, dan zal het allemaal nogal meevallen.

2 ‘De mens is niet goed van nature’, in: *De Standaard*, 2 februari 2013.

Een andere reden waarom ik niets tegen Bart De Wever kan hebben, is dat een rechts liberale ideologie aanhangen voor mij niet genoeg is om iemand op te beoordelen. Ik heb genoeg rechts denkende vrienden en met allemaal heb ik raakvlakken qua muziek, humor, sport en reizen, om maar een paar voorbeelden te noemen. Met sommigen kan ik wat makkelijker discussiëren over hun ideologie dan met anderen, maar nog nooit heb ik iemand uitgesloten omdat hij of zij anders denkt. Iets wat voor mijn vrienden trouwens ook geldt. Ik heb dan ook geen vrienden die racist pur sang zijn. Er zijn er wel die een grens hebben getrokken, maar ook daarover later meer in dit boek. Maar ik heb dus verschillende rechtse vrienden met rechtse opvattingen. Onder die noemer zou Bart De Wever zomaar een vriend kunnen worden, natuurlijk. Misschien spreken we elkaar ooit wel eens ergens aan de toog, tussen pot en pint, en misschien, héél misschien, zeveren en zwanzen we samen de nacht weg. Muziek, sport en ideologie, dat lijken mij al iets te moeilijke gespreksonderwerpen. Maar we zouden het misschien kunnen hebben over zijn boeken.³ Nu ja, ‘publicaties’ is een beter woord. Eigenlijk is er maar één hoofdstuk in een boek, de andere twee publicaties zijn samenraapsels van zijn columns. Ik kocht ze alle drie en heb ze ook gelezen. Het zal sommigen verbazen, maar inderdaad, zijn oeuvre staat in mijn boekenkast. Het commerciële en verkiezingsstrategiegerichte pr-dietboek heb ik wel aan mij laten voorbijgaan. Beetje jammer trouwens, de commercialisering van de politiek, al past het natuurlijk wel in Bart De Wever zijn liberale ideologie. De vrije markt en commercialisering zijn nu eenmaal nauw verbonden met elkaar en pr is de brug tussen de twee. In de lente van 2011 publiceerde uitgeverij Pelckmans samen met de liberale Vlaamse denktank Libera!⁴ het boekje *‘Vrijheid en Oprechtheid’*, met bijdragen van Boudewijn Bouckaert, Bart De Wever en Theodore Dalrymple. Ook dat boekje heb ik gelezen, het ligt nog altijd in mijn kast, tussen boeken van tegenstanders van het triumviraat uit *‘Vrijheid en Oprechtheid’*. Op elf A5-pagina’s schrijft Bart De Wever over zijn bewondering voor dokter

3 De Wever, B., *Het kostbare weefsel. Vijf jaar maatschappijkritiek*, Pelckmans.

Dalrymple, T. en De Wever, B., *Vrijheid en oprechtheid*, Pelckmans.

De Wever, B., *Werkbare Waarden*, Pelckmans.

4 Liberaal-conservatieve of klassiek-liberale denktank (http://www.liberavzw.be/?page_id=21)

Dalrymple en diens visie. Het is een bescheiden bijdrage in de no-nonsens-stijl die zo typisch is voor mensen die over hun ideologie schrijven. Recht voor de raap, de boutades niet schuwend. De rode draad in zijn publicaties is min of meer samen te vatten onder drie noemers: liberalisme, conservatisme en Vlaams nationalisme. Bart De Wever benadrukt altijd het belang van waarden, persoonlijke ethiek, verantwoordelijkheidsbesef en sociale controle voor de samenleving als geheel. Bovendien schuift hij de zelfregulering van elk individu als basisoplossing van veel problemen naar voren. Anders gezegd: mensen zijn verantwoordelijk voor wat ze meemaken en/of wat ze eraan doen. Hij pleit voor een breuk met de sociale structuren die we nu kennen en houdt een pleidooi voor het individualisme en vooral voor méér individualisme. Hij verwoordt het zo in zijn hommage aan Dalrymple: 'Geen enkele mens bij zijn volle verstand zou ervoor pleiten om het individualisme te verlaten.' Het is een mening die ik niet deel. Eigenlijk staan Bart De Wever en ik daarin zowat loodrecht tegenover elkaar, ook al willen we uiteindelijk misschien wel hetzelfde. Zo schrijft hij: 'Zijn wij niet allen schatplichtig aan het liberale idee dat het de vrijheid van elk ieder is om zijn leven te leiden zoals hij dat wenst?' Je zou in die zin zomaar 'het liberale idee' door 'het socialistische idee' kunnen vervangen en niet elke socialist zou je dat kwalijk nemen. Zijn wij niet allen schatplichtig aan het socialistische idee dat het de vrijheid van elk ieder is om zijn leven te leiden zoals hij dat wenst? Ja hoor, het zijn zoete broodjes, en al zeker voor sociaaldemocraten. En toch zeggen beide zinnen iets helemaal anders. Het liberale model zal zich altijd afzetten tegen de herverdeling van de rijkdom van de toplaag, die al zo veel heeft. Het socialistische model zal steeds roepen dat er herverdeeld moet worden zolang er armoede en ander sociaal onrecht is. Bij het liberalisme zal de onderkant van de maatschappij nooit het leven kunnen leiden dat hij of zij wenst. Bij het socialisme is de toplaag van een maatschappij dat lot beschoren. Maar het uitgangspunt van beide is dus blijkbaar een maatschappij met een plaats voor iedereen, recht op een eigen leven, en een goed leven ook. De vraag is dan natuurlijk: hoe kom je aan die maatschappij, aan dat leven? Bart De Wever legt zowel het probleem als de oplossing grotendeels bij het individu. In het interview met *De Standaard* lees ik ook waarom.

'DS: 'Waar staat u ideologisch?'

***Bart De Wever:** 'Ik ben in de eerste plaats een communautarist, een gemeenschapsdenker. De kern van mijn ideologische bestaan is de overtuiging dat er een denkfout zit in de verlichting, namelijk in het idee dat de mens goed is van nature. De mens is niet goed van nature, dat is de gecondenseerde wijsheid van tweeduizend jaar christendom. De mens is in staat tot het allerbeste en het allerslechtste.'*

In die laatste zin schuilt voor mij de kern van onze ideologische tegenstelling. Bart De Wever stelt dat de mens van nature uit, niet goed en dus slecht is, en gaat dus uit van wat ik een negatief mensbeeld noem. Ik geloof nog steeds dat de mens wel degelijk goed is en dat hij altijd zal proberen om er het allerbeste van te maken, ook voor een ander. Een vriend van mij, Frank, is ook overtuigd van de slechte natuur van de mens. Het zit volgens hem in ons ingebakken. Al jaren probeert hij mij daar ook van te overtuigen. Het zal, helaas voor hem, nooit lukken. Maar ik ben wel realistisch genoeg om te weten dat er inderdaad mensen rondlopen die alleen het allerbeste voor zichzelf voor ogen hebben en geen rekening houden met het feit dat dat het allerslechtste kan betekenen voor een ander. Ze bestaan. Net zoals je een groep mensen hebt die het beste voorhebben met anderen en daar zelfs dagelijks een deel van hun eigen allerbeste voor willen opofferen. Het is mijn overtuiging dat die laatste groep veel groter is dan de eerste en dat de massa die tussen de twee in zit zowel het allerbeste als het allerslechtste met een ander kan voorhebben, afhankelijk van de situatie waarin ze zich bevinden. Hoe die verdeling is in bepaalde situaties, dat is voer voor sociologen. Maar ik denk dus dat er in elk van ons een goed mens zit, en als jij dat ook denkt, dan denk je alvast niet helemaal zoals Bart De Wever. Zijn perceptie is vervolgens ook een gedeeltelijke verklaring voor zijn liberale ideologie. Als je uitgaat van het slechtste in de mens, dan moet je je daar immers op voorbereiden, moet je je ertegen verdedigen. Je kan niemand anders echt vertrouwen. Je voorbereiden en verdedigen doe je dan ook het best op individuele basis, want je kan zomaar, op elk moment, verraden worden door een ander. Om iedereen de kans te geven het leven te leiden dat hij of zij wenst, moeten er bijgevolg ook maatregelen worden

genomen, moeten er grenzen worden getrokken. Het bepalen en het bewaken van die grenzen, dat is het omzetten van een bepaalde ideologie in de praktijk. Links klaagt wel eens over het toenemende aantal repressieve maatregelen dat werd genomen onder rechts-liberaal beleid. Maar ook dat is, tot op zekere hoogte, logisch als je uitgaat van het slechtste in de mens. Je moet het slechtste in de mens kunnen onderdrukken om de maatschappij van persoonlijke vrijheid in stand te kunnen houden. Opnieuw, ik ben het daar niet mee eens.

Laten we beginnen met het pleidooi voor individualisme en de uitspraak: ‘Geen enkele mens bij zijn volle verstand zou ervoor pleiten om het individualisme te verlaten.’ De kern van individualisme is dat een groep geen rechten heeft, dat alleen individuen rechten hebben. Elk individu heeft het recht om zijn leven zelf in te vullen, zonder dat anderen hem gaan opdringen hoe hij zijn leven zou moeten leiden. Niet alleen deel ik die mening niet, volgens mij is ze ook niet realistisch. De meesten onder ons zoeken een levenspartner en de meesten van ons kiezen, met die levenspartner, ook voor kinderen. Vanaf het moment dat je in een relatie stapt, verlaat je dus het individualistische pad. Wil je een relatie die stand zal houden, dan werk je er dagelijks aan. Samen aan. Je geeft en je neemt en soms betekent werken aan een relatie dat je al eens iets zal opdringen aan elkaar. Een voorbeeld: Maanden voor de zomervakantie plannen gezinnen hun reis. Zolang je kinderen jong zijn, kies je als ouders de bestemming. In wezen dring je dat dus op binnen het collectief dat gezin heet. Hoe ouder je kinderen worden, hoe meer inspraak je hen zal geven in de keuze van de bestemming. Je gaat folders halen in een reisbureau, samen rond de tafel zitten en opties bespreken. Voorkeuren liggen soms ver uit elkaar en er zullen knopen doorgemaakt moeten te worden. Dat lijkt mij een normaal en gezond proces. Abnormaal en ongezond lijkt het mij als de bespreking als volgt zou verlopen: de ouders leggen voor elk gezinslid eenzelfde bedrag op tafel, iedereen pakt de stapel geld, verlaat de tafel en gaat zelf op vakantie naar waar hij of zij wil en wanneer hij of zij wil. De realist in mij ziet dat weinig tot nooit gebeuren binnen een gezin. Trouwens, zolang je geen relatie of gezin hebt, gaan de meesten onder ons op reis met vrienden.

Mensen vertoeven nu eenmaal graag in groep omdat wij sociale dieren zijn. Zo zijn er duizend-en-een voorbeelden te geven van waarom mensen het collectieve een warm hart toedragen. Zijn weeskinderen niet gelukkig als ze succesvol opnieuw in het collectief van een gezin terechtkomen? Val je niet terug op vrienden en familie als je het moeilijk hebt? Natuurlijk wel. Ik geloof niet dat individualisme in onze natuur zit, sociaal samen zijn echter wel. Individualisme dat wordt gekweekt.

Een tweede verschil tussen Bart De Wever en mij is het geloof dat we hebben in de mens. ‘De mens is niet goed van nature’, zegt hij in *De Standaard*. Het is zelfs de titel van het artikel. Opnieuw geloof ik dat niet. Zo zijn wij in België allemaal geboren in een westers land met behoorlijk wat rijkdom. Toch zijn er nog altijd mensen die het hier ronduit slecht hebben. Om een voorbeeld te geven: één op de zeven, bijna op de zes, leeft onder de armoedegrens in België en daar zitten zelfs, meer en meer, werkende mensen tussen. Stel dat je levensweg er een was geweest die bezaaid was met tegenslag, dat je mee op of onder die armoedegrens zou leven. Dat je geboren werd met een handicap of onderweg een zware ziekte had opgelopen. Stel dat je alle dagen hulp nodig zou hebben. Wie zou je dan komen helpen en belangrijker nog, hoe en waarom zou iemand je komen helpen? Als je uitgaat van de slechte mens, dan komt niemand je helpen zonder dat hij of zij er zelf ook beter van wordt. Geen fraai vooruitzicht als je het mij vraagt. Nochtans bewijzen tienduizenden vrijwilligers elke dag dat er wel degelijk mensen zijn die het beste voorhebben met anderen, zonder dat ze er zelf beter van willen worden. Als er echt meer mensen met een slechte natuur zouden zijn dan met een goede natuur, dan zou er dus dagelijks een veelvoud van het aantal van die vrijwilligers bezig moeten zijn met het tegenovergestelde, dus alleen met zichzelf en vooral ten koste van anderen. Volgens mij klopt dat niet. Zulke mensen bestaan, maar hun aantal zal in schril contrast staan met het aantal vrijwilligers dat zich elke dag inzet. Daar ben ik van overtuigd.

Vertrekken vanuit individualisme en het slechtste van de mens zijn voor mij dan ook slechte raadgevers. Ze zorgen mijns inziens allebei voor foute

grenzen, die dan weer uitmonden in verkeerde maatregelen. De perceptie die daarbij ontstaat, is het grootste probleem. In maart 1991 filmde George Holliday de arrestatie van een taxichauffeur die uit zijn auto werd getrokken en vervolgens onophoudelijk werd geslagen. Vijf agenten werkte hun agressie uit op de taxichauffeur, een tiental stonden erbij en keken ernaar. De man in de taxi was Rodney King.⁵ Tijdens het eerste proces werden alle agenten vrijgesproken, daarna werden een paar van hen veroordeeld. Tussendoor waren er hevige rellen ontstaan, waarbij een vijftigtal mensen het leven lieten. Tijdens een betoging in Brussel in 2011 schopte een Brusselse agent in burger een weerloze Griekse, jonge vrouw in het gezicht terwijl ze geboeid op de grond zat.⁶ Moet je nu zomaar gaan denken dat je bij elke arrestatie zal worden geslagen of gestampt? Als je uitgaat van de slechte mens, is die kans bijzonder groot. Of we dan in België nog toekomen met alleen een Comité P weet ik niet. Wat en, belangrijker nog, wie gaat dat gedrag dan voorkomen? Wie gaat ervoor zorgen dat het slechte in de mens niet altijd de bovenhand zal krijgen? De overtuiging dat de mens slecht is van nature zorgt voor een scheeftrekking in het idee van de maatschappij van persoonlijke vrijheid. Diegenen die de grenzen moeten bewaken zijn binnen dat denkbeeld immers zelf van nature uit slecht, net zoals diegenen die erboven staan. Als je dat gelooft, dan leven we echt in een verschrikkelijke wereld en lopen we inderdaad dagelijks kans om geslagen en gestampt te worden. De wereld is verre van perfect, maar ik geloof niet dat elke agent van nature uit slecht is, een agressor is. Van de duizenden agenten die dagelijks hun werk doen, zal een minderheid dat potentiële gevaar wel in zich hebben, maar het is en blijft een minderheid.

Ik ben geen racist maar...

Het stond in het jaar 1996 te lezen op een affiche van het ABVV. Links onderaan stond het vervolg op de slogan die ik hier als titel gebruik. Graag

5 http://nl.wikipedia.org/wiki/Rodney_King

6 'Griekse activiste in Brussel mishandeld door agent', op: VRT-nieuws, 14 oktober 2011.

geef ik de volledige tekst mee. 'Ik ben geen racist maar... 'Rassenhaat begint onopgemerkt. Bij kleine, flauwe opmerkingen. Bij vooroordelen die nergens op slaan. Doe er niet aan mee. Want racisme verpest de sfeer, in je bedrijf, in je straat, je wereld. Denk na voor je 'maar' zegt.' Een krachtige campagne met een boodschap die vandaag nog steeds in het geheugen gegrift staat. In 2009 lanceerde het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding⁷ (CGKR) een onderzoek met diezelfde slogan als titel. De studie op zich bevestigde heel wat clichés. Zo dacht (denkt?) meer dan een derde van de Belgen dat vreemdelingen gemakkelijker werkloosheidsuitkeringen krijgen en de helft van de Belgische bevolking meende dat de criminaliteitstoename te wijten is aan de vreemdelingen. Het spijtige is natuurlijk dat je die clichés er nooit uit zal krijgen. Zelfs al kan je sommige zaken ontkrachten met cijfers zwart op wit, dan nog bestaat de mogelijkheid dat men je niet zal geloven. Zo denkt het overgrote deel van de blanke middenklasse in de VS dat vooral zwarten profiteren van de welfare, terwijl er genoeg statistieken zijn die bewijzen dat Europeanen in de VS de grootste 'profiteurs' zijn. Loïc Waquant⁸, hoogleraar sociologie aan de universiteit van Californië, Berkeley, en daarnaast werkzaam als onderzoeker aan het Centre européen de sociologie et de science politique in Parijs, deed onderzoek en bevestigde die statistieken in zijn boek *'Straf de armen'*. Hij schrijft dat 39 procent van de uitkeringsgerechtigden blank is tegenover 37 procent Afro-Amerikanen. Die cijfers weerleggen de maatschappelijke overtuiging van de profiterende Afro-Amerikaan compleet maar veranderen, raar maar waar, de perceptie niet. Er zit ook een verklaring achter. Sommige mensen zullen altijd bang zijn voor datgene wat zij niet kennen, voor 'het vreemde'. Dat kunnen mensen van een ander ras zijn maar evengoed holebi's, gothics of de dakloze op straat. Zo had ik ooit een collega die niet naar Antwerpen wilde komen omdat er punkers rondliepen. U weet wel, die soort die kinderen opeet. De man heeft waarschijnlijk nooit geweten wat punk eigenlijk was. Maar het is nu eenmaal

7 <http://www.diversiteit.be>

8 Waquant, L., *Straf de armen*, EPO, p. 114.

makkelijker om een ander aan te wijzen als zondebok dan de hand in eigen boezem te steken.

Zoals ik al schreef, in mijn vriendenkring zitten er allerlei soorten mensen, gaande van uiterst links tot uiterst rechts. Er zitten zelfs een paar ‘ik ben geen racist maar...’-vrienden tussen. Hun overtuiging staat meestal haaks op de mijne en toch zijn ze welkom in mijn leven. Ik sluit ze niet uit, verwijder hen ook niet van sociale mediasites. Iedereen heeft wat mij betreft recht op zijn of haar eigen mening. Ik vertrouw op het goede in mensen en overtuig mezelf door te denken dat ze zelf goed genoeg beseffen dat racisme nooit goed te praten valt. Net als met mijn linkse vrienden en kameraden, heb ik ook met hen discussies. Meer geanimeerd, dat wel, en dat is ook logisch. Meestal gaan ze dan ook over onze medemensen met een andere kleur of geloofsovertuiging. In die discussies komen regelmatig dooddoeners naar boven zoals: ‘Ze zijn niet allemaal slecht MAAR...’. Soms stel ik dan eens de vraag: ‘Hoeveel slechte ken jij er dan?’ Meestal kennen ze er meer goede dan slechte. Het zijn bovendien ook altijd andere namen die opduiken. Ze kennen dus verschillende goede ‘vreemdelingen’ en dat sterkt mij in mijn overtuiging. Om ook eens heel kort door de bocht te gaan: als elke Belg minstens één goede ‘vreemdeling’ kent, waar zitten dan al die slechte? Zoals ik al schreef, ben ik overtuigd van het goede in de mensen. Als er al slechte mensen bestaan, en dat zal wel zo zijn, dan denk ik dat het maar om een minderheid gaat. Dat is de waarheid, en verschillende studies wijzen dat uit. Ook ben ik er van overtuigd dat de constante stigmatisering van (extreem) rechts heeft bijgedragen tot een vertekend beeld van onze samenleving en dat daardoor een grote scheeftrekking is ontstaan. De perceptie strookt niet langer met de realiteit. Dat bleek ook uit de studie van het CGKR. Twee op de drie Belgen noemden alle rassen gelijkwaardig, maar bijna evenveel mensen vonden dat racistische reacties in bepaalde omstandigheden moeten kunnen. Ik heb een Turkse kameraad die Pallit heet. Als ik hem zie, roep ik: ‘Hey, vuile Turk.’ En hij roept dan terug: ‘Hey, stomme Belg.’ Met een lach of een zwans kan je zo iets zeggen. Voor de rest ken ik weinig situaties waarin je racistische reacties kan aanvaarden. Je kan die studie dan ook anders bekijken. Mensen stellen grenzen. Die

grenzen zijn heel belangrijk, want op basis van de grenzen die je zelf trekt, moet je beslissingen nemen. Zo doe ik dat, zo doet ook Bart De Wever dat. Het kan MAAR... is telkens een nieuwe grens.

Borgerhout telt zowat 40.000 inwoners. Tijdens rellen⁹ in 2012 was de kop boven een artikel van deredactie.be (nieuwswebsite van de VRT): ‘230 jongeren opgepakt bij rellen Borgerhout’. Omgerekend is dat 0,58 procent van de totale bevolking daar. Door de polarisering binnen onze maatschappij, en de gekleurde berichtgeving in de media, herinneren mensen zich precies het omgekeerde. Alsof 99,42 procent van de mensen de boel kort en klein wilde slaan die dag. Men had ook kunnen schrijven: ‘39.770 mensen doen niet mee aan de rellen in Borgerhout’. Het had even juist geweest. Begin 2013 kreeg Bart De Wever, als kersverse burgemeester van Antwerpen, een sms. Op Facebook werd er door een beperkt aantal mensen opgeroepen om te protesteren tegen een strip over het leven van Mohammed. Later zou worden bevestigd dat het om maar een paar sms’en ging. ‘Er werd snel een link gelegd tussen die sms’en en een paar bekenden uit het verleden. Om een herhaling van de rellen uit 2012 te voorkomen, vaardigde de burgemeester een samenscholingsverbod uit. Mensen zouden twaalf uur lang niet op straat mogen komen. Het totale aantal sms’en samen met het aantal mensen op Facebook lag lager dan de 0,58 procent relschoppers uit 2012, maar net zoals toen domineerden die enkelingen de perceptie. En daarom werd er een repressieve maatregel genomen. Het twaalf uur durende samenscholingsverbod van 12 januari was volgens deredactie.be een ware machtsontplooiing¹⁰ van Bart De Wever. Rellen bleven uit. Op zulke momenten regent het reacties op media en socialenetwerksites. Overall lees je dan dezelfde tegenstellingen. Rechts is het eens met de beslissing, links is het oneens. Rechts probeert de beslissing te rechtvaardigen door te stellen dat er geen rellen zijn geweest. Links beweert dat er nooit aanzet is geweest tot. Allebei beginnen ze hun pleidooi dan ook regelmatig met: ‘Er zijn geen rellen geweest MAAR...’ De discussies beperken zich voor

9 ‘230 jongeren opgepakt bij rellen Borgerhout’, op: deredactie.be, 16 september 2012,

10 ‘Samenscholingsverbod is ware machtsontplooiing De Wever’, op: deredactie.be, 12 januari 2013.

mij meestal tot de marge en ik stel mij telkens weer een paar vragen. Ook toen, in de dagen tussen de sms'en en de machtsontplooiing. Is rechts het eens met de beslissing dat een volledige samenleving niet meer op straat mag komen vanwege een paar sms'en? Een hele gemeenschap wordt opnieuw gestigmatiseerd en bovendien twaalf uur lang gegijzeld gehouden. Het normale 'samenleven' wordt verboden, het 'apartleven' gepromoot. De perceptie over de samenleving in Borgerhout wordt nog maar eens versterkt. Is dat echt een oplossing? En gaan we dezelfde repressieve maatregelen elke keer opnieuw toepassen als er zich zoiets, waar dan ook, voordoet? Net dat stoorde mij toen mateloos. Waar bleef de inhoudelijke vraag over de genomen maatregel? Was er dan geen andere mogelijkheid? Ik ben natuurlijk geen burgervader van Antwerpen MAAR... 'Ik zou contact hebben opgenomen met de verkozenen in Borgerhout zodra ik weet had van die sms'en, ook al bestaat hun meerderheid uit andere partijen dan mijn eigen meerderheid. Burgervader willen zijn van alle Antwerpenaren vereist dat je daar boven staat. Daarnaast zou ik de verantwoordelijken van de verschillende groeperingen, binnen die multiculturele samenleving die Borgerhout is, bij mij geroepen hebben, net als de woordvoerder van de middenstand. Vanuit het verleden zou ik me ook bewust zijn van de impact die imams hebben op zulke zaken, dus zou ik ook hen uitnodigen. Als iedereen rond de tafel zou zitten, zou ik het verhaal uit de doeken doen. Ik zou hen vragen of zij zelf de confrontatie, of beter gezegd de dialoog, willen aangaan met al wie zou komen opdagen. Om het zekere voor het onzekere te nemen, zou ik misschien zelfs zeggen dat ik agenten in burger wil voorzien voor als de zaken toch uit de hand dreigen te lopen. In alle eerlijkheid zou ik ook meegeven dat ik het korps in een hogere staat van paraatheid zou brengen. Er was ook nog een tweede twistpunt: er was geen betoging aangevraagd en dat was een argument van Bart De Wever om het samscholingsverbod uit te roepen. Ook daar lag voor mij een gemiste kans. Ik schreef al dat ik aan mensen uit Borgerhout zou vragen om de dialoog ter plaatse aan te gaan. Als uit de dialoog zou blijken dat er een vreedzame betoging zou komen, dan had ik ze toegestaan. Sterker nog, ik zou een paar van de betogers ontvangen hebben op het Schoon Verdiep om te luisteren naar wat ze te zeggen hadden. De dialoog aangaan lijkt mij

nog altijd een meer menselijke optie dan eender welke repressieve maatregel. Ik denk dat de inwoners van Borgerhout die kans maar al te graag hadden gekregen. Ik geloof ook hier in het goede van de mensen en denk bovendien dat het – als er al mensen waren komen opdagen – door dialoog nooit tot rellen was gekomen. Helaas gaan we dat nu nooit weten. Erger nog is dat we het als ‘samen-leving’ zo ver hebben laten komen dat het ‘samen-leven’ twaalf uur lang compleet verdwenen was. En dat allemaal voor een minderheid van nog niet één procent.

Over hoofddoeken en regenbogen

‘To be yourself in a world that is constantly trying to make you something else is the greatest accomplishment.’ Dat schreef Ralph Waldo Emerson in het begin van de jaren 1800. Een uitspraak waar ik alvast sterk in geloof. Tijdens mijn jeugd jaren werd ik verondersteld een uniform te dragen en zoals jullie al konden lezen, ging dat me niet echt goed af. Uniformen zijn ingeburgerd in onze leefwereld en ze vervullen meestal ook een bepaalde functie. Een agent herken je op straat aan zijn of haar uniform, net zoals een brandweerman of militair. In ziekenhuizen herken je dokters en verplegend personeel aan de groene en witte uniformen en in sommige groothandels herken je de werknemers aan de kleur van hun hemd. Alle uniformen herken je dan weer door de uniformiteit. Een van de functies van een uniform is dus herkenbaarheid. Zodat je weet: “bij die persoon kan ik met mijn vraag terecht”. Een tweede functie is het waarschuwend karakter, zoals bij de politie, vergelijkbaar met het bordje van een hond aan je poort: ‘Hier waak ik’. Binnen de uniformiteit zitten er evenwel gradaties: streepjes, sterretjes of groeiende naamplaatjes naargelang de functie. Een andere pet of das bepalen of je iemand bij de voornaam noemen mag of toch maar beter aanspreekt met ‘meneer’ of ‘mevrouw’. Diversiteit binnen de uniformiteit, het bestaat, maar dan wel een diversiteit die erop gericht is om machtsverhoudingen aan te tonen. Op school vroeger, als leerlingen onder elkaar, was er evenwel niets van dat alles. We maakten allemaal deel uit van dezelfde grauwe uniformiteit. Behalve de leerkrachten weliswaar, die konden zich

wat meer permitteren, want ze waren groter. En ouder. Zij hoefden geen streepjes en sterretjes, zij hoefden geen uniform. Zij waren de diversiteit binnen de uniformiteit en hadden de macht. Maar voor de leerling, net zoals voor sommige functies vandaag, was er weinig tot geen ruimte voor diversiteit. Dat is dan weer een andere functie van een uniform: uitkomen van het anders zijn, niet langer jezelf kunnen zijn, de diversiteit aan banden leggen. Zo krijgen ook mensen die achter een loket werken vaak een uniform opgedrongen. Ik heb mij al altijd afgevraagd waarom. Als die mensen allemaal verschillende functies uitvoeren, kan ik het nog begrijpen. Als iemand 's morgens trenbiljetten verkoopt achter de balie en 's middags op het perron staat om vragen te beantwoorden, dan heeft het uniform op het perron een functie. Maar als ik op het gemeentehuis een nummertje trek om naar de burgerlijke stand te gaan, dan hoop ik zo goed mogelijk geholpen te worden, niet meer en niet minder dan dat. Ik trek een nummertje, en ga dan zelf naar het bureau om een vraag te stellen. Tot nu toe hoef ik die werknemers nog niet gaan zoeken op de straat. Dán zou het inderdaad handig zijn als ik ze kon herkennen aan een uniform. Iemand achter een loket een uniform laten dragen, garandeert mijns inziens geen een betere dienstverlening. Dat sommigen er beter door zullen presteren, geloof ik best, maar er zal vast ook een andere kant aan het verhaal zijn: sommigen zullen zich gevangen voelen en net minder goed presteren. Een betere dienstverlening is in mijn ogen dus geen functie van het uniform, maar wel een eigenschap van het individu. En diversiteit kan en mag nog altijd, maar dan wel maar tot een bepaalde grens. Op sommige plaatsen trok men die grens door een hoofddoekenverbod in te voeren. Bart De Wever steunde het hoofddoekenverbod in Antwerpen en zette nog een andere grens in de schijnwerpers door in 2013 het verbod op het dragen van een regenboog-T-shirt¹¹ te verdedigen. 'Waarom komen die grenzen er?

Laten we eens kijken naar het hoofddoekenverbod. Mensen die tegen de hoofddoek zijn, wijzen daarbij vaak op het vrouwonvriendelijke, onderdrukkende karakter van de hoofddoek. Maar daar stopt het niet. De tegen-

11 'Geen regenboog-T-shirt tijdens werkuren', op: deredactie.be, 2 februari 2013.

standers hebben tal van redenen. Een hoofddoek zou gevaarlijk kunnen zijn als je met een bus rijdt. Het zou de communicatie belemmeren en de draagster van een hoofddoek zou tonen dat ze niet wil integreren. Chris Morel van de N-VA schuift dat ook zo naar voren in een interview met *De Standaard*¹². Hij verklaart dat ook nader. ‘Het belangrijkste is dat je geen dingen doet die storen’, zegt hij in datzelfde interview. Een heel belangrijke gedachtegang, maar zo fout. Door die gedachtegang te promoten vinden sommige mensen het inderdaad al storend dat andere mensen een hoofddoek dragen. Ook Bart De Wever deelt die gedachte. Hij verwoordde het als volgt: ‘Wie het gezicht van de stad Antwerpen is, wordt neutraliteit opgelegd en elke vorm van expressie is begrensd.’ Ze bedoelen allebei hetzelfde, al verwoorden ze het anders. Het is vanuit een bepaalde overtuiging dat beide heren die woorden spreken. Zeggen zij dat een hoofddoek of regenboog-T-shirt dragen in de vrije tijd verboden is? Neen! Ik geloof trouwens niet dat Bart De Wever homohater of racist is. Maar ik denk wel dat hij, net zoals sommige mensen in de studie van het Centrum voor Gelijke Kansen en voor Racismebestrijding, een grotere schrik heeft van ‘het vreemde’ dan ik. Misschien zelfs niet alleen van het vreemde op zich, dan wel van de mogelijke gevolgen ervan die hij in zijn hoofd heeft. Dat is echter een vraag waarop alleen Bart De Wever kan antwoorden. Maar het is wel zo dat hij vanuit een bepaalde overtuiging grenzen opdringt aan andere mensen zolang ze hun functie uitoefenen. En de achterliggende gedachte is om zo veel mogelijk uniformiteit te creëren zodat er zo weinig mogelijk diversiteit kan zijn. Want die diversiteit is een natuurlijke bron van angst voor mensen die altijd bang zullen zijn voor datgene wat zij niet kennen, of niet willen kennen. Het probleem is dus niet de hoofddoek, het probleem is dus niet het regenboog-T-shirt. De mensen die voor het loket staan, zijn het probleem. De perceptie die binnen onze samenleving over die hoofddoek is ontstaan, is het probleem.

Het is dan ook vanuit dat probleem dat je keuzes moet maken. Er zijn zo veel verschillende mensen op de wereld. Kleur, taal, religie, geslacht, leef-

12 ‘Meisjes met een hoofddoek zijn niet volledig geïntegreerd’, in: *De Standaard*, 23 juni 2012.’

tijd en seksuele geaardheid om een paar belangrijke verschillen te noemen. Ik ben in mijn hele leven nog nooit spontaan op straat tegengehouden door een agent. Mijn gekleurde jeugd vrienden kunnen dat niet zeggen. Taal is een barrière, punt. Taal is geen grens, behalve in de perceptie van sommige mensen. Alle moslims zijn fundamentalisten? Fout! Geert Wilders zette *'Innocence of Muslims'* op het internet en trok drie miljoen kijkers. Televisiemakers Ersin Kiris en Vincent van der Lem maakten een tegenfilm waarin ze deskundigen aan het woord lieten en tevergeefs probeerden om Wilders te interviewen. Een paar honderdduizend kijkers was hun deel. Tussen al mijn gekleurde jeugd vrienden zaten genoeg moslims, ik ken er niet één die fundamentalist is geworden en toch leeft de Wilders perceptie dat alle moslims fundamentalisten in spe zijn. Vrouwen die sexy gekleed gaan, die vragen erom. *Benidorm Basterds* was een antwoord op de clichés over ouderen. De jongeren van vandaag zijn lui en zorgen voor niets dan overlast. En je seksuele geaardheid? Wel, die moet stoppen achter een bureau. Als er morgen een twintigjarige lesbische moslima met hoofddoek en in regenboog-T-shirt achter haar bureau zit, en ze levert een perfecte dienstverlening, wat is dan het probleem? Er is er geen. Althans niet voor mij. Al die percepties komen vanuit een maatschappelijk beeld dat wordt opgehangen maar evenzeer, en daarom is het debat zo belangrijk, de keuzes die worden gemaakt om ermee om te gaan. Bepaalde zaken verbieden is angst toelaten, zelfs versterken, in de maatschappij. De angst voor het onbekende neemt zo de bovenhand. De raadgever angst zet je in een straat zonder einde. Er is geen licht meer aan het einde van die tunnel. Elke stap die je neemt, drijft je verder weg van de menselijke kant van dingen als kleur, taal, religie, geslacht, leeftijd en seksuele geaardheid. Telkens als je iets verbiedt, versterk je de maatschappelijke perceptie van: 'Zie je wel, dat zorgt voor problemen!' Je wandelt weg van het licht richting complete duisternis. Je neemt het probleem niet weg, je ontkent het en effent het pad voor een volgend perceptieprobleem. Dat zien we vooral in de keuzes van Bart De Wever en de N-VA. Het zijn keuzes voor zo veel mogelijk uniformiteit en zo weinig mogelijk diversiteit. Keuzes om de angst te laten toenemen in de maatschappij.

Utopisch gezien zijn er misschien maar twee ‘oplossingen’ mogelijk. De eerste is de aanvaarding dat diversiteit menselijk is en dagelijks werken aan de percepties die ontstaan, zodat er een moment komt waarop we iedere mens niet meer gedeeltelijk, of compleet, gaan beoordelen via vooroordelen. De tweede is kiezen voor de complete verwoesting van de diversiteit. Alles uniform, grauw en grijs, zoals in mijn schooljaren, met een paar uitzonderingen die zich wat meer mogen permitteren. Momenteel bengelen we tussen de twee in. Realistisch gezien zal dat ook altijd zo blijven. Maar hoe meer zaken we verbieden, hoe meer we opschuiven richting de spreekwoordelijke grijze massa. Telkens als we iets verbieden, verschuiven we de grens van een menselijke wereld waarbinnen iedereen zichzelf mag zijn naar een wereld waarin iedereen moet beantwoorden aan een perceptie van hoe je zou moeten zijn. De vraag is dan simpel: wanneer ben jij aan de beurt en ga jij akkoord met die ideologie? Het is daarom in mijn ogen ook zo belangrijk om grenzen te doorbreken. Grenzen zijn conservatief, klaar om te worden overstegen. Alleen moeten we onze angst overwinnen om dat te kunnen.

Over GAS en overlast

Laten we eerlijk zijn: is er nu iemand die happy wordt bij het horen van het woord GAS? De paar uitzonderingen buiten beschouwing gelaten, roept het woord GAS toch niets dan miserie op? En als je het dan wilt gebruiken als bestraffende maatregel, dan weet je toch dat er een werkwoord van komt. Vergassen, komaan zeg, hoe voor de hand liggend is dat! Soms vraag ik mij echt af hoe sommige van die beslissingen genomen worden. Het systeem van de GAS-boetes (Gemeentelijke Administratieve Sancties) dateert al van 1999¹³ en bestaat dus al vijftien jaar. In 2008 publiceerde de vzw Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten een samenvatting¹⁴ van een onderzoek uitgevoerd naar de toepassing van het systeem. De eerste para-

13 Wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties.

14 VVSG, samenvatting onderzoek toepassing gemeentelijke administratieve sancties, 26 november 2008.

graaf uit de slotconclusie van het onderzoek luidt als volgt: ‘We kunnen uit voorgaande resultaten besluiten dat het systeem van de gemeentelijke administratieve sancties vandaag vrij goed functioneert. Na een lange inlooptijd met heel wat hindernissen passen steeds meer Vlaamse steden en gemeenten het systeem toe en zien ze in het instrument een effectief middel in hun strijd tegen overlast.’ Maar wat is overlast? Wie heeft er ooit beslist dat het geluid dat gepaard gaat met de werken tijdens het aanleggen van een nieuwe openbare weg geen bestrafbare overlast is, maar één avond op het jaar een feest met muziek houden wel? De voetstappen in huis, het blaffen van een hond en het spelen van kinderen op straat. Allemaal zaken die sommigen maar al te graag klasseren onder de norm overlast. Dat soort van overlast begint voor mij echter daar waar de tolerantie stopt. Er werd dus ergens, door iemand, een grens getrokken. Maar wie bepaalt die grenzen, bijvoorbeeld voor geluidsoverlast?

Met veel hoeft je niet te zijn. Zes mensen in Antwerpen krijgen zomaar hun zeg over de volledige gedempte Zuiderdokken en de jaarlijkse Sinksenfoor. Zelfs al wonen sommigen van die zes er niet, zij bepaalden een grens van overlast. Er niet wonen maar er toch last van hebben, hoe gek kan het worden? Welke overlast kan je hebben als je tientallen kilometers verder woont? Iedereen kent wel een verhaal van iemand die boven een café gaat wonen om dan vervolgens telkens opnieuw de politie te bellen voor geluidsoverlast. Dat wordt dan gemeten in decibel. Trop is te veel en daarmee is de kous dan af. Muziek stiller en prettige avond verder. Een grens wordt getrokken. Nochtans kan daar, althans wat mij betreft, over gediscussieerd worden. Is het alle dagen carnaval in dat café, of alleen tijdens de weekends? Is dat dan elk weekend, of af en toe? Om de verwijzing naar de openbare werken door te trekken: als het 365 dagen aan een stuk carnaval is, dan is dat overlast. Eén feestje op een jaar is dat niet. Alles daartussen is afhankelijk van de persoon die ermee moet omgaan, en hoe tolerant hij of zij is. Als je morgen last hebt van lawaai, bel je de politie. Maar jij hebt op dat moment wel zelf al een grens bepaald. De grens van: ‘Nu is het genoeg’. En hoe minder tolerant iemand is, hoe lager die grens zal liggen. Nochtans zijn er genoeg vormen van overlast die wel degelijk

de benaming verdienen. Wateroverlast, verkeersoverlast, stankoverlast... Als het zeven dagen regent, is dat niet leuk. Als je kelder onder water komt te staan, is dat overlast. Als je de grens van wateroverlast zou laten bepalen door sommige mensen, dan regende het waarschijnlijk overlastmeldingen bij het vallen van de eerste druppel. Overlast is dus relatief en de persoon die bepaalt wanneer iets overlast wordt, is niet altijd objectief. Die grens is afhankelijk van de eigen tolerantiegrens en hij, of zij, mogen die anderen soms opdringen.

De laatste jaren winnen de GAS-boetes aan populariteit bij de beleidsmakers in ons land. Ikzelf ben voorstander van het idee achter het systeem, maar tegenstander van de manier waarop het nu gebruikt wordt. Beter gezegd: misbruikt wordt. Ook daarin verschil ik dus van Bart De Wever. Hij zegt dat de huidige invulling een goede manier is die jammer genoeg in een verkeerd daglicht is komen te staan. Bart De Wever zweert dus bij het huidige systeem, pleitte er bovendien voor om het te verstrengen en uit te breiden en voegde ook de daad bij het woord door achttien nieuwe GAS-ambtenaren aan te stellen. Het totale aantal voor Antwerpen kwam zo op 386, van wie er 24 zich voltijds bezighouden met overlast. Het GAS-boetesysteem is dan ook volop aanwezig in het straatbeeld van Antwerpen. In 2010 werden er 16.700 GAS-boetes uitgeschreven, in 2011 waren dat er 21.507 en in 2012 maar liefst 22.437. Dat zijn er dus 62 per dag. In juni 2013 budgetteerde Bart De Wever de inkomsten op GAS-boetes voor Antwerpen op 1,25 miljoen euro. Een stijging van tweehonderdduizend euro in één jaar tijd. Omgerekend zijn dat dagelijks een drietal GAS-boetes extra. In Antwerpen zijn de GAS-boetes dus gewoonweg verdoken belastingen. Aan de media verklaarde Bart De Wever: ‘In ons bestuursakkoord staat dat we meer gebruik willen maken van GAS-boetes, maar dan wel op een duidelijke en rechtszekere manier en met de bedoeling om de stad leefbaarder te maken. We willen de straffeloosheid tegengaan van bijvoorbeeld sluikstorten, toch een van de grootste ergernissen voor onze burgers. Een dergelijke problematiek verzuurt hele wijken.’ Ook daarin krijgt hij gelijk van mij. Sluikstorten is overlast. Tenminste, als er genoeg betaalbare voorzieningen zijn om het probleem te voorkomen en de mensen ook op de hoogte zijn van al die

voorzieningen én weten hoe ze ermee om moeten gaan. Dan is sluijkstorten onaanvaardbaar en een GAS-boete misschien wel de goede manier. Maar in een wijk geen voorzieningen treffen, de vuilniszakken te duur maken en daarna GAS-boetes komen uitschrijven, dat is slecht beleid en dan is een GAS-boete onaanvaardbaar. Zo kregen 308 mensen een GAS-boete omdat ze, gewoontegetrouw, op 1 mei 2013 hun vuilzak hadden buitengezet. Ik zou dan, als burgervader van Antwerpen, denken: “laten we een briefje in de bus steken met de regels en een waarschuwing geven. Of laten we gewoon het huisvuil de dag erna ophalen.’ Want ik stel mij toch een vraag: ‘is het huisvuil dat wordt buitengezet op een feestdag dan ineens zwerfvuil?’ Volgens de GAS-ambtenaren wel, volgens Bart De Wever ook. Volgens mij niet. Het is immers geen overlast, tenzij de zak daar nog dagen zou blijven staan. Dan wordt het een ander verhaal. De discussie zal dan zijn: werd de zak te vroeg buitengezet of te laat opgehaald? Repressieve grenzen opleggen is het makkelijkste wat er bestaat. Het probleem wegnemen is al heel wat moeilijker. Hetzelfde verhaal wat betreft wildplassen. In het hele district Antwerpen zijn er, volgens het toilettenplan op de website van de stad, welgeteld 27 openbare toiletten.¹⁵ Op een totaal van 511.621 inwoners geeft dat één openbaar toilet per 18.948 mensen. In oppervlakte betekent dat één openbaar toilet per 7,5 vierkante kilometer. Dat wildplassen dan een probleem zal worden, lijkt mij evident. Als ik zoiets zeg, reageren de mensen door te zeggen dat er toch wel altijd een café open is waar je kan plassen. Wildplassen is echter een nachtelijke aangelegenheid, gebeurt dus voor het grootste gedeelte op momenten dat zowat alles gesloten is. Wil ik het daarmee goedpraten? Neen. Maar net als bij de vuilniszakken vind ik dat je eerst moet zorgen voor de mogelijkheden om het probleem weg te nemen alvorens je bestraffen als enige oplossing naar voren schuift.

De vraag is nu natuurlijk wat er allemaal onder die noemer van overlast valt. Om te weten wat wel overlast is en wat niet, moet je dus op zoek naar een lijst waarop de grenzen zijn getrokken. Kan je in Antwerpen een GAS-boete krijgen om iemand te laten schrikken, zoals in Lokeren het

15 <http://www.antwerpen.be/docs/Stad/Bedrijven/Patrimoniumonderhoud/Toilettenplan.pdf>

geval is? In Dendermonde mag je niet per twee van een waterglijbaan, is het op 1 en 2 november verboden om grafzerken proper te maken en worden ijspegels aan de buitenkant van daken niet getolereerd. Beter je ijspegels in de woonkamer hangen dus, het is maar dat je het weet, mocht je van plan zijn om naar Dendermonde te verhuizen. In Schaarbeek mag je je tapijt niet meer uitkloppen op straat, in Hasselt mag je niet volleyballen op een voetbalveld en de pitbulterriër is uitgestorven sinds hij bij GAS-wet verboden werd in Oudenburg. Ik schreef het in het begin van dit hoofdstuk al: ‘soms vraag ik mij echt af hoe sommige van die beslissingen genomen worden.’ Maar wat mag er nu allemaal wel en niet in Antwerpen? Het is niet simpel om die lijst vinden. Zelfs nadat ik aan de politie en een paar gemeenteraadsleden een lijst gevraagd heb, kom ik niet verder dan een kleine opsomming op de website¹⁶ van de stad. Een verbod om duiven te voederen staat er niet tussen, net zomin als een verbod op sneeuwballen gooien of pamfletten uitdelen aan het stadhuis op een avond van een gemeenteraad. Nochtans zijn daar al GAS-boetes voor uitgedeeld in Antwerpen, net zoals voor het vasthouden van een leeg blikje bier bij het verlaten van het Centraal Station. Blijkbaar is er een vrije ruimte voor interpretatie die de GAS-ambtenaar zelf mag invullen naargelang zijn humeur van de dag. Er lijkt toch iets te schorten aan de duidelijkheid. Een recente aanpassing aan de politiecodel in Antwerpen kan gelezen worden alsof heel die codex plots onderhevig kan zijn aan het uitdelen van GAS-boetes. Dat lijkt mij zelfs de waanzin voorbij.

Bart De Wever laat ook geen enkele kans onbenut om de GAS-boetes naar voren te schuiven als alleenzalmakend. Op het moment dat ik dit schrijf, laait de Syriëdiscussie hoog op. Verschillende jongeren worden geïndocctrineerd en vertrekken richting oorlogsgebied. Een van de contactkanalen om jongeren te radicaliseren, is het internet. Bart De Wever lanceert het idee om GAS-boetes te koppelen aan dingen die worden geschreven op datzelfde internet. Hij zegt in *Knack*:¹⁷ ‘Het detecteren van internet, waar

16 ‘Antwerpen is zot van A, als u een aantal leefregels respecteert’, op: antwerpen.be.

17 Bart De Wever: ‘GAS-boetes prima middel om radicalisering aan te pakken’, in: *Knack*, 12 april 2013.

hallucinante zaken gedeeld worden, is ook een deel van de aanpak.' Het is een zoveelste proefballonnetje dat wordt opgelaten, in mijn ogen bedoeld om te scoren bij het grote publiek. Wat blijft hangen is dat hij ze, wie dat dan ook mogen zijn, wil gaan beboeten en dat de meeste mensen dat wel een terechte en juiste oplossing zullen vinden. Het zijn de woorden van Bart De Wever die de titel vormen van het artikel: 'GAS-boetes prima middel om radicalisering aan te pakken'. Hoeveel rechtszekerheid daarmee gemoeid is, lijkt niemand zich af te vragen. Ik ben echter wel deels akkoord met Bart De Wever, al zie ik het veel breder. Surf zelf eens naar de webpagina's van sommige 'kwaliteitskranten' en lees de reacties op bepaalde artikels. Schelden, racistische praat en veelal compleet verkeerde info vullen daar soms volledige pagina's. Ook daar worden mensen geïndocctrineerd. Het verschil tussen beiden is echter dat de accounts van groepen en mensen op Facebook, die aanzetten tot haat en discriminatie, gesloten kunnen worden. Websites van kranten die soms overspoeld worden met zulke praat blijven gewoon *up and running*. Het zou gewoon nergens toegelaten mogen worden. Punt. En GAS-boetes zijn niet de oplossing. Punt.

Het is bovendien onwaarschijnlijk te moeten vaststellen dat er binnen een wettelijk gegeven zoals de GAS-boetes geen uniformiteit bestaat. Daar waar Bart De Wever steeds pleit voor uniformiteit als het gaat om het inperken van bepaalde menselijke rechten en ik de piste van diversiteit verkies, kiest Bart De Wever binnen een wettelijk kader voor zo veel mogelijk diversiteit waar ik uniformiteit verkies. Dat gekoppeld aan de willekeur, en het schijnbaar ontbreken van een compleet limitatief overzicht, maakt heel het GAS-boetesysteem superflexibel terwijl het misschien gewoon rigide moet zijn. De boodschap is voor mij heel duidelijk. Gewone mensen moet binnen de grenzen lopen en die grenzen worden steeds verengd. De bestraffing via controle op die grenzen moet zo flexibel mogelijk zijn, zelfs als dat betekent dat men je morgen kan beboeten voor iets wat nergens staat neergeschreven. En dat systeem is Bart De Wever verder aan het uitbreiden. Het is een beleidskeuze die ik ten zeerste betreur. Voor mij is het ook een complete uitholling van het oorspronkelijke idee achter de GAS-boetes. Zo worden GAS-boetes zelf een overlast, of was dat de bedoeling?

The Bucket List

Voor de mensen die hem niet gezien hebben, *'The Bucket List'* is een film uit 2007 en bovendien een absolute aanrader. In deze tragische komedie speelt Jack Nicholson een steenrijke zakenman en is Morgan Freeman al 45 jaar automonteur. De twee mannen komen elkaar tegen als ze op dezelfde kamer worden opgenomen in het ziekenhuis nadat bij hen allebei kanker is geconstateerd. Op hetzelfde moment krijgen ze het slechte nieuws dat de kanker terminaal is en dat ze nog maar zes maanden te leven hebben. Freeman gooit daarop moedeloos een papiertje weg dat Nicholson opdraapt en leest. Het blijkt een *bucket list* te zijn, een papiertje waarop Freeman dingen noteerde die hij eens gedaan wilde hebben voor hij sterft. Sterven omschrijft men in het Engels ook al eens als: *'kicking the bucket'*. Vandaar dus de naam *'The Bucket List'*. Iedereen van ons heeft het wel al eens gedaan, zo een *bucket list* opstellen. Meespelen met de lotto en hardop dromen, je kent het wel. Maar wat zou je eigenlijk allemaal doen als je de lotto zou winnen? Een ruimtereis van 200.000 dollar maken? Of eens een nachtje doorbrengen in de koninklijke penthousesuite van het Wilson Hotel in Genève voor 40.000 euro? Misschien kies je wel voor een iets normalere wens: Een taal leren of een ander beroep kiezen, de job die je eigenlijk altijd al wilde doen, maar die nu niet genoeg opbrengt. Kunnen doen wat je wil doen, zonder je verder zorgen te hoeven maken, is een luxe die slechts enkelen geven is. Het probleem is natuurlijk dat je de lotto nog niet gewonnen hebt.

Margaret Thatcher stierf in de week dat ik dit hoofdstuk schreef. Een van haar bekendste uitspraken was: *'The problem with socialism is that eventually you run out of other people's money.'* Het is een uitspraak die Bart De Wever regelmatig citeert. *The Witch*, zoals ze nu genoemd wordt, is dan ook een van zijn idolen. Niet onlogisch, aangezien ze allebei pure liberalen met een voorkeur voor het kapitalisme en individualisme zijn. Er zullen nu ongetwijfeld ook mensen zijn die dit lezen en denken: 'Thatcher heeft wel gelijk. Het probleem van socialisme is dat je op een gegeven moment geen geld van anderen meer hebt om te herverdelen.' Maar is dat wel zo, is dat uiteindelijk wel een probleem? Laten we er eens van uitgaan dat alle geld in

de wereld netjes, op een socialistische manier, verdeeld is. Je vrouw, vader en moeder, buurman of zelfs de Ethiopiër duizenden kilometers verder heeft nu net hetzelfde inkomen als jij. Of beter gezegd: Carlos Slim Helú's vermogen van 73 miljard dollar bestaat niet meer en de beste man bezit nu geen eurocent meer dan u en ik. Er bestaat geen toptienlijst¹⁸ meer van de rijkste mensen in de wereld, iedereen is gelijk qua geld en financiële mogelijkheden. Dat betekent dan ook dat alle producten die men ons dagelijks probeert te verkopen voor iedereen even duur, of goedkoop, zullen zijn. Net zoals diensten die men ons wil aanbieden. Men zou die ook allemaal betaalbaar moeten houden. Het principe van vraag en aanbod staat en valt immers met de betaalbaarheid. Iedereen kan alles betalen, iedereen zal er evenveel moeite voor moeten doen. Op dat moment komt die ruimtereis ineens een pak dichterbij, is die niet langer onbetaalbaar. Je kan de job doen die je eigenlijk altijd al had willen doen, elk beroep wordt immers evenveel betaald. Wielrenners hoeven zich niet meer te doperen want de eerste krijgt net zo veel betaald als de laatste. De sportieve uitslag is de enige drijfveer in de competitie. Real Madrid zou geen 350 miljoen euro schulden meer hoeven (kunnen) opbouwen. Messi zou geen 33 miljoen euro verdienen en Sint-Anneke Sport, die zouden zomaar de Champions League kunnen winnen. Voetballers zouden immers kiezen met hun hart in plaats van met hun portemonnee. Inderdaad, dat moet een serieuze kutwereld zijn. Nu zijn we zo veel beter af, met een Amerika dat in naam van de democratie landen platbombardeert, zolang er maar olie in de grond zit. Een Europa waar Grieken, Portugezen, Spanjaarden en Cyprioten van hun toekomst beroofd worden zodat banken en speculanten ongemoeid hun gang kunnen blijven gaan. Een België waar één op de zeven arm is en waar men toch, volgens de CM, bijna 3 miljard euro heeft bespaard op de gezondheidszorg¹⁹ om de begroting van 2012 rond te krijgen. Dat betekent simpelweg dat onze gezondheidszorg niet langer betaalbaar is voor sommigen onder ons! De FOD sociale integratie berekende in zijn sociale armoedebaarometer van 2013 dat het percentage van mensen die hun ge-

18 <http://www.forbes.com/billionaires/>

19 'De crisis spaart de gezondheidssector niet. Een gelegenheid om onze gezondheidszorg efficiënter te maken?', Begroting 2012, CM.

zondheidszorg uitstelt ondertussen verdubbelde naar vijf procent. Als de uitspraak van Thatcher ooit waarheid zou worden en alle geld zou op een socialistische manier verdeeld zou zijn, er zou geen betaalbaarheidsdebat meer zijn rond gezondheidszorg, en de armoede zou niet meer bestaan. Jep, serieuze kutwereld als je het mij vraagt. Maar die wereld is realistisch gezien, en spijtig genoeg, nooit bereikbaar, dus Bart De Wever hoeft niets te vrezen.

Thatcher was dus een van zijn jeugdidolen en Bart De Wever vindt dat de mensen een karikatuur gemaakt hebben van haar terwijl ze veel goede dingen heeft gedaan. Nigel Williams haalde na haar dood uit naar haar in de pers, Bart De Wever begreep die uithaal niet. Dat ik Nigel Williams wel begrijp en dus opnieuw lijnrecht tegenover Bart De Wever sta, zal niemand verbazen. Ik geef graag enkele idolen mee van Thatcher en vraag mij af of dat dan ook idolen zijn van Bart De Wever. In 1981 loofde ze president Mohammed Zia-ul-Haq voor zijn inspanningen ‘om het Pakistaanse volk te helpen om zijn eigen vorm van regering te kiezen in vrede’. Dat hij de eerste was om de shariawetten in te voeren, was voor Thatcher blijkbaar slechts een futiliteit. Over Soeharto, president van Indonesië en verantwoordelijk voor – naar schatting – de moord op 650.000 tot 1.2 miljoen mensen, zei Thatcher: ‘We zijn echt de beste vrienden. Er is geen steviger basis om onze toekomstige samenwerking op te baseren.’ De terreurdaden van Pinochet in Chili verdwenen in het niets toen ze de gevleugelde woorden sprak: ‘Ik ben er zeer goed van op de hoogte dat het u was die democratie heeft gebracht naar Chili’. Ze gaf Pinochet daarna onderdak in haar land en bezocht hem op regelmatige basis, de arme stumper. De rode draad tussen die personen is het (neo)liberalistisch beleid waarvoor ze allemaal staan, en hun geloof in het repressief optreden.

Zes decennia geleden, rond de jaren 1950, besloot de democratisch verkozen regering van Mossadegh haar oliereserves te nationaliseren. Naast Frankrijk zat ook Groot-Brittannië in Iran. Ter illustratie: Groot-Brittannië verdiende meer in het jaar 1950 door de oliewinning uit Iran, dan ze Iran in de afgelopen halve eeuw daarvoor hadden betaald. Door steun te verlenen

aan generaal Fazlollah Khan Zahedi, een man met nazisympathieën, werd uiteindelijk de sjah opnieuw op de troon gezet en kon Groot-Brittannië weer olie produceren die niet bij hen in de grond zat. Kolonialisme en olie, waar hebben we dat nog gehoord? Vijftig jaar later slaagde ene Hugo Chavez er wel in om in zijn land, Venezuela, de oliereserves te nationaliseren. Het is niet de bedoeling om hier grote uitspraken te doen over een van beiden, want zowel Thatcher als Chavez hebben hun voor- en tegenstanders. Hun beleid staat evenwel haaks op elkaar en ik ben er ook van overtuigd dat Chavez niet meteen een idool zal zijn van Bart De Wever. Ik schreef in het begin al dat niet iedereen met dezelfde kansen aan de start komt en dat dat eigen is aan het liberalisme, wordt direct duidelijk. Studies tonen immers aan dat het (neo)liberalisme ongelijkheid in de hand werkt en de absolute basis is voor een klassenmaatschappij. Tot aan de oliecrisis in de jaren zeventig betaalde je in Groot-Brittannië zelf zowat twintig procent van je hogere studies, de rest werd collectief gedragen. Een studie rond het hoger onderwijs toont aan dat die eigen bijdrage intussen opgelopen is tot bijna zeventig procent²⁰. Alleen in Chili, Zuid-Korea en Japan leggen studenten zelf nog meer bij. In Groot-Brittannië liet de BBC weten dat dat bedrag kan oplopen tot 9000 pond²¹ per student per jaar! Maak zelf maar eens de rekening voor uw kinderen. Onder het nationaliseringproces van Chavez werden, in slechts een paar maanden tijd, maar liefst anderhalf miljoen Venezolanen gealfabetiseerd. In 2005 werd Venezuela, na Cuba in 1961, het tweede land van Latijns-Amerika dat door de Unesco vrij van analfabetisme verklaard werd. Het aantal mensen die hoger onderwijs volgen ligt ook een pak hoger in Venezuela dan elders in de regio. Chavez koos er dus voor om onderwijs toegankelijk te maken voor iedereen. Hij slaagde er bovendien in om dat te betalen door in Venezuela te doen wat Groot-Brittannië vijftig jaar eerder in Iran voorkwam. En alhoewel niet alles rozengeur en maneschijn geweest zal zijn in Venezuela, toch moet zelfs de meest ultraliberaal gezinde die nog een zuchtje menselijkheid bezit toegeven dat het onderwijs in Venezuela erop vooruit is gegaan onder zijn bewind, sterk vooruit zelfs.

20 http://www.andereuropa.org/wp-content/uploads/2012/04/brochure_hoger_onderwijs.pdf

21 <http://www.bbc.co.uk/news/education-14886862>

Maar het is een serieuze ideologische tegenstelling als je beide keuzes vergelijkt. Onderwijs afhankelijk maken van het inkomen is een oerconservatief, uiterst liberaal mantra. ‘Geef het volk spelen en brood’, schreef Juvenalis ooit. Het was een manier om de mensen dom te houden door oppervlakkige behoeften van het volk te lenigen, namelijk eten en vermaak. Het is een oerconservatieve gedachte, maar wel nog altijd trendy in de geesten van sommigen. Dat Bart De Wever nu al zo ver wil gaan om hetzelfde liberale mantra toe te passen op onderwijs, durf ik te betwijfelen. ‘Daar zijn de geesten nog niet rijp voor’, zou hij zeggen. Ik zou eerder de omschrijving ‘nog niet genoeg verrot’ gebruiken. Nochtans bestaat volgens mij de kans wel dat hij daar nu al aan denkt, net zoals zijn idool dat voor hem deed. Hij spreekt immers net zoals Thatcher. Zij had TINA, ‘*there is no alternative*’. Bart De Wever heeft ook zijn TINA: ‘Er is geen geld, we kunnen niet anders!’ Zonder geld is niets nog betaalbaar en rest er niets anders dan steevast in te leveren, te besparen en uiteindelijk zelf particulier mee(r) te betalen voor zaken zoals uiteindelijk ook onderwijs. Op de duur wordt zo alles afhankelijk van het inkomen dat je hebt, of niet hebt. In een liberaal paradijs is de collectiviteit tot een minimum herleid, zijn de opvangnetten en de herverdeling verdwenen. Hoe ga je onderwijs dan betaalbaar, en toegankelijk, maken voor iedereen? Basisonderwijs voor een basisprijs en extra kennis overdragen naargelang de grootte van de bankrekening? Zo komen we nooit gelijk aan de start en vergroten we alleen het probleem. Op die manier wordt zelfs een taal leren, iets wat zomaar op je *bucket list* zou kunnen staan, misschien wel even onbereikbaar als die ruimtereis nu.

Crommunicatie

In de vorige hoofdstukken beschreef ik de repressieve voorkeur van Bart De Wever, zijn pleidooi voor individualisme en zijn nadruk op normen en waarden. Ik heb dat ook telkens gestaafd aan de hand van uitspraken van hem of door dingen die hij zelf heeft geschreven. Het onwaarschijnlijke is wel dat hij diezelfde zaken ook al heeft ontkracht, of toch genuanceerder

heeft gebracht. De man is een absoluut genie in het verkopen van zichzelf en zijn partij. Hij weet welk publiek er op welk moment voor hem zit en kan dat bespelen als geen ander. Op momenten dat er politiek gewin te rapen valt, zuigt hij alle aandacht naar zich toe als waren hij en zijn partij een zwart gat waaruit niets, zelfs het licht niet, kan ontsnappen. Moeten er standpunten worden ingenomen rond minder populaire dossiers, dan lijkt heel zijn partij een gelofte van stilte te hebben afgelegd. Zit het tussen de twee in, dan laat men snel een ballonnetje op, dat alweer is verdwenen nog voor men de inhoud van het bijbehorende kaartje heeft moeten invullen. Bovendien is hij een notoire taalvirtuoos die woorden zomaar een nieuwe betekenis kan geven, zelfs woorden die al jaren bestaan. Hij gaat ook selectief om met de betekenis van bepaalde woorden. Zo spreekt hij bijvoorbeeld steevast van ‘transfers naar Wallonië’ en ‘investeringen in de banken’ maar nooit omgekeerd. Investerings in Wallonië en transfers naar banken. Als er geen woorden zijn die hij wil veroveren, dan verschijnen er nieuwe, zoals het *Walloniseren* van Geert Noels. Woorden die Bart De Wever dan met veel plezier overneemt. De taalstrijd is misschien wel zijn machtigste wapen en de manier waarop hij die hanteert des te meer. Wat vandaag zwart is, kan morgen grijs zijn voor Bart De Wever en hij heeft er absoluut geen moeite mee om beide te verkopen als zijnde wit. Op woensdag 17 april 2013 zat Bart De Wever in *Terzake*²², samen met Guy Peeters, de voormalige topman van de socialistische mutualiteiten. Daar deed hij volgende uitspraak: ‘Ik ben geen socialist, ik geloof niet in de staat die alles moet beheren. Ik geloof ook niet in het individu dat alles voor zichzelf moet regelen, zoals Thatcher, of zoals Verhofstadt ooit, toen hij nog liberaal was.’ Op ‘zulke momenten sta ik perplex. Het thatcherisme is dan toch niet zo tof volgens Bart De Wever, en het individualisme, dat zo hoog op de agenda stond in zijn interview met *De Standaard*, blijkt tijdens de aflevering van *Terzake* minder belangrijk te zijn. Nochtans deed Thatcher, in zijn ogen, grootse dingen en hield Bart De Wever zelf openlijk een pleidooi voor meer individualisme. Hoe kan dat toch, dat verschil in uitspraken, is de man soms ietwat schizofreen? Natuurlijk niet, zijn in-

22 *Terzake*, 17 april 2013.

telligentie en inschattingsvermogen maken dat hij een heuse pr-machine op zich is. Hij weet als geen ander hoe hij zich, op ieder moment, moet profileren en zweeft constant tussen de puur liberale Bart De Wever en een liberale Bart De Wever light. Op tv moet hij wat gematigder zijn, daar zit allerlei pluimage voor de buis die hem kunnen beoordelen, het kiezerspotentieel is divers. Achter de letters van *De Standaard* zit een lezer die al wat meer begrip zal opbrengen voor sterkere uitspraken, daar is wat meer uniformiteit. Hoe verder zijn publiek opschuift naar rechts liberaal, hoe krachtiger zijn liberale uitspraken worden. Hoe verder verwijderd ervan, hoe genuanceerder ze worden. Maar hij kan zich dat ook veroorloven, om zo te schipperen tussen de derde weg en zijn puur liberale agenda. Zijn medestanders vinden dat ook allemaal opperbest, zij kennen de liberaal in Bart De Wever maar al te goed en verstaan als geen ander de kunst om jezelf te verkopen. Als taalvirtuoos heeft Bart De Wever dan ook een woord om dat schipperen te rechtvaardigen: communautaristen. Nochtans is Bart De Wever een liberaal, is het sociaal-economische N-VA-programma liberaal en geeft hij dat ook zelf aan in andere interviews. Op *Terzake* zet hij dat nog eens extra in de verf met zijn uithaal naar Verhofstadt: ‘...toen hij nog liberaal was.’ Dat komt dus neer op zeggen dat hij nu zelf dé liberaal is en dat Verhofstadt een liberaal wás. Maar elke gewone werkende mens beseft dat een liberaal weinig tot niets goeds voorheeft met gewone mensen en de collectiviteit die voor hen kan zorgen, móét zorgen. Daarom heeft Bart De Wever dus nood aan een omschrijving die hem wat speelruimte geeft. Een omschrijving waar trouwens weinig over te vinden is op het net. Als je ‘communautarisme’ of ‘communautaristen’ ingeeft op Google, kom je nooit bij N-VA terecht, wel bij N-SA²³. Ik zou wat uitleg verwachten over het communautarisme in de beginselverklaring van N-VA. Zeker als je er prat op gaat het te zijn, als mens én als partij. Niet dus, er is nergens duiding van of een verwijzing naar het woord communautarisme. En geen haan die daarnaar kraait. Bart De Wever kan zich dus heel wat permitteren in zijn communicatie, en dat heeft hij zijn partij ook goed aangeleerd.

23 <http://nsalternatief.wordpress.com/2007/10/26/communautarisme/>

Een paar maanden geleden leidde N-VA, via een persconferentie, het ACW naar de slachtbank. Wat volgde, was het zwarte gat waaraan niets of niemand van het christelijke middenveld leek te ontsnappen. Het was februari 2013, een maand waarin N-VA via haar website meer dan dertig persberichten lanceerde. Bovenop die dertig kwam dus ook de persconferentie over het ACW-dossier. Elke dag was er dus gemiddeld één persbericht. Je zou haast denken dat de N-VA een reclamebureau op zich is. Het ACW werd al op voorhand veroordeeld in de media door de N-VA, en Bart De Wever noemde het hele ACW-verhaal het grootste schandaal van de eeuw. Toen er daarna vragen kwamen vanuit de publieke opinie, over het hoe en waarom van de manier van aanpakken, was het Bart De Wever *himself* die niet begreep waarom N-VA steeds weer in het middelpunt van de belangstelling moest staan. Ik vroeg mij toen al af: 'Ja Bart, waarom verstuur je dan dagelijks persberichten?' Je zou beginnen te denken aan een soort van Stockholmsyndroom waarbij je elke dag liefdesbrieven stuurt naar iemand voor wie je eigenlijk geen gevoelens hebt. Meer dan dertig persberichten dus, maar waarover er dan weer nooit een N-VA-persbericht is verschenen, is over de diamantfraude in Antwerpen. Nochtans was dat in dezelfde periode als het ACW-dossier, februari en maart 2013, een nieuwstitem. Het bedrijf Omega Diamonds had volgens de media voor drie miljard gefraudeerd en moest daarop slechts vijf procent boete betalen. Ook andere diamantbedrijven hadden grootscheepse fraudecarrousels opgezet. Miljarden euro's werden de collectiviteit, de maatschappij, ontzegd. Maar kijk: complete stilte bij N-VA en Bart De Wever. Tijdens het programma 'De Ochtend' op Radio 1²⁴ sprak Bart De Wever nog deze gevleugelde woorden over het ACW-dossier: 'Het is onze taak als parlementsleden om controle uit te oefenen op het beleid. Als dit bij een andere organisatie gebeurde, hadden we ook niet gezwegen.' Die zinsnede is blijkbaar niet van toepassing op de diamantsector. Hoe kan dat toch? Misschien is de diamantsector geen organisatie in de ogen van Bart De Wever? Het is allesbehalve rechtlijnig om over het ACW-dossier zo'n hetze te veroorzaken en over een miljardenfraude in de diamantsector te zwijgen. Vooral

24 *De Ochtend*, Radio 1, 7 maart 2013.

omdat zijn vriend en partijgenoot, Jan Jambon, in 2010 de zogenaamde diamantclub oprichtte. Dat clubje werd opgericht om ‘de belangen van de diamantsector te gaan verdedigen’. Daar waar N-VA bij ACW dus moest gaan graven, zou je denken dat ze bij de diamantfraude in Antwerpen aan de informatiebron zouden zitten. Je zou op zijn minst één persbericht kunnen verwachten, al was het maar om de belangen van het clubje te verdedigen of de miljardenfraude aan de kaak te stellen. Jan Jambon was echter nooit bereikbaar voor commentaar. De gelofte van stilte werd afgelegd. Ik vind dat de N-VA het recht, zelfs de plicht, heeft om een eventuele fraude binnen het ACW te bestrijden, maar dan is het evenzeer hun verdomde plicht om een miljardenfraude binnen de diamantsector, of welke andere sector dan ook, even hard te bestrijden. Voor mij is het duidelijk: fraude kan niet, of dat nu binnen het ACW of binnen de diamantsector is. Als ze allebei bewezen worden, moeten ze even zwaar worden aangepakt. Dus ook daar verschillen Bart De Wever en ik blijkbaar van mening, voor mij kan fraude absoluut niet, voor Bart De Wever kan fraude voor sommigen, kapitaalkrachtigen liberalen, blijkbaar wel. Het is het duidelijkste bewijs dat Bart De Wever en N-VA voor een klassenjustitie zijn.

Ten slotte zijn er de verhalen tussen het zwarte gat en de gelofte van stilte. Een jaar eerder had de N-VA de aanval geopend op de automatische indexering van de lonen en de sociale uitkeringen. De negatieve reacties vanuit de bevolking kwamen er snel, en het begon te borrelen aan de basis. Mensen waren niet zo happig op het idee om via aanpassingen aan de index ook nog eens extra te moeten inleveren op hun koopkracht. De geesten waren nog niet rijp genoeg, nog niet genoeg geïndoctrineerd. Er moest dus aan *damage control* worden gedaan bij N-VA, en snel ook. Op 21 februari kwam het antwoord: de eco-index. N-VA publiceerde een (pers)bericht op haar website²⁵ en pakte met het idee uit in de media. Eco-index is een trendy woord, bekt lekker en er zit een positieve connotatie aan. Ecologisch verantwoord indexeren, wat kan daar nu slecht aan zijn? Er worden bijgevolg weinig tot geen vragen bij gesteld. Maar wat blijkt, een jaar later?

25 <http://www.stevenvandeput.be/citaten/n-va-wil-een-eco-index>

Probeer maar eens iets te vinden over die eco-index bij N-VA. Inhoud is er niet aan gegeven, niemand kan je een gedetailleerde uitleg geven. Je vindt er echt nergens iets inhoudelijks over terug. Als je wat verder gaat kijken, zie je ook dat er, voor N-VA het lanceerde, in het Europees Parlement al eens een keer een ballonnetje was opgelaten over een eventuele eco-index. Dat ballonnetje heeft N-VA vervolgens gebruikt om aan *damage control* te doen, en niemand die zich daaraan lijkt te storen. Behalve ik dan. Het plan lukte, de schade bleef beperkt. En dat concept hebben ze al meerdere keren toegepast. Zo hebben ze ooit nog eens een ‘ballonnetje’ van iemand anders opgelaten: het confederalisme. Tot men ging vragen wat N-VA daar nu eigenlijk mee bedoelde omdat het gewoonweg om separatisme bleek te gaan. Toen kwam het N-VA -antwoord dat men dat later wel zou bekijken. Wie kan dat nu toch serieus nemen, een fictief antwoord op een reële vraag? Ik gaf het idee zelf een andere naam: ‘het confettiralisme’. Waarom? Wel, confetti zit in een zak, je doet die open en smijt alle losse stukjes in de lucht. Het is geen samenhangend geheel, de snippers vliegen alle kanten uit en ze blijven overal plakken. Dat lijkt mij een politieke strategie waarvan de N-VA gretig gebruikmaakt, dat lijkt mij de juiste term. Ik kan er weinig begrip voor opbrengen, er is wat mij betreft al onduidelijkheid genoeg in de politiek.

En ook zijn eigen pr verzorgt Bart De Wever uitstekend. Op maandag 4 februari werd hij voor de zoveelste keer uitgenodigd door *Terzake*. Het onderwerp: de commotie rond het verbod op het dragen van een regenboog-T-shirt achter het loket in Antwerpen. Ook Yasmine Kherbache, voorzitter van de sp.a in Antwerpen, kreeg een uitnodiging. Er zat dus een debat aan te komen. Dat was echter buiten Bart De Wever gerekend, die aan *Terzake* liet weten dat hij niet in debat wilde gaan. Hij kreeg zijn zin, Kherbache kreeg te horen dat ze niet welkom was en Bart De Wever kreeg zijn zendtijd. Dat kan toch niemand normaal vinden? In aanloop naar de verkiezingen van oktober 2013 liet Bart De Wever nog optekenen burgervader te willen zijn van alle Antwerpenaren, dan zou je op zijn minst het debat moeten aangaan met de oppositie denk ik dan. Bart De Wever denkt daar blijkbaar anders over. Ik schreef zelf ooit volgende quote en

probeer daar ook naar te leven: ‘Niemand bezit alle wijsheid, geen enkele gedachte bevat alle waarheid maar door discussie komen gedachten, soms, dichter bij elkaar’. Het weigeren van een debat staat daar voor mij dus haaks op. De manier waarop Bart De Wever in debat gaat, verschilt bovendien ook volledig van de mijne. In debatten overheerst hij regelmatig door snoeihard uit te halen of door alle zuurstof te onttrekken aan een stelling. Dat doet hij door te ageren op een soms nogal agressieve manier. Toen Peter Mertens, gemeenteraadslid voor PVDA, tijdens de gemeenteraad een tussenkomst deed over het dodelijke ongeval van een dokwerker op 22 januari op kaai 117 weigerde Bart De Wever daar dieper op in te gaan. Geen bevoegdheid van de gemeenteraad, was de repliek. Sterker nog, om de discussie in de gemeenteraad daarna aan banden te leggen, werd door Bart De Wever zelfs nagedacht over het invoeren van nieuwe reglementen die bepaalde tussenkomsten onmogelijk zouden maken. Weg zuurstof, weg debat, weg het voornemen om burgervader te zijn van alle Antwerpenaren. Beide weigeringen liggen in de lijn van de *modus operandi* van Bart De Wever. Scoren en anders vermijden, zo veel mogelijk aan *damage control* doen. Dat laatste het liefst door alles wat schade kan berokkenen meteen in de kiem te smoren, of als het kan zelfs op voorhand de mond te snoeren. Voor mij is de discussie een verrijking en uiterst noodzakelijk als je aan beleid wil doen. Het is de norm in het verbinden van bepaalde waarden tot het vormen en uitvoeren van een bepaald beleid. Bart De Wever lijkt zijn beleid, met zijn normen en waarden, te willen opdringen. Dat op zich lijkt mij een hoogst ongezonde situatie en ik ben er tegenstander van. Het komt immers neer op het opdringen van de keuze van dertig procent aan al de rest en dan beweren dat het de keuze is van heel Antwerpen. Je ziet die ongezonde situatie ook in het normen-en-waardenverhaal en de manier waarop hij ermee omgaat. Siegfried Bracke werd al een paar keer betrappt op een leugentje om bestwil, en er was niemand binnen N-VA die iets zei, ook Bart De Wever niet. Wat Liesbeth Homans echter deed, was gewoonweg grotesk, tartte alle verbeelding en ook daar kwam totaal geen reactie op van Bart De Wever. Begin februari 2013 lanceerde Homans de vreemdelingentaks in Antwerpen. Het betrof een retributie van 250 euro die niet-Belgen zouden moeten betalen bij hun eerste inschrijving aan een

Antwerps vreemdelingenloket, voor zover er een bepaalde extra dossierlast voor de stedelijke administratie mee gepaard gaat. Het regende bedenkingen. Ik citeer uit een ervan, een opiniestuk in *De Standaard*²⁶ van Jozef De Witte, directeur van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding. In zijn eerste paragraaf schrijft hij: ‘De maatregel botst met de anti-discriminatiewetgeving, de grondwet en de Europese regelgeving.’ Schepen Homans verdedigde het reglement echter uitgebreid en verklaarde zich heel goed juridisch geïnformeerd te hebben. ‘Het gaat hier om een specifieke vrijwillige dienstverlening, die mensen zijn immers niet verplicht om zich in Antwerpen in te schrijven’, liet zij nog optekenen. Op 25 februari 2013 keurde de Antwerpse gemeenteraad het voorstel goed met 34 stemmen tegen 19. Een goede maand later moet gouverneur Cathy Berx, CD&V, de maatregel echter schrappen omdat hij in strijd is met het Europese recht. En dan komt het. Op 29 maart 2013, in een interview met het VRT- journaal, zegt Liesbeth Homans voor de camera: ‘Ik had die wet van 1968 niet gezien, anderen hebben die ook niet gezien...’. Het is een onwaarschijnlijke leugen. Op YouTube staat een filmpje met de titel: ‘Homans Pinokkio’. Ik stel voor: leg dit boek even opzij en bekijk het eens. Het filmpje begint met mevrouw Homans haar uitspraak van hierboven, gevolgd door twee tussenkomsten tijdens de gemeenteraad van 25 februari 2013. Eerst zegt Mie Branders namens de PVDA: ‘Derdes, en ik denk dat we daar nog verder kunnen op ingaan, is het juridisch argument dat ons is aangereikt door onze studiedienst en waarin we moeten terugkijken naar een wet uit 1968, 14 maart 1968. Waar heel duidelijk is gesteld dat de kostprijs die de gemeente kan vorderen...’ Dan is het woord aan Meyrem Almaci van Groen. En zij zegt: ‘Wij hebben vastgesteld, vastgesteld dat net als de collega hier dat het in strijd is met de wetgeving van 1968...’ Het filmpje eindigt met de uitspraak van mevrouw Homans: ‘... anderen hebben die ook niet gezien...’ Nu vraag ik mij af wat erger is: een Liesbeth Homans die met uitgestreken gezicht schaamteloos komt liegen op televisie, wat op zich al een hele – zij het bedenkelijke – prestatie is. Of het feit dat Bart De Wever, de voorvechter van normen en waarden, zo’n flagrante

26 http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=DMF20130222_00480177

leugen binnen zijn eigen partij, en vooral zijn eigen meerderheid, zomaar laat passeren. Ik ben er heilig van overtuigd dat Bart De Wever elke andere politicus of persoon uit het middenveld zou verketteren bij het aanschouwen van zo'n Pinocchiogedrag. Maar nu lijkt het totaal geen probleem te zijn. Dat vele politici te boek staan als een Pinocchio is geen nieuws, maar de ommekeer naar eerlijkheid zat blijkbaar niet mee in de slogan 'kracht van verandering'.

Als taalvirtuoos voert Bart De Wever ook een heuse taalstrijd waarbij hij stevast fictieve grenzen creëert. Twee voorbeelden. Binnen de solidariteit onderschrijven mensen een gemeenschappelijk belang, zelfs ten koste van zichzelf. Solidariteit kent geen grenzen. Het stopt niet bij je familie, buurman, provincie of aan een of andere (fictieve) taalgrens. Solidariteit is grenzeloos en vergt soms een grotere inspanning van jou dan van een ander. De solidariteit van Bart De Wever kent echter een andere, nieuwe, omschrijving: 'Binnen solidariteit onderschrijven mensen een gemeenschappelijk belang, maar niet ten koste van zichzelf.' Het individualisme is belangrijker dan het collectief. Dan denk ik terug aan de slogan: 'Ik ben geen racist maar...' en vervang hem door: 'Ik ben wel solidair maar...' Solidair zijn kent plots een fictieve grens. Mensen vinden het nu ook de normaalste zaak van de wereld om dat woord op die manier te gebruiken, terwijl die betekenis eigenlijk niet bestaat. Niemand stelt zich vragen zoals: 'Waar stopt die fictieve grens van Bart De Wever als het aankomt op solidariteit? En wanneer sta ik achter die grens?' Een ander woord dat Bart De Wever vaak gebruikt en dat door de jaren heen een heel negatieve bijklank heeft gekregen, is het woord populisme. Nochtans is dat, simpel vertaald, luisteren naar wat het volk wil en vervolgens ook uit naam van datzelfde volk spreken. Het volk is dan de mix van links en rechts en alles wat daartussen zit. Als er wordt gesproken over een miljonairstaks, dan is dat een populistische maatregel volgens Bart De Wever. Ik ben er nochtans van overtuigd dat als dat morgen voorgelegd zou worden in een volksreferendum, de miljonairstaks overmorgen kan worden ingevoerd. Er is immers een draagvlak, peilingen wezen uit dat meer dan tachtig procent van de maatschappij vragende partij is voor zo'n initiatief. N-VA stapt niet mee

in het verhaal en dus komt er in Vlaanderen ook geen politiek draagvlak. Eigenlijk mist het populisme dat Bart De Wever hanteert in zijn uitspraken een bijwoord, het zou sociaal populisme of links populisme moeten heten. Een miljonairstaks, een minimumbelasting voor bedrijven, een goed wet-
telijk pensioen of een sterke federale sociale zekerheid. Allemaal zaken die, daar ben ik althans van overtuigd, het volk wil en bovendien als sociaal of links populistisch kunnen worden omschreven. Dat de liberaal in Bart De Wever daar geen voorstander van is, dat kan ik begrijpen, maar ik ben niet overtuigd van de negativiteit rond het woord populisme zoals hij het gebruikt. Wil dat zeggen dat elke populistische maatregel moet worden uitgevoerd? Neen, maar dat je het woord populisme misbruikt om nooit iets te moeten uitvoeren dat de voorkeur van het volk wegdraagt, dat kan voor mij absoluut niet door de beugel. Zeker omdat hij zelf populistische oplossingen in de mond neemt of laat nemen, zoals een vreemdelingen-
taks. Fraude voor de één is geen fraude voor de ander. Normen en waarden zijn belangrijk, maar niet voor iedereen. Meninge n zijn belangrijk, zolang ze in een bepaald denkbeeld passen, anders is er geen ruimte voor discussie. Het is beangstigend om te zien en te lezen hoe makkelijk Bart De Wever in zijn inhoudelijke manier van communiceren verandert van stijl en hoe sommige mensen binnen zijn partij een bevolking staalhard mogen voor-
liegen. De gratuite uithalen om te scoren, storen mij even hard, net zoals het spelen van de geslagen hond als de boemerang eens terugkomt. Ik heb het ooit al eens consequent inconsequent zijn genoemd, de communicatie met tal van maten en gewichten die Bart De Wever hanteert. Er zit communicatief niets rechtlijnig in en wat niet recht is, is krom. Daarom lanceer ik zelf ook graag een woord: het crommuniceren. De mogelijkheid om je via woorden in allerlei bochten te wringen, op zoek naar maximaal gewin of minimaal verlies.

Waarom twijfelen aan Vlaanderen?

‘Een vooroordeel is moeilijker te splitsen dan een atoom.’

– Albert Einstein, 1879-1955

Mijn dierbaar V(ooroordeel)laanderen

Tijdens mijn jeugdjaren op Sint-Anneke ging ik 's zondags steevast naar de Chiro. Van de kiekeboes naar de kapoenen, rakkers, toppers, kerels en uiteindelijk kwam je terecht bij de aspiranten. De laatste twee heb ik niet meer meegemaakt, tegen dan had ik het immers wel al gezien. De naam Chiro komt van de Griekse letters chi (χ) en rho (ρ), en verwijst zo naar de bijnaam van Jezus, zijnde Christos. De opvoeding die de Chirobeweging wilde meegeven, paste binnen het idee van ‘Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Kristus’. Ik heb in mijn jeugdjaren dus redelijk wat Vlaamse Leeuwen bezongen, of *hoezees* uitgeroepen samen met de Blauwvoet die storm vliegt op zee. In de zomer gingen wij elk jaar op kamp naar de Ardennen. Niet de Waalse of de Vlaamse Ardennen, maar gewoon, de Ardennen. Bij een of andere Franstalige *agriculteur*, op zijn wei, sloegen wij dan onze tenten op. ‘s Morgens stonden wij bij het krieken van de dag allemaal in het gelid, mooi rond de vlag de Vlaamse Leeuw uit te hangen en te bezingen. In het Nederlands, uit volle borst. ‘Ze zullen hem niet temmen...’ Ik heb nooit geweten of die *agriculteur* zich daaraan ergerde. Geen idee of daar nu wel commentaar op zou komen in het zuiden van ons land, maar ik kan me wél de reacties voorstellen mocht het omgekeerde gebeuren. Le Coq Wallon bezingen in de stille Kempen, dat is volgens mij een garantie op zeven weken Vlaams wereldnieuws. Maar ik heb nooit het gevoel gehad,

op een van al die kampen, dat ik anders werd bekeken door de plaatselijke inwoners. Ik kan u zelfs een paar anekdotes vertellen die aantonen hoe behulpzaam de Walen waren. Toen tijdens een van de trips ons tentenkamp was weggespoeld, maakte de agriculteur al zijn gebouwen vrij zodat wij met onze veldbedden allemaal een droog dak boven ons hoofd hadden en een plaats om te slapen. Stallen, schuren tot zelfs in zijn woonhuis... Heel de inboedel werd daar aan de kant gezet zodat wij zouden kunnen blijven op ons kamp. Een ander verhaal gaat over de welbekende droppings. De eerste jaren doe je dat nog samen met de leiding, tot het moment komt dat men je ergens afzet, je een kaart met kompas geeft en je dus zelf je weg terug moet zoeken. Je vertrekt zonder geld, eten verzamel je door een appel en een ei in te wisselen voor andere goederen en zo verder te bouwen richting een maaltijd. Een nacht en een dag krijg je om terug tot in het kamp te geraken. Iedereen wordt 's nachts apart gedropt om dan ergens op de route samen te komen en in groep verder te stappen naar het kamp. Bij een van onze droppings stonden we 's morgens met onze appel en ons ei op een dorpsplein, in de stralende zon. De mensen daar begrepen maar al te snel wat we aan het doen waren. Ze gaven ons eten en drinken, en daarna deden ze ons een voorstel. We mochten daar een hele dag zwemmen, eten en drinken zo veel we wilden en zij zouden ons dan 's avonds tot bij het kamp brengen, zodat wij konden doen alsof wij het hele traject hadden afgewandeld. Een betere deal kan je niet krijgen natuurlijk als jonge gasten, wij gingen er graag op in. De Vlaamse perceptie over de Walen klopt dus volledig. Klootzakken zijn het daar in het zuiden van ons land, allemaal klootzakken!

De Chiro heeft ook zijn eigen uniform: de korte bruine broek en het bijbehorende kaki hemdje. U kent het ongetwijfeld. Op Sint-Anneke lag het echter al wat moeilijker om iedereen in uniform te krijgen. Zoals eerder gezegd, had niet iedereen dezelfde mogelijkheden. Er liepen dus wel wat jongens en meisjes rond die kleren droegen waarin ze konden ravotten, maar die geen uniform konden betalen. Onder ons, als Chirogroep van Sint-Anneke, was dat trouwens allemaal geen probleem. Ik herinner mij echter nog een dag in het stadspark van Antwerpen waar alle Chirogroep-

pen uit Vlaanderen aanwezig waren. Net zoals mijn jeugdvrienden door hun kleur al eens de uniformiteit van het dagelijkse straatbeeld doorbraken, zo kleurden wij daar de diversiteit met de Chiro van Sint-Anneke omdat niet iedereen een uniform droeg. Wij werden toen, als Vlamingen, geëvalueerd en gedevalueerd door andere Vlamingen. In de Chiro van het multiculturele Sint-Anneke zaten er geen mensen met een andere kleur of nationaliteit, daar kon het dus niet aan liggen. Als je geen uniform droeg, dan hoorde je er, op die dag, voor sommigen blijkbaar niet bij. Niet alleen anders gekleurden waren dus vreemdelingen voor anderen, ook voor mensen met minder mogelijkheden telde dat vooroordeel. Ik beseftte toen al dat een vreemdeling niet altijd een buitenlander hoefde te zijn, of iemand met gewoon een andere huidskleur.

De ‘Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Kristus’-gedachte werd bij mij in de familie verder aangescherpt door deel te nemen aan de IJzerbedevaarten. Voor mij, als jong gastje, was dat niets meer dan een daguitstap waar af en toe een lied werd gezongen tussen de speeches door. In de jaren ‘80 verzamelden zich aan de vooravond van de herdenking echter steeds meer neonazi’s uit heel Europa in Diksmuide. Dat veroorzaakte steevast rellen, ik denk dan ook dat dat de reden is waarom wij als gezin uiteindelijk stopten met ernaartoe te gaan. Aan het Vlaams Nationaal Zangfeest hebben wij ook wel eens meegedaan, maar vaak zal dat niet geweest zijn. Mijn vaders broer is evenwel een fervent flamingant, hij gaat nog jaarlijks naar het Vlaams Nationaal Zangfeest. Ik herinner mij dat wij ooit eens met de hele familie op vakantie gingen en tegengehouden werden aan de Franse grens. De reden? Mijn nonkel had een sticker van Vlaanderen in plaats van een van België op zijn auto kleven. Zo’n Belgische sticker was officieel verplicht om de grens te mogen passeren. Uren hebben wij daar gestaan. Ik heb geen idee wat de uitkomst was, maar het toont wel de overtuiging van mijn nonkel. Als ik nu iemand zie rijden met een VL-sticker dan denk ik steevast terug aan dat moment. Ik ben een andere mening toegedaan dan hem maar ben wel trots dat hij opkomt voor zijn overtuiging. Ondertussen heb ik de Chiro achter mij gelaten, IJzerbedevaarten en andere Vlaamse zangfeesten, daar zal je mij ook nooit zien. Nu, jaren later, weet

mijn familie wel dat ik nog weinig voeling heb met Vlaanderen en het flamingantisme, maar er is, tussen mijn nonkel en mij, wel het nodige respect voor elkaars mening. Zoals gezegd, ik sluit geen mensen uit omdat ze een andere overtuiging hebben en ik ben blij dat mijn nonkel daar hetzelfde over denkt.

Dat ik het moeilijk heb met de Vlaamse Leeuw als symbool, en waarom dat zo is, heb ik al beschreven. Maar door mijn jeugdjaren, gevoed met de vele confrontaties rond diversiteit, ben ik ook anders gaan denken over de wereld. Of beter, hoe de wereld zou moeten zijn. Zo denk ik bijvoorbeeld niet meer in grenzen of probeer ik dat toch. De moeilijkste opdracht voor een bevolking is om allemaal samen te leven. De gemakkelijkste is om oneindig te blijven opdelen in wij-zij groepjes. Verdeel en heers is een eeuwenoude tactiek, vooral dan in de geesten van mensen. Het is er wel een die nooit aan efficiëntie zal inboeten zolang wij niet willen inzien dat wij daar niets bij te winnen hebben. Alleen veel bij te verliezen. Je kan iedereen oneindig blijven opdelen, dat is het makkelijkst en uiteindelijk kom je dan wel uit bij het individualisme. De opdeling maatschappelijk aanvaardbaar maken doe je door vooroordelen te creëren. De luie jeugd, te dure ouderen, profiterende Walen... Stuk voor stuk boutades die de dagelijkse perceptie wel vorm hebben gegeven. 'Een vooroordeel is moeilijker te splitsen dan een atoom', zei Albert Einstein ooit. Ik heb ook zelf ondervonden hoe moeilijk dat is eens je daar zelf mee wordt geconfronteerd. Zelf ben ik geen Vlaanderenkenner of geschiedkundige van het Vlaanderen door de eeuwen heen, zeker niet in vergelijking met mijn nonkel. Net zoals ik geen belgicist ben. Toen ik een paar jaar geleden mee aan de wieg stond van de actie 'Red de solidariteit' maakte ik dat ook meteen duidelijk aan al de anderen die aanwezig waren. 'Als men mij al in een hokje wil steken dan zal het dat van Antwerpenaar zijn en al de rest kan me gestolen worden.' Buiten wereldburger natuurlijk, want zo zie ik mij nog altijd het liefst. Maar de actie 'Red de solidariteit' was er een tegen de splitsing van de sociale zekerheid. Voor het behoud dus van het repartitiesysteem en tegen de kapitalisatie ervan. Een goed pensioen en de kwalitatieve gezondheidszorg behouden voor iedereen, zulke zaken, daar ging het om. Ervoor zorgen

dat die zaken niet afhankelijk zouden worden van je inkomen en dat de sterkste schouders ook nog steeds de zwaarste lasten bleven dragen. Dat en niets anders was de inzet. Een petitie werd opgestart. Ik kon mij moeilijk voorstellen dat er mensen zouden zijn die niet wilden intekenen. Nochtans was mijn nonkel een van die mensen. In de dagen die volgden, begreep ik ook waarom. Rechts Vlaanderen startte immers een tegenoffensief. Kim Gevaert kreeg op haar website wansmakelijke kritiek te verwerken omdat zij, samen met de andere atletes van de estafetteploeg, de petitie onderschreven had. Iemand schreef: ‘Wie voor België is, is tegen Vlaanderen (...) Hier ben je niet meer welkom’. Onwaarschijnlijk, zulke reacties. Een actie voor het behoud van onze federale sociale zekerheid, opdat iedereen dat goed pensioen en die goede gezondheidszorg zou kunnen behouden, werd door rechts aangevallen met boutades rond België en de opdeling wij-zij. De bedreigingen aan het adres van de atletes waren mensonwaardig, net zoals de leugens die werden verteld over de inhoud van de actie. Desondanks verzamelden we meer dan 200.000 handtekeningen. De mensen die wel tekenden, keken dus wat mij betreft naar de inhoudelijke vraag, zij die niet tekenden geloofden de vooroordelen die werden gemaakt vanuit het rechtse Vlaanderen of zijn gewoonweg liberaal getinte mensen die geen voordeel zien in de collectiviteit van een sociale zekerheid. Nochtans was de actie ‘Red de solidariteit’ niet opgestart tegen Vlaanderen en toch deelde rechts ook die actie weer in het hokje ‘Vlamingen tegen Walen’ in. Die opdeling werd opnieuw kracht bijgezet door het gebruik van vooroordelen. Het is echt het makkelijkste wat er bestaat, vooroordelen creëren. Mensen tegen elkaar opzetten is nu eenmaal geen kunst.

In de jaren 90 presenteerde Jan Hautekiet het radioprogramma ‘*Hallo Hautekiet*’. Ik was fan en trouwe luisteraar. Via dat programma ontstond een ware oorlog tussen de provincies Antwerpen en Limburg. De Limburgermopjes waren niet meer weg te denken en beide provincies werden als water en vuur. Op woensdagen vulden allerlei boutades de Vlaamse radio-ether. De dikke nekken uit Antwerpen, de trage mensen van de Limbuuuurg. Het respect tussen de twee was met momenten ver zoek. Nog een voorbeeld. In 2007 ontstond in Gent de NGA, de Nieuw-Gentse Al-

liantie, met haar slogan ‘Gent onafhankelijk!’ Een van hun eisen was dat alle ingeweken West-Vlamingen zich moesten assimileren. In een mum van tijd werden de Westfluten kop van Jut in Gent, en dat leidde zelfs tot een paar schermutselingen tussen Gentenaars en West-Vlamingen. Beide voorbeelden bewijzen dat het helemaal niet moeilijk is om een groep mensen te stigmatiseren, er een vooroordeel over te creëren terwijl dat eigenlijk helemaal niet aan de orde is. Je hebt natuurlijk altijd die kleinere groep uitzonderingen. Een kleinere groep voor wie Walen nooit iets goeds kunnen doen net zoals je die ook wel zal hebben bij de Walen die vinden dat Vlamingen nooit iets goeds kunnen doen. Maar dat is in mijn ogen opnieuw een beperkte groep. Daarom ga ik enkele pogingen wagen in de hoop dat jullie begrijpen waarom ik niets tegen Vlaanderen heb, maar niet meedoe met de oneindige opdeling via het creëren en in stand houden van vooroordelen. Simpelweg omdat ik weiger om die vooroordelen en de bijbehorende veralgemening ervan te aanvaarden, omdat je die opdeling kan blijven maken tot in het oneindige. Waar stopt ze? Bovendien zie ik geen voordelen in een splitsing. Ik betwijfel of ik daar beter van ga worden, en ben er eigenlijk van overtuigd dat gewone mensen er slechter zullen uitkomen.

Met dank aan Sint-Maarten, het mini-België

In 2011 ging ik met mijn vrouw op huwelijksreis naar het mooie Sint-Maarten in de Caraïbische zee. Het behoort tot de Kleine Antillen en is slechts 87 km² groot. Doordat het grootste gedeelte van de bevolking afstamt van Engelstalige slaven is de voertaal op het eiland Engels. Er loopt echter een grens, van ongeveer 10 kilometer, die het eiland in tweeën verdeelt. Collectivité de Saint-Martin in het noorden en Sint-Maarten in het zuiden. Op kaarten vertaalt zich dat in Saint-Martin en Sint-Maarten. Het is een mini-België met het enige verschil dat men in het noorden Frans als officiële taal heeft en in het zuiden Nederlands. Jawel, nog een plaats waar men Nederlands en Frans spreekt. We zijn dus niet alleen wat dat betreft! De legende van die grens is trouwens een fantastisch verhaal. Op een ge-

geven moment kwamen er twee schepen tegelijk aan, een Frans en een Nederlands schip. Uit beleefdheid werd er tussen de kapiteins afgesproken dat ze allebei vanuit de tegenovergestelde richting zouden beginnen te wandelen. Waar ze elkaar opnieuw zouden tegenkomen, gingen ze de grens trekken. Toen ik dat verhaal las, dacht ik spontaan: ‘Hadden ze dat bij ons zo ook maar gedaan!’ Dan was onze taalgrens er nooit geweest. Andere mogelijkheid is natuurlijk dat Antwerpen nu ergens in Scandinavië zou liggen en Luik ergens in Zuid-Afrika. Dat ter verduidelijking van het vorig stukje sarcasme. Mijn vrouw en ik zijn een paar keer gestopt aan een van die grensovergangen om iets te eten of te drinken. In het ene kraampje bestelde je in het Nederlands, in het andere in het Frans en als dat niet zo goed ging, schakelde je gewoon over naar het Engels. Om jaloers van te worden, zo veel eenvoudig. Er zijn momenteel een zestal plaatsen op Sint-Maarten waar je de grens kan oversteken, op elke plaats staan er welkomstborden. Bekijk de foto’s zelf maar eens op internet. Alles kan, de ene keer een welkom in het Nederlands en het Frans, dan weer in het Nederlands en het Engels. *Who cares*, wie kan het wat schelen, *qui se soucie!* Strafste van al: geen taalactiecomité te bespeuren. Renaat Vekemans, de bekende taalgrenswachter, zou hier werkloos zijn. De grens oversteken op het eiland doe je met één voetstap, telefoneren tussen beide delen is echter ‘a long-distance call’. Zeg nu zelf, zelfs dat klinkt al helemaal Belgisch! Er is bovendien een mengelmoes van nationaliteiten op het eiland. Zo staat er aan een van de grensposten volgend welkomstbord: ‘Saint Martin, many cultures, one country, one people’. Wat ben ik jaloers op dat bord en hoe hard hoop ik om eenzelfde bord ooit ergens bij ons te zien verschijnen.

In godsdienstig opzicht is Sint Maarten heel veelzijdig. Het grootste deel van de bevolking, zowat 39%, is rooms-katholiek. Twaalf procent behoort tot een pinkstergemeente, 11% is methodist, 7% baptist, 6% zevendedags-adventist, 4% anglicaan, 3% joods en eveneens 3% calvinistisch. Slechts dertig procent van de 30.000 eilandbewoners is er geboren, de rest zijn allemaal immigranten. Terwijl wij dan spreken van nieuwe Belgen spreekt men op Sint-Maarten niet van ‘nieuwe Sint-Maarteners’, nee het zijn gewoon Sint-Maarteners als ze genaturaliseerd zijn, het zijn gewoon mensen

als ze nog immigranten zijn. We hebben gegeten bij een Nederlander, een klein bootje gehuurd bij een Amerikaanse en zijn gaan ziplijnen met ‘the birdman’ van Haïti, boven het natuurreservaat aan de Loterie Farm. Een twee uur durend parcours dat je met gids moet afleggen door van boom naar boom te glijden via katrollen. De groep voor ons bestond uit meer dan twintig mensen, onze groep uit drie. Mijn vrouw, onze gids en ik. Dat maakt het natuurlijk al een stuk aangenamer en het gaf ons ineens wat tijd om wat met onze gids te praten. Anderhalf jaar eerder sloeg op zijn Haïti het noodlot toe, in de vorm van een aardbeving. Om te overleven en zijn gezin te kunnen onderhouden moest hij daar weg. Sindsdien doet hij aan eilandhoppen, op zoek naar jobs. Die beoefent hij zolang zijn verblijfsvergunning het toelaat. Naar de Loterie Farm was hij al een paar keer teruggekeerd, teruggeglipst tussen de mazen van het net. Hij vertelde ook over de vele anderen die een betere toekomst zoeken op Sint-Maarten en elders in de Caraïben. Over hoe hij zijn vrouw en kinderen miste en dat hij alleen aan vandaag dacht en nooit aan morgen. Na het zweten tussen de bomen reden we verder richting Friars Bay, een op goed geluk uitgekozen strandbestemming. De naam ‘broeders baai’, maakt een mens toch ietwat nieuwsgierig. Het bleek een schot in de roos. Geen toeristische bedoeningen hier, wel een strandbar in de kleuren van de Ethiopische vlag, beter bekend als de reggae kleuren. De gele kleur staat voor de zon, die vele dagen van het jaar schijnt in Ethiopië. De groene kleur staat voor de natuur in Ethiopië. Rood staat voor het bloed dat door de aderen van de rastafari’s stroomt. Ook hier zon, mooie natuur en alsof het zo moest zijn, passeerde er net op dat moment een rastafari met zijn zoontje. *‘You can take picture man.’* Daarna kwam er nog iemand aangeslenterd. *‘I am Bob, Bob Marley’*, gevolgd door een schaterlach. Hij bracht twee strandstoeltjes en kwam pas uren later afrekenen. Zijn schaterlach hoorden we de hele dag door en hij toverde telkens weer een lach op ons gezicht. De uitbater van de strandbar bleek uit dezelfde Franse grootstad te komen als Zizou. Een paar jaar ervoor was hij Frankrijk ontvlucht, de hoge werkloosheid en slechte vooruitzichten in het nieuwe Europa deden hem emigreren. In zijn strandbar passeerden er constant zwarte medemensen van overal in de Caraïben. Meestal *‘in between jobs’*. De eigenaar van de strandbar liet hen klei-

ne karweitjes opknappen in ruil voor wat pintjes en wat eten. Voor ik het goed en wel besepte, zat ik in de strandbar mee te kijken naar een voetbalwedstrijd van Marseille met rondom mij zowat heel de Caraïben. Allemaal mensen die op zoek waren naar een betere toekomst, zonder problemen onder elkaar. Het was paradijselijk mooi maar smaakte tegelijkertijd ietwat bitter. Mensen die bij ons gratis voedsel weggeven krijgen een GAS-boete. Haal je wat donuts uit een container dan dreigen ze je in de gevangenis te gooien. Het probleem is hetzelfde, de manier waarop zij ermee omgaan verschilt wel dag en nacht met de manier waarop wij ermee omgaan.

Wij waren in april 2011 op Sint-Maarten, tijdens de carnavalsperiode. Nieuwsgierig als we waren, trokken we eropuit. Het Carnival Village op Sint-Maarten kan je vergelijken met een festival zoals bij ons. Één centrale locatie, een groot plein omringd met allemaal verschillende standjes. Er is wel één groot verschil: op Sint-Maarten vind je geen junkfoodketens in die standjes, wel allemaal gewone locals. We parkeerden onze wagen en keken bij aankomst ietwat verwonderd rond. Tussen duizenden *locals* was geen enkele andere blanke te bespeuren. Dat doet toch iets met een mens. Toch stapten we uit en wandelden we richting het feestgedruis. Gelukkig kwam er direct een wat oudere man op ons afgestapt. Hij noemde zichzelf George, want zijn echte naam was hem te lelijk, en hij heette ons welkom op het carnaval. We werden meegetroond en kregen twee frisse pinten en een stukje vlees. George was echt ontroerd omdat er eindelijk toeristen waren die naar het feest durfden te komen. Toeristen die niet dachten in wij-zijhokjes en die andere culturen en gewoontes wilden leren kennen. Hij vertelde honderduit over Sint-Maarten en het carnaval. Dat alle standjes gehoord werden door locals en dat iedereen zijn eigen favoriete drank in de frigo stak, en zijn eigen voorkeur van vis, gevogelte of vlees op de barbecue legde. Iedereen kende iedereen. De mensen hielpen elkaar bij de standjes, namen elkaars werk over bij de barbecue als er eens iemand wilde gaan dansen of een praatje wilde slaan. George gaf ons een rondleiding en stelde ons ook aan een paar andere mensen voor. In een mum van tijd zaten we samen met een paar van hen. George bleek een man van de wereld te zijn. Hij wist ook dat wij al maanden aan het zoeken waren naar

een regering en vroeg hoe dat eigenlijk kwam. In een notendop legde ik uit dat de liberale winnaars van de verkiezingen geen verantwoordelijkheid konden nemen vanwege een deel van hun programma. Dat zij een splitsing wilden van het land en het dus op federaal niveau niet konden verdedigen. Dat ik het jammer vond dat dat het belangrijkste kiesmotief bleek te zijn voor de kiezers: De Nederlandssprekende versus de Franssprekende, dat het wij-zijprincipe overheerste. Ik besloot door te zeggen dat op die manier het liberale partijprogramma naar de achtergrond verdween en hoe jammer ik dat wel vond. Ik was verbaasd toen ik zag dat George en de mensen rondom ons instemmend knikten. Het carnaval op Sint-Maarten stond blijkbaar ook al jaren onder liberale druk. Het werd immers nog altijd georganiseerd door de inwoners van Sint-Maarten. Dat was ook de enige reden waarom iedereen hier zelf een stand kon huren en daarin kon verkopen wat hij zelf wilde. Dat bleek een doorn in het oog van een paar Amerikaanse firma's, gesteund door lokale kapitaalkrachtige mensen, die al voet aan wal hadden gezet in Sint-Maarten. Zij wilden het festival commercialiseren en gebruikten daarvoor dezelfde verkoopstermen als bij ons gebruikt worden: efficiëntie en kansen bieden. De verkoop slogan die echter vooral moest aanslaan, was dat het Carnival Village opnieuw van de Sint-Maarteners moest zijn. Het principe van 'stuur al de rest naar huis'. Nu was het immers een Caraïbische smeltkroes, zowel op Sint-Maarten als op het festival, en dat was niet goed voor de oorspronkelijke inwoners. George, samen met de mensen rondom ons, bleek al jaren te strijden voor het lokale behoud van het festival en de daarbij horende diversiteit. Maar net zoals bij ons geraakten ook daar steeds meer mensen overtuigd van de wij-zij-opdeling. De Sint-Maarteners versus de smeltkroes. Hoe meer verdeeld de mensen zouden geraken, hoe groter de kans dat het festival uiteindelijk gecommmercialiseerd zou worden. Zij hoopten dat de mensen bij ons zullen inzien dat we elkaar nodig hebben in plaats van ons te laten opdelen, ik hoop dat zij de gedachte 'Saint Martin, many cultures, one country, one people' nog lang kunnen uitdragen. En zoals gezegd hoop ik zo'n bord ook hier ooit te kunnen neerplanten.

Wat hebben Genk en La Louvière gemeen?

De luie Walen en de hardwerkende Vlamingen. Stereotypes die ondertussen een eigen leven zijn gaan leiden. In 2008 wint Royal Antwerp Football Club thuis van Royal Olympic Club de Charleroi-Marchienne, uitslag 1-0. Het is een moment waarop de communautaire spanningen weer voelbaar zijn. Een paar supporters van Charleroi maken de trip naar Antwerpen, het is een zomerse zondagmiddag en na de wedstrijd ontmoeten wij hen tussen pot en pint aan het themacafé van het Bosuilstadion, Het Buffet. Een van mijn overtuigde rechtse vrienden is ook van de partij en ontmoet de luie Walen van Charleroi, daar waar de werkloosheid weelderig tiert. Ze vragen hem: 'Wilt u een pintje hebben? Wij trakteren wel, eigenlijk is dat toch uw geld dat wij uitgeven!' Sarcasme is hen niet vreemd en een middag vol humor, zelfspot en lachen met vele vooroordelen is wat volgt. Mijn rechtse vriend kwam zo tot de vaststelling dat Walen dan toch niet allemaal onmenselijke zijn, de realiteit doorbrak al snel de perceptie. Hij heeft zich die dag geweldig geamuseerd. De hardwerkende Vlaming kan dus toch door eenzelfde deur als de luie Waal? Die opdeling is volgens mij dan ook je reinste onzin. Als dat het gespreksonderwerp is, dan heb ik altijd een voorbeeld en een vraag klaar. Eerst het voorbeeld. Morgen moet er een kamer worden geschilderd. Er staat één pot verf met daarbij twee borstels. Een Waal en een Vlaming komen binnen met de opdracht om die kamer te schilderen. Wie gelooft dat ze die kamer niet samen geschilderd hebben tegen 's avonds, die zit er volgens mij goed naast. Maar als het morgen een Vlaamse en een Waalse politicus zijn die de kamer moeten schilderen, dan kan het wel eens zeshonderd dagen duren alvorens het werk is afgeraakt. Nu de vraag. Ikzelf werk op de Scheldelaan in Antwerpen. Goed voor zo'n 16.000, meestal min of meer goedbetaalde, jobs. De vraag die ik dan stel, is de volgende: 'Stel dat je morgen heel die Scheldelaan zou kunnen oppakken en verhuizen naar de plek met de hoogste werkloosheidsgraad in Wallonië, zou je dan echt geen 16.000 mensen vinden die daar willen werken?' Ik denk dat we wel eens zouden kunnen verschieten van het aantal Walen dat gaat solliciteren. De realiteit bewijst trouwens genoeg dat luiheid niet ingebakken zit in een bepaalde bevolkingsgroep. In het verleden werd datzelfde immers gezegd over de inwoners derdewereldlan-

den. Je kent de karikatuur wel: ze slaan daar een kokosnoot uit een boom en ze zijn tevreden. Tegenwoordig noemen we die landen anders, het zijn niet langer alleen nog ontwikkelingslanden, het zijn ook lageloonlanden. Groeilanden. Er worden lange werkdagen geklopt, in vaak veel slechtere, mensonterende omstandigheden dan bij ons en voor onwaarschijnlijk lage lonen. Als je aan duizend van hen zou vragen of ze hier willen werken, dan zeggen ze waarschijnlijk allemaal ja. Vraag het omgekeerde aan ons en we zeggen waarschijnlijk allemaal nee. Wie is er dan de luierik?

In mei 2013 bezochten wij met een groep vrienden Ieper, in de Westhoek. De gids, Fernand, loodste ons door de eeuwen heen. Ieper was tijdens de middeleeuwen een van de grootste steden in Europa, bekend voor zijn laken, dat zelfs te vinden was op de jaarmarkt van het Russische Novgorod. De stad bereikt op een moment zelfs de grootte van Parijs. In de loop van de 13de eeuw werd de Lakenhalle van Ieper, met zijn belfort, gebouwd en kende Vlaanderen een paar handelsconflicten met Engeland. Dat had als gevolg dat men door een gebrek aan wol economische moeilijkheden ondervond. Daarna zette het economische verval zich verder. Het Ieper van vandaag heeft wel wat industrie, en samen met het oorlogstoerisme heeft dat ervoor gezorgd dat Ieper ook economisch weer op de kaart staat. Daar zijn wel een paar eeuwen overgegaan, en vandaag telt Ieper zowat 35.000 inwoners, Parijs telt er 2,5 miljoen. Jezelf economisch herstellen gebeurt dus niet van vandaag op morgen. Laat staan dat groeien altijd overal even evident is.

In 1903 schreef de Franstalige journalist Auguste De Winne het boek *'Door Arm Vlaanderen'*. Het is een verslag van een reis door Vlaanderen waar armoede, hongersnood, analfabetisme en uitbuiting op dat moment welig tierden. Honderd jaar later deed Pascal Verbeken de reis in de andere richting. In het boek *'Arm Wallonië'*¹ doorkruist hij het platteland van Waals-Brabant en gaat zo verder langs de oude industriële as van de Borinage, La Louvière, Charleroi, Seraing en Luik. Het hoofdstuk over La Louvière zal ik nooit vergeten. La Louvière is niet veel meer dan wat scha-

1 Verbeken, P., *'Arm Wallonië, een reis door het beloofde land'*, Meulenhof/Manteau.

mele overblijfselen van wat eens de beroemde keramiekkfabriek Boch was. Wat verder, aan de stadsgrens, staan een paar half stilgelegde staalfabrieken uit de erfenis van Gustave Boël. In de jaren zeventig sloot er zowat wekelijks een fabriek in Wallonië en ook La Louvière ontsnapte niet aan de economische ravage. Zo schrijft Pascal Verbeken dat er in de streek rond La Louvière in dertig jaar tijd 60.000 banen verloren gingen.² Zestigduizend banen, dat is tweemaal de volledige bevolking van Ieper. Kom dat maar eens te boven als regio. Het staalharde verval is nu nog altijd sterk voelbaar in Wallonië. Arcelor Mittal houdt de metallo's van Luik dagelijks in een wurggreep, en voor zowat 380 werknemers van het staalbedrijf Dufenco viel het doek in 2013. Opnieuw 380 jobs verloren, opnieuw in La Louvière.

In zijn boek *Afscheid van Magritte* schetst Guido Fonteyn³ het ontstaan van La Louvière en het gebied daarrond: Le Centre. Hij schrijft het volgende: 'La Louvière wordt pas vanaf 1890 in de bevolkingsstatistieken opgenomen. De bevolking groeit aan tot een klein Ieper en telt in 1910 al 22.037 inwoners. In Le Centre zwelt de populatie, tussen 1890 en 1910, van 67.935 naar 249.966 eenheden.' Hij schrijft bewust niet werknemers maar eenheden. Nummers dus, zo keek de entrepreneur van vroeger naar arbeiders en zo kijkt de ondernemer van nu nog vaak naar arbeiders. Die stijging naar 249.966 eenheden is volgens Fonteyn te wijten aan immigratie, voornamelijk van Vlamingen, maar ook Italianen, Polen en Grieken. Een groep die geen deel uitmaken van de migratiestroom richting een beter leven, dat zijn de Chinezen. De rijkste man van België toen was een zekere Raoul Warocqué.⁴ Hij was een Vlaming want werd geboren in Brussel. Warocqué was een liberaal en vrijmetselaar wiens familie een machtspositie in de Belgische steenkoolindustrie had sinds het begin van de negentiende eeuw. Naar goede liberale gewoonte ging ook Raoul Warocqué op zoek naar meer efficiëntie en verkocht hij dat als kansen bieden om ze te laten grijpen. Vlamingen waren duur en opstandig. De Chinezen daarentegen,

2 'Vivat Cyriel' uit: Verbeken, P., *Arm Wallonië, een reis door het beloofde land*, Meulenhof/Manteau, 'p. 112.

3 Fonteyn, G., *Afscheid van Magritte. Over het oude en nieuwe Wallonië*, Meulenhof/Manteau.

4 Raoul Warocqué, geboren in Brussel op 4 februari 1870.

dat was een ander verhaal. Hij had ze bezig gezien in de Verenigde Staten terwijl ze werkten aan het spoor. Hun arbeidsprestaties waren verbluffend. Dat diezelfde Chinezen met de duizenden stierven bij de spoorwegaanleg, was van ondergeschikt belang. Raoul Warocqué kroop in zijn pen en schreef een brief aan koning Leopold II met daarin de vraag om alle Vlamingen, zijn eigen volk, naar huis te sturen en ze te vervangen door Chinezen of arbeiders uit Polen. De mondialisering van toen zette de loon- en arbeidsvoorwaarden van gewone arbeiders toen ook al onder druk. Hun leefomstandigheden waren slecht, ze werden uitgebuit, de citroen werd door de jaren heen uitgeperst. Als ik vandaag kijk naar de berichtgeving over Arcelor, Opel en Ford of de sluiting van Duferco, dan stel ik vast dat er op dat laatste gebied nog niet veel is veranderd. De citroen wordt ook vandaag nog altijd volledig uitgeknepen en de werknemers zijn nog altijd het slachtoffer ten voordele van het kapitaal en de winstmaximalisatie. Het verhaal over de erbarmelijke arbeids- en leefomstandigheden van honderd jaar geleden wordt veelal gebruikt om te bewijzen hoe slecht de Walen het wel met ons voorhadden. Dat men ook in Vlaanderen dagelijks volwassen mensen en kinderen uitbuitte, wordt dan al eens gemakshalve vergeten, net zoals men vergeet te zeggen dat er evengoed Waalse arbeiders en arbeidsters werden uitgebuit in Wallonië. Op een moment dat thuiswerkers in Vlaanderen, voor hongerlonen, garen sponnen en manden weefden deed de Waal net hetzelfde. Brocanteurs gooiden kilo's Waals en Frans ijzer af bij thuiswerkers die hun eigen oventje hadden, kwamen weken later de huisgemaakte nagels ophalen, en betaalden daarvoor een hongerloon.

Wat ik dus niet begrijp, is hoe je langs de ene kant de schrijnende toestanden van toen kan aanklaarten maar tegelijkertijd vandaag wel dezelfde liberale ideologie, die toen verantwoordelijk was voor die wantoestanden, adoreert. Een ideologie die erop gebaseerd is om de citroen telkens weer volledig uit te knippen, tot grote miserie van al wie achterblijft. De loon- en arbeidsomstandigheden van die tijd klasseren wij vandaag onder de noemer van uitbuiting. De entrepreneurs van die tijd klasseerden het onder tewerkstelling. Ook die discussie wordt vandaag de dag nog altijd gevoerd. Op het moment dat ik dit schrijf, laat deredactie.be weten dat

er al meer dan duizend doden geteld zijn in de *sweatsbop* van de ‘Tazreen Fashion’-textielfabriek in Ashuria, vlak bij Dhaka.⁵ Uitbuiting of werkgelegenheid, ik vraag het u. Duitsland, met zijn door het N-VA bewierookte liberale model, stelt mensen tewerk tegen uurlonen van één euro. Jawel, één-euro-jobs, ze bestaan. Jobs met een loon dat niet bedoeld is om van te leven, maar om te overleven. Of wat te denken van het bedrijf Amazon? In een NOS-reportage⁶ kan je zien dat Amazon neonazistische beveiliging inhuint om een heus schrikbewind te voeren tegen de werknemers van het distributiecentrum van de webwinkel in Leipzig. Nog dichterbij huis toonden *Telefacts*⁷ en *Zembla*⁸ truckers die vanuit heel Europa worden overgevlogen om ook hier, in België en Vlaanderen, tegen beschamende loonen arbeidsvoorwaarden te worden ‘tewerkgesteld’ door de ondernemers van nu. Die buitenlandse chauffeurs doen het ook om te overleven. De één-euro-jobs in Duitsland, de werknemers van Amazon of de import van truckers aan dumpingprijzen, is dat uitbuiting of werkgelegenheid? Ik zal het u, met een subjectief antwoord, zeggen. De mensen die het niet persoonlijk treft, antwoorden tewerkstelling. Het wordt pas uitbuiting als je er zelf, rechtstreeks of onrechtstreeks, mee te maken krijgt. Of je nu Waal, Vlaming, Duitser, Oost-Europeaan of Bengaal bent. Dat is een gevaarlijke houding omdat je zelf niets probeert de doen aan de afbraak rondom je. Ooit zit je er zelf midden in, maar dan is het te laat natuurlijk. Iets wat veel te veel mensen vandaag vergeten, vastgeroest als ze zijn in hun eigen ik.

De E314 verbindt La Louvière met Genk, de rit is 144 kilometer lang en duurt ongeveer anderhalf uur. La Louvière telt nu bijna 80.000 inwoners, Genk bijna 70.000. Beide steden kenden in de twintigste eeuw economisch verval. De plaatsnamen Waterschei, Winterslag en Zwartberg spreken vandaag nog altijd tot de verbeelding. Maar Genk rechtte de rug. Dankzij de gunstige ligging, tegen Hasselt en langs het Albertkanaal, vestigden grote bedrijven zich in de gemeente, zoals de autoconstructeur Ford. Diezelf-

5 Legendre, W., *Een wake-up call van 1.127 doden...*, op: diredactie.be, 18 mei 2013.

6 <http://nos.nl/op3/artikel/474587-neonazistische-beveiligers-bij-amazon-duitsland.html>

7 *Ze zijn zo goedkoop, mijnbeer*, *Telefacts*, 24 oktober 2011.

8 *Explosief transport*, *Zembla*, 12 oktober 2012.

de autoconstructeur maakte in oktober 2012 bekend de fabriek te zullen sluiten in 2014. Ook die citroen bleek volledig te zijn uitgeknepen. Samen met de toeleveranciers loopt het aantal ontslagen eenheden – geen mensen maar eenheden – op tot bijna 10.000. Iedereen is het erover eens, de regio rond Genk zal dat nog lang voelen. Maar heeft er eigenlijk al ooit eens iemand stilgestaan bij de vraag wat het zou betekenen voor Genk en zijn regio als dat de komende jaren nog vijf keer zou gebeuren? Ik schreef eerder dat er in dertig jaar tijd maar liefst 60.000 jobs verdwenen in en rond La Louvière. In dertig jaar tijd zes keer een scenario als Ford Genk meemaken, dat zijn dus zowat elke vijf jaar 10.000 mensen die hun toekomst zien smelten als sneeuw voor de zon. Hoe kom je dat te boven en wat doet dat met mensen? Ik vraag het mij af. De Henegouwse stad die haar bestaan te danken heeft aan de ligging boven een rijk steenkoolbekken ademt opnieuw levensvreugde uit in 2013. Dat is deels te danken aan Franco Dragone, een immigrant uit Zuid-Italië met een ex-mijnwerker als vader. Jaren geleden besloot Dracone het circusspektakel Cirque du Soleil achter zich te laten en terug te keren naar de Waalse stad waar hij zijn jeugd had doorgebracht. Hij zegt zelf dat de regio sinds de jaren zeventig armer en armer werd, de mensen somberder en somberder. Dat doet het dus met mensen. La Louvière had Franco en zijn familie kansen gegeven en daarvoor wil hij ze nu ook bedanken. Hij creëerde, vanaf 2001, vanuit La Louvière shows die te bewonderen waren in heel de wereld en hij staat in voor de opening van het WK voetbal 2014 in Brazilië. In La Louvière is de ergste treurnis intussen verdreven en in de rest van Wallonië bloeit er op de ruïnes van het industriële Waalse erfgoed iets nieuws op. Ice-Watch is een Belgisch merk van polshorloges, in 2006 gelanceerd door de Waal Jean-Pierre Lutgen uit Bastenaken. Ondertussen is het merk wereldberoemd. Exki, keten van gezonde en verse kant-en-klaarmaaltijden, die bovendien belang hecht aan duurzaamheid, is ook een Waals product. Wereldwijd telt Exki ondertussen meer dan zestig vestigingen. In 2012 laten verschillende media weten dat het aantal jaarlijkse bezoekers in Pairi Daiza opgelopen is tot 955.000.⁹ Daarmee werd de Waalse zoo de populairste dierentuin in België.

9 ‘Pairi Daiza stoot Antwerpse Zoo van de troon’, in: *Het Laatste Nieuws*, 10 januari 2013.

Het kan verkeren, zei Bredero. Zowel in het noorden als in het zuiden van ons land. Diezelfde vervlogen treurnis van La Louvière vind je immers nu in de Genkse regio. Daar waar Wallonië zijn marshallplan heeft, dat al vruchten afwerpt, wil men in Limburg volop inzetten op het Strategisch Plan voor Limburg in het Kwadraat, afgekort als SALK. De bedoeling is om 10.000 nieuwe banen te creëren, net genoeg dus om het verlies van Ford Genk en de toeleveranciers op te vangen. Met die logica speelt men mij kwijt. Als je gaat kijken op de website van ARVASTAT¹⁰ dan zie je dat Limburg bijna 30.000 niet-werkende werkzoekenden telt. Men heeft daar dus minstens vier SALK-plannen nodig, Limburg tot de vierde macht, om iedereen aan een job te helpen! Blijkbaar voelen beleidsmakers zich dus alleen verantwoordelijk voor de 10.000 banen die verloren gingen in het rampscenario van de uitgeperste citroen Ford Genk. Die andere 30.000 werkzoekenden moeten het blijkbaar maar zelf zien op te lossen met het te lage aantal vacatures van de VDAB. Net daarom geloof ik niet in die stereotype luie Waal, anders is de volgende in rij misschien wel de stereotype luie Limburger. Ik geloof wel in het kansenverhaal, tenminste als je die voor iedereen wilt creëren. Bovendien moeten die kansen een uitzicht bieden op goede en kwaliteitsvolle banen. We mogen niet opnieuw afglijden naar wantoestanden van honderd jaar geleden, waarbij men Chinezen inzet om loon- en arbeidsvoorwaarden te fnuiken, alleen om de citroen compleet te kunnen leegpersen. Niet dat ze niet welkom zijn. Natuurlijk wel, maar dan wel tegen de goede loon- en arbeidsvoorwaarden van bij ons, niet tegen de slechte van bij hen. We moeten weg van het liberale citroenmodel. Het zijn niet de hardwerkende Vlamingen noch de luie Walen die de citroen telkens opnieuw uitknijpen. Dat doen anderen, onder andere diegenen die ons verdelen in die hokjes. Wie gelooft dat in een onafhankelijk Vlaanderen het citroenmodel verdwenen zal zijn, die gelooft nog in sprookjes. Dat het ook niet zal verdwijnen in een federaal België, is ook waar. Maar we zijn dan wel met meer en dus wordt het sowieso moeilijker om ons tegen elkaar uit te spelen. Als we samen aan één zeel trekken tenminste. Een fabel van de Griekse slaaf en verhalenverteller Aesopus gaat over een

10 http://arvastat.vdab.be/arvastat/werkloosheid_results.jsp

leeuw die steeds opnieuw probeert om vier ossen aan te vallen. Telkens als hij dat probeert, leunen de ossen tegen elkaar aan zodat de ene de andere verdedigen kan. Het moment dat de ossen op zichzelf komen te staan en niet meer kunnen rekenen op de ander, slaat de leeuw genadeloos toe. De moraal van het verhaal: “samen zijn we sterker.” Het is een levensles die ik hoog in het vaandel draag.

Afsluitend wil ik graag een ander volksverhaal met jullie delen, een Vlaams volksverhaal zelfs, maar geen uit de oude doos. Een volksverhaal dat maar een paar jaar oud, maar toch al redelijk bekend is. In Kortrijk lag de werkloosheidsgraad een paar jaar geleden heel laag. Net over de taalgrens, in het land van de luie Walen, zagen we het omgekeerde. Vele werklozen en dus een hoge werkloosheidsgraad. Nochtans waren er in West-Vlaanderen vacatures genoeg voorhanden zodat de luie Walen in Vlaanderen aan de slag zouden kunnen gaan. Het werd een symbolisch volksverhaal dat een hoogtepunt bereikte ergens in 2007. De grensoverschrijdende problemen tussen FOREM en VDAB kwamen aan het licht en toonden aan dat het voor Walen allemaal niet zo simpel was als men liet uitschijnen. Zelf ben ik ooit meegegaan naar een actie om Waalse niet-werkende werkzoekenden in te schrijven bij de VDAB. Dat bleek een onmogelijke opdracht. De discussie werd dus, en maar goed ook, breder geopend, maar de perceptie overheerste helaas. In West-Vlaanderen lag de werkloosheidsgraad tussen de twee en drie procent, in Wallonië lag die rond vijftien procent. Er waren zeventuizend vacatures ter beschikking in West-Vlaanderen. Waar bleven die Walen toch om ze in te vullen?! Ik heb mij altijd afgevraagd waarom niet-werkende werkzoekende Walen vacatures zouden moeten invullen die blijkbaar ook niet worden ingevuld door niet-werkende werkzoekende Vlamingen. Beschouwen we twee tot drie procent van de mensen, in dit geval dus Vlamingen, dan sowieso als lui? En kunnen we daarmee leven? Of zou het kunnen dat bij een deel van die jobs de loon- en arbeidsvoorwaarden zo abominabel zijn dat niemand ze wil doen, ook die Vlamingen niet? Heeft er zich al eens iemand afgevraagd of dat misschien ook niet terecht is? Je eigen kromwerken en doodwerken, dat zijn werkwoorden die er niet zomaar zijn gekomen. Die zijn er gekomen omdat werken dat als

gevolg had. Een kromme rug of letterlijk doodvallen *on the job*. Bovendien, stel dat je morgen het land splitst en in West-Vlaanderen is er nog altijd een werkloosheidsgraad van twee tot drie procent, met zeventuizend jobs in de database. Wie krijgt er dan het etiket van het luie vooroordeel opgeplakt? Of gaan we dan wel kijken naar de inhoud van de job en de randvoorwaarden? Want ik blijf erbij, geef iedereen goede kansen en het gros zal ze grijpen, van waar ze ook komen. En als er dan twee tot drie procent nooit hun draai vinden, dan kunnen we daar wel mee leven, zeker? Dat is voor mij de moraal van dit moderne sprookje.

Iedereen is verschillend, verschil moet er zijn

Iedereen is verschillend en verschil moet er zijn, dat staat hierboven in de titel te lezen. Het is eigenlijk lang geleden dat ik die uitspraak nog heb gehoord in een gewoon gesprek. Als jonge gast op Sint-Anneke hoorde ik ze dagelijks, meerdere malen zelfs. Maar fictieve grenzen hebben limieten gesteld aan de acceptatie van de verschillen. Verschillen mogen, maar wel het liefst zo weinig mogelijk en alleen zolang ze aanvaardbaar zijn binnen onze eigen fictieve grenzen. Want wat verschild van ons, dat gaan we beoordelen, en als we het niet kunnen plaatsen zelfs veroordelen. Het gaat zelfs zo ver dat sommigen bijvoorbeeld beweren dat wij Vlamingen niets gemeen hebben met de Walen. Langs de andere kant zeggen diezelfde mensen ook dat het ons ook ontbreekt aan een Vlaamse ik, waarin we ons allemaal kunnen uniformiseren. Dat heet dan de Vlaamse identiteit. Voor mij zit er een onwaarschijnlijke dualiteit in de twee uitspraken en tegelijkertijd toch ook een rode draad. De dualiteit is dat men wil werken aan een Vlaamse ik, die nog niet bestaat, afgeschermd van een ruimere Belgische ik die wel bestaat, maar niet de ik is die sommigen graag willen zien. Ik vraag mij af wat we daarbij te winnen hebben in een tijd van mondialisering. We hebben niets gemeen met Walen maar blijkbaar toch ook te weinig gemeenschappelijk als Vlamingen onder elkaar. Aan het ene mogen we niet werken, aan het andere moeten we wel werken. Alsof dat ooit gaat bestaan, die Vlaamse identiteit waarin elke inwoner van Vlaanderen zich zal herkennen. Dat be-

staat niet, zo één bepaalde identiteit. Nu niet, morgen niet en nooit niet. De rode draad is dan simpel voor mij: 'Iedereen is verschillend, verschil moet er zijn.'

Ik woon nu een tiental jaar in Zwijndrecht, het land van de heilige procent. Als er één ding is wat ik niet graag doe, dan is het wel met de wagen rijden. Auto's interesseren mij dan ook totaal niet. Ik wind mij ook altijd op in de wagen, er is voor mij dus hoegenaamd niets leuks aan. Maar toch probeer ik altijd, hoe slecht ik me ook voel, de mensen te laten oversteken als ze aan het voetpad staan. Als ze dan niet knikken of wuiven, gewoon ter appreciatie, dan draai ik het raampje naar beneden en roep ik: 'Graag gedaan, hoor!' Nog een beetje slechter gezind vervolg ik dan mijn weg. Hier in Zwijndrecht ben ik wel een van de weinigen die stopt voor de voetgangers en fietsers die willen oversteken. Ze zouden je hier zomaar los van je sokken rijden als je niet zou uitkijken. Geen idee hoe je zoiets moet veranderen, of je het überhaupt kán veranderen. Een poos geleden kwam een oude vrouw in onze hoofdstraat ten val met de fiets. Zonder overdrijven: de eerste drie auto's reden gewoon in een boog om haar heen, lieten haar op de grond liggen. Ik ben gestopt en heb haar recht geholpen. Mijn vrouw en ik konden de apathie van die andere bestuurders bijna niet geloven. Gelukkig is het op andere plaatsen beter. Als je via Melsele het rondpunt van Beveren komt opgedraaid, verandert heel de verkeerswereld. Iedereen, maar dan ook echt iedereen, stopt daar automatisch aan elk voetpad. Dat staat daar niet extra aangegeven, mensen hoeven daar niet speciaal voor naar avondlessen of zo, nee, het gebeurt gewoon. Wat in Zwijndrecht onbereikbaar lijkt, is zeven kilometer verder de normaalste zaak van de wereld. Blijkbaar zijn dan toch niet alle Vlaamse gewoonten overal hetzelfde. En het kan nog anders, beter zelfs. Samen met mijn vrouw huurde ik, voor onze tweede huwelijksverjaardag, een elektrische wagen om de Bloesemroute te doorkruisen in Limburg. Een open wagentje, samen rijden op rustige boerenwegen tussen de geuren van appel en andere bloesems. De boerenwegen werden afgewisseld met stukjes lekker relaxed cruisen door dorpen met klinkende namen als Hoepertingen, Zepperen en Brustem. Naar goede gewoonte stopten we om mensen te laten oversteken. En kijk,

een hele dag mochten we vriendelijke gebaren van dank ontvangen. Wat een verademing! Straffer nog, als we ergens stilstonden en men stond op straat of werkte in de voortuin, dan werd er beleefd geknikt of gezwaaid. Honderd kilometer van Zwijndrecht lijkt de perfectie bereikt. Drie verschillende plaatsen en evenveel gewoonten. Nogmaals, ik heb geen idee hoe je die drie zaken moet veranderen, en of je ze überhaupt kan veranderen, zoekend naar die uniformiteit binnen één Vlaamse identiteit. In mijn straat wonen een paar mensen die telkens weer vriendelijk hallo zeggen als ik ze passeer, anderen kijken dan weer naar de grond en mijden elk contact. Sommigen onder hen zullen ook wel stoppen aan het voetpad, anderen zullen vriendelijk knikken of wuiven als er eens iemand passeert. Et voilà, de landelijke diversiteit zit ook in mijn straat. Ja, verschil moet er zijn. Ik ben er dan ook van overtuigd dat je die verschillen ook alle drie zal vinden in Wallonië. Dus veel verschillend is daar dan niet aan volgens mij. Het is gewoon des mensen. Simpel gezegd: ‘wij hebben geen taalgrens nodig om anders te zijn.’

In 2006 lieten Rita De Bont (algemeen voorzitter Vlaamse Volksbeweging) en Jan Van de Casteele (hoofdredacteur *Doorbraak*) in hun opiniestuk *‘Vlaanderen en Wallonië, een wereld van verschil’* optekenen¹¹ dat Walen en Vlamingen toch meer raakpunten hebben dan we soms vermoeden. Ze staan ook op nadat ze zijn gaan slapen en moeten ook eten zoals al de rest. Sterke retoriek maar kom, ze geven toch al toe dat ook Walen mensen zijn. Een kus van de juf en een bank vooruit. Beiden zijn echter bekommerd om de grote politieke, sociaal-economische en culturele verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië. Daar moeten we dus volgens rechts gaan zoeken. Nochtans zijn die sociaal-economische en culturele verschillen er ook allemaal binnen Vlaanderen, bedenk ik meteen als ik zoiets lees. Niet iedereen in Vlaanderen stemt immers rechts en uiterst liberaal voor N-VA, sommigen stemmen zelfs voor het compleet tegengestelde en kleuren het bolletje van de PVDA tijdens verkiezingen. Ik schreef het al in het begin: men laat al jaren uitschijnen dat Vlaanderen compleet rechts is en Wallo-

11 Vlaanderen en Wallonië, een wereld van verschil, op: www.vvb.org, 2006.

nië links. Dat uit een peiling van Ipsos blijkt dat meer dan tachtig procent van de Vlamingen voor een miljonairstaks is, zou dan, volgens dezelfde kromme redenering, kunnen betekenen dat Vlaanderen overnacht plotsklaps links geworden is. Geloof me vrij, de echte linkse en rechtse mensen zijn zwaar in de minderheid. Het gros van de kiezers zit in het centrum en schuift voor bepaalde punten op naar links en voor andere dan weer naar rechts. Dat hangt ook af van de fictieve grenzen die ze voor zichzelf hebben getrokken. Sociaal-economisch is er een natuurlijk verschil tussen Vlaanderen en Wallonië, net zoals dat er is tussen Antwerpen en Limburg of Zwijndrecht en Beveren. De culturen in mijn straat verschillen op zich al meer dan die tussen Vlamingen en Walen. Ik blijf het herhalen: verschil moet er zijn.

Maar kom, laten we er een paar bekende uitnemen en starten met een links-rechtstest. Ik had het hierboven al eens over de miljonairstaks, een idee van de links-socialistische PVDA. Veel groter kan de afstand tot de N-VA niet zijn, me dunkt. N-VA pleit voor zo weinig mogelijk belastingen op kapitaal, de sterkste schouders hoeven binnen de liberale ideologie niet langer de zwaarste lasten te dragen. PVDA bracht een interessant zakboekje¹² uit over hun idee achter de miljonairstaks. De miljonairstaks is een jaarlijkse belasting die alleen de allerrijksten op het oog heeft: de mensen met een vermogen – een fortuin – dat groter is dan een miljoen euro. Het is een ‘progressieve’ heffing, met drie aanslagvoeten. Hoe rijker men is, hoe hoger de heffing: 1 procent op het gedeelte van het vermogen vanaf 1 miljoen euro, 2 procent op het gedeelte vanaf 2 miljoen, 3 procent op het gedeelte vanaf 3 miljoen. Daarbij geldt een aftrek van 500.000 euro voor de eerste woning. Als je nu dus denkt dat de PVDA daar wel een punt heeft, dan kan ik je ineens al zeggen dat N-VA een tegenstander is van die miljonairstaks. Ze hebben daar wel al eens een ballonnetje opgelaten door te stellen dat een soort van vermogensbelasting bespreekbaar is als – en dat is zo belangrijk voor gewone werkende mensen – er nieuwe extra lastenverlagingen tegenover zouden staan. Het idee achter de miljonairstaks

12 <http://www.miljonairstaks.be/downloads/zakboekje-miljonairstaks>

is simpel. Gewone werkende mensen, alsook kleine zelfstandigen, hebben geen aftrekposten tot in het oneindige, zij betalen hun belastingen en daarmee uit. Het gros van de bovenlaag van de bevolking ontloopt die plicht maximaal, al dan niet legaal. Als morgen iemand in je vriendenkring zegt: 'Ik heb (...) euro belastingen betaald', dan is jouw antwoord wellicht: 'Dan zal je ze wel verdiend hebben ook zeker!' Maar dat antwoord mag je van de N-VA niet gebruiken als het gaat over de toplaag van de bevolking, want die betalen volgens hen al zo veel. Wat een onzin! Mark Eyskens heeft het ooit correct verwoord: 'Als iedereen morgen zijn deel van de belastingen betaalt kunnen we ze overmorgen voor iedereen verlagen.' Daarin zit voor mij de uitdaging.

Dat brengt ons dan ook ineens bij een tweede deel van de test. Iedereen is tegen zowel de fiscale als de sociale fraude. Ik durf echter wel te schrijven dat alleen links ronduit tegen elke vorm van fraude is en ook elke vorm ervan wil aanpakken. Rechts niet dan? Rechts niet nee, en al zeker N-VA niet. Denk maar aan de diamantfraude waar ik het eerder over had en het informatievacuüm dat daarbij ontstond bij de N-VA. Of het nu Omega Diamonds is of boer De Clerck die tientallen miljoenen euro's fraudeert, je zag N-VA nooit met scherp schieten. Zelfs niet met een papieren pijltje uit een proppenschietter wat dat betreft eigenlijk. Ze zullen echter ook nooit zeggen dat frauderen zomaar kan en mag. Voor bepaalde doelgroepen wil N-VA ook wel de strijd aanbinden tegen bepaalde soorten van fraude. Anderen mogen straffeloos verder frauderen. Weinig consequent als je het mij vraagt. Zelfs de manier waarop we fraude moeten aanpakken, zien links en rechts anders. Waar zit dan het verschil in aanpak? Het is een enorm en belangrijk verschil! N-VA wil de strijd aangaan van onderen uit, beginnend bij de kleine 'profiteurs'. Mensen die er zogezegd de kantjes aflopen. Links wil ook geen kleine profiteurs, maar wil wel eerst een gedegen onderzoek naar het waarom achter het verhaal. Profiteurs zijn nefast voor ons sociaal systeem, daar is iedereen het over eens, maar we moeten op zijn minst durven te bekijken waarom men, op sommige momenten, buiten de lijntjes kleurt. Soms is het immers gewoon een kwestie van overleven.

Overleven, daar hoeven Omega Diamonds of de boeren De Clerck in onze maatschappij zelfs niet over na te denken. Geef hun vermogen aan een van die ‘profiteurs’ en die krijgt het in één mensenleven waarschijnlijk niet eens op. Winsten maximaliseren en de citroen uitknippen op zoek naar zo veel mogelijk geld, dat is het liberale moto. De N-VA-startplaats is dus verkeerd volgens links, de onderkant van de maatschappij, dat zijn de druppels op een hete plaat. Links stelt dus dat de strijd tegen sociale en fiscale fraude moet starten bij de toplaag. Ook dat lijkt mij een logisch statement. Omega Diamonds kocht zijn fraudedossier van drie miljard euro af met een bedrag van 150 miljoen euro. Als je rekent aan 1100 euro stempelgeld dan moet je in één maand tijd maar liefst 136.363 mensen volledig schrappen van *den dop*, om dat bedrag bij elkaar te krijgen. En eigenlijk gaat het dus om een veelvoud van die 136.363 mensen! Om de strijd tegen sociale en fiscale fraude tegen te gaan, is er bovendien ook geld nodig. Je kan mijns inziens dus gewoonweg niet anders dan bovenaan te beginnen. Tenminste, als je echt alle fraude wil aanpakken.

Het tweede twistpunt zijn de zogenaamde sociaal-economische verschillen. Een van de typische discussies is die van huisarts versus specialist. Dat verhaal heb je vast al meerdere malen gehoord. In Vlaanderen gaan we vaker naar de huisarts, in Wallonië loopt men sneller naar de specialist. Een onoverkomelijk probleem, of niet? In 2007 voelt mijn vader zich niet zo goed. Hij heeft pijn en gaat naar de huisarts. Die onderzoekt hem, vraagt wat hij de dag ervoor heeft gegeten en zegt dat het waarschijnlijk niet al te erg zal zijn. Afwachten is de boodschap en mijn vader gaat terug naar huis. Zijn vriendin, die al jaren goed voor hem zorgt, ziet de pijn verergeren en neemt zelf een besluit. Zij werkt in de krantenkiosk van een ziekenhuis en kent wel wat mensen. Ze pakt de telefoon en vraagt of ze mogen langskomen bij een specialist. Een paar uur later wordt mijn vader geopereerd. Zonder de specialist had het dus slechter kunnen aflopen voor mijn vader. Dat moment heeft mij gesterkt in mijn overtuiging dat heel de discussie rond huisarts en specialist een non-discussie is. De betaalbaarheid van de twee is een bijkomende, voor sommigen de doorslaggevende, factor. Maar als het raadplegen van een specialist gegrond

is, waar zit dan het probleem? En zijn er dan geen betaalbaarheidsproblemen bij de Vlaamse huisarts? Zo zat ik een tijd geleden zelf in de wachtkamer van een andere huisarts dan de mijne. Die wachtkamer zat vol met gezonde oudere mensen. Niet één zieke te bespeuren, buiten mezelf dan. Ik begreep er echt niets van en dacht zelf direct aan het stereotype van de gepensioneerde die op kosten van de sociale zekerheid een babbeltje komt slaan met andere gepensioneerden in de wachtkamer. Daarna nog even bijpraten met de vaste huisarts, et voilà, de dag is goed begonnen. Mijn vrouw zei 's avonds, toen ik haar het verhaal vertelde, dat het evengoed mensen konden zijn die gewoon hun voorschrift moesten komen halen. Mensen die dus verplicht langs de huisarts moeten passeren om een consultatie te laten terugbetalen, door de collectiviteit van de sociale zekerheid, om een voorschrift te kunnen krijgen waarvan geweten is dat ze het nodig hebben. Dat lijkt mij alvast een stuk idioter, en makkelijker op te lossen, dan mensen die langs een specialist gaan als ze ziek zijn. Als die laatsten zo een visite aan de huisarts kunnen overslaan, dan is de sociale zekerheid zelfs nog goedkoper af en zijn wij Vlamingen dus uiteindelijk ook goedkoper af. Want als je morgen direct, gegrond, bij een specialist langs kan, dan valt de visite bij de huisarts er al tussenuit. Twee visites eigenlijk: één om je te sturen en één om vast te stellen wat er nu eigenlijk mis is. Iets wat de specialist dus evengoed kan. En daar ligt voor mij de kern van de zaak, maar hoe ga je ermee om? Je kan er toch voor zorgen dat een consultatie overal evenveel kost? Waarom moet je telkens langs een huisarts passeren? Als je morgen je voet breekt, moet je eerst langs de huisarts, of de spoed, voor je een röntgenfoto kan laten nemen. Ben ik nu de enige die dat te belachelijk voor woorden vindt? En wat die betaalbaarheid betreft, in Vlaanderen zijn er ook al vragen gerezen over het teveel aan onderzoeken die bij patiënten worden uitgevoerd, om zo de machines sneller terugbetaald te krijgen. Dat is iets wat wij net de Walen verwijten, die overshoot aan onderzoeken! Ik denk dat het nog altijd de kerntaak is van een gezondheidszorg om voor de gezondheid van de patiënten te zorgen, en niet voor de maximalisering van terugverdiensten en winsten. De betaalbaarheid is dus wel degelijk belangrijk. Maar je zou beter de expertise uit beide landsdelen bundelen om terug te

keren naar de kerntaak van de gezondheidszorg in plaats van de verschillen communautair uit te vergroten om te scoren bij verkiezingen, op de kap van patiënten. Diegene die daar beter van worden zijn onder andere politici en zij die geld wensen te verdienen binnen onze gezondheidszorg, diegenen die daarvan altijd slechter worden zijn de burgers die vandaag of morgen zelf eens de patiënt zullen zijn. Dienstverlening moet plaats maken voor winstverlening.

Het laatste luik gaat over het cultuurverschil dat steevast wordt teruggebracht tot het taalverschil. Dat een Antwerpenaar niets verstaat van een West-Vlaming en andersom, dat is voor de Vlaanderenpromotoren niet relevant. Dat er in elk dialect wel woorden te vinden zijn van vreemde origine, tot zelfs de Franse taal nog aan toe, is evenmin belangrijk. Bij ons, in Vlaanderen, probeert men AN – vroeger ABN – te promoten, in het zuiden is het de Franse taal. Toen ik in het vierde leerjaar zat, kreeg ik mijn eerste lessen Frans. Een van de hoofdpersonages in mijn lessenspakket was Françoise. Laat iemand uit Antwerpen dat uitspreken *and all hell breaks loose*. Mijn juf heeft een heel uur zitten hameren op de uitspraak: ‘Françoiseuh...’ Ik herhaalde met iets in de zin van: ‘Franszweis’. Mijn juf trok haar laatste haren uit, mij kon het wat. ‘Franszweis zal mij zo ook wel verstaan’, dacht ik bij mezelf. In het eerste middelbaar was het weer zover, maar dan tijdens de uitspraakles Nederlands. Als inwoner van Antwerpen was ik al vanaf dag één aan het aftellen naar de letter i. In het AN wordt een vis een ‘ves’, en in het ABA – Algemeen Beschaafd Antwaarps – blijft een vis een vis. Misschien wordt het zelfs ‘ne vies’, al naargelang het *plat geklap* van den Antwerpenaar. Daar waar mijn juf Frans in het vierde leerjaar grijs werd in één uur tijd, verloor nu mijn leerkracht Nederlands zijn laatste zwarte lokken in twee uur tijd. ‘Een ves, Sven.’ ‘Neeje, ne vies meneer.’ Het vak Nederlands is voor mij altijd moeilijk geweest, ik kan er geen jota van. Spelling, zinsbouw en bepaalde vervoegingen krijg ik niet onder de knie. Nu heb ik soms spijt, want de dt-regel ken ik totaal niet. Als mensen daar dan commentaar op hebben in plaats van op de inhoud, dan denk ik opnieuw: het kan me wat, als ze willen zullen ze mij ook zo wel verstaan. Maar ik probeer te verbeteren, al lijkt het een hopeloze zaak. Mijn zus beheerst

het Nederlands perfect en ze heeft me wat ezelsbruggetjes gegeven, die ik heb opgehangen boven mijn bureau. Desalniettemin loopt het nog regelmatig verkeerd, zij wijst me dan terecht, net zoals sommige vrienden dat af en toe doen, waarvoor dank. En toch ben ik trots op het feit dat ik het bij beide taalvakken, Frans en Nederlands, op die manier heb gedaan. Want ze hebben iets gemeenschappelijks, net zoals Waals en Vlaams iets gemeenschappelijks hebben. Waals werd gesproken in de mijnen, het was de taal van de gewone werkmensen, net zoals het Vlaams de taal is van de gewone werkmensen. Zo ontstond in Limburg de straattaal van de cités, een bastaardtaal die de mijnwerkers uit Italië, Turkije en Griekenland gebruikten om met elkaar te communiceren in de mijnen. Frans en Nederlands, afgeborsteld en correct van intonatie, dat is niets voor de mijnwerkers en de rest van het plebs. Het is de taal van de bourgeoisie, de edelen, de afgeborstelde, de crème van de maatschappij. Bovendien is het een zoveelste streven naar uniformiteit en het uitgommen van diversiteit. Maar ik hou van al die dialecten en hou het zelf maar al te graag bij het Esperanto van de Lage Landen, het Antwaarps. Ik pas mijn intonatie en uitspraak aan de persoon met wie ik een gesprek voer aan, *it works like a charm*. Met de kameraden uit Limburg en de Westhoek lukken de conversaties even goed als met een Nederlander van boven de Moerdijk. Ieder zijn klanken en woorden, begrijpen doen we elkaar toch. En als ik, via Wallonië, Nord-Pas-de-Calais kom binnengereden, dan is het getal negentig voor mij *nonante* en niet *quatre-vingt-dix*. Net alsof ik niets zou mogen kopen van *nonante* euro in een of andere winkel *de chichi*. Laat jullie niets wijsmaken, Vlaams en Waals hebben een grote gemene deler, de gewone man en vrouw in de straat spreken hun Vlaams of Waals dialect, ver van de grijze, uniforme taal van de bourgeoisie, en ze begrijpen elkaar. Hopelijk vergeten de gewone werkende mensen dat nooit! Daarom dat ik eerder ook al schreef over de fictieve taalgrens die wettelijk werd opgetrokken in het begin van de jaren zestig. Er is geen Vlaamse taal, wel zijn er tal van Vlaamse dialecten, met hun eigen echte taalgrenzen, gestoeld op het Nederlands maar aangelengd met woorden van al diegenen die hier in de loop van de geschiedenis passeerden. Franse of Engelse invloeden, je hoort ze dagelijks. Miljaar, shit of fuck. Taalpuristen trekken zichzelf dagelijks de laatste haren uit.

En er is meer dat ons bindt. Zelfs Bart De Wever en Leopold I, de eerste koning der Belgen, hebben meer gemeen dan hen waarschijnlijk lief is. In *'Instappen alstublieft. Het dagelijkse leven van een treinbegeleider'*, beschrijven Richard De Roey & Geert Clerbout de geschiedenis van de NMBS. Na het ontstaan van het beste spoorwegennet ter wereld besluit Leopold I om een deel van dat net te privatiseren. In de geest van de vrije markt en het liberalisme ontstaat er, vanaf 1843, in dertig jaar tijd zo'n 2231 kilometer privéspoorlijn. De staat bezit dan nog slechts 863 kilometer.¹³ Drie vierde is dus in privéhanden, vraag maar eens aan Bart De Wever hoe ver hij wil gaan met de privatisering van het spoor, het zal er niet ver af zitten. Met de privatisering verdwijnt de dienstverlening naar de achtergrond, de betaalbaarheid en terugverdienste zijn, voor de 38 spelers die er ontstaan, van primordiaal belang. Zo zijn er vier klassen op de trein. Een ticketje voor de eerste klasse kost vijf keer meer dan een ticketje voor de vierde klasse. De vierde klasse is een open, houten wagon zonder middenpad. Er zijn banken over de volledige breedte en mensen kruipen over en tussen elkaar om een zitje te bemachtigen. Met mensen bedoel ik de Vlaamse en andere migranten, maar evengoed de Waalse arbeiders. De gewone man en vrouw op de vloer dus. Het lijkt een beetje op sommige ideeën die in de 21ste eeuw gelanceerd werden, zoals rechtstaan in een vliegtuig.¹⁴ Dat zullen mensen met geld nooit hoeven te doen. Nogmaals wordt duidelijk dat liberalisering niet om de best mogelijke dienstverlening gaat, maar wel om dienstverlening volgens de diepgang van de portemonnee. Dat er mensen letterlijk doodvriezen in vierde klasse zal de CEO's van hun generatie worst wezen. Van slachtoffers heeft men bij de toplaag historisch gezien nog nooit echt wakker gelegen. Honderd jaar later vermoordden andere captains of industry, op 8 augustus 1956, maar liefst 262 mensen in de mijn van Marcinelle. 248 families worden getroffen en 417 kinderen worden wees. De CEO's, met hun vele 'nv's, werden gesteund door politici in hun vraag naar meer flexibiliteit, efficiëntie en deregulering. Herkenbaar, niet? Het verhaal is vergelijkbaar met dat van de textielarbeiders in Bangladesh,

13 Clerbout, G. & De Roey, R., *Instappen alstublieft. Het dagelijkse leven van een treinbegeleider*, Van Halewyck.

14 <http://www.hbvl.be/nieuws/buitenland/aid845708/ryanair-voert-staanplaatsen-in.aspx>.

de Duitse één-euro-werkers of de truckers die nu bij ons worden geïmporteerd, door onze nieuwe Vlaamse captains of industry. En wie steunt hen in de vraag naar meer flexibiliteit en verdere deregulering? De Walen of de Vlamingen? Niets van, de steun komt opnieuw uit politieke hoek, uit liberale en rechtse hoek, zowel van Vlamingen als Walen uit de toplaag.

Je kan dus niet stellen dat Walen en Vlamingen niets of weinig gemeen hebben, je kan dat wel zeggen over bepaalde klassen van een maatschappij. De liberale N-VA en zijn captains of industry horen niet graag de term 'klassenstrijd', maar je moet gewoon eens rondkijken in Europa, en sommige plaatsen in België, om in te zien dat die wel degelijk opnieuw bezig is. Maar misschien is de term niet meer van deze tijd. Thomas Decreus omschrijft het als een permanent verzet tegen machtsongelijkheid. De Marxterm oogt scherper, die van Thomas past meer in het beeld van nu. Aan u de keuze. Maar het verschil is nog altijd pertinent aanwezig en groeit opnieuw alle dagen, hoe hard de toplaag het ook blijft ontkennen. Tijdens de Grote Oorlog trokken meer dan 500.000 Belgen de grens over, op zoek naar een betere toekomst. Volgens de Gentse professor Vandenbroeke verbleven er al 200.000 Belgen in de Verenigde Staten vóór de aanvang van die oorlog. Bij een volkstelling in Frankrijk telde men in 1886 zelfs 482.000 Belgen, van wie het overgrote deel Vlamingen geweest zullen zijn. Allemaal op zoek naar een menswaardig leven. Net zoals de vele Grieken, Spanjaarden, Portugezen, Italianen en Cyprioten nu. Emigratie is altijd prominent aanwezig als het ergens sociaal-economisch slecht gaat, en dan maakt het niet uit of je Vlaming, Waal, Griek of Spanjaard bent. Als je de kracht hebt om alles achter te laten en elders een nieuw leven op te bouwen, dan word je van de ene dag op de andere een migrant. Dat is dan ook je nationaliteit voor een generatie of drie, tot ze plots over je spreken als een nieuwe Belg of nieuwe-wat-dan-ook. Dan wordt dat een nationaliteit binnen een nationaliteit, die bedoeld is om je te laten voelen dat je eigenlijk nog altijd geen nationaliteit hebt. Dat je nog steeds niet echt welkom bent. Ik walg van die benaming. Noemden ze Vlamingen in het Wallonië van 1830 tot 1960 nieuwe Walen, en zo ja, vanaf welke generatie dan? De term is onmenselijk en hem gebruiken is lelijk.

Bovendien is alles omkeerbaar, en iets anders beweren getuigt van grote arrogantie. Wat gaan wij in Vlaanderen doen als na Renault, VW, Opel en Ford ook Volvo de deuren sluit? Onze politici spelen horen, zien en zwijgen, maar je hoeft geen Nostradamus te zijn om te voorspellen wat er komen gaat voor Volvo Gent. En de chemie in Vlaanderen, met zijn Scheldelaan in Antwerpen, gaat dat blijven bestaan tot in de eeuwigheid? Ik geloof er niets van. Binnen dit en een paar jaar, na de sluiting van Volvo, hebben de politici en ondernemers van Oost-Vlaanderen hun Strategisch Plan voor Oost-Vlaanderen in het Kwadraat nodig. En als de petrochemische nijverheid zijn Citroen heeft uitgeperst, is de provincie Antwerpen aan de beurt, dan hebben ook zij een strategisch plan nodig. Maar waarom doen ze het nu niet? De werkloosheid is toch overal te hoog en het aanbod is op sommige plaatsen toch al veel te laag? We pompen nog alle dagen geld in Volvo Gent en de petrochemie op de Scheldelaan, laten (lieten) de mensen in de automobielsector zwaar inleveren en kijk, de automobielsector, zowat de meest flexibele die we kennen, is bijna compleet verdwenen in België (Vlaanderen). Er zijn op dit moment zowat 45.000 niet-werkende werkzoekenden in Oost-Vlaanderen. Bij Volvo Gent werken er ongeveer 5200 eenheden, samen met de toeleveranciers komt dat neer op een veelvoud daarvan. Dat getal, samen met het huidige aantal niet-werkende werkzoekenden, staat dus gelijk aan vijf à zes aantal keren een Strategisch Plan voor Oost-Vlaanderen. Wat belet beleidsmakers, politici en ondernemers om nu al dat plan te ontwikkelen, proactief, zoals dat in ondernemerstermen heet? Waar zitten de ondernemende, vooruitziende politici zoals onze Vlaamse minister-president Kris Peeters (Unizo en CD&V) of Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk en Ruimtelijke Ordening (VOKA en N-VA)? Waar blijft de voorzitter van Unizo zijn schreeuw? Het zou me trouwens niets verbazen als ook 'Hot Lips'¹⁵ weldra zijn politieke acte de présence zou maken. Maar waar blijven die strategische plannen om de werkloosheid weg te werken in plaats van ze in stand te houden? Het zou ons, inwoners van België en Vlaanderen, alvast allemaal in een sterkere positie zetten tegenover een Volvo Gent. Willen jullie wagens blijven produceren in België, in het VIA Vlaanderen, in

15 Bijnaam voor Karel van Eetvelt, gedelegeerd bestuurder UNIZO, gegeven door wijlen (pdw).

Oost-Vlaanderen, dan moeten er garanties over werkzekerheid en innovatie op tafel komen, anders draaien wij de geldkraan dicht. U wil die garanties niet geven, Volvo? Pak uw citroen en vertrek, wij weigeren nog langer te betalen voor het rekken van wat komen gaat, voor dividenden van aandeelhouders en dikke bonussen van de toplaag. Innoveren en een toekomst voor onze werknemers of anders is daar de deur. Er zijn hier in Oost-Vlaanderen andere jobs, met dezelfde voorwaarden als bij jullie, gestoeld op een lange-termijnvisie. Wel, Volvo Gent, wat gaan jullie doen?

De vraag die we ons dan allemaal moeten stellen, is waarom politici en ondernemers dat vandaag de dag niet doen. Het antwoord is simpel: het komt hen goed uit, past in de levenssfeer van ‘wij zorgen voor elkaar’. Ze perverteren de boel. Werknemers moeten zich haast prostitueren met een zwaard van Damocles, dat leidt tot werkloosheid op korte termijn, boven hun hoofd. Minder loonkost, meer flexibiliteit, meer efficiëntie, geef de ondernemers zuurstof alsjeblieft. Dat werknemers verstikken is van ondergeschikt belang. Het uiteindelijke resultaat is werkloosheid op langere termijn, *same shit, different year*. Waar zit de kracht van verandering?! Politici en ondernemers misbruiken nu al de toekomstige geschiedenis om hun eigen agenda door te kunnen drukken. De ene uit winstbejag, de andere voor het behoud van zijn of haar postje. De citroen wordt door de captains of industry van dit moment opnieuw leeggeknepen en de slachtoffers zijn steeds dezelfde: de gewone Walen van Arcelor en de Vlamingen van Volvo, de gewone man en vrouw op de vloer. De captains of industry, en hun bevriende politici, die zorgen wel voor elkaar. En in beide rangen zitten zowel Walen, Vlamingen als migranten. Ik noem er graag drie om af te sluiten: baron De Graeve (Vlaming), baron Albert Frère (Waal) en Lakshmi Mittal (migrant).

De Fritzpalen, lege dozen met een boodschap

Als je in Turkije een auto huurt om het land te verkennen, valt het direct op: er is iets anders aan de verkeerslichten. Je hebt dezelfde kleuren als bij ons,

maar telkens als het verkeerslicht op groen of rood dreigt te springen, dan gebeurt er iets. Net onder het verkeerslicht hangt een klein rond ding. Als het verkeerslicht op rood springt, begint dat ding, in rode cijfers, af te tellen naar nul. Dat is het aantal seconden dat je als bestuurder nog moet wachten vooraleer het verkeerslicht zal verspringen naar groen. Vervolgens telt het ding opnieuw af, ditmaal in groene cijfers, zodat je weet hoe lang je nog hebt voor het verkeerslicht weer op rood springt. Het brengt zekerheid, en bijgevolg een zekere rust in het hoofd van de chauffeur, want de onwetendheid is weg. Nog zo veel seconden en dan kan ik vertrekken. Nog zo veel seconden en ik moet stoppen. In een stressvolle maatschappij waarin elke seconde telt, zoals de onze, is zo'n klok misschien het overwegen waard? Tijd hebben we immers blijkbaar allemaal te weinig. Ik zie elke dag mensen op en af de automatische roltrap lopen in de metro. Wat voor nut heeft het automatische karakter van die trap dan nog, vraag ik mij wel eens af. Gaan de liftdeuren ergens open, dan kunnen we haast niet wachten om op het knopje 'sluit de deuren' te drukken. Zelfs als dat knopje helemaal niets zou doen, alleen de gedachte dat je een seconde vroeger de deuren kan sluiten, geeft al een stuk gemoedsrust. Nog vijf, vier, drie, twee, één seconden en vroem, je mag vertrekken. Het is middernacht, de straten zijn leeg. Je staat aan een rood licht te wachten. Hoe lang nog voor het groen wordt? Je hebt geen idee. In de verste verten zijn er geen lichten van een andere wagen te bespeuren. Je kijkt links, je kijkt rechts, niemand. Je draait rustig rechtsaf en negeert het rood licht zonder stress. Je bent in de Verenigde Staten en daar is dat de normaalste zaak van de wereld. Weer wat tijd gewonnen. Met 240 km/uur over het asfalt racen, zonder een of andere racebolide onder je derrière, ook dat kan. In Duitsland heerst geen maximumsnelheid op de *Autobahn*. De Thierry Boutsens, of Fernando Alonso's voor de ruimdenkenden onder ons, kunnen over de wegen scheuren naar eigen goeddunken. Duitsland telde in 2012 wel elf dodelijke ongevallen per dag. In Zweden is het anders. Daar heerst, en dat is echt wel de juiste omschrijving, de maximumsnelheid. Ze is vastgelegd op 110 km/uur op de *huvudväg*.¹⁶ Het is immers de cultuur in

16 (sv) Vägverket: sinds 15 september 2008 geldt op circa 300 kilometer van de Zweedse snelwegen een verhoogde maximumsnelheid van 120 km/u.

Zweden dat men zich daar ook aan houdt en die houding garandeert hen al jaren een plaats in de top van meest verkeerveilige landen. Malta¹⁷ doet het volgens het Nederlandse Ottenschot nog straffer met een maximumsnelheid van 80 km/uur overal buiten de bebouwde kom en overheerst daardoor ook de statistieken op het gebied van verkeerveiligheid. Het laagste verkeerssterftecijfer in Europa en toch nemen wij hun regelgeving niet over? Ik dacht toch dat ons beleid gestoeld was op verkeerveiligheid, wat trouwens ook nodig is met 73 verkeersdoden per miljoen inwoners in België. Op dat vlak zijn wij een van de slechtere leerlingen van de klas.

De voorbeelden maken iets duidelijk: iedereen heeft zo zijn eigen manier om aan verkeersbeleid te doen. Wij, in België, spitsen ons graag toe op de snelheden. Dertig kilometer per uur aan scholen, ik ben voorstander. Het bord met 'hier spelen wij' of 'graag trager', ik ben opnieuw voorstander. Verkeersdrempels, niet plezant, soms slecht gepositioneerd en nog slechter opgebouwd in hoogte, toch opnieuw voorstander. In Australië zet men al geruime tijd waarschuwingborden voor *potholes*, diepe putten in het wegdek. Vervolgens kleeft men stickers op de weg die de illusie van *potholes* opwekken. Mensen stoppen, al dan niet bruusk, et voilà: de snelheidsbeperking is een feit. In Mexico waren er vroeger geen verkeersdrempels maar wel een gleuf, over de volledige breedte van de weg, waarin je wielen konden blijven vastzitten terwijl je carrosserie voorbij kwam gevlogen. Er zijn dus verschillende mogelijkheden om in te grijpen op het gebied van snelheid. Bovendien zijn er genoeg verkeerveilige alternatieven die het overwegen waard zijn om bij ons in te voeren. We doen dat echter niet omdat er aan elk alternatief een kostenplaatje hangt en er met geen enkele van bovenstaande alternatieven iets terug te verdienen valt. De Turkse oplossing zien wij niet in ons straatbeeld, net zomin als wij rechts mogen afslaan wanneer er geen verkeer te zien is zoals in de VS. Onbepaalde snelheden naar Duits model of langzaam aan zoals in Malta zien wij hier ook niet. Er is echter ook een andere reden naast het terugverdieneffect. Bepaalde din-

17 <http://www.ottenschot.nl/cijfers-ec-aantal-verkeersdoden-in-de-eu-was-nooit-zo-laag-als-in-2012/>

gen groeien in een gemeenschap, het wordt uiteindelijk een deel van hun cultuur. Zo'n ommekeer maken duurt jaren, dat is moeilijk realiseerbaar. Wij kiezen dus voor onze eigen oplossingen en hebben onze eigen cultuur, zeker wat snelheid betreft. We werden dan ook niet voor niets maar liefst 161.500 keer geflitst in Frankrijk tussen 30 juni en 7 september 2012¹⁸.

In die cultuur, die van de strijd voor verkeersveiligheid en tegen de snelheidsduivels, kozen wij in Vlaanderen massaal voor de Fritzpalen. Daar staan ze dan, als een gestrekte arm, naast de rijweg, aan de kant waar de snelheid van de duivels potentieel het hoogst ligt. Ik vraag mij af of dat ook daadwerkelijk de kant is met het hoogste risico op slachtoffers. Als snelheidsduivels willen streetracen, doen ze dat meestal op het linkerbaanvak. Dan ga je opzij en laat je hen passeren. Maar wat met de potentaten die je op het rechterbaanvak voorbij komen gevlogen, je vaak de pas afsnijdend? Ze komen weinig tot nooit op de Fritzpaalfoto en zijn, wat mijn inschatting betreft, minstens zo gevaarlijk. Trouwens, die Fritzpalen plaatst men de ene keer links van de weg, dan weer rechts. Waar zit de logica? Ze zijn het verlengstuk van een repressief beleid. Soms worden ze al eens in brand gestoken, gekortwiekt of van het zicht beroofd. Ze zijn dan ook niet overall even graag gezien. In Vlaanderen zijn ze met 1374, waarvan er volgens *Het Laatste Nieuws* een tweehonderdtal niet werken.¹⁹ Dan vergeten we de leeghoofden nog, de Fritzpalen waar volgens *Het Laatste Nieuws* geen filmrolletjes inzitten, zoals bij de zeven camera's op de A12-autosnelweg tussen Antwerpen en Brussel gedurende twee jaar het geval was.²⁰ En dat het aantal defecten aan Fritzpalen langs de Vlaamse gewestwegen volgens *Het Laatste Nieuws* blijft stijgen,²¹ doet het aantal niet-werkende flitszoekende Fritzpalen alleen maar toenemen in Vlaanderen. We hebben dus al enkele miljoenen euro's belastinggeld weggesmeten in Vlaanderen aan niet-werkende flitszoekende Fritzpalen. Misschien moet er eens een poli-

18 'Belgen 161.500 keer geflitst in Frankrijk tijdens de zomer', in: *De Standaard*, 10 september 2012.

19 'Eén op zeven Vlaamse flitspalen werkt niet', in: *Het Laatste Nieuws*, 18 januari 2012.

20 'Flitscamera's langs A12 al twee jaar niet gebruikt', in: *Het Laatste Nieuws*, 23 juli 2012.

21 'Stijgend aantal defecten aan flitspalen', in: *Het Laatste Nieuws*, 18 februari 2013.

ticus met een vrachtwagen vol geld tot aan zo enkele camera's rijden om de efficiëntie van die politieke Fritzpaalbeslissing in vraag te stellen? Dat je bovendien sommige Fritzpalen in Vlaanderen, die al gauw enkele tienduizenden euro's kosten aan de belastingbetaler, zomaar kan openen en uitschakelen met een sleutelje van 14,23 euro is misschien ook wel nieuws voor sommigen onder jullie. Jurgen Verstrepen testte het na een tip die hij via een brief kreeg toegestuurd. Je kan het filmpje bekijken op YouTube.²² In Wallonië stonden er, opnieuw volgens *Het Laatste Nieuws*, eind 2012 al – of nog maar – 930 Fritzpalen.²³ Het fabeltje dat er geen Fritzpalen zijn in Wallonië kan dus alvast de vriezer in. Want daar gaat de discussie dan over: hoeveel Fritzpalen er staan aan elke kant van de fictieve taalgrens. En eigenlijk gaat het zelfs niet langer over het aantal Fritzpalen, nee, het gaat over het financiële terugverdieneffect, zoals ik hierboven al schreef. Of nee wacht, ook dat is verkeerd, het gaat over transfers. Op de website van het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen staat een tekst met de titel: 'Toename van de transfers: Wallonië profiteert van Vlaamse boetes.' Het is weliswaar een tekst uit 2003, maar er wordt in geschreven dat de Vlaming 24,70 euro betaalt aan geldboetes en de Waal slechts 16 euro. De Vlaming betaalt dus anderhalve keer het bedrag van de Waal. Het is een nagel waarop het Vlaams Belang met veel plezier blijft slaan. Het straffe aan heel het verhaal is dat Vlaamse politici erin geslaagd zijn om een doctrine uit te voeren die ervoor zorgt dat Vlamingen collectief niet langer kwaad zijn op de politiek omdat ze zo verdoken belastingen betalen, maar dat ze wél kwaad zijn op de Walen omdat die minder beboet worden en dus op die manier minder verdoken belastingen betalen. Denk daar eens over na. Wie profiteert er uiteindelijk van een systeem van verdoken belastingen en wie is er de dupe van? Ik zou denken beleidsmakers bij het eerste en de gewone bestuurders bij het tweede, of ze nu Vlaming of Waal zijn. Zo verdwijnt bovendien de insteek rond verkeersveiligheid wel helemaal naar de achtergrond, of niet dan?

22 'Flitspalen Reportage', op: *V&H*, 28 maart 2010, <http://www.youtube.com/watch?v=DDLBlf-iii>.

23 'Wallonië telt al 930 flitsers', in: *Het Laatste Nieuws*, 17 oktober 2012.

In 2006 bekeek ik het aantal Vlaamse Fritzpalen al eens een keer. Antwerpen was toen koploper met 251 stuks, nipt gevolgd door Vlaams-Brabant met 245 stuks. Oost-Vlaanderen had er 212 en West-Vlaanderen ‘slechts’ 157. Het rare aan het verhaal was wel dat het hoogste aantal in Antwerpen te verantwoorden was omdat het op de eerste plaats stond qua aantal verkeersongevallen. Een jammerlijk cijfer van 8580. Op de tweede plaats stond toen echter Oost-Vlaanderen met 7958 verkeersongevallen, gevolgd door West-Vlaanderen met 6541. West-Vlaanderen, met het minste aantal Fritzpalen in Vlaanderen, stond dus wel in de top drie van aantal verkeersongevallen. En Vlaams-Brabant, de nummer twee qua aantal Fritzpalen, dan? Wel die hadden 4345 ongevallen en stonden daarmee op de voorlaatste plaats. Tiens, bijna de minste ongevallen en toch bijna de meeste Fritzpalen? Nu wil het toeval dat Antwerpen en Vlaams-Brabant met voorsprong de twee rijkste Vlaamse provincies zijn. Zou dat misschien een van de redenen zijn dat daar de meeste Fritzpalen stonden? Is er iemand die zich geroepen voelt om te berekenen hoeveel de Fritzpaaltransfers tussen Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen bedragen? Als je de vorige cijfers simpelweg omzet, stond er in West-Vlaanderen één Fritzpaal per 42 verkeersongevallen en in Vlaams-Brabant was dat één op de 17. Een Vlaming uit Vlaams-Brabant zal dus in verhouding 2,5 keer zo veel moeten betalen als één uit West-Vlaanderen en zo wordt die laatste provincie het Wallonië van Vlaanderen.

Dat Nederland, samen met Zweden en Malta, tot de top van de meest verkeersveilige landen behoort en slechts honderd Fritzpalen²⁴ meer heeft staan dan wij, wil blijkbaar niemand weten. Dat men in Zweden al jaren via wedstrijden de bevolking mee laat nadenken over alternatieve manieren om de verkeersveiligheid te verhogen, geraakt ook niet tot hier. In 2010 won een zekere Kevin Richardson daar de wedstrijd met een hoogst amusant voorstel. Je wordt nog altijd beboet bij te hard rijden, maar telkens als je trager rijdt of net op de grens van de toegelaten snelheid zit, word je opgenomen in een database. Om de zoveel tijd worden er dan winnaars

24 <http://plazilla.com/zit-er-een-camera-in-die-flitspaal>

getrokken en de prijzen worden betaald door de geïnde bedragen van de opgelegde boetes. Teruggeven aan de gemeenschap in plaats van verdoken belastingen te innen, dus. Misschien een idee? Op Malta staan er nog maar net een paar verkeerslichten, laat staan dat ze er Fritzpalen zouden hebben. Maar de reden dat daar zo weinig verkeersongelukken gebeuren lijkt mij duidelijk, het heeft niets met de snelheidsbeperking te maken, nee, ze rijden daar links. Ideologisch kan je niet beter zitten, ook wat betreft verkeersveiligheid. Ik ben de laatste om te ontkennen dat Fritzpalen bijdragen tot de verkeersveiligheid, maar ik zie er ook een verdoken belasting in, een die dan ook nog eens communautair wordt uitgespeeld. Bovendien kan ik maar niet begrijpen waarom zo veel Vlamingen zich laten meeslepen in dat verhaal, waarom zij niet zelf opkomen voor het onrecht van de verdoken belasting dat hen wordt aangedaan, in plaats van kwaad te zijn op de Walen, die blijkbaar minder met dit probleem te maken hebben.

Importen en exporten

KV Oostende en SV Zulte-Waregem²⁵ zijn twee mogelijke kandidaten om door Bart De Wever geïmporteerd te worden naar Antwerpen. Ik was een beetje verrast toen ik dat hoorde. Bart De Wever en zijn N-VA zijn immers liberale voorstanders van de vrije markt en pleiten binnen de liberale context daarvan dagelijks voor meer concurrentie. Nu blijkt dat liberale kapitalistische model volgens hen niet te werken in het voetbalwereldje. Concurrentie *kills* roept men nu. Het roept een halt toe aan de broodnodige expansie van andere clubs om te kunnen overleven en topresultaten te boeken. Daar waar Bart De Wever en N-VA dus dagelijks pleitbezorgers zijn van meer liberalisering wil men nu, binnen een van de meest kapitalistische modellen ter wereld, de zaken 'nationaliseren'. Het lijkt een spreidstand waar zelfs Rudolf Noerejev stikjaloers op geweest zou zijn. De import-exportideeën zorgen voor heel wat controverse en heel

25 'De Wever gelooft niet meer in Antwerpse eersteklasser', in: *Gazet Van Antwerpen*, 24 mei 2013.

veel onbegrip bij menig voetbalsupporter. Hoe kan je nu een voetbalclub in West-Vlaanderen oppakken en verhuizen naar Antwerpen? Daar zitten zielen in, mensen, supporters met een andere visie en beleving. Zoiets kan nooit lukken, wordt gezegd.

Het is nochtans geen onbeproefd politiek concept, het importeren van bepaalde dingen of ideeën. Zo moeten wat N-VA betreft de liberale EU-doelstellingen 2020 volledig geïmporteerd worden naar België. Men is dus pro het liberale Europa. Een Europa waarover wij ons nog nooit hebben mogen uitspreken, maar dat ons wel dagelijks de crisis van de hebzucht laat betalen. Gewone burgers moeten van alles, banken en speculanten moeten nog steeds niets. Kijk maar gewoon rond ons, het liberale Europa wikt en beschikt. Het aantal mensen in armoede neemt overal toe, terwijl rijken nog altijd rijker worden. Wat als het liberale Europa morgen beslist om bij ons, net zoals in de PIGS²⁶-landen, de pensioenen te halveren? Gaan we die maatregel zomaar blind overnemen? Of gaan we toch kijken binnen ons eigenste België, en Vlaanderen, of er geen andere mogelijkheden zijn? Hou je alle Europese lasten voor de gewone mensen en geef je de lusten zomaar aan zij die al zo veel hebben en zo veel leed hebben veroorzaakt? Neem je die liberale Europese eisen naar regulering klakkeloos over of zoek je naar een evenwicht? Dat lijkt mij toch een vraag die je jezelf altijd moet stellen. Ook als het gaat over het importeren van EU-doelstellingen dus. Graag stel ik een vraagje in de marge: ‘waarom exporteren wij ons Belgische indexsysteem niet naar Europa? Welke politieke partij zet ooit die stap?’

Soms pleit men er binnen de N-VA ook voor om meer specifieke ideeën en modellen te importeren. Het idee van de gouden driehoek uit het noorden van Europa, Denemarken, valt daar bijvoorbeeld onder. Er zijn geen lange opzegtermijnen of hoge ontslagvergoedingen in Denemarken. De bescherming tegen willekeurig ontslag is tot een minimum herleid. Iedereen kan bijna letterlijk van de ene dag op de andere op straat komen te staan. Vanaf

26 Portugal, Italië, Griekenland en Spanje.

je drie maanden vruchteloos naar werk hebt gezocht, word je onderworpen aan een strikte controle en opvolging. Werkzoekenden die geen onderbetaald werk of scholing aanvaarden, worden volledig uitgesloten van een vervangingsinkomen. Daar staat tegenover dat de werkloosheidsuitkering tamelijk hoog is in het begin, tot 70 à 80 procent van het vroegere loon. Maar hoe dan ook zijn ze van korte duur. Dat zijn de pijlers van de Deense gouden driehoek. Best goede dingen wat Bart De Wever en de N-VA betreft, maar ik heb zo mijn bedenkingen. Waarom? Wel, een eerste gevolg van de 'gouden driehoek' is dat er in Denemarken een scherp onderscheid is ontstaan tussen werknemers. Langs de ene kant word je gedwongen om constant van job naar job te springen. Zo ontstaat de superflexibele werknemer, iemand zonder vast contract en bijgevolg zonder veel rechten, want je krijg niet de kans om verworvenheden op te bouwen. Het gevolg is dat er bij die werknemers een totale onzekerheid ontstaat over hun toekomst. Een groot aantal van hen komt bovendien ook nog eens terecht in slecht betaalde jobs, want er is geen minimumloon in Denemarken. En dan komt het natuurlijk: wie langer dan een jaar werkloos is, krijgt een *tilskudsjob*²⁷ (tijdelijke, voor de werkgever gesubsidieerde baan). In *'The flexible Danish labour market – a review'* deden drie Deense professoren van het 'Centre for Labour Market Research' (CARMA), voor het departement politieke wetenschappen aan de universiteit van Aalborg, een uitgebreid onderzoek. Zij concludeerden dat je in Denemarken zes maanden oninteressant werk moet doen voor een gering loon, waarna de werkgever een nieuwe gesubsidieerde kracht in dienst neemt en je dus automatisch weer op straat komt te staan. Dat betekent dan wel dat je zeventig tot tachtig procent van dat laatste onderbetaalde loon ontvangt als uitkering, maar zeventig of tachtig procent van niets, is uiteindelijk nog minder dan niets! Je komt dus in een negatieve spiraal terecht waar je nog maar moeilijk zal uitgeraken aangezien je loon steeds verder blijft afnemen. En wat te denken van werknemers die kiezen voor een job binnen de richting van hun studies of vorige werkervaring? Zij hebben weinig tot geen kans meer om opnieuw in dat arbeidscircuit te geraken. Het gevolg is dat zij uiteindelijk mee moeten

27 *The flexible Danish labour market – a review*, Carma research papers, april 2005.

draaien in de carrousel van ongekende flexibiliteit en jobonzekerheid. Zulke zaken zorgen natuurlijk voor een sneeuwbal-effect. Er is in Denemarken een enorm aantal jobwissels op jaarbasis. Weinig vaste contracten zorgt immers automatisch voor periodes van werkloosheid. In de loop van één jaar verandert zowat één op de drie werknemers van job, en daarmee is Denemarken het land met het snelste verloop van arbeidsplaatsen. Door al die werkloze periodes tussen twee jobs steeg dan ook weer het aantal uitkeringsgerechtigden. Zo wordt steeds weer verzwegen, door de liberale aanhangers van de gouden driehoek, dat tussen 1960 en 2002 het aantal uitkeringsgerechtigden in Denemarken is gegroeid van ongeveer 200.000 tot 800.000 voltijdse personen. Dat is één vierde van de volwassen bevolking. Een gigantisch aantal. Het is dus niet al goud dat blinkt in die zogenaamde gouden driehoek. Bovendien is dat ook maar een deel van de Deense sociaal-economische cultuur. Zo wordt door de liberale aanhangers van het systeem ook altijd verzwegen dat Denemarken een hele sterke openbare sector heeft en een heel hoge tewerkstellingsgraad in de sociale diensten, dubbel zo hoog als bij ons. Die sterke openbare sector en de hoge tewerkstellingsgraad in de sociale diensten moeten worden betaald. Dat resulteert in een hogere belastingdruk dan bij ons. Het belastingsysteem in Denemarken is progressief. Hoe hoger het loon, hoe groter het aandeel in belastingen dat men betaalt. De breedste schouders dragen de zwaarste lasten. In een recente enquête kozen de Denen trouwens massaal voor meer belastingen om aan allebei te kunnen blijven voldoen. In 2010 titelde *Gazet Van Antwerpen* dat de Deense regering een speciale bankrekening opende waarop honderden rijke Denen, vrijwillig, geld stortten om het land recht te houden tijdens de crisis.²⁸ Het is dus niet alleen politiek incorrect om niet het hele verhaal te brengen, het scheid bovendien een compleet foute perceptie van wat haalbaar is. De gouden driehoek importeren zonder de sterke openbare en sociale sector is een onhaalbare kaart, tenminste als je een toekomst wilt voor al alle burgers en niet alleen voor een bepaalde klasse. Want dan kies je bewust voor een klassenmaatschappij.

28 'Rijke Denen betalen vrijwillig extra belastingen', in: *Gazet Van Antwerpen*, 7 augustus 2010.

En ook Duitsland heeft wel goede ideeën wat Bart De Wever en N-VA betreft. Het land zette sterk in op zijn lagelonenbeleid en de afbouw van hun sociale zekerheid richting een sociale onzekerheid. De desastreuze Hartz hervormingen fuseerden de sociale bijstand en werkloosheidsuitkering tot een vaste som van 382 euro per maand, gekoppeld aan de voorwaarde dat je om het even welke job moet aanvaarden. De twee meest in het oog springende jobs zijn de één-euro-jobs waar ik het al eerder over had en de zogeheten mini-jobs. In mei 2013 lanceerde Open Vld, onder leiding van Gwendolyn Rutten,²⁹ het idee om het concept van die mini-jobs uit Duitsland te importeren naar België. Een maand later, tijdens een studiedag van de N-VA, laat Ben Weyts verstaan dat ook N-VA pro mini-jobs is.³⁰ Wat geen van beiden vertelt, is dat mini-jobs deeltijdse contracten zijn tegen een vergoeding van 400 euro per maand, die werkgevers vrijstellen van bijdragen. De werknemer van zijn kant bouwt geen rechten op zoals pensioen en heeft bovendien ook geen recht op een ziekteverzekering. Het aantal mini-jobs is in Duitsland, tussen 1996 en 2008, spectaculair toegenomen, met 73 procent. Zo werkt één op de zes werknemers in Duitsland nu met zo een mini-job. In *'Flexibilité et différenciation du travail en Allemagne'* doen Eugen Spitznagel (IAB research institute) en Susanne Wagner (IFRI research institute), onderzoek naar het Duitse model en het aantal mensen dat werkt in dat systeem van mini- en één-euro-jobs. Zij komen tot de vaststelling dat we momenteel moeten spreken van een atypische, niet-vaste tewerkstelling die, tussen 1996 en 2008, van 27 procent naar 39 procent gestegen is.³¹

De realiteit is dus dat vier op de tien Duitsers werken voor maximaal 400 euro per maand, of voor één euro per uur, en dat ze daardoor ongewild bestaande vaste jobs onder druk zetten. Want dat is het logische gevolg. Er ontstond met Hartz een lawine die veel goedbetaalde jobs, met dito voorwaarden, meesleurde en verwoestte. En niemand kan voorspellen wanneer de lawine zal stoppen. Die mini-jobs en één-euro-jobs geven dan ook nog

29 Open VLD wil dringend werk maken van mini-jobs, op: deredactie.be, 24 mei 2013.

30 Slotwoord studiedag door Ben Weyts, *Werken in België, werken aan België*, 15 juni 2013.

31 Spitznagel, E. en Wanger, S., 'Flexibilité et différenciation du travail en Allemagne', in: *Regards sur l'économie allemande*, nr.104, 2012, pp.8-9.

eens een compleet vertekend beeld van de werkloosheid. Je zal het Bart De Wever of Gwendolyn Rutten niet snel horen zeggen, maar mensen die minder dan vijftien uur per week werken, in mini-jobs of één-euro-jobs, vallen niet onder de werkloosheidstatistieken in Duitsland. In *'Chomage, la face cachée du miracle allemand'* doet journalist Marc Meillassoux onderzoek naar het Duitse 'werkloosheidsmirakel'. Hij toont aan dat er geen sprake is van een mirakel maar wel een catastrofe. Volgens Marc Meillassoux telde Duitsland in 2011 drie miljoen statistische niet-werkende werkzoekenden en zes miljoen niet-statistische wel-werkende werkzoekenden. Duitsland had in 2011 dus maar liefst negen miljoen werkzoekenden.³² Op een totale bevolking van 83 miljoen mensen is dat maar liefst elf procent. Maar niet al die 83 miljoen mensen zijn werkplichtig! Trek daar de schoolgaande jeugd en gepensioneerden af en het werkloosheidscijfer ligt nog veel hoger. Dat overstijgt zelfs de *gewalloniseerde* statistieken. Wat zijn we daar nu mee, is dat het mirakel waarop wij zitten te wachten?! Het valt mij trouwens op dat meer en meer mensen mee beginnen roepen met het liberale mantra dat uitkeringsgerechtigden maar moeten werken voor hun uitkering. Maar die mensen hebben net een uitkering omdat ze geen werk vinden. Als ze dan moeten werken omdat ze een uitkering krijgen, betekent dat toch dat er werk is? Dan is het toch logisch dat je daar een fatsoenlijk loon voor krijgt? Je moet je maar eens afvragen in hoeverre zo'n één-euro-werker jouw job zou kunnen doen en wat de gevolgen daarvan zouden zijn.

Maar wat hebben Europa, Denemarken en Duitsland nu te maken met de verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië? Wel, zo kregen Laurette Onkelinx en de PS al eens een veeg uit de pan van de N-VA omdat ze de index wilden behouden nadat Europa gevraagd had om hem af te schaffen. N-VA was ook niet voor een complete afschaffing, maar pleitte wel voor een verregaande uitholling van het systeem. Nochtans is het indexsysteem volgens mij eerder aan een opwaardering toe, want telkens als de index springt, verkleint onze koopkracht, en dat was volgens mij nooit de bedoeling. Maar was dan heel Wallonië voor het behoud van de index in al zijn vormen? Nee

32 Meillassoux, M., *'Chomage, la face cachée du miracle allemand'*, <http://www.myeurope.info>.

hoor, de liberale MR kon zich best vinden in een aanpassing van het index-systeem. Als de liberale partijen MR, Open Vld en N-VA elkaar in 2014 vinden, wordt de index compleet uitgehold. *C'est simple comme bonjour*, achteraf niet komen klagen als je koopkracht zienderogen daalt. N-VA gaf trouwens op een studiedag van 15 juni 2013 al aan dat de index mee de inzet zal zijn van de verkiezingen. Je kan je dus al eens afvragen waar je naar toe wil met ons indexsysteem, met je eigen koopkracht, als je moet gaan stemmen in mei 2014. Misschien kan je ook eens vragen aan N-VA hoe ver ze willen gaan met het importeren van de Zweedse gouden driehoek en het Duitse Hartzmodel. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2011 zette N-VA het Duitse model al eens lichtjes in schijnwerpers. De schrik sloop er toen toch wat in bij sommige kiezers. 'Willen we dat wel?', vroegen sommigen zich af. In het zuiden van het land is het opnieuw de PS die geen voorstander is van beide modellen. Ik ben dat ook niet, al zal dat niet verbazen. De MR zal ook met die twee modellen minder moeite hebben en de N-VA bijna blindelings vinden in 2014 als de kiezer dat zo beslist. Een collega van mij, met N-VA-partijkaart, stelde de vraag over het Duitse Hartzmodel ook via mail aan de N-VA. Ik schreef in het begin al over de *damage control* en het vacuüm dat daarbij ontstaat. Hij kreeg geen antwoord, het Duitse model verdween ook in de media naar de achtergrond. Toch heeft mijn collega N-VA gestemd. Het werkt dus wel, de tactiek van *damage control*. Maar wat betekent dat als N-VA echt de dienst gaat uitmaken?

Als Rita De Bont en Jan Van de Castele hun tribune schrijven, hebben ze het over al het goede dat wordt opgetrokken uit de Vlaamse klei. Dat wij in Vlaanderen onze kennis qua huisartsen misschien moeten exporteren naar Wallonië en zij die van specialisten naar ons, dat schreef ik al. Maar is er dan niets anders uit Wallonië dat wij zouden kunnen importeren? Iets dat werd opgetrokken uit het Waalse staal? Een nieuwsitem dat zowat alle jaren terugkomt, is het gemis aan rusthuizen en woongelegenheden voor onze ouderen in Vlaanderen. In 2009 publiceerde de federale overheid daar een studie³³ over. De toename van rusthuizen en woongelegenheden

33 http://economie.fgov.be/nl/binaries/studie_rusthuissector_tcm325-96287.pdf

in België kan je jaarlijks terugvinden in een Exceloverzicht van het RI-ZIV.³⁴ De denktank Itinera publiceerde in 2012 een studie³⁵ waaruit bleek hoe abominabel het wel gesteld was (is) in Vlaanderen. Nochtans schreef de media in 2008³⁶ al dat er 100.000 Vlaamse ouderen zaten te wachten op een plekje in rusthuis. Toen de Itinerastudie vier jaar later verscheen, sprak men over 109.150 tot 162.629 Vlaamse ouderen op de wachtlijsten. Als je de puzzel legt, dan is het duidelijk: We gingen er niet op vooruit in Vlaanderen onder de Vlaamse regering 2009-2014, waarin ook de N-VA mee het beleid kleurde. Maar als wij het in Vlaanderen slecht doen, dan moeten de Walen het wel slechter doen! In de studie van de overheid staat: ‘Getoetst aan de bevolkingsverdeling over de gewesten (zowel voor 60- als 80-plussers) blijken er relatief weinig rusthuizen te zijn in de Vlaamse Gemeenschap en relatief veel in het Waalse Gewest.’ Wallonië staat er dus een stuk beter voor dan Vlaanderen om de vergrijzingsgolf die op ons afkomt aan te pakken. Het is te zeggen, om de ouderen een waardige oude dag te bieden. De gemiddelde dagprijs in het Vlaamse Gewest is bovendien 26,8 procent duurder dan de gemiddelde dagprijs in het Waalse Gewest. Los van betaalbaarheid moet je nu gewoon kijken naar de beleidskeuze die werd gemaakt in beide landsdelen en vraag uzelf dan af of wij in Vlaanderen die Waalse beleidskeuze ook niet zouden willen importeren? Willen wij onze ouders, grootouders dan geen kwaliteitsvolle oude dag aanbieden? Natuurlijk wel, laat maar komen dat beleid!

Ja maar, zo lijkt het wel alsof wij hebben in Vlaanderen niets anders meer hebben dat wij kunnen exporteren naar Wallonië?! Natuurlijk wel! KV Oostende en SV Zulte Waregem, onze twee exportproducten bij uitstek. Met Standaard, Charleroi en Bergen zijn de Waalse provincies Luik en Henegouwen al verzekerd van voetbal. We kunnen misschien Racing Jet weer in zijn glorie van weleer herstellen door KV Oostende naar Waals-Brabant te exporteren. Schieten voor SV Zulte Waregem Namen en Luxemburg over. En als we helemaal niet willen dat de Waalse clubs kunnen floreren

34 <http://www.riziv.fgov.be/care/nl/residential-care/specific-information/stats.html>

35 Van Damme, B., *Daar is de zorgmaatschappij!*, Itinera.

36 ‘100.000 wachten op plekje in rusthuis’, in: *Het Nieuwsblad*, 6 oktober 2008.

op zoek naar topresultaten, dan exporteren we ze gewoon allemaal naar Luik! Ongebreidelde concurrentie zal wel voor de teloorgang van de Rouches zorgen.

Het ©onfederale schaamlapje

‘In haar streven naar een beter bestuur en meer democratie, kiest de Nieuw-Vlaamse Alliantie logischerwijs voor een onafhankelijk Vlaanderen, lidstaat van een democratisch Europa.’ Die zin staat te lezen op de eerste pagina van de N-VA-beginselverklaring³⁷ onder de naam: ‘Een Nieuw-Vlaamse Alliantie voor zes miljoen Vlamingen.’ Zolang die zin blijft staan, is de N-VA een separatistische partij pur sang, en hoe hard ze ook probeert, daar is geen ontkennen aan. Separatisme is en blijft nu eenmaal het streven naar een terugtrekking uit een bestaande organisatie of staat, en het oprichten van een eigen organisatie of staat. De negatieve connotatie die hangt rond het woord separatisme is echter slechte pr en slechte pr is dan weer nefast voor de verkiezingen. N-VA is de separatistische verwijzing daarom liever kwijt dan rijk en dus wordt er zwaar ingezet om die negatieve klank om te vormen in een aantrekkelijk geluid. Men zocht en vond met ‘confederalisme’ een sexy woord in de statuten van CD&V en dat woord een nieuwe inhoud geven, wordt de N-VA-inzet van de verkiezingen in 2014. Vandaar ook het copyrightteken © in de titel, CD&V heeft het confederalisme immers in 2001 al inhoud gegeven, maar N-VA gaat het woord compleet proberen te recupereren richting 2014. Echter, hoe je het ook draait of keert, een onafhankelijk Vlaanderen zit er voor de overtuigd flamingante N-VA-stemmers niet meteen aan te komen. Veel waarde hecht N-VA richting mei 2014 blijkbaar niet aan de zinsnede voor een onafhankelijk Vlaanderen in haar beginselverklaring. Jammer wel, want een onafhankelijk Vlaanderen is een eerste stap richting de vrijstaat Antwerpen. Voorwaarden tot burgerschap in die vrijstaat zijn simpel. Je moet een geboren en getogen Antwerpenaar zijn die nog altijd woont in

37 http://www.n-va.be/files/default/N-VA_images/documenten/beginselverklaring0.1.pdf

een van de zeventig gemeenten van de provincie. Als inwoner van de provincie kan je alleen supporter zijn van een of andere sportvereniging uit het Antwerpse. Dat is immers belangrijk om een Antwerpse identiteit te creëren, voor zover die al niet bestaat natuurlijk. Je drinkt dagelijks een paar bollekes De Koninck en geeft bij gelegenheden altijd Antwerpse handjes als cadeau. Na een nachtje stappen eindig je bij frituur Number One of in een of andere pitabar. *Antwaarpe* en *De lichtjes van de Schelde* zing je mee uit volle borst mee telkens als ze ergens worden gespeeld en je gaat jaarlijks mee op de foto met de gorilla Kaisi in de zoölogie terwijl je roept dat het eigenlijk de Gust is. De Antwerpse vrijstaat moet er vredevol komen via evolutie, die zo belangrijk is om de maximale ontplooiing van elke Antwerpenaar te kunnen garanderen. Antwerpse onafhankelijkheid is bovendien sociaal-economisch ook broodnodig want de *Gazet Van Antwerpen* liet weten dat de werkloosheid met bijna 35.000 niet-werkende werkzoekenden in de provincie tweemaal zo hoog ligt als het Vlaamse gemiddelde.³⁸ Hoog tijd dus dat Antwerpse jobs er alleen voor de inwoners van Antwerpen gaan zijn, en als slogan denk ik aan: ‘De Antwerpse haven is niet van iedereen, alleen van inwoners van A.’

Voor diegenen die het nog niet door zouden hebben: dit is sarcasme, ook al zijn er inhoudelijke raakpunten met sommige ideeën achter de Vlaamse onafhankelijkheid. Of beter gezegd: hoe sommige denken dat ze er zullen komen. De reden voor dat sarcastische stukje is dat het mij tot op de dag van vandaag nog altijd niet duidelijk is waarom er nu juist een vraag naar Vlaamse onafhankelijkheid is. Sommigen verwijzen naar de Guldenstopperslag van 1302. Dan lijkt de vraag mij alvast niet zo erg, want Antwerpen maakte toen geen deel uit van het graafschap Vlaanderen, op een klein stukje Bornem na. Als dat de reden is, dan blijven wij in Antwerpen blijkbaar gespaard van allerlei separatistische toestanden en belanden we dus vrij snel bij onze vrijstaat als al de rest gesplitst is. Bornem wordt dan onze pasmunt, ons Brussel als het ware. Anderen verwijzen dan weer graag naar

38 ‘Antwerpse werkloosheid twee keer zo hoog als Vlaams gemiddelde’, in: *Gazet Van Antwerpen*, 8 april 2013.

de groteske uitbuiting van Vlamingen door Walen vanaf het ontstaan van België in 1830 tot bijna een eeuw later. Nochtans weten we dat ook Waalse arbeiders werden uitgebuit en dat het zowel Waalse als Vlaamse entrepreneurs waren die dat deden. In dat opzicht is er vandaag de dag nog niet zo veel veranderd, denk ik dan. Straffer zelfs, wat wij de Walen van toen verwijten, doen wij nu blijkbaar zelf andere mensen aan. Herinnert u zich de *Telefacts*-aflevering over de uitbuiting van vrachtwagenchauffeurs bij ons nog? Maar ook in de bouw of de seizoensgebonden groente- en fruitteelt duiken elk jaar opnieuw gevallen van uitbuiting op. Die geschiedkundige verhalen kunnen mij dus ook niet overtuigen als argument voor Vlaamse onafhankelijkheid. En soms legt men de reden niet in het verleden, maar bij dingen die nu gebeuren. Zo gaat er geen trimester voorbij of de transfers worden nog eens opgerakeld. Dat verhaal heb ik nooit begrepen. Dat het Vlaams Belang het bedrag van die transfer bovendien nog eens ging opsmukken door er onbestaande interesten op overdrachten bij te rekenen, maakte het hele verhaal voor mij nog onbegrijpelijker. De reden voor mijn onbegrip is heel simpel. Belastingen en sociale zekerheid zijn nu eenmaal transfers en die transfers, dat is de herverdeling van de rijkdom. Maar ook hier zocht en vond men een woord om de eigenlijke inhoud te recupereren voor politiek stemmengewin. Herverdelen van de rijkdom werd vervangen door transfers en iedereen denkt nu dat hij of zij elk jaar enkele duizenden euro's extra afdraagt aan één of andere Waal, profiteur of oudere die te vroeg is gestopt met werken. Dat is nog maar eens een serieuze scheefftrekking. Simpel gezegd: hoe lager je inkomen, hoe meer transfers je zal ontvangen en daar is hoegenaamd niets mis mee. Jongeren zorgen voor ouderen, gezonden voor zieken... Je kent het wel. Door die herverdeling van de rijkdom proberen we een maatschappelijk weefsel te creëren waarbij we ook mensen die met minder kansen en mogelijkheden aan de start verschijnen, een mooi en kwaliteitsvol leven proberen te bieden. We proberen mensen die tegenslag hebben gekend te ondersteunen en er weer bovenop te helpen. Dat we daar niet meer in slagen ligt mijns inziens niet aan transfers naar Walen of andere gewone mensen die het wel degelijk nodig hebben, maar wel aan transfers naar banken, winstgevendende bedrijven en andere kapitaalkrachtigen die het minder nodig hebben. Die

bovendien in sociaal-economische verhouding minder afdragen. Dat zijn transfers waarvan de maatschappelijke return beschamend is, want dat is de inzet van de herverdeling van de rijkdom. Een maatschappelijke return. Maar die discussie hebben we al gehad. Het verhaal van de transfers kan mij dus ook niet overtuigen om mee te stappen met de karavaan van overtuigden richting een onafhankelijk Vlaanderen. Dat Vlamingen anders zijn dan Walen, dat geloof ik best, maar zoals ik al schreef: dat zijn we allemaal.

Een laatste punt dat regelmatig naar voren wordt geschoven, is de factor respect. En daar hebben we een raakpunt. Respect voor een taal, een cultuur, een geloof, de geaardheid van iemand... Noem maar op, respect moet er zijn. Maar is dat nu een argument om over te gaan tot een splitsing van een land? In de reis naar een onafhankelijk Vlaanderen sloeg het toenmalige Vlaams Blok een respectnagel in het maatschappelijk houtblok genaamd integratie. Sindsdien is men nooit meer gestopt om op diezelfde nagel te blijven hameren. Heel het integratiedebat zit nu vervat in de term 'aanpassen', terwijl het debat nog altijd zou moeten gaan over 'aanvaarden'. Dat resulteert in een maatschappelijk beeld waarbij veel mensen overtuigd zijn van de slagzin: 'Integratie werkt niet.' Het is straf dat in een land met 180 verschillende nationaliteiten heel het integratieverhaal door sommigen als mislukt mag worden bestempeld. Hebben wij dan echt problemen met 180 nationaliteiten? Neen? Met honderd dan, vijftig, twintig of tien nationaliteiten misschien? Natuurlijk niet. Geoefende rechtse orakels zullen het debat echter telkens opnieuw misbruiken. Marokkanen, Turken, Oostblokkers of Roma's worden graag als groep met de vinger gewezen. Als dat niet werkt, switchen ze naar een geloofsovertuiging zoals de islam. Voor mij is dat allemaal veel te kort door de bocht. Ik heb mij een paar jaar geleden laten ontlopen. Niet omdat ik een afkeer heb van het katholicisme, maar ik voel er ook geen verbondenheid mee. Als de paus het gebruik van een condoom verbiedt, promoot hij in mijn ogen genocide. Abortus en holebi's krijgen nog altijd geen pauselijke zegen, pedofilie zat blijkbaar dieper ingeworteld in de Kerk dan gedacht. Voor mij zijn dat stuk voor stuk onmenselijke standpunten en daden. Maar wil dat nu zeggen dat elke katholiek tegen het condoomgebruik is, tegen abortus en holebi's? Is elke priester

nu plots een praktiserend pedofiel? Het idee alleen al is te belachelijk voor woorden. Ik geloof niet in de bovennatuurlijke leider van elke religie maar ik meen wel dat elk geloof zijn excessen kent, zijn extremismen. Als de katholieke kerk voor contraceptie, abortus en het holebihuwelijk zou zijn, dan zouden wij de islam verketteren op elk punt waarvan zij tegenstander zijn. Was pedofilie geen probleem binnen het katholicisme en wel binnen de islam, we schreeuwden met zijn allen moord en brand. Het grootste probleem ligt bij de perceptie die werd gecreëerd, en die duidelijk een vorm van respect mist. Integratie werkt wel en de multiculturele samenleving ook. Het grootste deel van de samenleving bewijst dat alle dagen opnieuw. Maar je moet er aan willen werken en dingen leren aanvaarden in plaats van aanpassingen te willen opdringen. Media, beleidsmakers en politici zouden ook de positieve zaken kunnen tonen in plaats van telkens de excessen en het extremisme uit te vergroten. En dat geldt voor iedereen binnen die multiculturele samenleving. Dat is wat respect hebben voor elkaar betekent. Wat moeten we denken van het standpunt van monseigneur Léonard, aartsbisschop van Mechelen,³⁹ die weinig respect kan opbrengen voor mensen met een andere geaardheid? Verketteren we voortaan dan maar prompt elke gelovige? En het Nederlands moet inderdaad beter onderricht worden in Wallonië, maar spreken wij, Vlamingen, dan allemaal zo vlot Frans? Respect is opnieuw een fictieve grens die gebruikt en misbruikt worden en die grens lijkt mij hoegenaamd niet sterk genoeg om er een echte grens op te trekken en zo een land te splitsen.

Misschien moet je de vraag wat pragmatischer benaderen: 'is een splitsing haalbaar?' Zowel Ben Weyts⁴⁰ als Geert Bourgeois⁴¹ gaven al aan dat dat momenteel niet zo is. Ik ben ervan overtuigd dat de Antwerpse vrijstaat, nu en in de toekomst, even onbereikbaar is als de Vlaamse onafhankelijkheid. Al zit de kans er misschien toch wel in. Dat is natuurlijk een contradictie, dus ik verduidelijk graag. In 2008 schreef Open 'Vld'er Herman De

39 'Femen voert actie tijdens een debat met Léonard', op: dredactie.be, 23 april 2013.

40 'Weyts: "Nu geen draagvlak voor Vlaamse onafhankelijkheid"', in: *De Standaard*, 4 januari 2013.

41 'Onafhankelijkheid is een begrip uit de 18de eeuw', in: *De Morgen*, 20 maart 2013

Croo het pocketboekje: *'België barst? Vragen aan de separatisten.'*⁴² Steeds meer Vlamingen dromen immers weg bij de voorgespiegelde economische voordelen van een onafhankelijk Vlaanderen, maar om daar te geraken, staan er wetten in de weg en duiken er praktische bezwaren op. In dat pocketboekje stelt Herman De Croo allerlei vragen rond de betaalbaarheid van een mogelijke splitsing, heeft hij het over die wetten en de bijbehorende praktische bezwaren. Het zijn allemaal vragen die opgelost moeten worden om tot een onafhankelijk Vlaanderen te kunnen komen. Duidelijkheid is dus nodig. De enige partij die nog steeds volop streeft naar een onafhankelijk Vlaanderen is het Vlaams Belang, en zij gaven alvast te kennen dat ze antwoorden klaar zullen hebben tegen de verkiezingen in 2014. Onwaarschijnlijk dat zowel Vlaams Belang als N-VA op dat moment nog géén antwoorden hadden. Beide partijen prediken al decennialang voor een onafhankelijk Vlaanderen maar hadden zich blijkbaar nog nooit bezighouden met de praktische kant ervan. Politiek gezien kan je dat moeilijk ernstig noemen, het ruikt misschien zelfs naar kiezersbedrog. Maar stel nu dat het Vlaams Belang overal antwoorden op zou vinden, dan is er eindelijk duidelijkheid over de betaalbaarheid van hun visie. Als je het pocketboekje van De Croo leest, dan kan ik mij niet voorstellen dat er een betaalbare mogelijkheid zou zijn. Voorgespiegelde Vlaamse economische dromen lijken eerder nachtmerries te zullen worden. Maar kom, de wonderen zijn de wereld nog niet uit. We gaan er gemakshalve van uit dat met een paar jaar de tering naar de nering zetten alles betaalbaar lijkt en maken ons klaar voor de splitsing van België. We gaan dus richting een Blexitscenario, België uit de Eurozone. Dat scenario is realistisch, want een land stopt dan immers met bestaan en er ontstaan een paar nieuwe landen. België verdwijnt dus uit de EU, want het verdampt, zoals dat steeds weer wordt gezegd. Vlaanderen, Brussel en Wallonië staan voortaan op zichzelf. Op het moment van een mogelijke Blexit wordt de grootste liefde van de N-VA echter haar grootste tegenstander. De financiële markten, het liberale Europa en de bepleiters van het kapitalisme laten volgens mij immers geen Blexit toe. Vanuit Europa komt de ene donkere wolk na de andere over

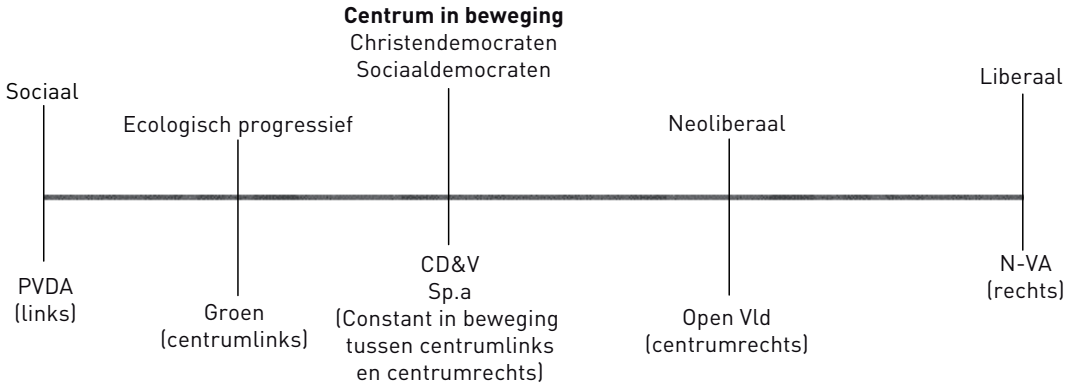
42 De Croo, H., *België barst? Vragen aan de separatisten*, Lannoo.

ons land gevlogen. Dreigementen van ratingverlagingen, de schrik voor een domino-effect via speculanten, de angst voor besmetting van andere landen die zullen volgen... De geschiedenis heeft dit al bewezen. Toen de Grexit⁴³ dreigde, ontstond er een nooit gezien liberale machtsontplooiing van *crommunicatie* en *infomarginalisering* die mij ervan overtuigde dat het liberale Europa een splitsing van ons land nooit zal toestaan. En volgens mij heeft N-VA dat ook al ingezien. Het logischerwijs streven naar een onafhankelijk Vlaanderen als lidstaat van een democratisch Europa is dus niet zo logisch als het lijkt. En toch is het misschien wel haalbaar, schreef ik eerder. Vlaams minister Geert Bourgeois zei in het televisieprogramma *Villa Politica*: ‘In 2014 moet Vlaanderen de sociaal-economische hefboomen in handen hebben om zijn eigen beleid te kunnen voeren.’ Daarom zal men zwaar inzetten op het confederalisme in 2014. Dat confederalisme zal dan ook niet gaan over Vlaamse onafhankelijkheid, maar wel om een sociaal-economische revolutie die men als evolutie zal beschrijven. Men verdoezelt zo de ware inzet en gebruikt het Confederalisme als een schaamlapje. De inzet van die sociaal-economische revolutie is misschien wel een kolfje naar de hand van het liberale Europa en zijn trojka. Vlaanderen, de speeltuin van het liberalisme. Daar kan het liberale Europa zich misschien wel in vinden. De vraag is dan of de flaminganten zich daar nog in kunnen vinden.

43 ‘Grexit?’, in: *Het Nieuwsblad*, 15 mei 2012.

Waarom twijfelen aan de (neo)liberale agenda voor het Vlaanderen van morgen?

I walk the line...

I walk the line

De vorige twee hoofdstukken begon ik telkens met een quote. Voor dit hoofdstuk twijfelde ik oorspronkelijk tussen twee quotes: een van Malcolm X, *'Show me a capitalist and I'll show you a bloodsucker'*, en de befaamde quote van Edward R. Murrow: *'A nation of sheep will soon have a government of wolves.'* Twee quotes die bulken van inhoud en allebei passen bij dit derde hoofdstuk. Uiteindelijk besliste ik om hier geen van beide te gebruiken en koos voor de titel van een Johnny Cash song: *'I walk the line.'* In de vorige hoofdstukken ging het over de ideologie van Bart De Wever en zijn streven naar meer uniformiteit, zijn repressieve houding om dat te bereiken en zijn geloof in het liberalisme en de vrije markt in zijn puurste vorm. Het ging over zijn visie op een beleid vrij van regulering wat betreft de markt en het spel van vraag en aanbod, maar met een *overshoot* aan regulering voor wat betreft de diversiteit en collectiviteit in de maatschappij. Een maatschappij die bovendien vrij moet zijn van staat en vol moet zijn van privatisering.

Het ging ook over Vlaanderen en Wallonië en het feit dat ik weinig grote verschillen zie tussen de gewone man en vrouw in de straat van beide landsdelen. Het is te zeggen, ik zie wel verschillen, maar dat zijn verschillen die ik overal zie en die niet specifiek te maken hebben het Vlaming of Waal zijn. In zowat elke straat in Vlaanderen komen we die verschillen ook tegen. Je kan ze ook stevast vinden op elke sociaal-economische ladder waar dan ook ter wereld. Nu gaat het, in het derde hoofdstuk, over de ideologie van een partij, op zowel sociaal-economisch als op politiek vlak. Waar ze voor staan, wat hun doelen zijn en hoe ze er willen geraken. Hoe zal onze toekomst eruitzien onder N-VA-beleid? Die vraag staat centraal. Dat er vele mensen stemmen op Bart De Wever, zelfs zonder inhoudelijk iets te weten over zijn ideologie, dat staat buiten kijf. Dat zal niet anders zijn bij andere politici van andere partijen, zowel die van nu als die van in het verleden. Het is een onweerlegbaar feit, net zoals het een zekerheid is dat sommige flaminganten een, althans in mijn ogen, te hoge sociaal-economische prijs willen betalen om hun droom van een vrij Vlaanderen werkelijkheid te zien worden.

In dit hoofdstuk moeten er dus keuzes worden gemaakt. Ik tekende voor dit hoofdstuk ook een ideologische lijn – *I walk the line* – en koos daarom uiteindelijk voor de wereldhit van Johnny Cash. Daarop plaatste ik mijn indeling van de electorale democratische partijen voor 2014. Het linkse Rood! en het rechtse LDD zullen in mijn ogen slechts een minuscule electorale rol spelen. Tenminste als Jean-Marie Dedecker zelf niet de overstap gaat maken richting N-VA en als Rood! niet samen met PVDA naar de stembus zou trekken. Zo niet, zal de electorale rol van beide partijen eerder klein zijn. Daarom nam ik ze niet mee op. Hoe zie ik de lijn? Sp.a en CD&V zijn voor mij de twee centropartijen bij uitstek. De sociaal-democraten kunnen al lang niet meer bestempeld worden als pure socialisten, dat (voor)recht hebben ze zichzelf ontnomen. De liberale verkoop van staatsbedrijven uit het verleden tot sommige recente liberaal getinte beslissingen van Monica De Coninck verklaren dan ook waarom iemand als Patrick Janssen het woord socialist nooit over de lippen kreeg. Samen met CD&V besturen ze al jaren mee en beide partijen schuiven oplossen-

gen naar voren die in de schemerzone zitten rond het centrum. Op zich is daar niets mis mee, dat is nu eenmaal de taak van een regeringspartij. Dan weer wat links, dan weer wat rechts, soms ver weg uit het centrum, maar nooit tot uiterst links of rechts op de lijn. Jammerlijke vaststelling is wel dat er sinds eind de jaren zeventig meer naar rechtse liberale oplossingen werd gekeken dan naar linkse sociale oplossingen. De laatste dertig jaar verschoof het centrum daarom te veel naar rechts, waren beslissingen regelmatig te (neo)liberalistisch getint. Een links sociaal beleid is er dus al decennialang niet meer gevoerd in België, en wie anders beweert, die liegt. Het is opnieuw een totale scheeftrekking van de waarheid dat de achteruitgang sinds de oliecrisis te wijten is aan een te socialistisch beleid. Er is geen te socialistisch beleid gevoerd, er is gewoonweg géén socialistisch beleid gevoerd. Dat is de enige waarheid. Open Vld heeft altijd wat rechtser gestaan tegenover de twee centumpartijen. Ze verlieten in de jaren 1980 het asociale pad van het op individualisme gestoelde liberalisme en kozen voor het neoliberalisme. Zelf verkiezen ze het woord sociaal liberalisme, maar hoeveel boeken er ook over geschreven zullen worden om mensen ervan te overtuigen, het bestaat niet, net zoals liberaal socialisme ook nooit kan bestaan. Het is een marketinggerichte verkooptruc om liberale beslissingen als sociaal in te kleuren. Belachelijk gewoon, er is en zal ook nooit iets sociaals zijn aan individualisme, wat de kern is van liberalisme. Zelfontplooiing op een basis van het ieder-voor-zich-principe stoelt op egoïsme, en egoïsme is de tegenhanger van socialisme. De term neoliberalisme vind ik persoonlijk ook compleet fout, want het is geen nieuw liberalisme. Het is gewoon een marketingterm om een (zogezegde) afgezwakte vorm van liberalisme te promoten terwijl het dat, en daar valt over te discussiëren, zelfs niet is. De keuze voor het neoliberalisme heeft er echter voor gezorgd dat Open Vld een groot deel van zijn politieke terrein verloor. Eerst aan LDD en nu aan de meest liberale partij van heel België: N-VA. Dat is dan ook de reden dat Gwendolyn Rutte haar partij opnieuw meer naar rechts probeert op te schuiven, al is en blijft Open Vld nog altijd een centrumrechtse partij.

Aan de andere kant van het centrum vinden we eerst Groen. Groen is bij uitstek de centrumlinkse, ecologisch progressieve partij in Vlaanderen. Pacifisme, sociale rechtvaardigheid en ecologie zijn haar

drie pijlers. Vooral dat laatste is een doorn in het oog van veel liberalen. De grond waarop we ons bewegen werd al lang geleden gekapitaliseerd, de lucht die we inademen volgde in het Kyotoprotocol van 1997. In april 2013 deed de CEO van Nestlé, Peter Brabeck, de opmerkelijke uitspraak dat water geen mensenrecht is.¹ Niet dat water nu al niet deels geprivatiseerd is natuurlijk, maar er valt nog veel winst te halen via een verder doorgedreven privatisering. Die privatisering gebeurt steevast op vraag van kapitalisten, gesteund door het liberalisme en zijn vrije markt. Rijk worden door het spel van vraag en aanbod, zelfs op zaken die niemand ooit heeft gemaakt, die er altijd gewoon geweest zijn, en waar eigenlijk niemand het alleenrecht op heeft. Het is geen fictie, het bestaat, wij betalen mensen voor dingen die geen enkele sterveling ooit heeft gemaakt. Wij betalen voor grond die nooit echt van ons zal zijn of lucht die je nooit kan bezitten. Groen is een tegenstander van het principe van de ongereguleerde vrije markt, al lijkt *rising star* Kristof Calvo er toch ook wel wat heil in te zien. We zullen zien hoe Groen in de toekomst gaat verschuiven op de lijn. Maar de liberale ideologie met haar gedereguleerde vrije markt is wel de ideologie van N-VA. Daarom staat zij uiterst rechts op de lijn. Ik zeg bewust uiterst en niet extreem. N-VA is geen racistische partij, al is ze wel nationalistisch. Ze is dus niet extreemrechts, al zal ze daar wel over moeten blijven waken na de infiltratie van een paar tientallen ex-Vlaams Belangers. Tegenover de N-VA staat PVDA. Ook PVDA is geen extreme partij, al doen sommige overtuigd rechtse diehards erg hun best om die beschrijving uit het verleden in stand te houden. Met de vernieuwing onder Peter Mertens werd komaf gemaakt met het extreme verleden. De waarheid is dat de PVDA de enige partij is die nog echte links-socialistische oplossingen naar voren schuift. Dat die dan extreem klinken, en als extreem worden afgeschilderd door de *afhankelijke media* en liberale tegenstanders, komt omdat zowel sp.a als PS het al een paar decennia nalaten om met echte socialistische oplossingen op de proppen te komen. Zo schreef ik al over het PVDA-voorstel van de miljonairstaks. Heel simpel: dat is een sociale taks en hem niet heffen,

1 Bestuursvoorzitter Nestlé: “Water is geen mensenrecht”, in: *Knack*, 19 april 2013.

is asociaal. Maar stellen dat die eis extreem zou zijn, dat is gewoon compleet van de pot gerukt. Er zijn echter ook andere voorstellen waarvan ik zelf denk: waren ze hier maar een stap verder gegaan. Zo heeft PVDA een voorstel om de btw op energie te verlagen van 21 procent naar 6 procent. Ik ben het daar niet mee eens. Het is te zeggen: de eis gaat voor mij niet ver genoeg. Voor mij moet het btw-tarief progressief zijn. Het tarief kan schommelen tussen de 6 en de 21 procent, naargelang het verbruik, rekening houdend met het inkomen. Het zou de politiek en de verbruikers misschien ook wat laten nadenken over het energieprobleem. Maar op de lijn staat de huidige oplossing, rechts van het centrum: de vrije markt die wel zal zorgen voor de betaalbaarheid van die energieprijzen. De oplossing van PVDA om het btw-tarief te verlagen, staat links van het centrum. Voor diegenen die twijfelen, het eindpunt in de liberale logica is nog niet bereikt, er is heus nog wel wat ruimte tussen de (gereguleerde) energieprijzen van nu en het liberale spel van vraag en aanbod. Maar N-VA is dus rechts-liberaal en net zo min extreem te noemen als PVDA, die gewoon links en sociaal is.

Het is belangrijk om die benamingen de juiste inhoud te geven. Er wordt te veel mee gespeeld uit pr-overwegingen en zo wordt de waarheid oneer aangedaan. Zo is Obama geen socialist, hij is *'at best'* een liberaal light. In een land waar de gemiddelde werknemer meer dan een maand moet werken om te verdienen wat een CEO verdient in een uur, zit geen socialist aan het stuur. Waar 44 miljoen mensen onder de armoedegrens leven – dat is één op de zeven inwoners – wordt geen sociaal beleid gevoerd. Eén op de zes inwoners van de VS heeft geen ziekteverzekering, simpelweg omdat ze die niet kunnen betalen. Winst maken op de kap van zieken betekent dat men de winstverlening laat voorgaan op de dienstverlening van genezing. Dat is geen sociaal principe, maar wel een liberaal dogma. Winstverlening voor dienstverlening, dat is een basisverschil tussen rechts en links op de lijn! En dat net ook de liberale partijen in België de gezondheidszorg verder willen privatiseren, is duidelijk. Dat een Di Rupo dat nooit volledig zal toestaan ook. Maar Di Rupo is geen marxist en voert geen marxistisch beleid zoals ondernemers ons willen laten geloven. Het is zelfs geen so-

cialistisch beleid dat hij momenteel voert.² Ook in België leeft één op de zeven mensen onder de armoedegrens, net zoals in Vlaanderen.³ De PS en Di Rupo zijn evenzeer sociaaldemocraten, zoals de sp.a in Vlaanderen, al is de PS nog altijd meer een centrumlinkse partij dan sp.a. Het grootste verschil tussen N-VA en de PS is, alhoewel beide partijen wel degelijk de liberale Europese visie in grote lijnen willen uitvoeren, de manier waarop ze de Europese wurgsnoeren willen omzetten in nieuwe regelgeving bij ons. Voor de PS moet dat druppelsgewijs gebeuren, met een eigen inbreng waar nodig. De N-VA zou het liefst heel de Europese emmer leegkappen boven België zodat alle sociale rechten worden weggespoeld en we van de ene dag op de andere zouden ontwaken in een nieuwe Keltische Tijger, of beter gezegd een Keltische leeuw, waar de collectiviteit is verdwenen en het kapitaal alles voor het zeggen heeft.

Zo laten verschillende partijen uitschijnen dat het slecht gesteld is met België. Nochtans bleken we in juni 2013 het op zeven na meest welvarende land van de wereld te zijn.⁴ Uit het jaarlijks onderzoek van de FOD bleek dat we in 2012 maandelijks 3103 euro bruto verdienden⁵ en gemiddeld gezien hebben wij ook allemaal een vermogen van 338.600 euro, waardoor we viermaal zo ‘rijk’ zijn als de gemiddelde Duitser.⁶ En toch blijft de liberale N-VA-schreeuw om af te zakken naar het Duitse niveau alle dagen klinken. Viermaal verarmen, is dat dan de N-VA-inzet? Dat de toplaag bovendien niet mag verarmen van N-VA doet het ergste vermoeden voor al de rest. Weinigen lijken dat te beseffen, begrijpen wie begrijpen kan. Dat vermogen van 338.600 euro, dat is dus uw spaarrekening in één of ander belastingparadijs plus uw huis hier in België. Door de crisis gaan we wel met minder mensen op vakantie, al stijgt het budget wel van diegenen die

2 ‘Regering Di Rupo voert marxistisch beleid’, in: *Knack*, 26 september 2011.

3 ‘1 Vlaming op de 7 onder armoedegrens’, op: VTM nieuws, 11 januari 2013.

4 ‘België is het op zeven na welvarendste land van Europa’, in: *Knack*, 19 juni 2013.

5 http://economie.fgov.be/nl/modules/pressrelease/statistieken/arbeidsmarkt_en_levensomstandigheden/quel_salaire_pour_quel_travail_les_facteurs_qui_determinent_le_salaire.jsp

6 ‘Belg vier keer rijker dan Duitser’, in: *Knack*, 9 april 2013.

nog wel op reis gaan.⁷ De ene kan niet meer met vakantie, de andere kan zich blijkbaar meer permitteren dan het jaar ervoor. Hoe zou dat toch komen? Ondertussen moeten ook al 121.000 mensen overleven via de voedselbanken⁸ en lijkt een huis kopen voor steeds meer mensen onbereikbaar.⁹ De waarheid is natuurlijk nog veel erger dan dat. Bij zeventig procent van de mensen ligt het maandelijks bruto-inkomen immers onder het gemiddelde van 3103 euro, nog eens twintig procent zit er net boven. Niet al te veel mensen hebben een vermogen van 338.600 euro, veel mensen komen zelfs nog niet in de buurt. Diegenen die niet meer op reis kunnen gaan, zakten af naar de armoedegrens, net als diegenen voor wie een huis kopen onbetaalbaar is geworden. Aan de andere kant – herinnert u het zich nog? – steeg in april 2013 het vermogen van de Belgen in één kwartaal met 16,4 miljard euro!¹⁰

De conclusie is simpel: voor het gros van de mensen is het centrumbeleid dus niet slecht geweest. Maar zowel aan de rechter- als de linkerzijde is er nog ruimte voor verbetering. Hoe verder links op de lijn, hoe meer men armoede en ander sociaal onrecht wil verbannen. Links wil het pleidooi voor nog meer individualisme counteren met meer collectiviteit en de sociale afbraak zo een halt toeroepen. Rijkdom eerlijker herverdelen staat daarbij centraal. Hoe rechtser op de lijn, hoe asociale het beleid, hoe meer het gaat om voor jezelf zorgen. Kapitaliseren tegen repartitie, dat is het gevecht. Het liberale systeem heeft in België, en Vlaanderen, zijn grenzen immers nog niet bereikt. Er valt nog geldwinst te halen via een verdoogde privatisering van onderwijs, gezondheidszorg, pensioenen... De vraag is natuurlijk bij wie die geldwinst te halen is en naar wie de rijkdom die daarbij ontstaat uiteindelijk zal vloeien. Dat het niet naar de gewone man en vrouw in de straat zal zijn, zou ondertussen toch al duidelijk moeten zijn.

7 'Bijna helft Belgen gaat niet met vakantie deze zomer', op: vandaag.be, 30 mei 2013.

8 '121.000 Belgen naar Voedselbanken', op: VTM nieuws, 17 maart 2013.

9 'Ouders moeten steeds vaker meelonen voor huis van kind', in: *Het Nieuwsblad*, 24 april 2013.

10 'Vermogen van Belgen met 16,5 miljard euro gestegen', in: *Het Laatste Nieuws*, 19 april 2013.

Keuzes maken

‘Twintig voorstellen voor meer geloofwaardigheid en kwaliteit’. Zegt u dat iets? Het is een N-VA-brochure uit 2009 die ik las. Een brochure waarin ze tabula rasa wilden maken met sommige delen van het politieke bestel. Het jaar nadien las ik ook hun verkiezingsprogramma in 2010.¹¹ Ik probeer dan ook alle democratische verkiezingsprogramma’s te lezen alvorens ik naar de stembus trek. Een sterke pr-campagne is immers geen garantie voor een sterk, sociaal rechtvaardig programma en moet veelal het ontbreken daarvan maskeren. De bedoeling is nochtans duidelijk, de pr-campagne dient om de mensen liever te laten discussiëren over de verpakking dan de inhoud. En het werkt. De Amerikaanse komiek Bill Maher maakte ooit een grap over geneesmiddelen: ‘Als de farmaceutische industrie maar een X of een Z in de naam steekt, denkt de Amerikaanse bevolking al vanzelf: dat moet wel een goed geneesmiddel zijn!’ Die techniek wordt dagelijks gehanteerd door iedereen die zichzelf, of zijn product, wil verkopen. De manier van verkopen is ondertussen tot een ware kunst verheven. Een mooi papiertje, een strik en een catchy slogan op een kaartje. Vervolgens nog een vlot verkooppraatje over het uiterlijk van het pakje eerder dan het te hebben over de inhoud, en het doel is bereikt. De inhoud verdwijnt compleet naar de achtergrond, maar het product is wel verkocht en je weet zelf niet wat dat product is, je kent enkel de slogan achter het product. Dat is tegenwoordig de essentie van ‘Hoe een boodschap te brengen.’ Soms is de inhoud – het product - echter zo verschrikkelijk dat je wou dat je het cadeau zelfs nooit had geopend. Dat is volgens mij nooit een goede zaak. Daarom vind ik het belangrijk om het pakje op voorhand wél open te maken en te kijken wat er inzit. De politieke pr en verkooppraatjes laat ik aan mij voorbijgaan, het is de inhoud die telt. Tenminste, zolang het inhoud van democratische partijen betreft. Daar zit voor mij dan ook al een eerste ideologisch probleem richting de N-VA. Met de overstap van tientallen Vlaams Belangers naar de N-VA, heeft haar democratische karakter een fikse deuk gekregen. Het is straffe pr en een strategisch sterk gekozen stap

11 *Nu durven veranderen*, N-VA verkiezingsprogramma, 13 juni 2010.

naar stemmengewin bij rechtse kiezers, maar voor mij persoonlijk is het een keuze die ver staat van geloofwaardigheid en kwaliteit. Nog verder zelfs van de keuze van Bart de Wever zijn normen en waarden. Ondertussen is het wel duidelijk wat ik denk over fascisten en racisten. Daarmee wil ik niet zeggen dat elke Vlaams Belanger die de overstap maakte dat de facto is, dat stellen lijkt mij een brug te ver. Maar zeggen dat er geen zijn, dat is óók een brug te ver. En zelfs als het er maar een paar zijn, voor mij zullen dat er altijd een paar te veel zijn. Maar ik probeer dus om zo veel mogelijke meningen te leren kennen door standpunten te lezen van partijen, en boeken van mensen met een andere ideologie. De twee N-VA-documenten die ik las gaan over voorstellen voor geloofwaardigheid en kwaliteit in de politiek enerzijds, en over de sociaal-economische richting die N-VA uit wil anderzijds. Ze tonen met andere woorden allebei de richting die de N-VA met ons uit wil. Later, nadat ik dezelfde oefening had gedaan met de lectuur van andere democratische partijen, maakte ik een afweging en vervolgens ook een keuze. Ik doe dat altijd op basis van de lijn die ik uitzet. Trek je een lijn met aan het ene uiteinde de rechts liberale N-VA-ideologie en aan de andere kant de links sociale PVDA-ideologie, dan kan je ergens een punt zetten waarvan je denkt: hier sta ik. Tussen rechts en links zit dan ergens het centrum. Het is dan aan jou om te kijken waar het centrum is, waar je staat ten opzichte van dat centrum, en welke richting je uit wil gaan. De kunst is dan om via je stemgedrag het centrum te doen verschuiven zodat je eigen ideologische ruimte vergroot. Maar daarom moet je dus eerst je eigen lijn trekken. Misschien moet je wel meerdere lijnen trekken voor jezelf? Stemmen op een partij gaat immers niet om één keuze, nee, je maakt verschillende keuzes.

In mijn dromen ben ik een anarchist die bovendien denkt dat zo nu en dan een beetje anarchie organiseren geen kwaad kan. De twee zijn echter niet natuurlijk met elkaar verbonden, in tegenstelling tot wat de meeste mensen denken. Een anarchie is een bestuursvorm. Anarchie, zonder het lidwoord, duidt op wanorde om chaos te creëren. Dat is een groot verschil. Je hoeft geen tastbare chaos te creëren om een anarchie als bestuursvorm te proberen in te stellen. Nu ga ik geen grote uiteenzetting schrijven over

wat een anarchie als bestuursvorm juist is. Ik ga het wel heel eenvoudig, en een beetje kort door de bocht, proberen te verduidelijken. In de jaren zestig van vorige eeuw gebruikten de 'Black Panthers' de slogan '*Power to the people*' om te protesteren tegen het establishment en voor het verkrijgen van sociale en burgerrechten voor de zwarte minderheid in de VS. Zij schuwden het geweld niet. In 1971 zong John Lennon dezelfde woorden, hij was echter pacifist. Beiden creëerden, op hun manier, wat anarchie. De ene met geweld in de straat, de andere door interviews te geven vanuit een bed in Amsterdam. Nochtans was de inhoud van de slogan hetzelfde en is het een slogan die iedereen vandaag de dag nog kent: alle macht naar de mensen. De inhoud van die slogan is dan ook wat anarchisme zo mooi maakt. Anarchisme is een wereld waarin een individu op geen enkele manier een ondergeschiktheid áán of ván iets of iemand moet aanvaarden. Een geweldloze wereld waarin mensen zonder macht of autoriteit leven. *Power to the people*, dat is mijn ideologische droom.

Om de bekende doodoener 'de meeste dromen zijn bedrog' meteen te begraven: een bestuursvorm in die zin, hetzij niet helemaal puur anarchistisch, bestaat. In Spanje bezocht Rudi Vranckx een plaats genaamd Mondragon, voor zijn CANVAS reeks '*het verdriet van Europa*'.¹² Coöperaties creëren daar op dit moment bijna 90.000 jobs. De werkloosheid in Mondragon is de laagste van Spanje en alle werknemers zijn er baas. Je inkopen in een coöperatie kost wel 14.000 euro, maar die kan je interestloos lenen bij de plaatselijke bank 'Caja Laboral', 'doos van de arbeid', ook een coöperatie. Binnen deze bestuursvorm is elke werknemer mede-eigenaar van het bedrijf en hebben ze allemaal één stem. Er is een loonkloof, maar die is nooit zo exuberant als wij die kennen, net dankzij die ene stem. Een deel van de winst wordt, zonder erover te klagen, afgestaan aan andere coöperatieën die zorgen voor bijvoorbeeld onderwijs en gezondheidszorg. Zo heeft Mondragon zijn eigen universiteit. Men zorgt dus ook voor elkaar, zelfs buiten de eigen coöperatie om. Je kan het niet ontkennen, het bestaat gewoon. Op 1200 kilometer van Antwerpen is deze bestuursvorm realiteit.

12 <http://www.youtube.com/watch?v=6KgZS5Ro5-Y>

Het hoge woord is eruit: realiteit. Mondragon telt 90.000 arbeidsplaatsen, Spanje telt 47 miljoen inwoners. Ook dat kan je niet ontkennen. Het systeem is ook niet wereldwijd verspreid en dat zal zo zijn redenen hebben. Een van die redenen is natuurlijk dat er ook andere ideologieën zijn. Als Ayn Rand voor God had kunnen spelen, dan had ze in haar zeven dagen tijd de Keltische Tijger genaamd Ierland geboetseerd. Voor alle duidelijkheid, niet het Ierland van nu, wel dat van een paar jaar geleden. Een lage vennootschapsbelasting, relatief vrije markten en het omarmen van globalisering als kans op een betere toekomst leidde tot een aanhoudende hoogconjunctuur, waardoor een van de armste landen van Europa een van de rijkste werd. Aziatische investeerders en andere fortuinjagers zorgden mee voor de waanzinnig snelle groei van gemiddeld 6,8 procent per jaar en de werkloosheid daalde tot 4,3 procent. De Keltische Tijger was het paradedepaardje van menig liberaal, de vrije markt het bewijs van hun gelijk. Een liberale droom was werkelijkheid geworden. Sinds 2008 kennen we echter de realiteit achter die droom. De kapitalistische crisis sloeg het neoliberale Ierland zo plat als een pannenkoek! De Aziatische investeerders en de vele fortuinjagers verlieten de Keltische Tijger en na een reddingsoperatie van om en bij de honderd miljard euro was de werkloosheid in Ierland verdriedubbeld, de schuldenberg opnieuw een etterbui. De *bubble* barstte, ook in het liberale walhalla. Nu hoor je nog maar weinig liberalen refereren naar Ierland.

Sinds 2008 zitten we dus in een mondiale crisis, door te veel niet-gereguleerde vrije markt, te veel ongebreideld kapitalisme, te veel liberalisme. We lijken dat al vergeten te zijn. De bankencrisis was een marktcrisis, punt! De Europese beleidsmakers zien als oplossing nog meer vrije markt, verdere deregulering, een lage vennootschapsbelasting, relatief vrije markten en volgens hen moeten we de globalisering omarmen. De Ierse gedachte *revisited*? Nee hoor, het is een uiterst conservatieve gedachte en ze is al tal van keren toegepast. *Remember TINA* uit een vorige hoofdstuk, *‘There is no alternative’*? Het was de liberale Thatcherslogan van de jaren tachtig. Ook daar zagen we dezelfde oplossingen. Een halve eeuw voor TINA was de beurscrash in New York verantwoordelijk voor de grote depressie. En een

eeuw voor de grote depressie verstoorde een bankencrisis de ongebreidelde groei van John Cockerill in ons land. Hij ging virtueel failliet. Die crisissen hebben altijd wel wat gemeen. Zo staat hoogconjunctuur aan de basis van elke crisis. Als gevolg daarvan stijgen de koersen van aandelen en andere zaken tot enorme hoogten. De *bubble* zwelt aan en dan poef, mondiale miserie. Het is vervolgens aan de gewone burger om ervoor te zorgen dat de portemonnees van de rijken niet aan dikte inboeten. Het begin en het einde lopen bij die crisissen dus veelal gelijk. De winnaars en de verliezers zijn op voorhand bekend. Daar moet je eens over nadenken. Ik schreef al over anarchie en refereerde naar het organiseren van tastbare anarchie. Laten we even wat anarchie creëren in onze geesten, wat ‘ontastbare’ anarchie. Doordat de bankencrisis van 1839 het faillissement van Cockerill betekende, richtten mijnwerkers zes voorzorgfondsen op. De start van decennia werken aan sociale vooruitgang in België was gegeven. Honderd jaar later kenden we in de VS de beurscrash, die zorgde voor de Grote Depressie. Die hielp Franklin Delano Roosevelt in het Amerikaanse presidentszadel. ‘The Fighting Spirit’ werd zijn slogan en zijn remedie kreeg de naam ‘New Deal’. Die bestond onder andere uit het verlagen van ambtenarenlonen, de overheid ontvetten dus, en de pensioenen van veteranen met maximaal 15 procent verlagen. Maar er waren nog meer maatregelen om de Grote Depressie te lijf te gaan. Men koos voor de corebusiness van de vrije markt, het spel van vraag en aanbod. Om prijzen te laten stijgen, besloot men om zelf het aanbod te verlagen. Op een moment van complete voedschaarste vernietigde men bewust gewassen en dieren. Zo werden er zes miljoen varkens gedood en werd er veertigduizend vierkante kilometer katoen in brand gestoken. De prijzen gingen de hoogte in, maar ten koste van wie? Honger is een probleem dat een toplaag nooit zal kennen, maar wel creëert en waar ze aan zal verdienen. De miserie kwam opnieuw op de schouders van de gewone werkmensen terecht. In het collectieve geheugen staat de Grote Depressie dan ook geboekstaafd als een sociaal rampzalige tijd. Met een dreigende crisis onder de banken had Roosevelt juister kunnen ingrijpen door bijvoorbeeld tot nationalisering van het bankwezen over te gaan. In plaats daarvan koos hij voor transfers naar de al bestaande financiële instellingen. Onder het mom van de ‘*banking holiday*’ werden de

banken vier dagen gesloten, en daarna werd de *'Emergency Banking Act'* in slechts vier uur tijd gestemd in het congres. Dat was een conservatieve regeling die voornamelijk bedoeld was om grotere banken ervoor te behoeden om meegesleurd te worden met de ondergang van de kleinere. Maar liefst één miljard dollar aan opgeslagen valuta en goud vloeiden er in de jaren 1930 van de belastingbetaler naar het bankwezen. Geen strengere regulering voor de veroorzakers van de crisis, de banken en beurzen, wel transfers naar de banken. Die transfers zorgden op hun beurt dan weer voor inleveringen van de gewone man en vrouw in de straat. Sociale achteruitgang was de oplossing voor de beleidsmakers van die tijd. Waar en wanneer hebben we dat nog gehoord? Een miljard dollar in die tijd was evenveel waard als een veelvoud aan miljarden in deze tijd. In België alleen al pompten we opnieuw tientallen miljarden euro in het redden van de banken tijdens hun bankencrisis van 2008. Blijkbaar mag alleen een kapitalistische ezel zich duizend keer blijven stoten aan dezelfde steen. Het was uiteindelijk de Tweede Wereldoorlog en niet de New Deal die de Grote Depressie een halt zou toeroepen in de VS. De staat, jawel: de staat, begon te investeren in de industrie. Tijdens de vier Amerikaanse oorlogsjaren zou daadkrachtige staatsinterventie de industriële productie meer dan verdubbelen. De oorlogseconomie was niet bepaald een triomf van vrij ondernemerschap maar wel van samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven, waarbij de overheid het bedrijfsleven van financiële middelen voorzag. De grote breuk met het kapitalisme kwam er evenwel opnieuw niet, maar het waren wel voor een groot deel socialistische, en protectionistische, maatregelen die nieuwe zuurstof gaven aan de economie. Daarna was er tot begin jaren zeventig opnieuw een hoogconjunctuur, ook bij ons. Herverdeling en solidariteit werden in België de normaalste zaak van de wereld, we bleven stappen voorwaarts zetten in de sociale uitbouw van onze samenleving. Toen kwam echter de eerste oliecrisis. Was die een gevolg van de sociale vooruitgang van herverdeling en de solidariteit? Nee, die ontstond, opnieuw, vanuit de vrije marktwerking gestoeld op het principe van vraag en aanbod. Wat Franklin Delano Roosevelt zijn eigen volk had aangedaan, dat deden de OPEC-landen nu in het Westen. Droogleggen die oliehandel. Vraag en aanbod laten spelen. Minder olie oppompen, schaarste veroorza-

ken en de prijzen laten stijgen. Tegelijkertijd ook miserie creëren voor diezelfde bevolkingslaag van mensen die stierven van de honger tijdens de New Deal. De oplossingen voor de oliecrisis gingen immers ook weer ten koste van dezelfde mensen die altijd het hardst worden getroffen als er een crisis moet worden opgelost. Bij ons werd de zaterdagse schoolvoormiddag in het middelbaar onderwijs afgeschaft om te besparen op verwarmingskosten. In België en Nederland werden autoloze zondagen ingevoerd. In Amerika mochten automobilisten met een oneven nummerbord alleen maar tanken op maandag, woensdag en vrijdag. De anderen, met een even nummerbord, mochten tanken op dinsdag, donderdag en zaterdag. Het bleken al snel zinloze maatregelen te zijn. Een groter gevolg van de oliecrisis was dat de staatsschuld in België tien jaar lang verder klom. In 1979 was die al verdubbeld en van 1979-1981 verdubbelde het begrotingstekort nog eens. Naast een sterk toegenomen aantal werkloosheidsuitkeringen werden ook vele noodlijdende bedrijven door de overheid gesteund. Wel betalen aan bedrijven, ze niet nationaliseren en dus uiteindelijk geen zeggenschap hebben over het geld dat je ergens instopt. Transfers en lastenverlagingen als remedie om bedrijven zuurstof te geven, ook dat verhaal klinkt bekend in de oren als je nu kijkt naar sommige bedrijven bij ons. De werkloosheidsgraad verdrievoudigde tussen 1973 en 1978 om in 1981 uit te komen op 10,9 procent. Op 24 april 1982 vond in Brussel de 'Jongerenmars voor Werk' plaats. België telde op dat moment een recordaantal werklozen onder de jongeren. 'Geef me werk, werk, werk, 'k heb twee handen, 'k voel me sterk', zongen duizenden jongeren tegen het beleid van Martens. Die had een oplossing gevonden om uit de negatieve spiraal te geraken: de devaluatie van de Belgische frank met 8,5 procent zorgde voor een collectieve verarming. Bij welke laag van de bevolking kwam die devaluatie het hardste aan denkt u? Het is een belangrijke les die we blijkbaar vergeten zijn, het ontstaan van de oliecrisis door het spel van vraag en aanbod. De corebusiness van de vrije markt! Dat zelfs vijf jaar na de oliecrisis, in 1978 dus, de staatsschuld maar zestig procent bedroeg, horen we vandaag de dag ook niet meer. Heel de periode van sociale vooruitgang, heel de periode van herverdeling en solidariteit bleef onze staatsschuld dus onder de nu door het liberale Europa opgelegde Maastrichtnorm. De uit-

bouw van een sociaal vangnet gestoeld op herverdeling en solidariteit werkte dus perfect tussen het einde van de Tweede Wereldoorlog en de start van de oliecrisis. Het is sinds die markgestuurde oliecrisis dat men begonnen is met de sociale afbraak en opbouw van liberale rampspoed. Vijfendertig jaar later kwam de zoveelste bankencrisis, opnieuw een marktcrisis. Opnieuw geen crisis door herverdeling en solidariteit, al heeft Bart de Wever dat er wel eens van proberen te maken. Hij kreeg nogal snel de wind van voren en heeft die stelling toen netjes terug in de schuif gestoken. *Damage control*, heb ik dat al eerder genoemd, terecht zo blijkt opnieuw. Dat België de crisis al bij al nog redelijk goed aan het verteren is, ligt net aan dat sociale weefsel dat wij hebben. De liberale oplossing om uit de bankencrisis van 2008 te geraken, is echter opnieuw een pleidooi voor meer vrije markt en complete deregulering. Opnieuw wil men een verdere afbraak organiseren van dat sociale weefsel, wachtend op het zagezegde economische herstel. Ze blijven dezelfde fouten maken en wij blijven datzelfde verhaal maar slikken. Maar wat met het sociale herstel, wie praat daar ooit over? Er volgt opnieuw geen regularisatie van de banken, de kapitalistische ezel balkt en wacht met een dikke smile op zijn gezicht om zich voor de duizend-en-eerste keer te stoten aan diezelfde steen. En wij, wij wachten allemaal gezellig mee om bij de volgende crisis nog maar eens de factuur op te rapen voor de hebzucht van de happy few. De *bubble* zwelt immers opnieuw aan en dan poef, opnieuw mondiale miserie. De keuze is dus duidelijk: stap je mee in een verdere liberalisering van de maatschappij of stap je op de lijn terug richting meer socialisering. Naar waar duw je het centrum?

Op de titelbladzijde van dit hoofdstuk tekende ik de ideologische lijn. Het zal je misschien niet zijn opgevallen, maar het centrum ligt niet echt in het midden. Logisch ook, sinds de oliecrisis is er nog maar weinig sociaal opgebouwd, er is veelal sociaal afgebroken en liberaal opgebouwd. De sociale –en liberale kant zijn dus niet in balans, een gevolg van de decennialange sociale afbraak. De (neo)liberale ideologie bezit, op dit moment, een groter stuk van de ideologische lijn. Daarom is het dus verkeerd om te stellen dat de traditionele partijen de laatste jaren een linkse en sociale

koers hebben gevaren. Zeggen dat de huidige regering-Di Rupo dat nu wel doet, is een al even grote leugen. Het eengemaakte Europa is daarenboven verre van sociaal gezind, de strategie is geschoold op een (neo)liberaal model. De Europese remedies zijn dus veelal gewoonweg asociaal. Je kan dat ook niet ontkennen, kijk naar de landen binnen de EU en kijk welke sociale bloedbaden daar dagelijks worden aangericht. Het bewijs lees je alle dagen in de kranten, straalt alle dagen via televisieschermen elke woonkamer binnen. Dat volgens *Trends* de regering-Di Rupo geen Europese boete kreeg in mei 2013¹³ is meer dan bewijs genoeg dat het gevoerde beleid niet links-sociaal is, eerder centrumgericht en dan nog meer liberaal dan sociaal getint. En dat het nu een socialist is die onpopulaire maatregelen neemt, ook dat is op zich niets om verbaasd over te zijn. Hij is immers premier en zijn taak is om een evenwicht te zoeken. Je kan daar voor of tegen zijn, het maakt niet uit. Het is de taak van een premier om niet zijn eigen wil op te dringen maar te streven naar de status quo. De drie premiers voor Di Rupo waren van CD&V, daarvoor had je tien jaar Verhofstadt en daarvoor twintig jaar CVP. De centrumrechtse Martens, Eyskens en Dehaene namen tussen 1979 en 1999 evengoed onpopulaire maatregelen om het systeem van de vrije markt in ere te houden. Je kan Verhofstadt, Letermé of Van Rompuy moeilijk links noemen. Ook zij plooiden voor het spel van vraag en aanbod, voor de vrije markt. Ook zij deden er alles aan om de markt in leven te houden en opnieuw sterker te maken. Maar het gedereguleerde systeem van vraag en aanbod heeft er tot nu toe altijd voor gezorgd dat gewone mensen telkens opnieuw moesten inleveren. De keuze is dus simpel: vergroten we de liberale overmacht om het systeem van de vrije markt alle macht te geven of zoeken we naar de sociaal-economische balans die nodig is? Zetten we de sociale afbraak verder of beginnen we weer op te bouwen? Voor N-VA is het duidelijk, zij trekken volop de kaart van de vrije markt. Die staat dus ook uiterst rechts op de lijn. En zo verschuift de status quo, het centrum, elke keer weer mee. Mensen breken op die manier hun eigen welvaartsstaat af en beseffen het niet eens.

13 'België ontsnapt aan Europese boete', in: *Trends*, 29 mei 2013.

De grootste leugen ooit?

In 1995 zit Kevin Spacey voor verhoor in een politiebureau. Voor hem staat zijn ondervrager David Kujan. Spacey staat bekend als een oplichter en hij vertelt over de gebeurtenissen die aanleiding gaven tot een bloedbad en brand op een schip in de haven van Los Angeles. Door flashbacks wordt het verhaal echter alsmear ingewikkelder als Spacey probeert uit te leggen waarom hij en zijn medeplichtigen op de boot waren op dat moment. Hij speelt de rol van Roger 'Verbal' Kint en de ondervrager David Kujan wordt gespeeld door Chaz Palmenteri. De scène komt uit *'The Usual Suspects'*, een Amerikaanse misdaadfilm uit 1995 geschreven door Christopher McQuarrie en geregisseerd door Bryan Singer. De film bulkt van de legendarische scènes, maar dankzij bovenstaande scène werd een quote van Charles Baudelaire beroemd bij menig film liefhebber. *'The greatest trick the Devil ever pulled was convincing the world he didn't exist.'* ('De grootste truc die de duivel ooit heeft klaargespeeld, was de wereld er van overtuigen dat hij niet bestond.') *'And like that, poof. He's gone.'* Zo eindigt de scène. De quote van Charles Baudelaire komt uit de prozabundel *'Le spleen de Paris'*. De bundel werd postuum uitgebracht door zijn zus, twee jaar na zijn dood in 1869. In vijftig prozateksten heeft hij het over de sociale teloorgaan van het moderne Parijs. In het stuk 'Door de ogen van de armen' beschrijft hij hoe hongerige mensen door de venster van een taverne naar binnen loeren terwijl hij en anderen zich te goed doen aan eten en drinken hoewel hun honger en dorst al lang gestild zijn. Een andere tot de verbeelding sprekende titel is 'Klop de armen'. De quote van de duivel komt uit het negenentwintigste deel, getiteld 'Le Joueur généreux', 'de genereuze speler'. Als Baudelaire vandaag nog zou leven, dan kon hij in een 51ste deel schrijven over de allergrootste truc die een groep mensen ooit heeft klaargespeeld, namelijk een groot deel van de mensheid ervan overtuigen dat er geen geld meer is om te verdelen, het liberale mantra van veel aanhangers van de vrije markt en het kapitalisme. Een boutade die Bart De Wever en N-VA graag in de mond nemen. 'De allergrootste truc' lijkt mij een understatement, ik hou het daarom graag op de allergrootste leugen ooit! Geen geld meer? *Yeah, right!*

Vlak voor de EU-leiders elkaar in mei 2013 zouden ontmoeten in Brussel, schatte Oxfam¹⁴ dat de toplaag van de wereldbevolking een bedrag van veertienduizend miljard euro verborgen houdt in belastingparadijzen wereldwijd. Veertienduizend miljard euro, probeer dat eens zonder fouten in cijfers neer te schrijven. Niet makkelijk hoor. Om een idee te geven van de omvang maak ik graag even de vergelijking met Euromillions. Als er op vrijdag een pot te winnen is van honderd miljoen euro, dan staan de deelnemers massaal aan te schuiven in krantenwinkels. Een paar keer per jaar zijn er mensen die zulke exuberante bedragen winnen. Weet je wat we met dat bedrag van veertienduizend miljard euro zouden moeten doen? Een Worldmillions organiseren. Maar liefst 140.000 wereldburgers zouden dan bij wekelijkse trekkingen elk honderd miljoen euro kunnen krijgen. Gedurende 2692 weken zou er elke week iemand op onze aardkloot honderd miljoen euro rijker worden. Dat betekent 56 jaar aan een stuk elke week iemand superrijk maken. Veertienduizend miljard, wat een onwaarschijnlijk bedrag. Twee derde van dat bedrag staat op Europese rekeningen in landen zoals Luxemburg en Andorra. De helft van dat bedrag komt uit Thatcherland. Daar waar liberalisme de plak zwaait, ontduiken kapitaalcrachtigen blijkbaar massaal belastingen. *There is no alternative? Fuck you Maggy!* Veertienduizend miljard euro in belastingparadijzen, maar er is geen geld meer. Op dezelfde dag dat Oxfam zijn persbericht lanceert, spreekt commissievoorzitter Barroso, in een reportage op de NOS over de EU-top, over een ander onaanvaardbaar bedrag. Ditmaal een van duizend miljard euro.¹⁵ Dat bedrag loopt Europa mis door belastingontduiking en fiscale fraude. Duizend miljard euro, maar er is geen geld meer. BNP Paribas, waarvan de Belgische overheid de grootste aandeelhouder is, beheert voor haar klanten 574 miljard dollar¹⁶ in belastingparadijzen en is daarmee de zesde bank ter wereld in die schaduwsector. Er zijn dus vijf banken die nog beter – of is het slechter? – doen. *De wereld morgen* laat weten dat BNP Paribas die 574 miljard dollar verstopt voor haar klanten

14 '14.000 miljard euro verborgen in belastingparadijzen', in: *Knack*, 22 mei 2013.

15 'De EU-top van 1000 miljard euro', op: NOS, 22 mei 2013.

16 'BNP Paribas verstopt voor haar klanten 574 miljard dollar in belastingparadijzen', op: DeWereldMorgen.be, 22 juli 2012.

in belastingparadijzen. Dat BNP Paribas bedrag van 574 miljard dollar is gespreid over 347 filialen in belastingparadijzen waar klanten tachtigduizend euro cash kunnen afhalen. Mijn limiet om geld af te halen ligt net iets lager dan dat. Hoe zit het met uw limiet? Hoeveel euro hebt u trouwens op een rekening in een of ander belastingparadijs staan? Het bnp van België lag in 2010 op 394 miljard dollar. BNP Paribas beheert dus in belastingparadijzen anderhalve keer het bnp van heel België. Opnieuw geen geld van u en ik, wel geld van een toplaag die vindt dat ze minder moeten betalen dan wij. Dat ze géén belastingen moeten betalen op 574 miljard euro om juist te zijn. Maar diezelfde belastingontduikers herhalen wel constant het liberale mantra: 'Er is geen geld meer.' Een jaar eerder stelde Europa voor om via een bazooka duizend miljard euro richting de financiële markten te schieten. Duizend miljard euro terwijl er geen geld meer is?! Het kan blijkbaar niet op. Uit welke schuif hebben ze dat bedrag getrokken? En waar gaat men dat onwaarschijnlijke bedrag dan in investeren? Niet in de creatie van jobs, het tegengaan van de huizencrisis in Spanje of het opheffen van de halvering van de halvering van de pensioenen in Griekenland. Wel in het blijven voeden van het kapitalistische monster en zijn nietsontziende vrije markt. Duizend miljard pompen in iets wat niet leeft of ademt, genaamd de vrije markt, en tegelijkertijd roepen: 'Er is geen geld meer!' Het lef alleen al zou voldoende moeten zijn om in heel Europa in opstand te komen.

De Morgen laat in juni 2013 weten dat de vijftig grootste bedrijven in de EU zesduizend belastingontduikende filialen hebben in belastingparadijzen.¹⁷ Zesduizend belastingontduikende filialen? Er zijn maar 195 landen in de wereld, *what the fuck!* Ik herinner mij trouwens iets gelijkaardigs met vijftig. In 2010 komt PVDA met een dossier waarin ze erop wijzen dat er in België vijftig vennootschappen voor maar liefst 14,3 miljard euro aan lastenverlagingen krijgen.¹⁸ Dezelfde mensen die al jaren de leugen van 'er is geen geld meer' vertellen, stellen nu zonder blikken en blozen dat die

17 '50 grootste bedrijven EU tellen 6.000 filialen in fiscale paradijzen', in: *De Morgen*, 12 juni 2013.

18 *Exclusief dossier: 50 vennootschappen, 14,3 miljard fiscale korting*, PVDA, 7 december 2010.

vennootschappen niets gekregen hebben. Nul euro, geen cent kregen ze! Nee, ze hebben 14,3 miljard euro minder moeten betalen, is het liberale antwoord. Je moet al serieus geïndoctrineerd zijn om die uitleg zomaar te aanvaarden. Bij mij pakt het alleszins niet, maar misschien kunnen jullie het eens, bij wijze van test, zelf vragen aan Bart de Wever. Als hij morgen één gebudgetteerd miljoen euro minder kan ontvangen, hoe gaat hij dat dan verkondigen? Gaat hij zeggen dat hij één miljoen euro heeft gegeven, of gaat hij akkoord met te stellen: 'Zij moeten gewoon wat minder betalen. Ik heb dus niets gegeven.' Lachwekkend! Gebudgetteerd wil zeggen dat je rekent op dat geld, dat zijn dus inkomsten. Een lastenverlaging van 14,3 miljard euro is gebudgetteerd geld, of beter: wás gebudgetteerd geld. Dat waren dus inkomsten bestaande uit belastingen en sociale bijdragen, iets wat normale werkende mensen wel correct betalen. Die inkomsten vallen dus weg. Wie zal die put moeten dichten, denkt u? En dacht u al eens na over de manier waarop? We geven dus 14,3 miljard aan lastenverlaging maar ook hier is er volgens Bart de Wever geen geld. Een veelvoud van dat bedrag pompten wij in België ook in de banken, maar er is geen geld. Om en bij de veertig miljard zal dat nu zijn. Dat bedrag lag zomaar ergens in de schuif terwijl er al weken, maanden en jaren werd gezegd dat er geen geld meer was. Elke Belg stak dus om en bij de vierduizend euro in de banken. De Belg die daardoor aandeelhouder werd en inspraak kreeg, in het bedrijf dat hij of zij 'kocht' via die transfers met burgergeld, mag zich nu wenden tot de droge voeding kassa vier. Vierduizend euro betalen en niks, nul, *nada* eigenaarschap of zeggenschap hebben op het einde van de rit. Dat was het resultaat. Meer schulden ja, en nog meer afbetalen zodat zij die al zo veel hebben hun levensstijl te kunnen behouden of zelfs verbeteren. Ik voel mij serieus genaaid. Maar eindelijk hadden ze eens gelijk: het was geld dat ik niet had. Helaas telde toen het liberale mantra van 'er is geen geld meer' niet. Zij die alle miserie veroorzaakten namen ons geld af en verdeelden het onder zichzelf zodat ze rustig verder zouden kunnen doen. Ik maak mij daar kwaad over, en u?

AB Inbev betaalt al jaren geen eurocent belastingen in België. In maart 2012 titelden alle Belgische media trots dat het bedrijf 6,45 miljard euro

winst had geboekt.¹⁹ Het dividend werd verhoogd, de goednieuwsshow werd gebracht. Het verhaal van de nul procent belastingen werd geen publiek mediadebat, de zevenduizend ontslagen sinds de jaren tachtig werden doodgezwegen. Dit jaar, in 2014, zullen veertig stropdassen uit de toplaag van AB Inbev de schamele som van 1,3 miljard euro onder zich moeten verdelen. Veel illusies moeten ze zich echter niet maken, Carlos Brito neemt al 135 miljoen voor zijn rekening. De andere negenendertig mogen vechten voor de overgebleven kruimels. Eén bedrijf, met 6,45 miljard euro winst, kan het dividend verhogen en bonussen uitdelen ten bedrage van 1,3 miljard euro, maar om aan de maatschappelijke plicht van belastingen en sociale zekerheid te voldoen is er geen geld? De website openbarebank.be liet weten dat Albert Frère op een bedrag van 3,3 miljard euro een schamele 152 euro belastingen²⁰ betaalde, zijn poetsvrouw hoestte 3300 euro op. De CEO van Ford, Alan Mulally, beroorde volgens *Knack* wereldwijd 120.000 mensen²¹ van hun inkomen en kreeg in ruil een bonus van zestien miljoen dollar. Het bedrag lag lager dan verwacht, dus omschreef *De Standaard* het als volgt: 'Alan Mulally Fordtopman levert loon in'.²² Waarom blijven we dat toch normaal vinden, zestien miljoen dollar krijgen en spreken over 'inleveren'?

Het is een onweerlegbaar feit: sinds de oliecrisis worden rijken alleen rijker. Armoede neemt toe en steeds meer mensen uit de middenklasse zakken af naar de onderlaag van de maatschappij. De dagelijkse realiteit bewijst dat keer op keer. Zo zijn er maar liefst één miljoen Britten extra in de armoede beland²³ sinds het aantreden van de Britse premier David Cameron, een partijgenoot van de overleden Thatcher. De arrogantie van de toplaag kent bovendien geen maatschappelijke grenzen van fatsoen meer. De honderd rijkste mensen ter wereld werden in 2012 maar liefst 241 miljard dollar

19 'Brouwer AB InBev boekt 6,45 miljard dollar winst', in: *Het Laatste Nieuws*, 8 maart 2012.

20 'Electrabel betaalt 0,04% belastingen', op: openbarebank.be, 19 november 2010.

21 'Alan Mulally (Ford): de CEO die 120.000 banen schrapt', in: *Knack*, 23 oktober 2012.

22 'Alan Mulally Ford-topman levert loon in', in: *De Standaard*, 18 maart 2013.

23 'Miljoen nieuwe Britse armen sinds aantreden Cameron', in: *Gazet Van Antwerpen*, 13 juni 2013.

(182 miljard euro) rijker.²⁴ Hun *Forbes*-bedrag bedraagt ondertussen bijna 1900 miljard dollar.²⁵ Jawel: 1900 miljard dollar voor honderd mensen, onwaarschijnlijk. Onder de twee Bush-ambtstermijnen werd de Amerikaanse topklaag zevenhonderd miljard rijker. In België leven er bijna tachtigduizend dollarmiljonairs, 770 onder hen krijgen de elitestempel superrijk te zijn.²⁶ Zij hebben een vermogen van meer dan dertig miljoen dollar. In april 2013 steeg het vermogen van de Belgen in één kwartaal met 16,4 miljard euro!²⁷ Dat dat niet over de bedragen op onze spaarrekening gaat, had u waarschijnlijk al begrepen. Dat bedrag, die 16,4 miljard, had ons zo veel verder kunnen helpen. Drie maanden zonder verrijking had de topklaag moeten doorstaan om ons land, de mensen die geen oorzaak hebben aan de crisis, geen besparingen en inleveringen op te leggen. De topklaag was gedurende die drie maanden niet armer geworden, alleen maar niet rijker. Daar zit dan ook een ander enorm verschil tussen het socialisme aan de linkerkant van de lijn en het liberalisme aan de rechterkant. Ik zie hoe genaamd niet in waarom je niet tegen een topklaag zou kunnen zeggen: ‘De komende drie maanden zal jullie fortuin niet slinken, maar het zal ook niet aandikken.’ Vooral om het de topklaag is die schuld heeft aan de bankencrisis, lijkt mij dat niet meer dan rechtvaardig. Ik durf nog altijd te hopen dat niet elke rijke schuldig is aan de bankencrisis of evenveel schuld draagt. Wat wel duidelijk is, is dat wij, de gewone werkende mensen, er totaal géén schuld aan hebben. Arbeiders, bedienden, kleine zelfstandigen’, niet-werkende werkzoekenden, gepensioneerden en zieken hebben de crisis niet veroorzaakt maar betalen wel mee de rekening. En dat is niet rechtvaardig, dat is gewoonweg misdadig! Ondertussen zal de boodschap wel duidelijk zijn: er is geld met hopen. Wie anders beweert, vertelt de grootste leugen ooit. Miljarden en miljoenen kwamen hier zonet voorbijgevlogen. Bedragen van onwaarschijnlijke omvang. Bedragen die u en ik waarschijnlijk nooit bij elkaar zullen krijgen. Als je nu gaat kijken naar de lijn die ik trok, is het juist om te stellen dat hoe verder je opschuift vanuit het centrum naar

24 ‘Crisis? De rijken werden rijker in 2012’, in: *De Volkskrant*, 2 januari 2013.

25 Forbes richest list 2013

26 ‘België telt 770 superrijken’, in: *Het Nieuwsblad*, 20 juni 2012.

27 ‘Vermogen van Belgen met 16,5 miljard euro gestegen’, in: *Het Laatste Nieuws*, 19 april 2013.

het rechtse liberale einde, hoe meer mensen je zullen proberen te overtuigen van de grootste leugen ooit. Hoe verder naar links, hoe meer mensen zullen pleiten voor een herverdeling van het geld dat er wel degelijk is. Als de afstand tussen het centrum en het rechtse liberalisme groter wordt, zal de rijkdom voor de topklaag alleen toenemen en zal de middenklasse meer en meer verdwijnen richting de onderkant van de maatschappij. Armoede en sociale onzekerheid nemen zo dagelijks toe. Of je dat wilt? Dat is een keuze die jij moet maken.

Take those shackles of my feet so I can dance

Ik schreef al hoe belangrijk het is dat we de dingen opnieuw juist gaan benoemen. Als we kijken naar de grootste leugen ooit als de twee boeien aan het uiteinde van een ketting, dan zijn de schakels van de ketting, die boeien verbinden, de talloze andere leugens die ons dagelijks worden opgedrongen. Het geheel van *'shackles and chain'* verlamt veel mensen in hun vrijheid van denken. De schrik sluipt er immers goed in en de boeien van de grootste leugen ooit, met de leugenschakels die hen verbinden, houden ons collectief geestelijk gevangen. We hebben schrik om iets anders te geloven, ook al zien we het alle dagen op tv en lezen we er, al is het nog altijd te weinig, over in de kranten. We geloven blijkbaar liever niet dat er dagelijks leugens worden verteld en nochtans is het essentieel om die leugens te doorzien. Mary Mary zong ooit: *'Take the shackles off my feet so I can dance.'* Het is hoog tijd dat wij die leugenschakels allemaal doorbreken om ons te kunnen ontketenen, om van de grootste leugen ooit verlost te geraken zodat we opnieuw in alle geestelijke vrijheid kunnen dansen.

Ik begin met een open deur in te stampen: "wij betalen teveel belastingen." Het is een leugenschakel waarover ik al schreef. Want neen, wij betalen niet te veel, anderen betalen gewoonweg te weinig. Wat wel klopt, is dat we te weinig terugkrijgen voor wat we betalen. Maar dat is logisch natuurlijk. Als de inkomstenbron vermindert, maar iedereen blijft wel evenveel water verbruiken, zal de bron uitdrogen aan de monding. Want die kapi-

taalkrachtigen proeven wel dagelijks van de lusten van onze maatschappij terwijl ze weigeren om de lasten volledig mee te dragen. En de citroen is nog niet uitgeknepen. Elke dag weer klinkt de schreeuw naar nog minder betalen! Dat geschreeuw wordt dan ook nog eens versterkt door liberale pleitbezorgers en hun partijen, zoals de N-VA, die meeschreeuwen voor nog meer lastenverlagingen. Elke eurocent die kapitaalkrachtigen betalen is er één te veel. Ik hoop dat het ondertussen duidelijk is dat daar ook een strategie achter zit. Hoe minder de kapitaalkrachtigen bijdragen, hoe groter het probleem van de onbetaalbaarheid wordt. Een andere manier om de dingen dan opnieuw betaalbaar te maken, is de privatisering. En dan zijn het de kapitaalkrachtigen die rijker worden, want zij zullen die privatisering organiseren. Wij gaan dus uiteindelijk meer moeten betalen dan nu, en dat enkel en alleen omdat zij hun maatschappelijke plicht hebben ontlopen. Dat is dan ook de gedachtegang achter ‘minder overheid’.

De tweede leugenschakel is dat de gewone man en vrouw in de straat nu denken dat ook zij beter zullen worden van die lastenverlagingen. De redenering is simpel, maar veel te kortzichtig. Ik betaal te veel, dus als ik minder betaal, zal ik meer overhouden. Niemand die rekening houdt met al de zaken die hij of zij vandaag niet hoeft te betalen vanwege de collectiviteit. Bovendien gaan die lastenverlagingen meestal niet over hen, het zijn verlagingen op de zogezegde lasten van de kapitaalkrachtigen. Dat is een derde leugenschakel die voor weinigen duidelijk is. Het woord ‘lastenverlaging’ slaat zowat altijd op een voordeel voor de kapitaalkrachtigen en maar sporadisch op een ‘voordeel’ voor de gewone man en vrouw in de straat. Maar zelfs al zouden die lastenverlagingen wel van toepassing zijn op ons, dan nog is er absoluut geen zekerheid dat je uiteindelijk, aan het einde van de maand, ook meer zou overhouden. Er is absoluut geen zekerheid dat je er überhaupt beter van zou worden. Het beloofde voordeel van de tweede leugenschakel zou wel eens een heel groot nadeel kunnen worden. Want dienstverleningen die nu als normaal worden ervaren, zouden in de toekomst wel eens onbetaalbaar kunnen worden. Neem nu ons onderwijs. Zonder belastingen zou je voor drie jaar kleuterschool 7644 euro moeten betalen, voor zes jaar basisschool 20.322 euro en voor zes jaar middelbaar

onderwijs 36.000 euro. Per kind. Een gewoon schoolgaand kind zou je dus bijna 64.000 euro kosten aan onderwijs. Met vier jaar universiteit zou daar nog eens 35.152 euro bijkomen. Als je twee kinderen hebt, betaal je dus in 22 jaar tijd een huis af voor hun onderwijs alleen. Een bevalling zou je 2487 euro armer maken en een armbreuk zou je 138 euro kosten tegenover 25 euro nu. En dat zijn dan de gewone kosten, een knieprothese bijvoorbeeld zou je 9370 euro kosten, bijna drie maanden van dat gemiddelde inkomen van 3103 euro dat we met zijn allen zouden verdienen.²⁸ Maar veel mensen geloven de leugenschakel en ik hoor het hen graag zeggen als het gaat over het onderwijs van hun kind: ‘Daar heb ik wel zelf voor betaald!’ Laten we die hypothese even testen en een snelle rekensom maken. Stel dat je een van die blijde verdieners bent van dat gemiddelde brutomaandloon van 3103 euro. Dat bedrag is voortaan netto, want niemand draagt nog iets af. Je studeert af op je 22ste en je vindt meteen werk. Je levenspartner heeft evenveel geluk en jullie besluiten om een gezin te stichten. Een jaar later ziet jullie tweeling het levenslicht. De volgende 22 jaar – want ze gaan allebei naar de unief omdat je hen alle kansen in het leven wil geven – zal hun onderwijs jullie 198.236 euro kosten. Met jullie tweetjes zal je dus 22 jaar aan een stuk elk 3103 euro per maand verdienen, wat neerkomt op een bedrag van 1.638.384 euro in 22 jaar. Eén achtste van wat jullie in 22 jaar samen zouden verdienen, zou al gaan naar onderwijs voor de kinderen. Voor 200.000 euro²⁹ koop je tegenwoordig met wat geluk een modaal huis. Dus alleen met onderwijs en de aankoop van een kleine woning betaal je al minstens één vierde van wat je verdiende. En dan spreken we nog niet van de gynaeoloog, de bevalling, ouderschapsverlof, gezondheidszorg, tandarts, ziekte, sparen, pensioensparen... Maar je hebt natuurlijk nooit 3103 euro netto, je zal altijd een deel belastingen moeten betalen. Er is dus echt niet veel tegenslag nodig om de huidige voetafdruk van de belastingen en sociale bijdragen te overstijgen. Verdien je minder dan 3103 euro per maand, dan wordt het natuurlijk nog moeilijker om rond te komen. De oplossing bestaat dan in het nemen van een tweede en misschien wel derde job. Wat

28 *Rechtvaardige belastingen, wie wordt daar beter van*, ABVV-brochure 2012.

29 http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/bouw_industrie/vastgoed/gemiddelde_prijs_woonhuis/

denk je van een mini-job of een één-euro-job? Als je dat niet wil, kan je natuurlijk nog altijd tegen een van je kinderen zeggen dat er voor hem of haar geen plaats was op school. Je hoeft alleen maar naar Groot-Brittannië en de VS te kijken om te weten dat zoiets zomaar werkelijkheid kan worden. De *Huffington Post*³⁰ schrijft dat de meeste Amerikanen ervan overtuigd zijn dat ze hun kinderen geen opleiding meer kunnen aanbieden. *USA Today*³¹ plakte er zelfs een percentage van 70% op. Zij moeten dus verschrikkelijke keuzes maken, als ze hun kinderen de mogelijkheid tot het volgen van een opleiding willen geven. Er is een reden waarom kapitaalkrachten blijven roepen naar meer lastenverlaging, zij zullen immers nooit voor zulke verschrikkelijke keuzes komen te staan, maar ze zullen wél rijkdom verwerven door het kapitaliseren van de problemen die ontstaan. Mensen moeten dringend opnieuw verder leren kijken dan hun portemonnee diep is. Niet makkelijk want ze proberen ons er langs alle kanten van te overtuigen dat kapitaalkrachten wel degelijk betalen, en veel zelfs.

Een volgende leugenschakel moet ons ervan proberen te overtuigen dat het gerechtvaardigd is dat kapitaalkrachten minder betalen omdat zij bijvoorbeeld voor werk zorgen en via die jobs al genoeg belastingen en RSZ betalen. Dat ze in hun kruistocht naar alsmaar meer winst regelmatig diezelfde jobs opofferen, de citroen volledig leegpersen, dat mag niet worden gezegd. Dat al de mensen die die jobs doen mee hebben gezorgd voor de opbouw van het kapitaal van de kapitaalkrachten, dat al die mensen ook hebben gezorgd voor de toegevoegde waarde dat het bedrijf is geworden, dat mag ook niet meer worden verteld. Alleen ‘Ondernemers zijn de motor van de welvaart’, dixit de voorzitter van Unizo. Zelden een slogan met zo veel infomarginalisering gehoord. Elke prestatie op de werkvloer wordt door die slogan herleid tot nul. Volgens mij zit de waarheid anders in elkaar. De ondernemer is de chauffeur in de wagen en al zijn werknemers zijn de talloze kleine en grote onderdelen die ervoor zorgen dat de wagen kan rijden. Samen zijn zij de auto van de welvaart. En omdat al die onder-

30 ‘Most Americans Say They Can’t Afford Public College’, in: *Huffington Post*, 27 augustus 2013.

31 ‘Fewer parents can pay college tuition’, in: *USA Today*, 23 juli 2013.

delen dagelijks arbeid verrichten, krijgen ze een loon uitbetaald. Wat een werkgever dus moet betalen aan al die werkende onderdelen die hij nodig heeft om met zijn auto te kunnen rijden, is geen last, dat is gewoonweg loon. Punt! Loon dat bestaat uit een nettobedrag dat je direct ontvangt en daarbovenop het uitgestelde loon, dat je indirect ontvangt. Dat uitgestelde loon zijn dan belastingen en sociale zekerheid die zorgen voor de inkomsten van ons huidig onderwijssysteem, onze huidige gezondheidszorg en voor de oude dag van onze ouders. Elke lastenverlaging is uiteindelijk niets minder dan een loonsverlaging voor iemand in onze maatschappij en betekent dus minder inkomsten om alles te betalen dat nu vanzelfsprekend lijkt. Zolang we de leugenschakel van lastenverlaging blijven geloven, komt die onbetaalbaarheid van het onderwijs, de gezondheidszorg en ons pensioenstelsel alle dagen dichterbij. Dat is wat er aan het gebeuren is sinds de oliecrisis, dat is het gevolg van de vele (neo)liberale beslissingen. Dat is het doel van al die leugenschakels. Zorgen dat bepaalde dienstverleningen onbetaalbaar worden om ze vervolgens te privatiseren en er winst uit te kunnen slaan.

Een volgende leugenschakel in de rij is dan ook dat liberalen er alles aan doen om ons ervan te overtuigen dat zij via lastenverlagingen niets krijgen van de staat, maar wel dat zij gewoon minder moeten betalen. Wij, als burgers, geven volgens liberalen niets, want zij krijgen zagezegd niets, dat is het devies. Dat is natuurlijk omdat ze dan in één adem ook kunnen zeggen dat er niets tegenover die lastenverlagingen moet staan. Als je niets krijgt, hoef je toch ook niets terug te geven? Een onwaarschijnlijke leugenschakel in de lange rij. We kregen niets, dus moeten we niets. Serius? Als werknemers instemmen met een loonsverlaging, om welke reden dan ook, spreken we van inleveringen. Als CEO's minder hoge bonussen ontvangen, spreken liberalen steevast van inleveringen. Maar als de staat minder ontvangt, en haar bevolking dus onrechtstreeks ook, dan wordt er plots niet meer ingeleverd? Als er minder inkomsten zijn voor de burgers dan bestaat daar zelfs geen naam voor. Minder inkomsten voor de staat betekent minder inkomsten voor haar burgers. Die afbouw van inkomsten zorgt automatisch voor inleveringen. Als je dan als liberaal beweert dat

je niets krijgt van de burgers, dat is de schande ver voorbij. Ze kregen al veel, heel veel zelfs! En ze moesten er nooit een maatschappelijke return tegenover zetten! Het aantal maatregelen aan lastenverlagingen dat al is genomen, samen met NIA (de notionele interestaftrek), geeft een som die volgens sommigen rond de 18 miljard euro zou schommelen. Tussen 1996 en 2011 zijn de patronale lastenverlagingen met 283% gestegen en nog is het niet genoeg! Liberalen strijden dat bedrag en die procenten steeds weer af, voor mij een nieuwe leugenschakel, tenminste tot zij het tegendeel bewijzen. Want zouden de liberalen en N-VA-bepleiters van meer lastenverlagingen ons nu eens willen zeggen hoeveel dat bedrag op jaarbasis juist is, hoeveel wij al hebben gegeven aan lastenverlagingen in het totaal? Als burger vraag ik mij ook af wat al die miljarden al hebben opgeleverd. Hoeveel jobs zijn er bijgekomen, hoeveel innovaties ontstonden er via Onderzoek en Ontwikkeling, hoeveel vernieuwingen zijn er geweest zodat er geen jobs hoefden te sneuvelen? Zou N-VA dat eens kunnen laten weten alvorens te pleiten voor nog meer lastenverlagingen? En klopt de verdeling van al die miljarden nog wel? Is die verdeling wel evenredig binnen de groep van ondernemers? Multinationals die nul euro belastingen betalen op miljoenen euro's winst versus de kleine eenmanszaak die moeite heeft om te overleven. Ligt daar niet een deel van het probleem? Worden de lastenverlagingen op die manier geen fiscale hangmat voor zij die zo veel krijgen? De bedrijven worden niet aangespoord tot innovatie-inspanningen, ze krijgen ruim te veel overheidssteun. Wat betreft Onderzoek & Ontwikkeling zit België dan ook ruim onder de Europese doelstelling van drie procent. Ik denk dat daar oplossingen kunnen liggen, met enige zin voor realiteit en eerlijkheid. Is het zo'n groot probleem als die lastenverlagingen worden herverdeeld naar de noden? Geef ondernemers wat ze nodig hebben om te kunnen ondernemen, dat kan ik begrijpen. Maar geven om winsten te vergroten, bonussen uit te keren en aandeelhouders te belonen, dat gaat niet en moet stoppen. Dat is immers onrechtvaardig naar de gewone burgers toe, net zoals de verdeling van die lastenverlagingen onrechtvaardig is tussen ondernemers onderling. Als je het totale plaatje van de lastenverlagingen herbekijkt, kom je misschien tot het besluit dat er te veel aan lastenverlaging wordt gegeven en ligt daar misschien een deel van

de budgettaire oplossingen voor de door het liberale Europa opgelegde besparingswoede. Bovendien is er de vraag of het deontologisch nog wel te verantwoorden is dat burgers blijven bijdragen aan zaken zonder dat er een maatschappelijk engagement tegenover staat. Als we geld steken in bedrijven, worden wij er dan niet een beetje eigenaar van? Moeten er geen regels komen die ondernemers opleggen om verantwoording af te leggen over de som die ze hebben ontvangen en wat ze ermee hebben gedaan? Geen bureaucratische belemmering om geholpen te worden, wel een bewijsvoering dat het geld een meerwaarde creëert voor de maatschappij. Zolang N-VA, en hun werkgevers zoals VOKA en Unizo, geen ander discours gaan varen in deze discussie hangt het hele verhaal rond meer lastenverlagingen met leugenschakels aan elkaar. Dan dient ze niets anders dan de sociale afbraak.

Om dat alles nog wat meer kracht bij te zetten, is er een leugenschakel die ons ervan probeert te overtuigen dat alleen ondernemers een risico nemen. Dan hebben we het echter alleen over het geld dat zij investeren en dreigen kwijt te spelen als ze falen. Het ACV laat weten dat er in België om de twee dagen iemand sterft ten gevolge van een arbeidsongeval.³² Dat hoeven geldrisiconemers zelden te doen, hun leven op het spel zetten bij het uitvoeren van arbeid. Ik bedoel maar, er zijn heus nog andere risico's binnen een onderneming dan alleen het valutakapitaal dat er werd in gestoken. Maar de liberale leugenschakel gaat dus over het nemen van een (geld)risico. Bij een eenmanszaak ga ik voor een stuk mee in de logica. Je moet geld lenen om een zaak op te starten. Als je faalt, geraak je in de schulden. Zodra er personeel aan te pas komt, creëer je een buffer. Want hoe meer werknemers in je bedrijf, hoe minder kans dat je alles kwijt zal spelen als ondernemer – die werknemers kan je laten inleveren of ontslaan. Dat vermindert het risico op het kapitaalverlies, werknemers vormen dan immers een soort van onderpand in de zoektocht naar meer winst. Of in het gevecht om te overleven. Ik zeg niet dat een ondernemer geen risico neemt. Wat ik wel zeg, is dat er een risicospreiding is bij elke werknemer die wordt aangenomen, en dat er meer risico's zijn binnen een onderne-

32 http://www.acv-online.be/Actualiteit/Nieuws/Detail/Dossier_arbeidsongevallen_2012.asp

ming dan alleen die van het valutakapitaal. En dat bovendien niet alleen de ondernemer een risico neemt binnen de onderneming. Als een ondernemer zijn geld verliest, nam hij volgens de profeten van de vrije markt een risico. Maar als een werknemer loon inlevert, of zijn inkomen compleet verliest vanwege een herstructurering, wordt er nooit gesproken over de risico's die zij namen. Behoorlijke leugenschakel als je het mij vraagt.

De laatste leugenschakel waarover ik het wil hebben, is die van: 'Zij hebben daar wel zelf voor gewerkt.' Laten we nog eens teruggaan naar onze vriend Carlos Slim Helú en zijn vermogen van 73 miljard dollar. Op 28 januari 2013 verschenen er evenveel levensjaren op zijn teller als dollarmiljarden op zijn rekening. Hij was dus 73 jaar oud en bezat op dat moment 73 miljard dollar. *Just for the fun of it* ga ik ervan uit dat de man op 28 januari 1940 als superbaby werd geboren. Bij zijn geboorte begon hij meteen te werken en tot op de dag van vandaag heeft hij nog geen uur geslapen. Superbaby verdiende dus één miljard dollar per jaar, oftewel 2.739.726 dollar per dag. Ik persoonlijk zou stoppen na één dag werk als ik daarmee 2,8 miljoen dollar verdiend zou hebben, maar ieder het zijn natuurlijk. Omgerekend in uurloon verdiende superbaby Carlos Slim Helú 114.155 dollar per uur. Niet te gek voor iemand die 'daar wel zelf voor heeft gewerkt'. Ik vraag mij af welke ondernemer dat betaalt, misschien moet ik daar eens gaan solliciteren. Een dagcontractje is goed. Dat superbaby niet alleen door zijn eigen zweet maar ook door dat van vele anderen rijk is geworden, lijkt mij al veel dichterbij de waarheid te liggen. En om nog dichterbij de waarheid te komen, zal je moeten spreken over het bloed, zweet en tranen van vele anderen. Mensen die veel geld verdienen kunnen dat omdat er zo veel meer mensen geld aan het verdienen zijn voor hen. En mensen als Carlos Slim Helú verdienen dat als rechtstreekse eigenaar van een bedrijf, als aandeelhouder of zelfs door werknemers te verkopen. Werknemers van je eigen onderneming bouwen je kapitaal mee op. Werknemers van een andere onderneming verhogen je dividenden en de waarde van je aandelen. En er zijn genoeg voorbeelden van ondernemers die ondernemingen opkopen alleen om de citroen volledig uit te knippen en zo winst te maken. Ook daar is geen ontkennen aan.

De rode draad in dit hoofdstuk is dat alle leugenschakels worden opgedrongen vanuit de rechtse kant van de lijn. Opgedrongen door de liberale adepten van de vrije markt, schreeuwend om meer lastenverlaging en complete deregulering. Nooit verwijzend naar de andere kant van het verhaal, een verhaal dat meestal wordt geschreven met het bloed, zweet en tranen van gewone werkende mensen. Zeg nu zelf, redenen genoeg om te twijfelen, toch? Dit hoofdstuk wil ik ook graag afsluiten met een quote, deze keer van de wereldberoemde graffitiartiest Banksy: *'If you repeat a lie often enough, it becomes politics.'* Een waarheid als een huis.

De politieke uitbuiting van het alleenrecht

Het begint langzamerhand een zielige bedoening te worden. Als de N-VA eens wat weerwerk krijgt, speelt de partij de geslagen hond om het kiesvee er zo van te overtuigen dat iedereen tegen hen is. Bart De Wever laat geen kans onbenut om dat ook zo te verkondigen. De steevaste verwijzing, door zijn tegenstanders, naar Calimero heeft hij dan ook zelf gezocht. Maar dat iedereen tegen de N-VA zou zijn, is natuurlijk je reinste onzin. Als politicus kom je regelmatig in het oog van een storm terecht. Soms als partij, soms als individu. *It comes with the job.* Als Wouter Beke voor CD&V het idee van de verkorting van de schoolvakantie lanceert, zijn het vooral de tegenstanders die je dagenlang hoort fulmineren in de media. Sp.a startte zijn verkiezingscampagne voor de moeder aller verkiezingen in 2014 met een congres en werd door de politieke tegenstanders meteen afgerekend op het terugdraaien van het hoofddoekenverbod. Beke out, Tobback in het oog van de storm. Daarna was het de beurt aan Open Vld. Gwendolyn Rutte trekt haar partij richting 2014 weg van het neoliberalisme en duwt ze richting een meer liberaal sociaal-economisch discours, dat dichter tegen N-VA aanleunt. Om toch het alleenrecht te kunnen claimen, brachten ze een standpunt rond het confederalisme dat compleet het tegenovergestelde was van dat van N-VA. Voor zover daar al duidelijkheid over zou bestaan, natuurlijk. Dat het confederalisme van de N-VA zijn wortels heeft in het

separatisme en dat van Open Vld in een sterker België is de grootste, al bekende, tegenstelling. Het Open Vld-standpunt over confederalisme deed geen stof opwaaien, een heuse zandstorm was Gwendolyn Rutte haar deel. Alle drie kwamen ze dus in het oog van de storm terecht en bij de ene waaide die storm al wat harder dan bij de andere. Het voordeel van die drie partijen is wel dat zij al politiek gevormd zijn, zij kennen het klappen van de zweep. Nieuwe ideeën roepen tegenkanting op, zelfs oude ideeën doen dat. Hoe unieker het idee, hoe groter de tegenstand. Zijn er raakvlakken tussen verschillende partijen, dan mildert de kritiek al snel tot een 'ja maar'. Dat is politiek in een notendop, ongetwijfeld een heel harde stiel. Maar ik moet Tobback, Beke of Rutte zichzelf nog horen uitroepen tot de Calimero van de Lage Landen. Ik moet het ook nog zien gebeuren dat zij zich zo gedragen. Nochtans is het één-tegen-allen-principe eigen aan een partij en zeker richting verkiezingen. Elke partij probeert zichzelf dan heruit te vinden, probeert uniek te zijn. Ze proberen er bovendien te steken, profileren zich tegenover al de andere partijen. Elke partij zegt op dat moment: 'Het zijn wij tegen de rest.' Al is dat niet voor elke partij even simpel. Hoe meer ze rond het centrum cirkelen, hoe meer raakvlakken er zullen zijn, hoe verder van het centrum verwijderd, hoe minder. Als ideologieën elkaar doorkruisen is er meer kans op overlapping dan wanneer ideologieën elkaars tegenpool zijn. In dat opzicht kan eigenlijk alleen PVDA een claim leggen op het één-tegen-alle-principe. Zij zijn links, zetten zich af tegen hoe de maatschappij tegenwoordig sociaal wordt uitgehold en worden langs alle kanten aangevallen op hun standpunten. Bart De Wever en N-VA vinden blindelings medestanders om miljonairstaksen van een paar procenten te bombarderen. VOKA en Unizo bombarderen bijvoorbeeld telkens mee, dat zie ik bij de liberale standpunten van N-VA, zoals bij de mini-jobs, nog niet snel gebeuren. Maar zelfs PVDA mag de titel één tegen allen alleen claimen op het moment dat het echt één tegen allen is, daarna moet ze die titel netjes doorgeven aan de volgende partij, of politicus, die in het oog van de storm komt te staan. Er is dus geen alleenrecht op die uitspraak en dat politiek uitbuiten door het jezelf en je partij toe te eigenen, dat is een toonbeeld van kleuterpolitiek. Iedereen op de lijn staat al eens alleen, iedereen heeft al eens medestanders, iedereen is al eens mee tegenstander, zo simpel

is het. Er zit trouwens ook een groot risico aan dat één-tegen-allen-gevoel dat N-VA zich aanmeet en pr-gericht promoot. Op Vlaams niveau, zelfs binnen de meerderheid, is het soms al onmogelijk om met N-VA tot een goed compromis te komen. De falng van de onderwijshervorming is daar het beste voorbeeld van. De partij van de verandering hield hervormingen tegen en verschoof het probleem alvast richting 2016. Het onderwijs, dat op één periode van Open Vld na meer dan twintig jaar een ministerspost is geweest van de socialisten, behoorde nog steeds tot de wereldtop wat Bart De Wever betref. Het moet hem pijn gedaan hebben om zichzelf te verdedigen door te zeggen dat socialisten sterk werk geleverd hebben, en dat al een paar decennia lang. Maar geen nieuwe, broodnodige hervorming dus, wat N-VA betref. Los van de ideeën die op tafel lagen, heeft toch iedereen kunnen vaststellen dat het alleen aan N-VA te wijten is dat er niets werd hervormd. Geen constructieve bijdrage van de meerderheidspartij in de Vlaamse regering, geen wil tot constructief overleg. Waarom? Het één-tegen-allen-populisme moest opnieuw zorgen voor de pr. Als het ons idee niet is, dan maar geen idee. Fuck eender welke andere hervorming dan de onze, laat de schoolgaande jeugd nog maar wat langer aan hun lot over. Want dat laatste is de uitkomst, hoe je het ook draait of keert. Dat ze er dan nog politieke munt uit kunnen slaan, is voor mij helemaal onbegrijpelijk.

En wat te denken van het aantal voorstellen waarmee N-VA in haar eentje uitpakt, die daarna moeten worden rechtgezet door andere partijen? Op 25 maart komt Bart De Wever trots aan alle media vertellen dat hij een manier heeft gevonden om pijnloos 319 miljoen euro³³ te besparen. Dat geld zou dan voor onderwijs gebruikt kunnen worden. Binnen de Vlaamse regering wist niemand van iets, zelfs de collega's van de meerderheid bleven in het ongewisse. Scoren bij het publiek was het enige waarmee Bart De Wever zich bezighield. Het was Philippe Muyters die het allemaal berekende en ermee naar Bart De Wever trok. Die laatste stapte meteen naar de media. Opnieuw was de pr belangrijker dan de juistheid van de inhoud. Nochtans had Bart De Wever onderhand moeten weten

33 'N-VA heeft plan voor extra onderwijsgeld', in: *Het Laatste Nieuws*, 25 maart 2013.

dat rekenen niet de sterkste kant is van Philippe Muylers. Dezelfde dag nog raakte bekend dat het gevonden geld er een jaar eerder ook al was. Toen de oppositie Philippe Muylers en Bart De Wever vroeg waarom ze het toen niet hadden gebruikt, bleef het oorverdovend stil. *Damage control at work*. Toen Kris Peeters de dag erna dan ook nog eens kwam zeggen dat de zagezegde pijnloze oplossing er geen was, bleek dat Bart De Wever – of was het dan wel N-VA – een grove fout had gemaakt. Een rekenfoutje dat zomaar even 13 miljard oude Belgische franken gekost zou hebben. Dat kan al tellen voor een land waar ‘geen’ geld meer is. Als Di Rupo zo’n rekenfout zou maken in zijn begrotingscontrole en ermee naar Eurocommissaris Olli Rehn zou stappen, zou het zijn beste dag niet zijn, en Bart De Wever zou waarschijnlijk op de eerste rij staan om daarvoor te zorgen. Het voorstel van 319 miljoen was dan bovendien nog niet eens de eerste N-VA-miskleun. Ik schreef eerder al over het N-VA-voorstel van Liesbeth Homans in verband met de vreemdelingentaks. Ondanks al haar pr-verkooppraatjes over de grondigheid waarmee alles zagezegd onderzocht was geweest, bleek het voorstel in strijd te zijn met de grondwet en de Europese regelgeving. Nochtans hadden andere mensen en partijen haar daar meermaals voor gewaarschuwd. ‘Niets van’, was het N-VA-idee, één tegen allen, wij duwen door. Uitgaan van het eigen grote gelijk was opnieuw het devies. Het was gouverneur Kathy Berx (CD&V) die Antwerpen voor een financiële kater en België voor een gerechtelijke ramp behoevde. Met het zagezegd tot op de draad uitgedokterde reglement van Homans zou de stad Antwerpen geconfronteerd geweest zijn met talloze dure vorderingen. De draden bleken rafels, het voorstel kaas met gaten. N-VA zaait, niemand oogst, velen zullen betalen. Dat was het uiteindelijke verdict geweest. Bovendien liep België het risico dat het voor het hof van justitie zou worden gedaagd voor de schending van het EU-recht. Voor een partij die zo dweept met Europa, is het onwaarschijnlijk hoe slecht ze haar Europees huiswerk maakt. Nog onwaarschijnlijker is dat ze de belastingbetaler in een financieel rampavontuur wilde storten en dat enkel en alleen om het principe van één tegen allen pr-gewijs te kunnen gebruiken. In 2009 streed N-VA hard voor de invoering van een Vlaamse kindpremie. CD&V en sp.a stemden in met die premie voor een bedrag

van 150 tot 200 euro voor elke boreling. De kindpremie werd echter nooit ingevoerd, telkens opnieuw werd ze uitgesteld wegens te weinig budget. In 2013 laat Geert Bourgeois weten dat ze de Vlaamse kindpremie, een verkiezingsbelofte aan Vlaanderen, laten vallen wegens niet haalbaar.³⁴ Ik vraag mij meer en meer af in hoeverre de N-VA haar rekenwerk serieus neemt.

Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 behaalde de N-VA in Antwerpen een ferme score van bijna 36 procent. Een snelle rekensom leert dus dat 64 procent van de Antwerpenaren op een andere partij stemden. Als de vertegenwoordigers van die 64 procent dus allemaal tegen N-VA zouden zijn, was dat problematisch geweest om een coalitie te vormen. Die coalitie is er wel, de Calimeroballon werd opnieuw doorprikt. In Antwerpen is het dus alvast N-VA, CD&V en Open Vld tegen al de rest. Bij mijn weten is het ook nergens echt N-VA tegen al de rest en werden er overal coalities gesloten, al dan niet met N-VA in de meerderheid. In aanloop naar de verkiezingen heeft Bart De Wever geen kans onbenut gelaten om te roepen dat de socialisten weg moesten uit Antwerpen. Een duidelijk statement, de socialisten hadden blijkbaar een slecht beleid gevoerd in Antwerpen. Tegelijkertijd zei Bart De Wever burgemeester van alle Antwerpenaren te willen zijn. Na zijn aanstelling bleek die laatste belofte al heel wat aan inhoud verloren te hebben. Blijkbaar was Bart De Wever niet de burgemeester van de 135.000 Antwerpenaren³⁵ die zich uitspraken tegen de brug en het BAM-tracé in het Oosterweeldossier. Bart De Wever en zijn N-VA leggen het BAM-tracé gewoon opnieuw op tafel³⁶ nadat Antwerpen het had weggestemd met bijna zestig procent. Hij mag dan wel zeggen dat de N-VA met geen enkele oplossing getrouwd is³⁷, als ik morgen op Unibet kan inzetten op de bruggen van het BAM-tracé verwed ik heel mijn hebben en houden, en ik denk dat ik niet alleen zou zijn.

34 'N-VA laat de Vlaamse kindpremie vallen', op: deredactie.be, 1 juli 2013.

35 'Uitslag volksraadpleging Oosterweelverbinding', op: apen.be, 18 oktober 2009.

36 'Stad wil opnieuw bruggen over Singel', in: *Gazet Van Antwerpen*, 4 april 2013.

37 'N-VA over Oosterweelverbinding: "Met geen enkele oplossing getrouwd", in: *Het Laatste Nieuws*, 10 september 2012.

Money in the pocket, zeggen ze over het kanaal. Hoe fel Bart De Wever in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen sp.a aanviel, zo vaak heeft hij ze nu al politiek gebruikt als *damage control*. Een mens begint zich al eens af te vragen of het beleid van de socialisten dan werkelijk zo slecht was. De GAS-boetes waren er immers al onder Janssens. Het verbod op een regenboog-T-shirt dateert eveneens van onder de socialisten. Welnu, dat kan allemaal goed zijn, maar de laatste keer dat ik heb gecheckt, is Bart De Wever nu de burgemeester van Antwerpen en heeft hij dus de macht om bepaalde zaken terug te draaien. Wat GAS-boetes betreft, vond hij de opgelegde grenzen alvast onvoldoende, want een uitbreiding van de Antwerpse repressie was zijn keuze. Het verbod op een regenboog-T-shirt zette hij maar al te graag nog eens in de schijnwerpers. Hij kiest er dus niet voor om die eerder opgelegde grenzen terug te schroeven, maar wel om ze te verstevigen. Zo strijdt hij tegen diversiteit en voor meer uniformiteit, zo simpel is dat. Een dossier dat er echter uitspringt, door het grote draagvlak, is dat van de Sinksenfoor. Een paar weken voordat de nieuwe zes klagers overgingen tot gerechtelijke actie, opende N-VA haar nieuwe secretariaat op de Vlaamse Kaai.³⁸ Ze konden vanaf dat moment dus alleen beter worden van projecten die de buurt opsmukken. Dat het ene sowieso verbonden is met het andere zeg ik niet, maar slechter zullen ze er in elk geval niet van worden. Ik stel alleen vast dat Bart De Wever daarna ook nog eens enkele tienduizenden euro's veil had voor de gerechtskosten van diezelfde A-sociale zes. 'Ze hebben ons bij ons pietje', zeggen ze dan in Antwerpen. Van die zes klagers wonen er uiteindelijk maar twee in Antwerpen. Zo groot is dus het eigenlijke probleem: twee inwoners van Antwerpen. Gewone inwoners? Nee, rijke projectontwikkelaars. Dat maakt opnieuw heel veel duidelijk voor mij. Ik ben er immers van overtuigd dat zes gewone mensen het niet hadden klaargekregen, zelfs zeshonderd gewone mensen niet. Met zesduizend hadden we misschien de botsauto's kunnen verplaatsen. Richting het BAM-tracé lijkt mij een strak plan. De publieke opinie spreekt van een regelrechte schande. Maar ook nu weer krijgt sp.a de volle verantwoordelijkheid doorgeschoven van de keuze die

38 'N-VA wijdt nieuw gebouw in aan Vlaamsekaai', in: *Gazet Van Antwerpen*, 13 maart 2011.

N-VA maakt. Het probleem van de Sinksenfoor ligt volgens de N-VA en haar adepten aan twintig jaar sp.a-bestuur. Straf. Wat sp.a dus twee decennia lang wel lukte, dat lukt N-VA nog geen zes maanden: namelijk de Sinksenfoor houden op de plaats waar hij al meer dan een halve eeuw staat. En dat zou dan nu plots de schuld zijn van sp.a. Geen enkele rationele mens die zoiets zal geloven, laat staan verkondigen. Straffer nog. Als tegenstander van Patrick Janssen durf ik te zeggen dat de Sinksenfoor gewoon had kunnen blijven staan waar hij nu al zo lang staat. De tienduizenden bezoekers moeten de duimen leggen tegen twee projectontwikkelaars die er wonen, vier die er niet wonen en Bart De Wever met zijn N-VA, de burgervader en partij van de rijke ondernemers in Antwerpen. Zouden die projectontwikkelaars ook nog eens het project krijgen toegewezen in de toekomst? Op Twitter sluiten ze zulke vragen af met de hashtag #dtv. Dat staat voor 'durf te vragen'. Nu nog iemand vinden die durft te antwoorden. #dta. Voor de verkiezingen, na de opening van het nieuwe N-VA-secretariaat, maakte ik al met een paar vrienden die op N-VA stemden een paar weddenschapjes over of de Sinksenfoor zou verhuizen onder N-VA-bestuur. Had het maar op Unibet gestaan!

Bart De Wever heeft ook al een paar keer zijn manier van overleggen getaleerd voor 'alle' inwoners van Antwerpen. Nadat hij te veel vragen had gekregen tijdens de gemeenteraden, boog hij zich over de mogelijkheid om de debatten inhoudelijk aan banden te leggen. Hij zocht dus naar een oplossing om tijdens de gemeenteraad geen antwoorden meer te moeten geven. Eigenlijk was de inzet dus het muilkorven van de oppositie. Voor sommigen mag dat als muziek in de oren klinken, maar zo ondergraven we wel onze eigen democratische waarden. Vragen stellen om een inhoudelijk debat te voeren, zit er blijkbaar niet meer in. Ik kan moeilijk geloven dat niemand van de N-VA-kiezers inziet welk gevaar dat met zich meebrengt. Tijdens de 1 mei-stoet in 2013 had sp.a gebruikgemaakt van het logo van Antwerpen. 'Antwerpen is wel van iedereen', stond er te lezen op een spandoek dat zij droegen. De stralende A gebruiken was een brug te ver voor Bart De Wever en dat werd dus een punt op de agenda van de gemeenteraad. Het ging volgens hem niet om de boodschap die sp.a bracht,

wel om het gebruik van het logo. *Yeab right, nice try*. Maar wacht, er zijn dus blijkbaar geen grotere problemen in Antwerpen dan dat er mensen rondwandelen met het logo van de stad? En is dat dan dankzij of ondanks de sp.a, vraag ik mij af? Maar in de discussie die had moeten ontstaan tijdens de gemeenteraad, werd fractieleidster Yasmine Kherbache het recht op antwoord ontzegd door Bart De Wever. Nochtans schreef N-VA zelf in haar brochure ‘20 voorstellen voor meer geloofwaardigheid en kwaliteit’ het volgende: ‘Laat ons het debat voeren, niet zoals in het verleden in achterzaaltjes zoals zaal-F, maar publiek in het halfrond. We nodigen de andere politieke fracties dan ook uit om samen met ons werk te maken van geloofwaardig bestuur in de politiek.’³⁹ Opnieuw pr van de bovenste plank maar de realiteit toont een ander plaatje als N-VA zelf in de meerderheid zit, want er is geen ruimte voor discussie. De enige juiste mening is die van de burgemeester zelf en daarmee uit. Daarop verlieten Kherbach en heel de sp.a-fractie de zaal. Geen recht van antwoord, geen recht op de vrije meningsuiting. Ik hoop dat ze geen A-logo hebben in Aalst of het zal daar nogal GAS-boetes regenen tijdens de carnavalsstoet. In de nasleep van dit verhaal kon je een voorstel indienen tot nieuwe slogan voor Antwerpen. Ik ging voor: ‘Gewone mensen hebben niets te zeggen in A.’ Hij werd niet gekozen. Maar de modus operandi van de politieke uitbuiting van het alleenrecht vindt meer en meer zijn weg in de N-VA-praktijk van Bart De Wever & co. Dat kan nooit een goede zaak zijn, zo veel is duidelijk.

Mambo No. 7

De Duitser Lou Bega scoorde in 1999 een wereldhit met zijn *Mambo No. 5*. Een persiflage volgde al snel en *Mambo No. 6* was geboren. Maar de wereldhit van Lou Bega leek mij ook ideaal om de vergelijking te maken met de samenstelling van de ideologie van N-VA. *So here we go. Ladies and gentleman, this is Mambo No. 7! A little bit of Maggy in my life, A little bit of Ayn Rand by my side, A little bit of Angela is all I need, A little bit of Hayek is*

39 N-VA-brochure ‘20 voorstellen voor meer geloofwaardigheid en kwaliteit’, 2009, p. 2.

what I see, A little bit of Friedman in the sun, A little bit of Theodore all night long, A little bit of Ronald here I am, A little bit of you makes me your man.

Laten we beginnen bij Maggy. In april 2013 publiceert *The Guardian* een onderzoek met als titel: 'How Britain changed under Margaret Thatcher. In 15 charts.'⁴⁰ Terwijl Thatcher haar voorliefde voor het gezin predikte, steeg het aantal scheidingen onder haar bewind jaarlijks. De trend heeft zich sindsdien verdergezet. In 2010 maakten bijna 120.000 koppels een einde aan hun huwelijk, zowat de helft van het aantal dat trouwden in datzelfde jaar. In een onderzoek schrijft *The Daily Mail* dat Groot-Brittannië momenteel ook de 'fiere' leider is qua hoogste aantal kinderzwangerschappen in West-Europa.⁴¹ Met een werkloosheid die steeg tot bijna twaalf procent bereikte Groot-Brittannië onder het thatcherisme, met haar beleid van de verschroeiende aarde, cijfers die men niet meer had gezien sinds de Grote Depressie een halve eeuw vroeger. Alan Budd, een van de economische adviseurs van Thatcher, heeft over de werkloosheid letterlijk het volgende gezegd: 'De regering-Thatcher heeft nooit een moment geloofd dat [Monetarisme] het juiste middel was om inflatie te reduceren. Ze zagen echter wel dat dit een heel goede manier zou zijn om werkloosheid te doen stijgen. En stijgende werkloosheid was een uitermate gewenste manier om de macht van de arbeidersklasse te verminderen. [...] Wat op touw werd gezet was, in Marxistische terminologie, een crisis van het kapitalisme die opnieuw een reserveleger zou creëren, en die de kapitalisten in staat stelde om hoge winsten te maken.'⁴² Diegenen onder jullie die nog altijd niet overtuigd waren van het feit dat liberalisme de werkloosheid niet probeert op te lossen of op zijn minste onder controle te houden, zijn dat nu hopelijk wel. Werkloosheid in stand houden is een liberaal doel op zich, want het is een broodnodig instrument om een liberaal beleid te kunnen voeren. Simpel gezegd: prijscontrole door vraag en aanbod. De vrije markt is dus niet zo vrij want ze zal altijd weer een gevangenis zijn voor een deel van de bevolking dat werk zoekt. En er waren nog andere negatieve gevolgen aan

40 'How Britain changed under Margaret Thatcher. In 15 charts', in: *The Guardian*, 8 april 2013.

41 'UK tops league of teenage pregnancy', *The Daily Mail*.

42 'Oorzaken van de Financiële Crisis (deel 2)', op: Aardespiegel.nl, 24 november 2011.

het thatcherisme. Zo bleef de loonkloof tussen mannen en vrouwen stijgen en klom de armoede opnieuw naar verschrikkelijke hoogtes. Op Chartsbin vind je de ‘*Historical Population of United Kingdom*’. In 1977 leefden ‘slechts’ 3 miljoen Britten op een totaal van 56 miljoen in armoede, maar in 1990 was dat aantal al gestegen tot 12,2 miljoen op 57,5 miljoen inwoners.⁴³ Vóór Thatcher leefde dus één op de twintig mensen onder de armoedegrens. Na Thatcher was dat één op de vijf mensen. In het rapport ‘*Report highlights ‘bleak’ poverty levels in the UK*’ schrijft men dat na Thatcher één op de drie kinderen in een huishouden dat onder de armoedegrens leefde, woonde.⁴⁴ Ook de inkomensongelijkheid nam enorm toe. De Gini-coëfficiënt is een getal waarmee de mate van ongelijkheid wordt uitgedrukt. Met een waarde één leef je in een maatschappij waar absoluut geen gelijkheid is, nul is een maatschappij met complete gelijkheid. Voor Thatcher had Groot-Brittannië een Gini-coëfficiënt van 0,253 maar na Thatcher was dat 0,339. De Gini-coëfficiënt voor Thatcher kan je vergelijken met het niveau waarop wij momenteel zitten in België. De Gini-coëfficiënt na Thatcher overstijgt het huidige Amerikaans niveau. Zo doet Groot-Brittannië het momenteel zelfs slechter dan Ethiopië⁴⁵, staat het gelijk met Nigeria en is het daardoor de slechtste leerling van de westerse wereld. *The Independent* gaf Groot-Brittannië daarom een weinig benijdenswaardige titel: ‘UK most unequal country in the West’. In *360 Magazine* vertellen Indiase kinderen geschokt te zijn door het feit dat de op zes na rijkste economie ter wereld⁴⁶ verantwoordelijk is voor een land met de grootste ongelijkheid in de westerse wereld. In de reportage ‘*UK inequality rises sharply in 15 years*’ van *RT News* wordt dit schandalige beleid nog duidelijker. Zo bezit de top-laag in Groot-Brittannië, één procent van de bevolking, momenteel tien cent van elke pond.⁴⁷ En de ongelijkheid blijft nog steeds toenemen in het neoliberale Groot-Brittannië en komt alsmaar dichterbij de Amerikaanse

43 ‘Historical Population of United Kingdom, 43 AD to Present’, op: chartsbin.com.

44 ‘Report highlights “bleak” poverty levels in the UK’, op: Phys.org, 29 maart 2013.

45 ‘UK most unequal country in the West’, in: *The Independent*, 21 juli 1996.

46 ‘Indiase verbazing over hongerige kinderen in Groot-Brittannië’, in: *360 Magazine*, 23 september 2012.

47 ‘UK inequality rises sharply in 15 years - report’, op: *RT News*, 10 februari 2013.

Gini-coëfficiënt van 0,408. N-VA-volksvertegenwoordiger Siegfried Bracke⁴⁸ schreef het volgende over Thatcher: ‘Dat de armen armer en de rijken rijker werden klopt ook niet. Iedereen werd rijker, alleen de rijken veel meer. En nog eens, het probleem van arme mensen is groter als er onvoldoende rijke mensen zijn...’ Dat het probleem van arme mensen groter is als er onvoldoende rijke mensen zijn, is een schoolvoorbeeld van infomarginalisering. Niemand kan immers ontkennen dat er bij een eerlijke herverdeling geen armoede hoeft te zijn. Bovendien is er ook geen ontkennen aan dat na Thatcher één op de vijf mensen in armoede leefde en daarvoor ‘slechts’ één op de twintig. Niet alleen de armen werden blijkbaar armer, ook een deel van de middenklasse werd arm. En de rijken, ja die werden schandalig veel rijker.

Een tweede vrouw voor wie Bart De Wever en N-VA hun adoratie niet onder stoelen en banken steken, is Ayn Rand. Haar ‘magnum opus’ is het boek *Atlas Shrugged*. Volgens Rand parasiteren de gewone mensen op de werkvloer dagelijks op het genie en de inspanningen van begaafde enkelingen, zoals ondernemers en industriëlen, schrijvers en kunstenaars. Rands filosofie ligt aan de basis van de huidige intellectuele rechtvaardiging voor Amerika’s zakenelite om de overheid af te slanken en rechtvaardigt hun vraag naar complete deregulering. Individualisme staat binnen Rands overtuiging steeds voorop. Zij noemt dat individualisme, ik noem het egoïsme. Ayn Rands ideologie ligt aan de basis van de Amerikaanse herverdeling die we nu kennen, waarbij er veel gaat naar *the one percent* en, in vergelijking, zo goed als niets naar *the ninety-nine percent*. Volgens de infomarginalisering leven alle Amerikanen ‘*the American dream*’, maar is dat wel zo? De documentaire *Food, Inc.*⁴⁹ geeft een beter inzicht in de situatie. Vijftig miljoen Amerikanen leven in ‘voedselonzekerheid’ omdat ze vorig jaar niet genoeg eten konden kopen om gezond te blijven. Eén op de acht Amerikaanse volwassenen en één op de vier kinderen overleven dankzij voedselbonnen van de overheid. Maar liefst 2,8 miljoen kinderen moeten

48 Bracke, S., ‘The children of Mrs. Thatcher’, op: siegfriedbracke.be, 18 april 2013.

49 *Food, Inc.*, Amerikaanse documentaire van Robert Kenner uit 2008.

overleven op twee dollar per dag. Sommige mensen overleven met twee à driehonderd dollar en wat voedselbonnen per maand. Een hamburger bij McDonalds kost 99 cent, terwijl een stronk broccoli in een supermarkt twee tot drie keer zo veel kost. De documentaire toont aan hoe men in de Verenigde Staten de mensen zo aanzet tot ongezond eten. In 2010 moesten 59,1 miljoen inwoners van de Verenigde Staten het een tijd stellen zonder ziekteverzekering.⁵⁰ Zo sterven er jaarlijks gemiddeld 26.000 mensen in de VS aan ziektes die men makkelijk had kunnen behandelen.⁵¹ Amper veertig procent van de mensen heeft momenteel nog een eigen huis. Maar liefst 3,5 miljoen Amerikanen zijn dakloos, onder wie 1,6 miljoen kinderen.⁵² En dan hebben we het nog niet over de miljoenen Amerikanen die in tentenkampen wonen of in motels slapen omdat dat goedkoper is dan een huis. De jobmarkt krimpt zienderogen, lonen stagneren al decennialang en de ongelijkheid tussen sociale klassen neemt dramatisch toe. Eén op de vier Amerikanen werkt voor een uurloon lager dan 10 dollar.⁵³ Express.be⁵⁴ publiceerde tien feiten die aantonen dat de Amerikaanse werkman de grote verliezer van de (neo)liberale keuzes is. De reële werkloosheidsgraad in de VS schommelt tussen de 17 en 20 procent. Sinds 2001 zijn er in de VS 42.400 fabrieken gesloten. 75% daarvan had meer dan 500 mensen in dienst op het moment van de sluiting. Sinds het jaar 2000 zijn 32% van de productiejobs in de VS verdwenen. Die *American dream* ontstond doordat kapitaalkrachtigen de ideologie van Ayn Rand in praktijk hebben omgezet. VOKA-voorzitter Luc De Bruyckere en gedelegeerd bestuurder Peter Leyman gaven ooit, bij wijze van cadeau, het ‘magnus opus’ van Ayn Rand aan Bart De Wever toen die informateur was. Hij steekt zijn adoratie voor Rand dan ook nooit onder stoelen of banken. Bovendien sprak Bart De Wever zelf ooit de gevleugelde woorden: ‘Voka is mijn echte baas’.⁵⁵

50 ‘Meer Amerikanen zonder zorgverzekering’, op: Nu.nl, 10 november 2010.

51 ‘Jaarlijks sterven tienduizenden Amerikanen omdat ze geen zorgverzekering hebben’, in: *360 Magazine*, 16 oktober 2012.

52 ‘Explosieve groei aantal dakloze kinderen VS’, in: *De Volkskrant*, 13 december 2011.

53 ‘20 tekenen van toenemende armoede in de VS’, op: marketupdate.nl, 5 april 2013.

54 ‘10 feiten die aantonen dat de Amerikaanse werkman de grote verliezer van de recessie is’, op: Express.be, 02 mei 2011.

55 ‘Voka is mijn echte baas’, in: *De Standaard*, 14 augustus 2010.

Sindsdien is de afkorting N-VA achter de VOKA-coulissen beter bekend als ‘Nieuwe VOKA Alliantie’. Net zoals liberalen in de VS ‘the American dream’ beloven, zo belooft de liberale N-VA een Vlaamse droom aan ons. Maar ook voor de Vlaamse werkmans zal het eerder een Vlaamse nachtmerrie worden.

De derde vrouw in de *Mambo No. 7* is Angela Merkel. Toen in 1961 de Berlijnse Muur werd opgetrokken, importeerde men volop Turkse arbeidskrachten om aan de sociaal-economische noden van de vrije markt te voldoen. Maar nu vinden veel Duitsers dat de boot vol is, dat het tijd is voor de Turken om terug te keren van waar ze komen. Ook Duitse jongeren, geboren en getogen in Duitsland maar met een Turkse naam, vallen daaronder. ‘Turken worden bovendien steeds vaker geportretteerd als extreme moslims’, stelt Hatice Akyün. Zij is een populaire Turks-Duitse columnist in de krant *Der Tagesspiegel*, en winnaar van de Berlijnse Integratieprijs 2011. Senator Dilek Kolat stelde op een integratieconferentie dat een Turkse naam in een sollicitatiebrief de kans op een baan verkleint met 14%. De Duitse maatschappij kent een dagelijks stijgend probleem met de acceptatie van diversiteit. Dat vloeit voort uit de keuze die Merkel maakte toen ze in 2005 de immigratiewet wijzigde. Mensen moeten voortaan worden beoordeeld op opleidingsniveau, buitenlandse afgestudeerden mogen een jaar lang werk komen zoeken en zelfstandigen mogen zich in Duitsland vestigen. Nochtans schat het ministerie van Arbeid en Sociale zaken van Duitsland in dat er tegen 2025 een tekort zal zijn van zes miljoen arbeidskrachten. Onder andere daarom wil men in Duitsland volop de kaart trekken van buitenlandse arbeidskrachten. Maar de perceptie die ontstaan is over de Turken, en over niet-Duitsers in het algemeen, heeft een ambigu maatschappij doen ontstaan. *MO*magazine* toont in haar onderzoekartikel ‘Duitsland worstelt met diversiteit’ aan dat racisme nu opnieuw structureel ingebakken zit in de Duitse maatschappij en de openheid die daarmee gepaard gaat zorgt voor een toename van extreemrechts geweld.⁵⁶ Met dat racisme verschijnt ook het neonazisme opnieuw in het Duitse straat-

56 ‘Duitsland worstelt met diversiteit’, op: MO.be, 7 december 2012.

beeld. De neonazistische aanhangers van het Nationaalsocialistische Ondergrondse (NSU) pleegden minstens tien ‘kebabmoorden’. Nieuwsuur.nl koppelde de twee aan elkaar en gaf het dossier de naam: ‘Het nazispook in Duitsland’.⁵⁷ Tijdens de jaarlijkse herdenking van het bombardement op de Duitse stad Dresden in 2010 zag je op de Nederlandse zender NOS hoe maar liefst 5000 neonazistische aanhangers door de straten wandelden.⁵⁸ Die neonazistische wandeling is intussen een jaarlijkse traditie geworden, de aanhang van het neonazisme groeit opnieuw gestaag. De uitwassen van de nieuwe immigratiewet zadelen Duitsland opnieuw met een heel groot racismeprobleem op. Men heeft buitenlandse arbeidskrachten nodig maar door de perceptie die men heeft gecreëerd in de maatschappij, zijn ze voor een deel van de bevolking niet welkom. Na de val van de Muur in 1989 werd ‘integratie’ het kernwoord voor de politiek. Maar terwijl Oost en West de muren afbraken, trokken liberale beleidsmakers nieuwe glazen muren op. De beleidskeuzes om niet te werken aan de aanvaarding van diversiteit maar om wel grenzen op te leggen aan die diversiteit om de maatschappij er zo uniform mogelijk te laten uitzien, botsen altijd en overal op hun eigen grenzen.

Water en wind raasden in 2005 over Biloxi en lieten New Orleans eigenlijk links liggen. Toch was de ravage er groot, met een onwaarschijnlijke humanitaire ramp tot gevolg. Katrina kostte het leven aan 1800 mensen, en meer dan een miljoen mensen werden dakloos. De emigratie uit het gebied was enorm, tot op heden keerde amper 78% van de inwoners terug.⁵⁹ Drie maanden na de ramp schreef Milton Friedman in *The Wall Street Journal* een opiniestuk over New Orleans met als titel: ‘The Promise of Vouchers’. Het opiniestuk begint zo: ‘De meeste scholen in New Orleans liggen in puin, evenals de huizen van de kinderen die deze scholen bezochten. De kinderen zijn nu over het hele land verspreid. Dit is een tragedie. Het is ook een kans om het onderwijssysteem radicaal te hervormen.’ Het vervolg is een opsomming van de redenen die moesten rechtvaardigen waar-

57 ‘Het nazispook in Duitsland’, op: Nieuwsuur.nl, 3 oktober 2012.

58 ‘Onrustige herdenking bombardement Dresden’, op: Nos.nl, 13 februari 2010.

59 ‘Vijf jaar na dato worstelt New Orleans nog met Katrina’, op: Trouw.nl, 30 augustus 2010.

om Friedman deze ramp als een opportuniteit mocht beschouwen. Bijna tweeduizend doden en meer dan één miljoen daklozen samengevat in één woord: opportuniteit. Ik ken een ander woord voor die redenatie: walgelijk. Naomi Klein, een Canadese onderzoekjournaliste, deed uitgebreid onderzoek en schreef een boek over de manier waarop Milton Friedman en zijn adepten denken: 'De shockdoctrine. De opkomst van rampenkapitalisme'. Naomi Klein beschrijft hoe simpel de opportuniteit van Friedman was, net zoals zijn doel. Men kon door deze ramp het onderwijssysteem van New Orleans hervormen en die hervorming moest blijvend zijn. Vóór Katrina waren er 123 openbare scholen, nu zijn dat er nog vier. Het omgekeerde gebeurde voor de particuliere scholen: hun aantal steeg van zeven naar 53.⁶⁰ Naomi Klein beschrijft hoe de bestaande loon- en arbeidsvoorwaarden van de leerkrachten voor Katrina naar de prullenmand werden verwezen, en hoe 4700 leden van de vakbond werden ontslagen om dat te kunnen doen.⁶¹ De regering van George W. Bush had tientallen miljarden veil om die onderwijsschokgolf, de shockdoctrine, binnen een termijn van negentien maanden te realiseren. Alle rechten weg, lagere lonen en minder toegankelijk onderwijs, dat was de uitkomst. Onderwijs wordt voortaan betaald met vouchers. Friedman omschrijft zijn doctrine zelf als volgt: 'Alleen een crisis – feitelijk of waargenomen – leidt tot echte verandering. Wanneer die crisis zich voordoet, hangen de maatregelen die worden genomen af van de ideeën die in de lucht hangen. Dat, geloof ik, is onze fundamentele functie: alternatieven ontwikkelen voor bestaand beleid, en die levend en beschikbaar houden totdat het politiek onmogelijke politiek onvermijdelijk wordt'.⁶² Hij had het evengoed wat makkelijker kunnen verwoorden: 'Als een land en zijn bevolking om wat voor reden dan ook in shock zijn, dan moeten we klaarstaan om de (neo)liberale agenda door hun strot te duwen.' Het is erg vergelijkbaar met de (neo) liberale besparingswoede die Europa momenteel oplegt aan verschillende landen, een doctrine die N-VA met plezier wil invoeren bij ons. Vijf jaar na

60 <http://www.schooldigger.com/go/LA/city/New+Orleans/search.aspx?level=5>

61 Klein, N., *De shockdoctrine*, De Geus.

62 Vromman, S., 'Het rampenkapitalisme', op: MO.be, 4 april 2011.

de ramp met Katrina verscheen er een onderzoek⁶³ van de ‘Kaiser Family Foundation’. Die studie toont aan dat 64% van de zwarte gemeenschap en 18% van de blanke gemeenschap erg bezorgd zijn over het onderwijs, en de betaalbaarheid ervan. Eén op de twee Afro-Amerikanen stelt dat New Orleans slechter af is dan voor Katrina. Een mening die één op de drie blanken deelt. Maar Friedman heeft zijn slag thuisgehaald. Nu valt er door privatisering geld te verdienen via het onderwijssysteem en zo werd dienstverlening opnieuw vervangen door winstverlening. Dat was dan ook de inzet van zijn hervorming: geld verdienen via het onderwijs. Zo werd New Orleans dus een tweede keer getroffen door een ramp. De armoede steeg, de misdaad floreert en de sociale ongelijkheid neemt zienderogen toe. En dat zo veel kinderen nu hun kans op onderwijs zijn kwijtgespeeld, is voor de Friedmanadepaten geen probleem.

De Britse psychiater Theodore Dalrymple werd in 2011 door de N-VA verwelkomd als hun huisideoloog. ‘Theodore Dalrymple toonde me dat het mogelijk was om op een moderne en sociaal relevante manier een klassiek-liberaal en gematigd conservatief discours naar het heden te vertalen’, liet Bart De Wever optekenen.⁶⁴ Dalrymple, een gepensioneerde arts uit Birmingham, heeft heel duidelijke standpunten. Volgens hem gedragen mishandelde vrouwen zich heel dubbelzinnig en zijn ze geen eenduidige slachtoffers, maar vaak medeplichtig aan hun eigen mishandeling. Voorts bestaat er in zijn ogen geen armoede meer in Engeland. Er zijn armen omdat ze simpelweg minder hebben dan de rijken. En die mensen leven in ellende, maar niet in armoede. Armoede lijkt dus in de eerste plaats een vorm van jaloezie te zijn volgens Dalrymple. Maar vooral zijn idee dat de verzorgingsstaat wordt gebruikt om mensen te ontslaan van hun persoonlijke verantwoordelijkheid slaat aan bij N-VA. Het ontkennen van de eigen verantwoordelijkheid maakt mensen afhankelijk van instituties en houdt een onderklasse in stand. Zijn uiteindelijke vaststelling is dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn armoede of mishandeling. Het maakt van

63 ‘New Orleans Five Years After The Storm: A New Disaster Amid Recovery’, op: Kff.org, 27 augustus 2010.

64 ‘Dalrymple, de man die Bart De Wever inspireerde’, in: *Het Nieuwsblad*, 6 mei 2011.

Dalrymple een echte misantroop met een heel destructieve maatschappijvisie. Hij verkettert de samenleving en promoot de ‘apartleving’.

Nadat Reagan in 1980 de strijd om het presidentschap gewonnen had van Jimmy Carter, zou er in Amerika heel wat veranderen. Hij was nog maar een maand president of hij schafte het minimumloon al af. In één adem besliste hij ook dat ondernemers hun investeringen sneller mochten afschrijven, wat in de praktijk neerkwam op een belangrijk belastingvoordeel. In 1981 stelde hij de toenmalige directeur van de private investeringsbank Merrill Lynch aan als minister van Financiën. Met die aanstelling begon de deregulering van het bankwezen. De volgende stap die Reagan ondernam, was het samenvoegen van verschillende grote investeringsbanken. Daardoor werden die zo groot dat men toen al wist dat het hele financiële systeem zou instorten als die banken het niet zouden redden. Om dat samenvoegen mogelijk te maken, werd er een wet vernietigd die als doel had riskante fusies in de financiële wereld te voorkomen. Reagan is dus in zekere zin de grondlegger van onze huidige bankencrisis. In september 1986 volgde de zoveelste belastinghervorming tijdens zijn regeerperiode. De belasting op de bedrijfswinsten daalde van 46 naar 34 procent. Dat was opnieuw een cadeau aan de rijken, en deze keer voor een bedrag van 120 miljard dollar per jaar. Op het einde van zijn laatste termijn had één procent van de Amerikanen 35 procent van de nationale rijkdom in handen.

De passanten uit *Mambo No. 7* staan allemaal uiterst rechts op de lijn, het zijn allemaal liberalen. Hun beleid vertoont dan ook veel gelijkenissen. Deregulering van de financiële wereld, bedrijven en kapitaalcrachtigen minder laten bijdragen aan de collectiviteit, privatiseren van dienstverlening om die te kunnen vervangen door winstverlening. Daardoor stijgt de Gini-coëfficiënt telkens weer, neemt de ongelijkheid toe. De middenklasse verkleint en een deel daalt af naar de onderkant van de maatschappij. Het gaat ook steeds weer gepaard met een stijgend aantal werklozen, en basisbehoeften zoals onderwijs en gezondheidszorg worden afhankelijk van je inkomen. Honger, ziekte en geweld zijn een logisch gevolg. En de verantwoordelijkheid voor al die miserie wordt stevast afgeschoven op

een minderheidsgroep binnen een ‘apartleving’. Niet het systeem van de gedereguleerde vrije markt is fout, nee, de schuld ligt bij die minderheid. Bovendien hebben verschillende passanten uit *Mambo No. 7* bloed aan hun handen, veel bloed zelfs. Thatcher stond op het punt om niet herkozen te worden en besloot om 12.677 kilometer van huis 258 Britten op te offeren en 649 Argentijnen te vermoorden om haar herkiezing veilig te stellen. Van Merkel is geweten dat zij leningen geeft aan landen op voorwaarde dat ze wapens kopen bij haar. Verschillende media toonden dat aan, zo ook Joop.nl met een documentaire.⁶⁵ Friedman gaf onrechtstreeks misschien wel de opdracht om Allende te vermoorden, maar steunde Pinochet rechtstreeks in al zijn moorden, martelingen, verdwijningen en financiële malversaties. Tienduizenden lieten daarbij het leven. Reagan bewapende en trainde tienduizenden leden van doodseskaders om de strijd voor onafhankelijkheid neer te slaan. In El Salvador organiseerden de Verenigde Staten zelf een staatsgreep. Tijdens de fascistische repressie die volgde, stierven er 70.000 mensen. Maar ook in de Midden-Amerikaanse landen Guatemala, Honduras en Nicaragua hield Amerika onder Reagan lelijk huis. En al die oorlogen hebben ook iets gemeenschappelijks. Ze begonnen niet op de datum dat ze gedateerd staan in geschiedenisboeken, ze begonnen jaren, decennia vroeger, bij de keuzes die gemaakt werden en vooral bij de keuzes die niet gemaakt werden. De keuze voor het liberalisme, het opdringen van de vrije markt en het kost wat kost tegenhouden van het socialisme liggen aan de basis van die oorlogen. Tirannie uit naam van de democratie.

Maar de grootste vijand van het liberalisme bevindt zich volgens elke liberaal altijd in eigen land. Het middenveld is nefast om de liberale agenda door de mensen hun strot te kunnen duwen. Zolang er dagelijks tienduizenden vrijwilligers diensten verlenen, kunnen die diensten niet geprivatiseerd worden. Voor de vrije markt is dat onaanvaardbaar, diensten verlenen uit een ideologische overtuiging. Er valt volgens het vrije marktprincipe immers geld te verdienen met de miserie van anderen en die vrijwilligers

65 ‘Griekenland gepusht om Franse en Duitse wapens te kopen?’, op: Joop.nl, 26 september 2012.

blokkeren dat principe. Dus zal men er alles aan doen om die tienduizenden vrijwilligers in een slecht daglicht te stellen. De manier waarop N-VA omging met het ACW-dossier had maar één doel, en dat was de reputatie van het ACW beschadigen omdat de vele tienduizenden vrijwilligers een rem vormen op de vrije markt binnen al die takken van dienstverlening. Zodra het middenveld uit elkaar is geslagen, richt men zijn pijlen op de grootste vijand van de vrije markt, de vakbonden. Thatcher verwoorde het ooit zo: ‘We hebben in de Falklands een buitenlandse vijand moeten bevechten. Nu gaat het erom oorlog te voeren tegen de binnenlandse vijand. Die is veel moeilijker te bestrijden en hij betekent een grotere bedreiging voor de vrijheid.’ Die vijand, dat waren de vakbonden. Ook onder Reagan en in het N-VA-schoolvoorbeeld Duitsland zijn er geen echte vakbonden meer, zijn ze compleet aan banden gelegd. Hun reputatie beschadigen is de eerste stap. Dat doet men door de media in handen te krijgen en zo de mensen te bespelen. Je hoeft tegenwoordig maar één krant open te slaan en je zal snel genoeg een artikel lezen waarover je plaatsvervangende schaamte voelt dat zoiets gepubliceerd wordt. De berichtgeving over vakbonden is niet anders en dient om de publieke opinie ervan te overtuigen dat vakbonden verouderd zijn, de economie afremmen en slecht zijn voor de toekomst. Nochtans zitten er in de vakbonden ook managers, hoeveel arbeiders zouden er bij VOKA zitten? Over vakbonden lezen we ook alleen positieve verhalen in de media als het gaat over collectieve perverse zaken die nog jaren in het geheugen gegrift zullen staan. Renault, Volkswagen, AB Inbev, Opel, Arcelor, Ford... De vele herstructureringen, reorganisaties en inleveringen waarbij vakbonden mee zorgen voor het overleven van een bedrijf en zijn werknemers lezen we nooit. En ja, die zijn er dagelijks. De eliminatie van het middenveld en de vakbonden is een absolute vereiste om een liberale agenda door te kunnen duwen. Ook dat vinden we bij N-VA, die oorlogsverklaringen. Maar eigenlijk hoeft het verhaal rond de vakbonden en het middenveld geen groot betoog. Kijk gewoon naar de schrijnende sociaal-economische toestanden en hun Gini-coëfficiënt in landen waar de twee aan banden werden gelegd en vergelijk ze met die van bij ons. Wil je afzakken naar een Duitse, Britse of Amerikaanse maatschappij, dan ga je mee rechts staan op de lijn, doe je aan vakbondbashing en

wil je van het middenveld af. Wil je de ‘apartleving’ een halt toeroepen en werken aan een leefbare samenleving, dan zal je naar de linkse kant moeten beginnen te kijken.

Ik vraag mij dan ook af wat Friedrich Hayek nu zou schrijven in zijn boek *‘The Road to Serfdom’*. Zijn centrale stelling dat alle vormen van collectivisme logisch en onvermijdelijk leiden tot tirannie, kon hij opbouwen rond de vroegere Sovjet-Unie. Het omgekeerde zou hij nu kunnen schrijven en opbouwen rond thatcherisme en reaganomics: dat alle vormen van liberalisme logisch en onvermijdelijk leiden tot tirannie, werkloosheid, uitbuiting, armoede en een stijgende ongelijkheid.

Elke ideologie heeft een begin en een eindpunt. Als Bart De Wever in maart 2013 zegt dat ze bij N-VA ‘Geloven in evolutie, niet in revolutie’⁶⁶ dan doet hij de waarheid eigenlijk oneer aan. Het eindpunt van zijn partij is immers een sociaal-economische revolutie die onderweg veel slachtoffers zal maken. Het traject naar het einde, dat is zijn evolutie. Het eindpunt is voor mij de revolutie. De grootte van de afbraak en de snelheid waarmee die revolutie gepaard zal gaan, zal afhangen van de grootte van zijn partij. Hoe groter de partij, hoe sneller de afbraak zal volgen, hoe sneller hij zijn sociaal-economische eindpunt zal bereiken. En hoe sneller Duitse, Amerikaanse en Britse toestanden ons leven zullen bepalen. Het is dus belangrijk om verder te kijken dan morgen. Je moet weten wat het eindpunt is van zijn ideologie. Ook socialisme heeft een begin en een eindpunt. Mensen die zeggen dat socialisme niet werkt, die liegen. Of beter gezegd: ze hebben een interpretatie gemaakt van iets wat nog nooit echt een kans heeft gekregen. Die interpretatie is dus fout tot het tegendeel bewezen wordt. Het socialisme heeft immers nog nooit zijn eindpunt bereikt en kan dat pas bereiken als heel de wereld gesocialiseerd zou zijn. Dat de uitspraak ‘socialisme werkt niet’ compleet fout is, is makkelijk uit te leggen én te bewijzen. Socialisme en liberalisme hebben namelijk alvast één ding gemeen: ze stoelen allebei op een herverdeling van de welvaart. Socialisme

66 ‘Geloven in evolutie, niet in revolutie’, in: *De Standaard*, 18 maart 2013.

wil dat iedereen evenveel krijgt van de gecreëerde welvaart waardoor er geen armoede meer bestaat. Op die manier ontstaat er dan een wereld waarbij iedereen evenveel heeft en dezelfde kansen krijgt. Liberalisme zorgt bewust voor een dik bevolkte onderlaag die in armoede leeft, een heel dun bevolkte toplaag die buitensporig veel heeft en de dikst bevolkte middenklasse die tussen de twee in zweeft. Socialisme kan dus pas beginnen te werken als morgen iedereen evenveel zou hebben, als die drie lagen dus niet meer zouden bestaan, iets wat in onze mondiale geschiedenis nog nooit is gebeurd. Liberalisme start vanaf er één egoïst is die meer wil dan de rest en vooral ten koste van de rest, wat momenteel dagelijks gebeurt. Het argument dat socialisme niet zou werken, moet in het pleidooi van de tegenstanders aan kracht winnen door de parallel te trekken met Cuba. Een eiland, dus een wereld op zich, waar het socialisme decennialang heeft gewoed en volgens tegenstanders nooit heeft gewerkt. Maar het socialistische zaadje dat werd geplant in Cuba heeft ook nooit de kans gekregen om tot een mooie bloem te bloeien, laat staan te verstuiven naar de rest van de wereld. In 1958 brak er een gewapend conflict uit tussen Fidel Castro en de zittende regering van dictator Fulgencio Batista. In 1960 startte de VS met zijn economische en financiële embargo tegen Cuba door de Cubaanse suikerexport naar de VS aan banden te leggen. De Sovjet-Unie sprong echter in het gat en werd de grootste afnemer van suiker. Door de relatie tussen Cuba en de Sovjet-Unie besloot president John F. Kennedy een economisch en financieel embargo in te stellen, maar wel pas nadat hij nog rap twaalfhonderd Cubaanse sigaren voor zichzelf had geïmporteerd. Na de Cubacrisis stelde Kennedy ook een reisverbod in en Cubaanse tegoeden in de Verenigde Staten werden bevroren. Cuba kon niet meer aan zijn eigen geld. Ik voel mij soms een beetje Cuba vandaag als ik naar de bank ga. In de jaren negentig werd het economische en financiële embargo tegen Cuba zelfs opgenomen in de Amerikaanse wet. Zo werd het mogelijk om bedrijven te vervolgen wanneer zij handel drijven met Cuba. Zelfs als het geen Amerikaanse bedrijven zijn, kunnen de VS hen sancties opleggen. Wij spreken schande van de muur die men rond Palestina heeft gebouwd, maar de glazen muur die de VS rond Cuba bouwde, lijkt ons minder te deren. De pleitbezorgers van de vrije markt, de tegenhangers van het so-

cialisme, hebben dus decennialang alle moeite van de wereld gedaan om ervoor te zorgen dat de Cubaanse ideologie zo goed als mogelijk geïsoleerd bleef. Die omzetting van een ideologie in de praktijk was dus blijkbaar niet voor verdere verspreiding vatbaar. Als ik er morgen echter van overtuigd ben dat er iets niet werkt en ik ben tegenstander, dan zou ik er hoegenaamd geen tijd in steken, want het werkt toch niet. Dat men er wel zo veel tijd aan heeft besteed, is dus een bewijs op zich dat socialisme misschien wel eens zou kunnen werken. De schrik zit er dan ook goed in dat mensen dat op een moment zouden beginnen te geloven, want al het geld van de 1% in de wereld zal niet genoeg zijn om de 99% tegen te houden op dat moment.

Bart De Wever en N-VA mogen dan nog zo hard hun best doen als ze willen, hun ideologie is dezelfde als die van de passanten uit *Mambo No. 7*. Hun recepten zijn ook dezelfde en de uitkomst zal ook grote overeenkomsten vertonen met de huidige sociaal-economische toestanden in Amerika, Groot-Brittannië en Duitsland. Ook de passanten uit *Mambo No. 7* stelden hun liberalisme anders voor aan de massa en verkochten het allemaal als de te bewandelen weg naar persoonlijke vrijheid. Dat Bart De Wever en N-VA hun ideologie altijd proberen te verkopen door te stellen dat zij slechts een deel van de ideeën van bovenstaande personen willen invoeren, daar geloof ik niets van. Maar misschien wordt het eens tijd om het aan hen te vragen. Welke beslissingen van Thatcher, Reagan en Merkel gaan jullie overnemen? Waar trekken Bart De Wever en N-VA de lijn in de ideologie van Hayek, Friedman, Rand en Dalrymple? Waar zitten deze bezielers van de vrije markt fout in hun ideologie en waarmee gaan Bart De Wever en/of N-VA niet akkoord? Die vragen worden nooit gesteld en omdat ze ontbreken, ontbreekt het aan inhoud in elk debat. Daarom geloven veel te veel mensen de N-VA-infomarginalisering. Zo ben ik er ook van overtuigd dat vele N-VA-aanhangers met de beste bedoelingen meewerken aan de partij, maar dat zij zouden afhaken als ze het eindpunt zouden kennen van het sociaal-economische programma. Want dat is de hamvraag natuurlijk: ‘wat is het eindpunt?’

Via geïndoctrineerde evolutie naar een sociaal-economische ®evolutie

Tijd om de koe bij de horens te vatten. Een politieke partij heeft een visie op het huidige politieke bestel en een ideologie over het sociaal-economische beleid dat gevoerd moet worden. Wat politiek anders kan, kan beter volgens N-VA, zoals ze schreven ze in hun brochure uit 2009 *'Twintig voorstellen voor meer geloofwaardigheid en kwaliteit.'* Ik ga ermee akkoord dat beide hoognodig zijn in de Belgische politiek. Ivan De Vadder ook, en daarom schreef hij het boek: *'Pleidooi voor een eerlijke politiek'*. Hij schrijft: 'In 2009 won CD&V de verkiezingen met 22.86% en behaalde N-VA een score van 13.06%.'⁶⁷ 'Dat zou, volgens mij, in 2014 wel eens helemaal anders kunnen liggen. Benieuwd dus wat dat gaat betekenen voor het politieke luik in het verkiezingsprogramma waar de partij van de verandering, al dan niet, in 2014 mee naar de kiezer zal stappen. Zou dat hetzelfde zijn als in 2009? Het onwaarschijnlijke is wel dat N-VA tussen 2009 en nu al meermaals eigen voorstellen uit die brochure heeft overtreden. Die voorstellen waren dus blijkbaar niet erg gemeend en daarom lijken ze mij misschien zelfs ietwat propagandistisch. Bij een partij die maar al te graag de anderen de oren uitwast als ze afwijken van hun ideologie, en die de claim legt op verandering, zou zo iets nooit mogen gebeuren. Normen en waarden smelten ook in het politieke N-VA-landschap als sneeuw voor de zon. Politiek is politiek en ook N-VA brengt daar niet de verandering waarop zo velen hoopten. Doen wat je zegt, het is politiek gezien blijkbaar geen sinecure. En dat is geen ziekte van alleen de N-VA, laat ook dat duidelijk zijn.

Maar *first things first*, wat weten we ondertussen van de politieke partij N-VA? Ze staat geboekstaafd als diegene die het meest cumuleert.⁶⁸ Dat betekent dat in 2013 bijna negentig procent van alle N-VA-verkozenen een lokaal mandaat (burgemeester, schepen of gemeenteraadslid) cumuleert met een zetel in een Belgisch parlement. Cumuleren is dus twee, of

67 De Vadder, I., *Pleidooi voor een eerlijke politiek*, Borgerhoff & Lamberigts.

68 'Verkozenen N-VA cumuleren het vaakst', in: *Het Laatste Nieuws*, 18 maart 2013.

meerdere, inkomens combineren. Maar twee voltijdse functies combineren zoals het lokale mandaat van burgemeester of schepenen met dat van parlementslid, hoe doe je dat? Waarschijnlijk is één van die twee in hun ogen gewoonweg niet belangrijk genoeg. Welke andere mogelijkheid kan er bestaan? Ik ben een fervente tegenstander van de cumul. Wat mij betreft: ‘afschaffen die handel!’ Je kan geen twee voltijdse mandaten uitoefenen, dat is de mensen bedriegen en jezelf beliegen. Dat je voor sommige andere, niet-politieke, mandaten als politicus dan ook nog eens extra geld mag ontvangen, vind ik bovendien helemaal van de pot gerukt. Politici worden betaald door de burger en als ze vinden dat het niet genoeg is, moeten ze maar iets anders gaan doen. Het zal wel duidelijk zijn, voor mij verdienen politici meer dan genoeg. Maar wat denkt N-VA over het politieke loon? Nadat ‘marxist’ Elio Di Rupo had beslist dat de gemeenschapssenatoren een loonsverlaging⁶⁹ van zowat 500 euro netto per maand moesten slikken, was het liberale hek van de dam. Bart Tommelein (Open Vld) keurde het voorstel eerst goed om daarna te zeggen dat hij de inlevering absoluut niet wilde. Dedecker (LDD) ging nog een stapje verder en schaamde zich niet toen hij zei: *‘If you pay peanuts, you get monkeys.’* Het zegt veel over wat zulke mensen denken van mensen die werken voor het minimumloon. Dat zijn dus blijkbaar allemaal apen. Een beetje meer respect zou niet misstaan. Vervolgens liet Dedecker verstaan dat politici ook geen jobzekerheid hebben en hij gebruikte dat argument om hun hoge lonen te rechtvaardigen. Welke lonen gaan we voortaan aan interimkrachten betalen vraag ik mij af, of aan dagloners? Hoe kan het toch dat liberalen constant pleiten voor loonsverlagingen en minder contracten van onbepaalde duur, en dus pleiten voor meer jobonzekerheid, maar tegelijkertijd hun eigen hoge lonen verdedigen vanwege onder meer die jobonzekerheid. Wie van ons heeft dat trouwens wel, jobzekerheid? Wat een perverse kronkel. Maar degene die het hoogst van de toren blies, was Bart De Wever. Hij ging nog een stap verder. Politici verdienen niet te veel, ze verdienen zelfs te weinig, was zijn standpunt. Alle drie noemden ze de loondiscussie populistisch. Ik verdeelde populisme eerder al op in sociaal en liberaal populisme. Het

69 ‘Bart De Wever: “Ik verdien niet te veel”’, in: *Knack*, 8 maart 2012.

politieke loondebat is dus sociaal populisme, en dat is terecht ook. Als men de bevolking morgen zou laten stemmen over de lonen van onze politici, dan zou de uitslag die van de miljonairstaks wel eens kunnen overstijgen. Die stemmen liggen ook aan de linkse kant van de lijn, daar is geen ontkennen aan. *De Standaard* publiceerde in 2009 een overzicht van de lonen van onze Vlaamse politici.⁷⁰ Topverdieners komen aan bijna 250.000 euro per jaar en het laagste loon dat een burger uitbetaalt aan een politicus, komt op 80.000 euro op jaarbasis. Topverdieners verdienen dus op jaarbasis een rijhuis waar gewone burgers voor moeten gaan lenen en vervolgens twintig tot dertig jaar voor moeten afbetalen. En liberale politici, met Bart De Wever op kop, vinden een rijhuis verdienen in één jaar tijd te weinig. Onwaarschijnlijk vind ik dat, en al zeker in tijden waarin iedereen drastisch moet besparen. In tijden waarin gewone mensen geconfronteerd worden met loonstagnatie, indexafbouw, koopkrachtvermindering en inleveringen zou de politiek het initiatief moeten nemen. Ze doen het niet, N-VA inclusief. In haar brochure van 2009 nam N-VA ook een standpunt in betreffende de dotaties.

‘Partijen ontvangen tamelijk hoge dotaties en dit in verhouding tot het aantal stemmen. De N-VA vindt dat in principe een goed systeem: een goed werkende democratie heeft nu eenmaal een prijskaartje. En we zouden al helemaal niet willen evolueren in de richting van een Amerikaans systeem, waar grote bedrijven een enorme invloed krijgen op politici en partijen vanwege hun campagnefinanciering.’⁷¹

De partij wil wel het debat aangaan over de precieze hoogte van die dotaties. Maar dat was 2009. Nu de N-VA hoge toppen scheert, blijkt ze ineens ferm te willen snoeien in dotaties van partijen.⁷² Ik lees dat dan als het monddood proberen te maken van anderen. Misschien is die schrik wel ingegeven door de vier zetels die PVDA behaalde in Antwerpen? Als

70 ‘Verdienen onze politici te weinig?’, in: *De Standaard*, 12 mei 2009.

71 N-VA-brochure ‘20 voorstellen voor meer geloofwaardigheid en kwaliteit’, 2009, p. 11.

72 ‘N-VA wil snoeien in dotaties van partijen’, op: n-va.be, 13 mei 2013.

die schrik er niet was, dan zou men politiek ook kunnen nadenken over een systeem waarbij de kleinste partijen in verhouding de grootste dotaties krijgen. Ik ben alvast benieuwd, maar ken het antwoord al. N-VA wikt en beschikt zoals het hen uitkomt en zoals anderen het al altijd voor hen hebben gedaan. Niks verandering! In de laatste rechte lijn naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 blijkt N-VA plots ook geen al te grote problemen meer te hebben met het Amerikaanse systeem van campagnefinanciering. Zo betalen veertig Antwerpse ondernemers een volledige pagina in de kranten om indirect stemadvies te kopen voor Bart De Wever en zijn N-VA.⁷³ Bart De Wever pleit onschuldig, maar als hij iets of wat rechtlijnig zou zijn met zijn partijvoorstel over de dotaties, zou hij gereageerd moeten hebben door te stellen dat dat absoluut niet kan. Dat zijn partij tegen de veramerikanisering van de politiek is. Maar dat gebeurde dus niet. Zeggen dat men geen Amerikaanse toestanden wil, maar ze wel aanvaarden en dan doen alsof je neus bloedt, is weinig consequent. De beloofde normen en waarden smolten opnieuw als sneeuw voor de zon. Een ander N-VA-voorstel uit 2009 krijgt wél mijn steun, al kan het beter. Dit staat ook in het programma te lezen:

‘Bij parlamentsleden die zich bij de verkiezing voor een ander parlement kandidaat stellen en verkozen worden vervalt hun oud mandaat van rechtswege. Zo is de kiezer zeker dat hij kiest voor iemand die zijn mandaat ook effectief opneemt. Alle partijen moeten hier dan wel aan gebonden zijn, anders krijg je oneerlijke concurrentie.’⁷⁴

Wat zou dat betekenen bij een partij die voor negentig procent mandaten cumuleert? Ik vraag het mij gewoon af en vind het voorstel eigenlijk niet ver genoeg gaan. Politici zijn, wat mij betreft, qua mandaten de schaamte al lang voorbij. Ze zetten zichzelf op een lijst en komen op bij verkiezingen. Ook als de burger op hen gestemd heeft, nemen sommigen gewoonweg geen mandaat op. Zelfs al zijn ze verkozen. Anderen, die niet verkozen

73 ‘40 Antwerpse ondernemers geven rechts stemadvies’, in: *De Morgen*, 11 oktober 2012.

74 N-VA brochure ‘20 voorstellen voor meer geloofwaardigheid en kwaliteit’, 2009, p. 9.

waren, nemen dan hun mandaat op. Politici vinden dat zelf geen kiezersbedrog want, zo zeggen ze, ‘De kiezer weet dat’. Bij de verkiezingen in 2010 gingen er zo maar liefst twee miljoen stemmen naar schijnkandidaten! *Het Belang van Limburg* becijferde dat N-VA dan ook nog eens met voorsprong de meeste schijnkandidaten leverde!⁷⁵ ‘Zo is de kiezer zeker dat hij kiest voor iemand die zijn mandaat ook effectief opneemt’, dat staat toch te lezen in hun eigen brochure? Blijkbaar geldt dat alleen voor andere partijen. Maar er is nog een bijkomend probleem. Niemand hoeft in aanloop naar de verkiezingen verantwoording af te leggen aan de kiezers. Partijen maken een partijprogramma en daar stopt het dan. Vooraanstaande politici komen zichzelf en hun partij dan wat promoten bij de kiezers, maar niemand weet welke politicus daarna welke functie zal bekleden. Er zijn 59 ministersposten en 594 parlamentsfuncties en onze politici kunnen ze blijkbaar allemaal! Dat is ook niet zo verwonderlijk, want dat is immers de manier waarop wij, de gewone werkende mensen, ook gaan solliciteren. Wij stappen een onderneming binnen en zeggen dat we alles kunnen. ‘De job van directeur? Natuurlijk. Geen probleem!’ Daarna rest er nog één vraag: ‘Wanneer kan ik beginnen?’ Onwaarschijnlijk toch dat politici op die manier te werk mogen gaan? Het voorstel dat politici hun mandaat moeten opnemen, kan ik alleen toejuichen, maar wat een verademing zou het zijn, als we ook op voorhand al zouden weten wie welke functie ambiëert. Het zou stemmen alvast makkelijker maken.

Van zo’n engagement is nog geen sprake, maar dat het grootste kiezersbedrog in 2014 gepleegd zal worden door Bart De Wever en N-VA, staat nu al buiten kijf. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2011 heb ik meermaals tegen vrienden gezegd dat een stem op Bart De Wever voor de Antwerpenaar wel eens een weggesmeten stem zou kunnen zijn in 2014. Hoewel Bart De Wever in de kranten nog liet optekenen zeker zes jaar burgemeester te willen blijven,⁷⁶ lijkt niemand binnen N-VA borg te willen staan voor die uitspraak. Ondertussen raakte al bekend dat hij

75 ‘N-VA leverde de meeste schijnkandidaten’, in: *Het Belang van Limburg*, 14 juli 2010.

76 ‘Bart De Wever wil 6 jaar burgemeester van Antwerpen blijven’, in: *Het Laatste Nieuws*, 28 juli 2012.

en niemand anders lijsttrekker zal zijn bij de verkiezingen in 2014.⁷⁷ Hij en niemand anders blijft voorzitter. Toegegeven, ik zie ook niemand anders met zijn capaciteiten binnen de N-VA. Maar hoe je het ook draait of keert, Bart De Wever en de N-VA zullen kiezersbedrog plegen. Is het niet tegenover de Antwerpenaren die voor hem kozen, dan wel tegenover de Vlamingen die voor hem zullen kiezen. Hij blijft burgemeester of wordt premier, zo simpel zal het waarschijnlijk zijn. Zo krijgt het stukje tekst: ‘Zo is de kiezer zeker dat hij kiest voor iemand die zijn mandaat ook effectief opneemt’ ‘wel een heel wrange nasmaak voor de kiezer die al eens op hem stemde of op hem gaat stemmen. In hun 18de voorstel schrijft N-VA: ‘De verkiezingsprogramma’s van de partijen moeten worden doorgelicht en de kostprijs ervan berekend door het Rekenhof. Dat zal partijen verplichten om hun programma’s zo concreet en zo realistisch mogelijk te maken.’ Ook dat voorstel juich ik toe en ik hoop dat N-VA daar zelf ook daadwerkelijk gebruik van zal maken, gezien hun kemels van 319 miljoen euro en andere nooit betaalde kindpremies.

Tijd om aan het sociaal-economische hoofdstuk te beginnen. Die oefening is iets moeilijker. Het N-VA-verkiezingsprogramma van 2010 telde zeventig bladzijden. Niet uitzonderlijk als je kijkt naar verkiezingsprogramma’s van andere partijen, maar zeventig pagina’s is toch al een klein boek op zich, het volledig bespreken gaat dus niet. Maar de moeilijkheid zit hem niet in het aantal bladzijden. De moeilijkheid zit hem in de inhoud van het N-VA-programma. Ik kan het niet duidelijker maken dan met te zeggen: ‘het lijkt wel geschreven te zijn met mist’. Weinig is duidelijk, het volledige programma is flou en troebel. Er zitten slechts een handvol voorstellen in, veel hoofdstukken tellen zelfs geen voorstellen. De weinige voorstellen die er dan wel in staan, zijn dan nog eens zo onduidelijk dat het geheel eigenlijk de naam van verkiezingsprogramma niet waardig is. Verkiezingspropaganda lijkt een juistere benaming. Je ziet niet waar het eindpunt ligt, de focus lag ook hier blijkbaar weer volledig op de verpakking. Ik ga er dus een paar stukken tekst en voorstellen uitlichten en daar mijn eigen inter-

77 ‘De Wever: “Ik trek N-VA tot verkiezingen 2014”’, in: *De Standaard*, 26 mei 2013.

pretatie aan geven. Aan mensen met een andere kijk om te reageren of die invulling fout is of niet.

Het verkiezingsprogramma bestaat uit een voorwoord en elf hoofdstukken. In het voorwoord is het *crommunicatie* troef. ‘Alles is in dit land communautair geworden. Niemand heeft daar nog een boodschap aan!’, staat er te lezen. Elk probleem steevast zelf een communautaire tint geven en in je verkiezingsprogramma roepen dat daar niemand op zit te wachten: de diagnose van de Vlaamse huisarts luidt schizofrenie, de mijne ernstige vorm van *crommunicatie*. Ook de staatsstructuur krijgt een, weliswaar te rechte, veeg uit de pan. ‘Dit verkiezingsprogramma wil de staatsstructuur in overeenstemming brengen met de confederale realiteit van het federale bestuur op het terrein.’ Het is toch echt te belachelijk voor woorden dat N-VA al in 2010 verwees naar het confederalisme en dat ze pas in 2014 een poging gaan doen om dat ook in te vullen. Je kan ervan zeggen wat je wilt, maar ernstig is het allerminst. Ik geef toe dat er dingen moeten veranderen aan de staatsstructuur, maar of mijn keuze dezelfde als die van de N-VA is, durf ik te betwijfelen. Ik wil eerder af van al die regeringen en parlementen en pleit voor één regering en één parlement. Niets Belgicistisch, gewoon een efficiëntiebeleid om de huidige overdaad aan politieke mandaten terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau.

Ook de federale sociale zekerheid komt aan bod in het voorwoord.

‘Dit verkiezingsprogramma durft na te denken over een andere sociale zekerheid onder het motto: durven te veranderen om te bewaren.’

Ik ben opnieuw benieuwd naar hun voorstellen. Hoe gaan ze veranderen en hoe gaan ze het betaalbaar houden? Ik schreef het al: veranderen is niet altijd verbeteren. Ten slotte speelt N-VA opnieuw de viool van het alleenrecht en roept ze de Vlaamse partijen op om geen federale regering te vormen zonder eerst een nieuwe staats hervorming te realiseren. Die oproep zou België uiteindelijk 600 dagen van stagnatie kosten, een tijd waarin

dus zo goed als niets gebeurd is. Met haar standpunt zette N-VA zichzelf dan ook nog eens volledig buitenspel. De zesde staatshervorming is onder-tussen een feit en de grootste Vlaamse partij heeft er niet rechtstreeks aan kunnen meewerken omdat ze politiek nog niet rijp genoeg was en uitein-delijk zelf verkoos om aan de zijlijn te blijven staan. Onrechtstreeks heeft ze natuurlijk wel genoeg druk ontwikkeld, waardoor er dingen gerealiseerd zijn die ze misschien zelf niet voor mogelijk hadden gehouden. Van op de zijlijn kan ze wel nog altijd roepen dat alles niet ver genoeg gaat. Opnieuw een uitstekende pr-strategie. Haar voorwoord besluit de N-VA zo:

‘De N-VA wil dat de Vlamingen op 13 juni 2010 dit land wak-ker maken! Nu durven veranderen voor een economisch sterker Vlaanderen, nu durven veranderen om de sociale zekerheid te be-waren, nu durven veranderen voor onze kinderen en kleinkinderen. NU!’

Ik was benieuwd naar de inhoud van het programma en las het volledig. Laten we eens kijken wat ze juist allemaal te bieden hadden in 2010.

Het eerste hoofdstuk: ‘Durven veranderen in een snel veranderende we-eld’ gaat over Europa. Zes bladzijden zonder één enkel voorstel. Negen paragrafen geven een inzicht in wat N-VA denkt over bepaalde Europese zaken, maar dat is het dan ook. Het is jammer om te zien dat een partij die zo Europeagezind is geen uitgesproken voorstellen durft te doen. De belangrijkste zin in het hoofdstuk is de volgende: ‘De N-VA schrijft zich als pro-Europese partij in het Europese integratieproject in.’ Dat is geen nieuw gegeven natuurlijk, maar het Europa van vandaag is niet mijn Europa. Een Europa waar gewone burgers dagelijks moeten bloeden voor misdaden van beleidsmakers en kapitaalkrachtige winstjagers, is een Europa gestoeld op ongelijkheid. De klassenstrijd staat opnieuw op het voorplan, daar is geen ontkennen aan. Draai en keer het zo veel als je wil, gewone burgers draaien dagelijks op voor het gespeculeer en de winsthonger van anderen. Vandaag, zo laat Express.be weten, besliste Portugal om negentig procent van het vermogen van het Portugese pensioenfonds in staatsleningen van het land

te investeren.⁷⁸ Dat om aan de Europese besparingspolitiek te kunnen blijven voldoen. Als een schuldenherstructurering straks niet langer te vermijden valt, dreigen Portugese gepensioneerden en burgers grote verliezen te moeten incasseren. Opnieuw draaien gewone mensen op voor de risico's die anderen bewust nemen. Anderen die al zo veel hebben, maar blijkbaar nooit genoeg. De volgende zin uit het N-VA-voorwoord boezemt mij dan ook angst in: 'Op Europees vlak wordt dus het pad vastgelegd dat Vlaanderen en Wallonië moeten bewandelen.' Dat brengt Europese beslissingen die aan PIGS-landen werden opgedrongen wel heel dichtbij natuurlijk, en daar zit ik alvast niet op te wachten. Ik schreef eerder al dat N-VA fulmineerde toen Di Rupo de Europese eisen niet zomaar blindelings aannam. Ik ben daar alvast niet rouwig om als ik zie wat Europa betekent voor andere landen. Di Rupo krijgt ondertussen ook gelijk van buitenlandse economen zoals de Nederlander Paul Krugman, winnaar van de Nobelprijs voor de economie. In een opiniestuk voor *The New York Times*⁷⁹ vergelijkt hij vier economische indicatoren tussen België en Nederland. Hij komt tot de conclusie dat Nederland door het blind volgen van de Europese besparingspolitiek de crisis slechter verteert dan België, dat al eens een beslissing durft te contesteren.

Het tweede hoofdstuk uit het N-VA verkiezingsprogramma kreeg als titel: 'Durven veranderen voor economische groei'. Het telt vier paragrafen: 'Durven kiezen', 'Een confederale formule voor samenwerking: $M^3 = E^3$ ', 'De loonkosten durven aanpakken' en 'Goedkoper leven en ondernemen'. Alleen in de paragraaf over de loonkosten vinden we enkele voorstellen. Hieronder het eerste.

'We zetten voluit in op een structurele verlaging van de werkgeversbijdragen door de kosten voor de kinderbijslag en de gezondheidszorg uit de brutoloonkost te schrappen. Daardoor verkleinen we de loonwig en halen we meteen de achterstand op onze buurlanden in. De financiering van de kinderbijslag en de gezondheidszorg zal

78 'Portugal legt beslag op pensioenfonds om schuldenberg te verlichten', op: Express.be, 15 juli 2013.

79 'A Tale of Two Flat Countries', *The New York Times*, 13 augustus 2013.

dan gebeuren uit bijdragen die niet meer op het arbeidsinkomen geheven worden.’

De paragraaf oogt mooi, de oplossing simpel. Je laat werkgevers wat minder betalen en vult dat gat op met inkomsten van ergens anders. Opnieuw lastenverlagingen dus. Het resultaat is bekend: minder inkomsten en een gat dat moet worden opgevuld. Spijtig genoeg staat er niets te lezen over waar men dat geld kan halen. Gelukkig scheidt N-VA al iets meer duidelijk in de rubriek ‘standpunten’ op hun website.⁸⁰

‘Voor de N-VA moet een volksverzekering de basis zijn van de sociale zekerheid. Zorg, gezondheidszorgverzekering en gezinsbijslagen moeten voor alle Vlamingen gelijk zijn. De financiering van de gezondheidszorg, inclusief de zorgverzekering, en de kinderbijslag moet uit algemene middelen komen en niet uit bijdragen die enkel op arbeid rusten. De N-VA wil op korte termijn een Vlaamse voor iedereen betaalbare hospitalisatieverzekering instellen en een conditionele kindpremie toekennen bovenop het gewone kinderbijslag indien het kind tijdens de eerste levensjaren medisch wordt opgevolgd.’

Het principe van de volksverzekering heeft N-VA gevonden in Nederland en het alleenzigmakende Duitsland. Onze noorderburen hebben vier volksverzekeringen: AOW (Algemene Ouderdomswet), AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten), ANW (Algemene Nabestaandenwet) en Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten). Het zijn verplichte verzekeringen waarvan de premies stijgen met het inkomen. Ze zijn dus, zoals ons stelsel, progressief. Om de verzekering betaalbaar te houden, doet men ook een beroep op de algemene middelen. Dat zijn belastingen, RSZ en opbrengsten van leningen. Die eerste twee betalen gewone werkende mensen dus ook. De inzet is duidelijk: werkgevers moeten minder bijdragen en het gat dat ontstaat aan de inkomstenzijde wordt gedicht door de gewone burgers. Een deel direct via een verplichte verzeke-

80 http://www.n-va.be/standpunten/sociale_zekerheid

ring, een ander deel indirect via belastingen en RSZ. Bovenop de verplichte verzekeringen kan je je dus nog eens extra verzekeren tegen van alles en nog wat. Die verzekeringen worden ook alsmaar duurder, en als je wat pech hebt ben je veel slechter af dan bij ons. De AOW in Nederland doet het ook slecht, maar op het eerste gezicht wel minder slecht dan bij ons. Volgens Groen leeft in Nederland tien procent van de gepensioneerden in de armoede en is dat bij ons 22%.⁸¹ Het pensioenbedrag moet bij ons dus gewoonweg omhoog. Het probleem met de AOW is echter dat de staat garantstaat voor een basisvergoeding en dat bovenop die basis een aanvulling bij elkaar wordt gesprokkeld via een tweede pijler. De tweede pijler is opnieuw een kapitalisatie van je pensioen. Helaas gingen een paar van die tweede pijlers in Nederland mee over de kop tijdens de bankencrisis, waardoor er heel wat Nederlanders nu minder pensioen uitbetaald krijgen dan hen altijd was beloofd. Minder pensioen dan waarvoor ze hebben gewerkt en afgedragen. Kapitaliseren van je oude dag is opnieuw niets minder dan de winstverlening naar voren schuiven ten nadele van de dienstverlening. Elke kapitalisatie is je inkomen casinogewijs op de roulette gooien en roepen: 'Rien ne va plus'. Je kan dat doen met geld dat je niet nodig hebt, maar op je oude dag een deel van je inkomen kwijtspelen door het casinokapitalisme, dat is alvast een keuze die ik niet maak. Een tweede pijler moet mijns inziens altijd een extra zijn, bovenop een deftig basispensioen. Voor mij moet een basispensioen gegarandeerd zijn door de overheid, en die basis moet ervoor zorgen dat niemand in de armoede kan belanden op zijn oude dag. N-VA kiest dus voor een laag basispensioen en een stijging ervan naargelang je vermogen of wat je verdiende.

'De N-VA vraagt aan de sociale partners nieuwe en afdwingbare afspraken over een verdere loonmatiging.'

Ondertussen schreef de regering Di Rupo een loonstop in voor de jaren 2013 en 2014. De vier daaropvolgende jaren lijken dezelfde weg op te gaan. Minstens zes jaar zonder opslag werd gekoppeld aan een afbouw van de index. De

81 http://www.groen.be/uploads/dossiers/persdossier_basispensioen.pdf

koopkracht van elke werkende mens zal dus zes jaar op rij dalen, aangezien de inkomsten zullen dalen en de uitgaven zullen stijgen. N-VA haalde haar slag dus thuis. Al had het gerust nog wat verder mogen gaan voor hen. De index werd met 'slechts' 0,4 procent afgebouwd, en dat was voor N-VA een gemiste kans. De loonstop zou volgens de N-VA bij wet moeten worden opgelegd. Nochtans zit er in die loonstop toch ook weer een stuk ongelijkheid waarmee ik mij moeilijk kan verzoenen. Weinig mensen weten dit, maar niet iedereen is gebonden aan die loonstop. Zo vallen managers en de hogere posities in de hiërarchie erbuiten en kunnen zij nog altijd aanspraak maken op hun opslag via variabele verloningen. Hun bonussen worden ook niet aan banden gelegd. Het is bovendien ook niet onrealistisch te stellen dat die bonussen extra kunnen stijgen omdat er geld vrijkomt doordat de rest van het bedrijf een loonstop krijgt opgelegd. Zo kunnen liberalen de leugenschakel van de loonkostenhandicap nog lang blijven gebruiken natuurlijk. De toplaag extra belonen en al wie eronder zit niets geven, zo blijft alles bij het oude en werd alleen de herverdeling anders georganiseerd. Er zijn bovendien nog altijd bedrijven die gigantische winsten maken en door die loonstop krijgen werknemers daar dus geen eerlijk deel van. Niet dat het steevast om opslag moet gaan natuurlijk, zo sprak ik al van de maatschappelijke return. Want er werden ook geen dwingende afspraken opgelegd om het geld dat vrijkomt te investeren in O&O, de creatie van nieuwe jobs of extra aanwervingen. De ademruimte die men creëerde voor de bedrijven effent zo opnieuw het pad voor exuberante bonussen, extra aandelen en dividenden bij bedrijven die wel nog steeds megawinsten maken. Opnieuw is de loonstop een liberaal stokpaardje waarvan alleen de gewone werkende mensen de dupe zijn. Opnieuw staat er geen maatschappelijke return tegenover. De loonkostdiscussie is bovendien een schoolvoorbeeld van de liberale infomarginalisering. Als het gaat over managers aantrekken moeten we hoge verloningen geven, anders trekken we geen kwaliteit aan. Voor werknemers gaat die redenering niet op. In 2012 publiceerde de economische zender Kanaal Z een onderzoek waaruit bleek dat Belgen de meest productieve werknemers zijn van heel Europa.⁸² In juni 2013 meldt een onderzoek van de EU dat

82 'De super-productieve Belgen', op: Kanaal Z, 27 maart 2012.

de Belgen gemiddeld ruim 1700 uur per jaar werken, overuren niet meegerekend. Dat is meer dan al onze buurlanden, en de toename van arbeidsuren is in België het hoogst van de hele EU. Bovendien staan we volgens een Europese studie van januari 2013 qua innovatie op de derde plaats in Europa.⁸³ Maar daar waar N-VA pleit voor hoge lonen van managers vanwege hun kwaliteiten, preekt ze voor koopkrachtverlaging voor de gewone werkmensen, ondanks hun kwaliteiten. Afsluitend nog een kleine voetnoot. In 2011 was er een loonnorm van 0.6% opgelegd aan de gewone werkende bevolking. Toen besliste bevoegd N-VA-minister van Bestuurszaken Geert Bourgeois om de waarde van maaltijdcheques en de eindejaarspremies op te trekken. Het leverde zijn ambtenaren jaarlijks 520 euro⁸⁴ extra op. Niet echt een schoolvoorbeeld van rechtlijnigheid. Ik vraag mij af waarom hij een opslag voor hen wel durfde te rechtvaardigen, maar zijn N-VA zo strijdvuldig is tegen opslagen voor al die andere werknemers. Ook bij bedrijven die het nog wel goed doen.

In het derde hoofdstuk 'Durven veranderen voor meer en betere jobs' laat N-VA uitschijnen in te willen zetten op werk. Niets is natuurlijk minder waar. De paragraaf met als titel 'Van jobzekerheid naar werkzekerheid' verdient meer aandacht. Jobzekerheid is wat N-VA beschrijft als een werkgever hebben die je decennialang de zekerheid van een job aanbiedt. Volgens hen is dat verleden tijd. Volgens mij is de N-VA-boodschap verleden tijd en zwaar achterhaald, want ik ken persoonlijk niemand die zijn volledige loopbaan voor dezelfde werkgever heeft gewerkt. En als er al zulke werknemers zijn, dan is dat sowieso een minderheid. Mensen veranderen tijdens hun leven meerdere malen van job, dat was vroeger zo en dat is nu nog altijd zo. Bovendien zit er nog een fout in de redenering. De N-VA bevestigt mijn vorige stelling en schrijft zelf: 'In de turbulente economische omgeving van vandaag en morgen kan niemand werknemers nog een levenslange jobzekerheid bij één en dezelfde werkgever garanderen.' Dat verhaal klopt als je ervan uitgaat dat bedrijven failliet gaan. Zo zullen de

83 'Duitsland koploper innovatie in Europa', op: Neth.er.eu, 14 januari 2013.

84 'Opslag Vlaamse ambtenaren is nu totaal ongepast', *Het Nieuwsblad*, 5 november 2011.

meeste mensen die zin ook lezen. De infomarginalisering wil echter voorkomen dat mensen beseffen dat je de zin ook op een andere manier kan lezen en interpreteren. Het is een aanzet tot de meest flexibele arbeidsmarkt in al zijn facetten. Mensen kunnen ontslaan ongeacht hun staat van dienst en het liefst zo goedkoop mogelijk, kan je immers óók lezen in bovenstaande zin. Werkgevers kunnen makkelijk iemand ontslaan die op een gegeven moment niet meer voldoet voor hen, daar gaat het om. Het is opnieuw een eis voor complete deregulering langs liberale zijde, maar de persoon die zonder werk komt te zitten, valt terug op een wereld vol regulering. Te oud en niet productief genoeg meer? Daar is de deur! Wat gaan we doen met de werkloosheidsuitkering van een vijftigplusser met dertig werkjaren op het conto? Versneld degressief afbouwen, ook al is er geen plaats voor hem of haar op de arbeidsmarkt. Zwaar ziek geweest? Bedankt en tot ziens. Welke privéverzekering gaat hem of haar verder willen helpen als onze gezondheidszorg werd geliberaliseerd? Zwanger? Oei, dat is een probleem. Het Amerikaanse overheidsagentschap EEOC (Equal Employment Opportunity Commission) schreef, na uitgebreid onderzoek, een rapport waarin ze stellen dat zwangerschapsdiscriminatie in de VS de snelst stijgende vorm van discriminatie is. Vrouwen worden ontslagen als ze hun zwangerschap melden, geraken niet meer aan werk omdat ze zwanger zijn, worden gewoonweg niet meer betaald of verliezen in het 'beste' geval hun job vlak na de bevalling.⁸⁵ Ook in het liberale Duitsland is uitbuiting schering en inslag. Günter Wallraff ging in zijn boek 'Heerlijke nieuwe wereld' ⁸⁶opnieuw undercover, ditmaal in enkele Duitse bedrijven. Over een bedrijf met zesduizend werknemers schrijft hij: "Zo heeft bijvoorbeeld het callcenter Quelle in Berlijn zijn vestiging gesloten, alleen maar om vervolgens het personeel het aanbod te kunnen doen in het pand ernaast bij een nieuw 'onafhankelijk' callcenter aan de slag te gaan voor zeven vakantiedagen minder per jaar en vierhonderd euro minder salaris per maand.' Nadien gaat hij undercover in een broodfabriek die werkt voor Lidl. Sinds Lidl de plak zwaait bij de broodfabriek Gerb. Weinzheimer Brot GmbH&Co.KG zijn ook daar

85 <http://www.eeoc.gov/>

86 Wallraff, G., *Heerlijke nieuwe wereld*, Ambo

het werkklimaat en de arbeidsvoorwaarden er een stuk op achteruit gegaan. Als Lidl het aantal bestellingen verhoogt moeten werknemers soms weken aan een stuk doorwerken, zonder één vrije dag. Ze draaien dagen van veertien uur en langer, totdat ze er letterlijk bij neervallen. Als het bij Lidl een rustige boel is moet men thuisblijven, zonder loon. Het zijn echt geen uitzonderingen in het Duitse *wirtschaftswunder*. Twaalf sectoren, met diverse bedrijven, onderzoekt hij. Wallraff trekt vervolgens ook verschillende parallellen: "Hoe men eerst onbetaalde stages moet doen, overuren niet betaald worden, of hoe werknemers worden bedreigd als ze opkomen voor hun rechten." Dat is de keiharde realiteit van een makkelijk en flexibel ontslagrecht. Hoe flexibeler dat ontslagrecht wordt, hoe dichterbij zulke situaties komen. De werkzekerheid in de titel slaat op niets minder dan de zekerheid die je zou moeten hebben om van job naar job te kunnen springen. Maar dan moeten die jobs er wel zijn natuurlijk. Anders spring je van een job naar een moment van werkloosheid. Denk maar aan wat ik schreef over Denemarken, het land met de meeste jobhoppers en de onwaarschijnlijke werkloosheidsgraad als gevolg daarvan. Veel wordt duidelijk als we een paar voorstellen van dichterbij bekijken. Zo staat het onderstaande te lezen in de paragraaf 'Een werkbare combinatie arbeid-privé':

'Via een tijdspaarrekening maken we het voor werknemers mogelijk om tijdelijk minder te werken of hun loopbaan te onderbreken om bij te tanken, competenties te versterken of de zorg voor kinderen of ouders op te nemen. Met die tijdspaarrekening integreren we het tijdscrediet en de diverse thematische verlopen zoals ouderschapsverlof en palliatief verlof.'

De term tijdspaarrekening en de inhoud die eraan wordt gegeven klinken sexy, maar zijn ze dat ook? Als je niet weet wat zo'n tijdspaarrekening juist is, leg dit boek dan even opzij en denk er eens over na. Vul zelf even in wat men voor jou zou moeten bedoelen met tijdsparen. Tijdsparen is de mogelijkheid om een periode meer arbeidsuren te presteren, die dan kunnen worden opgespaard om later meer rustperiodes te nemen. Dat klinkt niet slecht. Tenminste, als je zelf kan bepalen wanneer je die uren mag wer-

ken en wanneer je ze mag terugnemen. Als je werkgever gaat beslissen wanneer je langer moet werken en wanneer je thuis moet blijven, verdwijnt de aantrekkingskracht al meteen. Een studie van Nick Matheus, *Tijdsparen in Vlaanderen: een verkennend onderzoek op basis van voorbeelden in Nederland en Duitsland uit Vlaanderen,*⁸⁷ gaat zelfs al heel wat verder in het concept van tijdsparen: 'Zeer algemeen kan tijdsparen worden voorgesteld als een systeem waarbij men overuren, compensatiedagen, vakantiedagen, enzovoort gaat sparen op een soort "spaarrekening" waarbij men deze opgespaarde uren of dagen dan later in de loopbaan kan gaan opnemen'. Je kan dus kiezen om ook minder dagen verlof op te nemen per jaar. Op zich lijkt ook dat misschien zo slecht nog niet. Welk gevaar dat inhoudt, wordt pas duidelijk als je ook hier weer naar de inhoud van de verpakking gaat kijken. Zo lichtte een gedelegeerd bestuurder van het Vlaams Economisch Verbond alvast een tipje van de sluier op. 'Het principe moet zijn dat de werknemers die uit de arbeidsmarkt willen treden, dit doen met eigen tijd of geld dat ze zelf gespaard hebben in het kader van de loopbaanverzekering.' Als je aandachtig gelezen hebt, zie je dat er naast tijd ook ineens, zomaar, een tweede woordje is bijgekomen: geld. Want wat is de ultieme liberale droom achter dit alles? Dat je als werknemer alle gaten zonder werk zelf gaat opvangen. Enerzijds door opgespaarde dagen, anderzijds door ze zelf te bekostigen. Zwangerschapsverlof, tijdskrediet, palliatieven zorgen... Zolang je dat allemaal maar zelf betaalt, is er geen probleem. Oh ja, je job ben je dan ook wel kwijt natuurlijk, als je even uit de arbeidsmarkt wil treden. Daarom ook het idee van de werkloosheidsvergoeding te beperken in de tijd met een versnelde afbouw van het bedrag. Er bestaat geen betere investering voor het kapitalisme dan mensen te laten afglijden op de sociaal-economische ladder. De ultieme tool om een eerlijke herverdeling te voorkomen, is ongelijkheid in stand houden en controleren. Met een tijdsparrekening zal tijdskrediet niet meer bestaan. Als je daarvan gebruik wil maken, zal je eerst zelf een aantal uren moeten opsparen zodat je een bepaalde peri-

87 Matheus, N., *Tijdsparen in Vlaanderen: een verkennend onderzoek op basis van voorbeelden in Nederland en Duitsland*, KUL, 2003.

ode kan overbruggen. Die periode betaal je dan wel zelf, daarvoor dient dan het geld waarover gesproken wordt. Ook het bevallingsverlof en het palliatieve verlof moeten eraan geloven. Dat alles valt eveneens onder de rekening van tijdsparen. Hetzelfde voor het brugpensioen. Wil je zelf op een normale leeftijd stoppen met werken, zal je dus eerst tijdens je loopbaan overuren, compensatiedagen, vakantiedagen... moeten opsparen. Bovendien zal je zelf ook nog eens in de financiële middelen moeten voorzien om die periode te overbruggen tot aan je wettelijk pensioen. De uitkomst kan iedereen wel raden natuurlijk. Je zal per week, of op jaarbasis, meer moeten werken. Automatisch zal je ook verplicht worden om langer aan de slag te blijven, ook al laten je leeftijd en gezondheid het niet meer toe. Pompen of verzuipen heet zoiets in de volksmond. Wie trouwens denkt dat een werknemer zelf zal mogen bepalen wanneer hij langer werkt en wanneer hij die overuren mag terugnemen, moet dringend wakker worden. Bedrijven in Duitsland geven het voorbeeld: Je werkgever zal wel beslissen wanneer jij langer moet werken, net zoals hij zal beslissen wanneer jij thuis moet blijven. In Duitsland is het trouwens zo dat de overuren gepresteerd op de lange dagen niet volledig betaald worden. Ze nadien recupereren zit er bijgevolg ook niet in. Zo mooi oogt de rugzak van tijdsparen dus helemaal niet. En ook tijdsparen is een keuze die makkelijker zal liggen bij diegene die al zo veel hebben. Werken voor een minimumloon en tijdsparen, hoe doe je dat? Opnieuw worden dezelfde mensen getroffen.

‘In de maanden volgend op de aankondiging van een zwangerschap is de werkgever geen RSZ-bijdragen verschuldigd op het loon van de betrokken werknemer. Op die manier wordt de werkgever gecompenseerd voor het gemis van een werknemer de maanden nadien, en verzekeren we jonge vrouwen gelijke kansen bij selectieprocedures.’

In haar laatste zin geeft de N-VA al indirect toe dat er ook bij ons zwangerschapsdiscriminatie bestaat. Het is toch complete waanzin dat jongere vrouwen geen gelijke kansen hebben bij selectieprocedures? Voor mij

zou daar alvast de eerste uitdaging moeten liggen: de discriminatie door werkgevers bestrijden. N-VA kiest voor het omgekeerde, ze wil liever de sociale zekerheid bestrijden en de werkgever belonen voor die discriminatie, opnieuw in de vorm van lastenverlagingen. Dat geeft weer minder inkomsten voor de gewone mensen, en zet de deur wijder open voor verdere liberalisering. Voor sommigen klinkt het misschien zelfs logisch dat een werkgever geen RSZ-bijdragen verschuldigd is te zijn als je zwanger bent. Voor mij is het dat echter niet. Zo ontsnapt een werkgever immers opnieuw aan de collectiviteit waarin hij zich inschreef door hier een onderneming op te starten. De vraag is bovendien: 'waar stopt het dan?' Want als een werkgever zich niet hoeft in te schrijven in de collectiviteit, waarom moeten mensen zonder kinderen dat dan wel? Je komt automatisch in een sociaal onaanvaardbare neerwaartse spiraal terecht die uiteindelijk eindigt bij voor jezelf zorgen. Een kinderwens in vervulling laten gaan zal dan afhangen van je inkomen. Is dat de richting die we uit willen? Misschien ligt het eindpunt wel in je verzekeren voor zwangerschap. Ik ben nu al benieuwd naar welke zwangerschappen aanvaard zullen worden en welke niet. Ik heb geen idee wat het liberale eindpunt is van de N-VA maar ik lees alvast nergens een manier om deze nieuwe put, geslagen door de zoveelste lastenverlagingen op rij, te vullen. Denk vervolgens eens terug aan de titel van de paragraaf: 'Een werkbare combinatie arbeid-privé'. Zijn beide voorstellen dan geen schoolvoorbeelden van infomarginalisering? Want welke combinatie schiet er nog over als je het niet meer kan betalen? Voor wie is die werkbare combinatie arbeid-privé op die manier nog haalbaar? Dat antwoord moet je ondertussen al kennen.

Het volgende hoofdstuk is getiteld 'Een modern arbeidsrecht'. De verschillen tussen arbeiders en bedienden werden, zonder N-VA, weggewerkt. De opzegtermijnen werden gelijkgetrokken. Die voorstellen hoeven dus niet besproken te worden. Maar er staat ook een voorstel in dat nauw aansluit bij de voorstellen uit het vorige hoofdstuk.

'De N-VA wil meer flexibiliteit op bedrijfsniveau door een veralgemeende berekening van de arbeidsduur op jaarbasis. Op sommige

piekmomenten zal de werknemer dan meer uren per dag werken dan in sommige dalmomenten. Deze regeling werkt kostenbeheersend en verhoogt de flexibiliteit van de inzet van het personeel. Op die manier kan ook beter tegemoet gekomen worden aan de behoeften van het gezin doordat bijvoorbeeld het werkschema aangepast kan worden aan de schoolvakanties en de opvoeding van de kinderen.’

Eerst een beetje geschiedenis. Door hun monsterscore bij de parlementsverkiezingen van 1936 bemachtigen de extreemrechtse partij Rex en de Vlaams-nationalistische partij VNV (Vlaams Nationaal Verbond) respectievelijk 21 en 16 zetels in de Kamer. Aan de vooravond van de parlementsverkiezingen komt het in Antwerpen tot een zwaar treffen tussen een plakploeg van de Realistische Partij (Parti Réaliste) en een groep socialistische opposanten. De partij van de Realisten was een extreemrechtse Nieuwe Ordebeweging. Onder de socialistische plakploeg bevonden zich Albert Pot (4 april 1917-23 mei 1936), die propagandaleider was van de Socialistische Syndicale Jeugd en de dokwerker Theofiel Grijp (24 mei 1899-23 mei 1936), die lid was van de Bondsraad van de Centrale der Transportarbeiders, een vroege voorloper van de huidige BTB. Beiden werden die nacht doodgeschoten. Het beeld van de twaalfjarige zoon van Grijp die één van de slachtoffers in zijn handen hield, stond voor eeuwig in het geheugen gegrift van toenmalig burgemeester Camille Huysmans. De dag van de begrafenis, op 26 mei 1936, kwam het tot een spontane 24 urenstaking aan de haven van Antwerpen. De lont was met deze zinloze, weezinwekkende moorden in het kruitvat gestoken. De staking breidde zich al spoedig uit naar andere sectoren. Scheepsherstellers, diamantbewerkers en de arbeiders van het transport gingen mee in staking. Op 2 juni bezetten de dokwerkers verschillende boten waarop nog gewerkt werd. Aan de Paardenmarkt, in het lokaal van de BTB, ziet het op 3 juni zwart van de stakers. ‘s Avonds luisteren 10.000 arbeiders in het Sportpaleis naar de stakingsleiders. De vakbond dreigt achter de feiten aan te lopen en erkent de staking. De grootste algemene staking tot dan is een feit: op 21 juni zijn er maar liefst 500.000 stakers. Het eisenprogramma omvat: het tenietdoen van de loonsverlagingen, een opwaartse aanpassing van de lonen, een minimumloon van 32 frank, de 40-urenweek,

en een week betaald verlof. De regering zet ondertussen de zware repressie-middelen in. Premier Paul van Zeeland kondigt op 24 juni 1936 belangrijke sociale hervormingen aan, met als voornaamste invoering het minimumloon van 32 frank per dag en een betaalde vakantie van zes dagen. Op de 40-uren-week is het nog wachten tot de jaren 70 en sinds 2003 is de 38-urenweek een feit. Waarom is dit stuk geschiedenis zo belangrijk? Er is meer dan honderd jaar strijd nodig geweest om tot een 38-urenweek te komen. Pas in 2003 werd die een feit. En die 38-urenweek zorgt ervoor dat de werkende mensen weten wanneer ze aan hun werk moet beginnen en wanneer ze thuis zullen zijn, elke week opnieuw. De 38-urenweek is nog maar een goede tien jaar oud en werkgevers en de politiek zetten de aanval al in op verworvenheden waarvoor werkende mensen meer dan honderd jaar hebben moeten strijden! Bovendien is de waarheid van de 38-urenweek natuurlijk niet zo rooskleurig als liberale politici en werkgevers laten uitschijnen. Er zijn immers genoeg werknemers die veel meer uren moeten presteren dan voorzien en het is nog maar de vraag of ze daarvoor altijd vergoed worden. Zo hebben kaderleden nog altijd geen recht op overuren. Meer plichten dan rechten, zelfs nu komt dat nog vaker voor dan sommigen onder ons denken. En er is bovendien al enorm veel flexibiliteit. Zo zijn er cafetariaplannen, hebben mensen glijtijden en kunnen ze in sommige sectoren thuiswerken. De overuren werden fiscaal interessanter gemaakt. Om langere dagen te kunnen presteren zijn er plus-minusconto's, voor kortere opdrachten zijn er tijdelijke contracten en er is interimarbeid. En dat zijn maar een paar van de mogelijkheden. Liberalen moeten dringend stoppen met de infomarginalisering rond flexibiliteit, er zijn mogelijkheden te over als werkgever. Voor een deel van de werkende bevolking is flexibiliteit dus al een dagelijkse realiteit. Nu is de N-VA-inzet echter het aantal uren op jaarbasis. En die uren zal je niet zelf te kiezen hebben, want dat is natuurlijk de achterliggende gedachte van de arbeidsduur op jaarbasis, een concept dat trouwens ook al in een paar sectoren in België wordt toegepast. Zo publiceerde de overheid op haar website [werk.be](http://www.werk.be) de brochure: *'Werk en tijd. Ploegenarbeid en flexibele uurroosters,'* waarin wordt aangetoond dat men in het systeem met flexibele uurroosters⁸⁸ met maxi-

88 'Werk en tijd. Ploegenarbeid en flexibele uurroosters', op: <http://www.werk.belgië.be>.

maal twee uur mag afwijken van de normale arbeidsduur. Een groot onrecht binnen die afspraak is echter dat werknemers niet langer extra vergoed worden voor de gepresteerde overuren. Ook dat is realiteit anno 2013 in België. Twee uur langer werken als je werkgever je daartoe verplicht maar er niet voor vergoed worden. Bij eerdere liberale pogingen heeft men geprobeerd om de werkweek weer op te trekken naar een 40-urenweek.⁸⁹ Dat stuitte op veel ongeloof bij de bevolking en het werd al snel duidelijk dat het niet haalbaar zou zijn. Er werd dus gezocht naar een andere manier om dat in te kleden, en dat is dus de arbeidsduur op jaarbasis geworden. Dat voorstel is niets anders dan het opnieuw invoeren van de 40-urenweek, en zelfs meer dan dat. Als dat een algemene realiteit zou worden, dan draait men de klok honderd jaar terug. De flexibele uurroosters en het uitblijven van overuren voor kaderleden tonen dan ook nog eens aan dat het niet altijd gepaard gaat met extra verloning. Zo staan we opnieuw op de rand van de uitbuiting. Het voorstel van arbeidsduur op jaarbasis is dus hoegenaamd geen modern arbeidsrecht, het is arbeidsrecht van de vorige eeuw(en). Dat verkopen door te stellen dat werkschema's kunnen worden aangepast om tijdens schoolvakanties bij je kroost te kunnen zijn, is schipperen met de waarheid. De vrije markt en je werkgever zullen beslissen voor jou en net het omgekeerde kan op die manier gebeuren. Ligt de drukste periode in een zomervakantie? Dan zal je op dat moment langere dagen moeten presteren. Is het rustig tijdens slecht weer? Dan mag je naar huis gaan. Weg is de supraantrekkelijke combinatie.

Ook het brugpensioen moet eraan geloven in het N-VA-verkiezingsprogramma. 'Het brugpensioen en andere stelsels van vroegtijdige uittreding worden afgebouwd en moeten uiteindelijk uitdoven.' Teveel mensen zijn overtuigd van de flagrante leugens die men blijft herhalen over het brugpensioen. Het is hoog tijd dat mensen weer wat meer kennis vergaren over het brugpensioen. De infomarginalisering daarover grenst namelijk aan het onwaarschijnlijke. Tijdens de aanloop naar de verkiezingen van 2010 waren zowat alle politieke partijen het eens met de werkgevers: 'Het

89 UNIZO, 'Vrijwillige 40-urenweek voor meer concurrentiekracht', 24 juni 2010.

brugpensioen kost te veel!’ Maar klopt dat wel? In de jaren ‘90 werd de brugpensioenleeftijd al op 58 jaar gebracht. Het gevolg was dat het aantal bruggepensioneerden daalde van 138.000 naar 120.000, maar dat het aantal oudere werklozen verdubbelde tot meer dan 200.000. Later, als gevolg van het Generatiepact in 2005, werd de brugpensioenleeftijd op 60 jaar gebracht. Alleen met een loopbaan van 38 jaar kan je nog op 58 jaar vertrekken. Die operatie komt pas op kruissnelheid in 2014. Gevolg is dat het aantal bruggepensioneerden nog verder daalde. In juni 2010 werd het getal⁹⁰ van amper 3.264 bruggepensioneerden extra in één jaar tijd bekendgemaakt. Dat waren bovendien allemaal slachtoffers van de bankencrisis. Maar de politiek en werkgevers schieten niet op de bankiers die de crisis veroorzaakten. Het is cynisch genoeg het sociaal statuut van de slachtoffers van de crisis dat het meest gevisieerd wordt. In 2010 waren er 2.027.000 Belgen tussen de 50 en 64 jaar. Amper zes procent van hen is bruggepensioneerd. Er zijn evenveel zieke oudere werknemers, dubbel zo veel oudere werklozen en drie keer zo veel inactieve huisvrouwen in die leeftijdsgroep. Die 120.000 bruggepensioneerden zijn bovendien bijna allemaal van hogere leeftijd, zodat ze officieel niet meer beschikbaar zijn voor de werkloosheid. Met andere woorden: 2.633 bruggepensioneerden, of 0,13% van de totale bevolkingsgroep, zijn volgens de RVA in 2010 bruggepensioneerden die als gevolg van herstructurering vóór 58 jaar zijn afgedankt. Zij nemen deel aan tewerkstellingscellen en outplacement, en moeten beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt tot 58 jaar. Zij kosten bovendien vijftig à honderd procent minder aan de sociale zekerheid dan als ze op een werkloosheidsuitkering gezet zouden zijn, doordat zijzelf en hun vroegere werkgever een fiks deel terugbetalen in vorm van sociale bijdragen en belastingen. Ze hebben bovendien een beter maar toch niet riant sociaal statuut. Laten we niet vergeten dat bruggepensioneerden geen dertiende maand of vakantiegeld krijgen. Maar doordat hun vroegere werkgever nog een (kleine) opleg moet betalen, hebben ze meestal toch nog een redelijk inkomen. Werkloze en langdurig zieke 50-plussers kosten een pak meer aan de sociale zekerheid. Ze zijn met meer dan 300.000,

90 ECHO ABVV, juni 2010.

drie keer zo veel als het totaal aantal bruggepensioneerden. Doordat hun vroegere werkgever niets meer bijlegt en de volledige kost voor hun inkomen dus afgewenteld is op de gemeenschap, zitten velen onder hen wél in armoede. Eigenlijk zou het andersom moeten zijn. Politici en sociaal-economische commentatoren zouden eerder moeten fulmineren op de talrijke werkgevers die hun oudere werknemers, vaak na jarenlange trouwe dienst, afdanken met een aalmoes en voor de rest van hun leven ten laste zetten van de sociale zekerheid. Anders gezegd, politici en sociaal-economische commentatoren zouden schande moeten spreken over de winsthonger van sommige bedrijven! Het zijn die asociale werkgevers die men zou moeten aanklagen en financieel laten opdraaien voor (een deel van) de kost voor het opzijzetten van deze mensen enkel en alleen voor de winstmaximalisatie! De infomarginalisering rond het brugpensioen wordt met een simpel rekenvoorbeeld compleet van tafel geveegd. Want hoeveel kost een dergelijke bruggepensioneerde van 52 à 55 jaar aan de sociale zekerheid? Nemen we het voorbeeld van een loon van 2.700 euro bruto per maand. De werkloosheidsuitkering zal in dat geval 1.153 euro bedragen. De werkgever zal minstens 244 euro per maand moeten opleggen. Dat geeft een bruto-inkomen van 1.397 euro per maand voor de bruggepensioneerde, die daarop 6,5% sociale bijdrage betaalt (= 91 euro) en 114 euro belastingen. Dat brengt zijn netto-inkomen op 1.192 euro per maand. Niet riant, maar toch boven de armoedegrens als alleenstaande. De werkgever betaalt een sociale bijdrage van 40% op zijn opleg (97 euro). De gemeenschap betaalt dus 1.153 euro werkloosheidsuitkering - 91 euro persoonlijke sociale bijdrage - 114 euro belastingen - 97 euro persoonlijke bijdrage = 851 euro netto per maand of 10.212 euro per jaar. Stel nu dat diezelfde persoon met 2.700 euro bruto in de werkloosheid belandt. Dan betaalt de gemeenschap voor een gezinshoofd 1.265 euro werkloosheidsuitkering' of 15.180 euro per jaar of 49% meer dan bij het statuut van bruggepensioneerde! Voor een alleenstaande oudere werkloze zou de sociale zekerheid 13.836 euro meer betalen. De werkgever wint in elk geval 244 euro opleg plus 97 euro sociale bijdrage = 341 euro per maand of 4.092 euro per jaar. Wat betekent diezelfde berekening voor iemand met een brutoloon van 4.000 euro per maand? Bij werkloosheid zou die persoon als alleenstaande

evengoed slechts 1.153 euro per maand aan werkloosheidsuitkering gekregen hebben, en zou er geen enkel terugverdieneffect zijn, wat de kost voor de sociale zekerheid en de gemeenschap evengoed op 13.836 euro gebracht zou hebben. Veronderstellen we nu dat die persoon op brugpensioen gaat, en de werkgever betaalt bij tot 85% van het nettojaarinkomen van 30.777 euro. De werkloosheidsuitkering blijft 1.153 euro. De werkgever zal bij herstructurering op 52 jaar 1.412 euro opleg moeten betalen plus 565 euro (40%) sociale bijdrage. De bruggepensioneerde betaalt 167 euro persoonlijke bijdrage en 696 euro belastingen en bijzondere bijdrage. Hij houdt netto 1.702 euro per maand over, of twee derde van zijn vroeger nettojaarinkomen. De gemeenschap betaalt NIETS. Ze ontvangt 1.428 euro per maand (565 euro werkgeversbijdrage plus 167 euro persoonlijke bijdrage plus 696 euro belastingen), en betaalt 1.153 euro werkloosheid, wat een winst oplevert van 275 euro per maand of 3.300 euro per jaar. Het statuut van oudere werkloze kost in dit geval dus 15.264 euro per jaar méér aan de gemeenschap dan het statuut van bruggepensioneerde. De werkgever wint 1.412 euro opleg plus 565 euro werkgeversbijdrage = 1.977 euro per maand of 23.724 euro per jaar als deze werknemer met 4.000 euro brutoloon niet het statuut van bruggepensioneerde gekregen zou hebben! De sociale partners bestelden, na het Generatiepact ,samen een onafhankelijke studie rond het brugpensioen. Toen die studie uitwees dat het middenveld het al jaren bij het rechte eind had en werkgevers fout zaten met hun info waren het wel die laatste die nooit aan de onderhandelingstafel verschenen!

En uiteraard zullen werkgevers en politiek in koor roepen dat het niet de bedoeling mag zijn om oudere werknemers in de werkloosheid te laten 'hangen', zoals zij dat noemen maar dat het precies de bedoeling moet zijn om hen opnieuw aan het werk te zetten. Geen slecht argument natuurlijk, want iemand die werkt, draagt bij tot de sociale zekerheid in plaats van er noodgedwongen van te moeten ontvangen. Ware het niet dat vijftigplussers ondanks alle retoriek nog steeds heel weinig kansen hebben op de arbeidsmarkt. Maandelijks geraken slechts 2,7% van alle werkzoekenden boven 49 jaar weer aan de slag. Dat is het laagste percen-

tage van alle kansengroepen. Waarom pleiten politiek en werkgevers dan voor de afbouw van het brugpensioen? Uit onwetendheid? Neen, maar wel om opnieuw een deel van de kost van de afdanking van de werkgever naar de gemeenschap te verkassen om zo het systeem van de collectiviteit verder te ontmantelen. En wat is het uiteindelijke eindpunt? Werkgevers wrijven zich in de handen want er is niets zo tof als een systeem van brugpensioenen als ze zelf mensen willen ontslaan, en niets zo slecht als een systeem van brugpensioenen als werknemers na 38 jaar werken zelf kunnen kiezen om ermee te stoppen. Bovendien hebben ze onder andere in de N-VA een sterke medestander gevonden. Met valse, leugenachtige argumenten overtuigen ze samen het gros van de bevolking. De uitkomst van deze infomarginalisering kan dus bestaan uit een regeling die recht geeft op brugpensioen als het werkgevers uitkomt maar géén recht als het de werknemer uitkomt. Opnieuw een verhaal van deregulering voor de werkgever en regulering van de ontslagen werknemer en de maatschappij. Brugpensioen kost ons, de werkende mensen, momenteel zo goed als niets. En de wanpraktijken gaan nog verder. De patronale en politieke verkrachting van het brugpensioensysteem levert ook geen nieuwe jobs meer op voor de 110.000 werkloze jongeren die eraan zitten te komen. Het afschaffen van de vervangingsplicht bij brugpensioen zette het hele systeem zwaar onder druk. In de jaren 70 was er ook veel werkloosheid. Een oudere werknemer kreeg daarom de kans om, tegen een verlies aan inkomen, zijn job af te staan aan een nieuwe, jonge kracht. Die mogelijkheid om jongerenwerkloosheid te bestrijden zijn we nu kwijt. Nu worden brugpensioenen veelal misbruikt om collectieve ontslagen te regelen. Het falen van een ondernemer wordt zo afgeschoven op de collectiviteit van de maatschappij.

In het vierde hoofdstuk, 'Durven veranderen om de sociale zekerheid te bewaren', staat een korte tekst van welgeteld één bladzijde met als titel: 'Handvest voor een vernieuwde sociale zekerheid'. Opnieuw ontbreekt het aan voorstellen, opnieuw zijn er geen ideeën over verandering. Nochtans ging de N-VA er steeds prat op met Danny Pieters de expert op het gebied van sociale zekerheid in huis te hebben. Op 8 juni 2010 gaat Danny Pieters

bij *Phara*⁹¹ in debat met Frank Vandenbroucke. Bart De Wever durfde de uitdaging weer niet aan, al had Vandenbroucke dat wel gevraagd. Danny Pieters had ze dan weer beter geweigerd. De technische bagage van Vandenbroucke bleek die van Danny Pieters al snel te overstijgen. Dat is op zich niet zo erg natuurlijk, er zullen er altijd wel zijn die over een bepaald onderwerp meer weten dan een ander. Maar minder weten is één ding, niet kunnen antwoorden op vragen over eigen voorstellen, dat is nog iets heel anders. Zo stelde Vandenbroucke een paar pertinente vragen aan Pieters, over ballonnetjes die hij en N-VA oplieten, en Pieters kon niet één keer inhoudelijk antwoorden. Dat de N-VA-specialist ter zake zo zwaar door de mand valt, mag toch op zijn minst merkwaardig genoemd worden. Misschien is dat dan ineens ook de reden waarom er geen voorstellen en ideeën te lezen zijn in het verkiezingsprogramma van 2010 wat betreft de sociale zekerheid. In zes paragrafen, die net geen tien bladzijden behelzen, hebben ze het over bepaalde aspecten van de federale sociale zekerheid. De eerste paragraaf kreeg dus als titel: 'Handvest voor een vernieuwde sociale zekerheid'. Opnieuw is het belangrijk om goed te lezen wat er staat en is het even belangrijk om wat er staat in vraag te stellen. De tweede alinea van die paragraaf begint zo: 'Sociale zekerheidsstelsels genieten bij belangrijke groepen van de bevolking geen draagvlak meer.' Wie zijn die belangrijke groepen van de bevolking volgens N-VA? Zijn dat de gewone mensen in de straat? Natuurlijk niet. Want ik schreef al dat ik ervan overtuigd ben dat velen nog geloven in het systeem maar dat zij zich, terecht, zorgen maken over het verschil tussen wat ze erin stoppen en wat ze terugkrijgen. Een studie van professor Marc Elchardus⁹², Vlaamse hoogleraar sociologie aan de Vrije Universiteit Brussel, bevestigde dit ook: 'zeventig procent van de mensen staat nog steeds achter onze federale sociale zekerheid.' Schrijven dat er dan geen draagvlak meer is bij hen, is gewoon een zoveelste leugen in het liberale discours van uiterst rechts. Tenminste als N-VA doelt op de gewone man en vrouw in de straat. Ik denk echter dat N-VA met de term 'belangrijke groepen van de bevolking' eerder verwijst naar al die

91 www.youtube.com/watch?v=FgdPtYsl2r4

92 Elchardus, M., *Het draagvlak van de verzorgingsstaat*, 2013

mensen die de sociale zekerheid liever zouden zien verdwijnen zodat zij de problemen die er dan ontstaan kunnen kapitaliseren. Winstverlening moet dienstverlening vervangen, zo lees ik die zin als eindpunt van de N-VA-ideologie. N-VA stelt bovendien twee principes voorop die mijn stelling kracht bij zetten.

Eerste principe: ‘De sociale zekerheid is in de eerste plaats een verzekering: recht hebben op uitkeringen betekent dat er bijdragen worden gestort. Wie dit principe inruilt voor een loutere bescherming tegen armoede dreigt uit te komen bij een sociale zekerheid voor de armen, wat snel zal afglijden naar een arme sociale zekerheid.’

Die eerste zin sloeg mij met verstomming. De partij die steevast pleit voor lastenverlagingen in de sociale zekerheid schrijft nu dat je alleen recht kan hebben op uitkeringen als je ook bijdragen stort? Betekent dat dan dat al die rijke en vermogende mensen, die zo veel lastenverlagingen krijgen en via fiscale spitstechnologie hun morele plicht ontduiken, geen of minder gebruik mogen maken van ons systeem? Dat zij die bewust frauderen geen, of minder, gebruik mogen maken van de sociale zekerheid? Geen sociale zekerheid voor de fraudeurs van de diamantsector in Antwerpen? Neen, zo bedoelt N-VA het niet. Als rijken verhoudingsgewijs minder moeten betalen maar hetzelfde krijgen als de mensen onderaan op de maatschappelijke ladder, klopt de laatste zin ook niet. Juister zou zijn: ‘Een sociale zekerheid voor de armen wordt geen arme sociale zekerheid maar een sociale zekerheid voor de rijken zorgt daar wel voor.’ Volgen we de liberale weg van de N-VA, dan komen we uit bij een sociale zekerheid voor de rijken en een sociale onzekerheid voor de rest.

Tweede principe: ‘Arbeid vormt de hoeksteen van onze sociale zekerheid: voor wie kan, is uit werken gaan een plicht ten aanzien van zichzelf, de onmiddellijke omgeving en de bredere maatschappij. Een (financieel) gezonde sociale zekerheid houdt rechtstreeks verband met de mate waarin iedereen binnen zijn of haar mogelijkheden mee aan de slag is.’

De N-VA gaat er in mijn ogen nogal gemakkelijk van uit dat sommige groepen van de bevolking niet meer werken. Hoeveel gepensioneerden werken niet vrijwillig voor één of andere organisatie? Jeugdbewegingen, sportclubs, seniorenclubs noem maar op. Hoeveel huismoeders zorgen niet mee voor de opvang van kinderen en kleinkinderen, helpen een handje bij de duizenden 'ngo's die wij rijk zijn? Het is niet omdat je niet meer actief bent op de arbeidsmarkt, dat je daarom ook niet meer actief bent in de maatschappij! Dat stellen is voor mij opnieuw veel te kort door de bocht. Ik schreef het al, N-VA ziet in die vele vrijwilligers potentieel geldgewin. Vrijwilligerswerk kapitaliseren is een doel op zich. Dat diegenen die geholpen worden door die vrijwilligers de hulp misschien niet meer kunnen betalen eens ze geprivatiseerd is, daar gaat men nogal rap aan voorbij. Er is immers geld te verdienen met de miserie van anderen.

Maar er zijn in Vlaanderen wel twee enorm grote problemen wat betreft werken op zich: de jeugdwerkloosheid en het aantrekken van ouderen wier werk werd afgepakt. Mocht N-VA het in hun tweede principe over deze twee doelgroepen hebben, dan kregen ze mijn volle steun. Mocht men schrijven dat werkgevers verplicht zijn om jongeren vast aan te nemen na één jaar stage, dan kregen ze mijn steun. Als men voorstellen zou doen om ondernemers aan regels te onderwerpen wat betreft het aanwerven van ouderen, dan zou N-VA opnieuw mijn steun krijgen. Helaas gaat het niet over deze twee doelgroepen. Voor mij is dat fout. Je kan nooit een discussie voeren rond de sociale zekerheid door de focus te verleggen naar één bepaald punt, zoals de N-VA hier doet. Maar wat zo mogelijk nog fout is, dat is bepaalde zaken bekritisieren en volledig voorbijgaan aan de hoofdproblemen. Die zijn voor mij eenvoudig. Het wordt hoog tijd dat iedereen opnieuw zijn deel gaat bijdragen, net zoals het hoog tijd wordt dat er voor iedereen goede, kwalitatieve jobs worden gecreëerd. Als die voorwaarden zijn ingevuld en het systeem is niet meer betaalbaar, dan pas moet je beginnen te kijken naar alternatieve manieren van financiering. Nu probeert N-VA via informaginalisering de geplande sociale afbraak goed te praten en de mensen te overtuigen van hun gelijk.

Wat volgt in het verkiezingsprogramma is een N-VA-handvest voor een vernieuwde sociale zekerheid. Daarin wordt duidelijk dat N-VA streeft naar een sociale zekerheid voor de rijkere en sociale onzekerheid voor de rest. Volgende zin maakt opnieuw veel duidelijk: 'De organisatie van de sociale zekerheid mag geen rem zijn op het economisch leven.' 'Welk economisch leven?', vraag ik mij af. Wat is het economisch leven? Is dat ervoor zorgen dat iedereen een menswaardig inkomen geniet en dat we met daar met zijn allen voor willen afdragen? Moet de economie ten dienste staan van de mensen of moeten mensen ten dienste staan van de economie? Gaat het dus over nog meer lastenverlagingen, minder vaste contracten voor werkende mensen en de werkloosheidsvergoedingen die sneller moeten worden afgebouwd zodat mensen zonder werk verplicht worden om slechter betaalde jobs aan te nemen? Volgens mij gaat het vooral omdat laatste, dat is een deel van het economische N-VA-leven. De zekerheid van werk omruilen voor een onzekerheid *in between jobs* en daarbij de mensen het mes op de keel zetten om eender welke job aan te nemen of zonder inkomen te vallen. En dat omschrijft N-VA dan als aanmoedigen. Voor de N-VA moeten mensen ten dienste staan van de economie.

Dat het repartitiesysteem van de sociale zekerheid ook moet verdwijnen wordt verderop in het manifest duidelijk. 'Concreet betekent dit dat de uitkeringsplafonds geleidelijk moeten verdwijnen.' Mensen die veel afdragen moeten volgens N-VA meer gaan ontvangen, mensen die minder ontvangen dus minder. Dat is opnieuw een stap richting de uitbreiding van de onbetaalbaarheid van ons huidige systeem. Hoe meer men die onbetaalbaarheid kan organiseren, hoe meer men problemen zal vergroten en hoe meer men uiteindelijk kan kapitaliseren. Altijd weer die liberale zoektocht naar winstverlening in plaats van dienstverlening. Mensen die al veel hebben hoeven wat mij betreft niet nog meer te krijgen. Zij hebben al een zekerheid. Diegenen die het moeilijk hebben gehad, gewerkt hebben voor lage lonen, ziek zijn geweest of op andere manieren tegenslag hebben gekend, die moeten worden geholpen. Ook zij verdienen immers een kwaliteitsvol leven en een waardige oude dag. Maar als je iedereen gaat teruggeven wat hij of zij er heeft ingestoken, wat is dan nog het nut van het systeem?! De

sterkste schouders dragen de zwaarste lasten, dat is het basisprincipe van onze sociale zekerheid en het probleem van ons systeem is dat de sterkste schouders hun maatschappelijke verplichting niet langer ten volle nakomen. N-VA geeft hen dan ook nog eens een vrijgeleide in hun manifest. Dat ze bovendien de sterkste schouders maar al te graag helpen in het ontlopen van elke verantwoordelijkheid wordt verderop nog duidelijker. ‘Om de legitimiteit van ons stelsel verder te garanderen, is een actieve bestrijding van de sociale fraude noodzakelijk.’ In heel het verkiezingsprogramma wordt niet één keer gesproken over de fiscale fraude, niet één keer! Nogmaals, ook de sociale fraude dient te worden aangepakt, maar dat mag niet betekenen dat je zomaar voorbij kan gaan aan de fiscale fraude. Iets wat N-VA dus bewust wel doet. Elk gat dat ontstaat door fiscale fraude is een gat dat op een andere manier moet worden opgevuld. Hoe dat gebeurt, kan verschillen. Wie dat gat moet opvullen zou ondertussen al duidelijk moeten zijn. N-VA heeft het ook terecht over de betaalbaarheid van onze sociale zekerheid. ‘De overheid moet steeds meer bijspringen met belastinggeld om de sociale zekerheid boven water te houden.’ Dat blijkt dus een probleem te zijn voor de N-VA. Ik zie het probleem niet. Bijspringen voor banken, ondernemingen, fraudeurs en miljardairs is geen probleem voor N-VA. Bijspringen voor de sociale zekerheid die vele van haar kiezers dagelijks helpt blijkbaar wel? Dat laatste lijkt mij nu net een kernopdracht te zijn voor eender welk land, zorgen voor haar burgers. Als er dan nog wat over is, kan men beginnen te denken aan extra luxe voor de rest. Dat neemt niet weg dat bedrijven in nood de nodige zuurstof geven ook een kerntaak is. Maar zoals ik al schreef, dat is iets anders dan de fiscale hangmat waarin sommigen terechtkomen om zonder extra inspanningen winsten aan te dikken, bonussen uit te delen en dividenden te verhogen. Opnieuw gaat de N-VA prat op de volksverzekering naar Nederlands model. Wat ze er wel niet bij zegt, is dat die verzekering een basispakket is en dat je zelf nog andere pakketten kan/moet bijkopen. Zo zijn de tandarts en fysiotherapeut altijd aanvullende pakketten. Het basispakket werd in 2013 goedkoper dan in 2012 maar toch betalen Nederlanders meer als ze dezelfde aanvullende pakketten kopen dan in 2012. In Nederland zijn het dus vooral de verzekeringsmaatschappijen die geld verdienen aan de gezondheidszorg, terwijl in

de Nederlandse wet staat dat dat niet de bedoeling is. Ondertussen is ook bij onze noorderburen duidelijk wie zich aan de regels moet houden en wie niet. En dat systeem willen wij, volgens N-VA, als kiezers ook bij ons introduceren? Ik geloof er niets van!

In de paragraaf over de pensioenen wordt er niet één keer gerept over een bedrag. Ze gebruiken veel mooie woorden, maar hoeveel een basispensioen juist moet bedragen, dat lees ik niet. Ik lees wel dat de werkelijke pensioenleeftijd hoger moet komen te liggen. ‘Dit laat ook meer flexibiliteit toe, waarbij de tijdsparrekening onderdeel uitmaakt van de pensioenberekening die rekening houdt met het al dan niet volmaken van het traject 65/40-45 jaar.’ Daar zijn ze weer met hun tijdsparrekening. Als je dus tijdens je actieve loopbaan een paar momenten van rust wil inlassen, momenten die je zelf moet betalen en waarvoor je dus al zelf de nodige inspanningen zal moeten leveren, dan kosten die momenten nog eens extra aan de eindmeet. Die momenten zullen niet meer gelijkgesteld worden, je pensioenberekening zal een lager bedrag tellen waardoor je pensioen lager zal uitvallen. Wie gaat er op die manier nog voor kiezen om voor zijn of haar kinderen te zorgen? Wat met ziekenzorg en palliatieve zorg? Uiteindelijk komt ook hier weer de aap uit de mouw.

‘Gepensioneerden mogen onbeperkt bijverdienen, zowel in een zelfstandigenstatuut als in een werknemersstatuut. Op het verdiende bedrag worden gewoon sociale bijdragen en belastingen betaald. Hierdoor kunnen gepensioneerden hun pensioen verhogen. Niemand mag evenwel verplicht worden langer te blijven werken dan tot 65 jaar.’

Ik kan mij echt wel vinden in de mogelijkheid om gepensioneerden onbeperkt te laten bijverdienen. Er zullen immers altijd mensen zijn voor wie werken een hobby is of voor wie veel nooit genoeg zal zijn. Dat bijverdienen is voor mij dan wel op voorwaarde dat ze geen werk afpakken van de rest en dat ze het niet nodig hebben om te kunnen overleven. Een studie in 2013 toonde immers al aan dat twee jaar langer werken in Vlaanderen

garant staat voor het verlies van 9.000 banen.⁹³ Bovendien wordt bijverdienen ook een heel ander verhaal als je kijkt naar dezelfde mogelijkheid voor gepensioneerden in de VS. Mensen die daar al eens met vakantie zijn geweest kennen ze wel, de ouderen die in de supermarkt je boodschappen in de tassen steken. Zij doen dat niet omdat ze het zo leuk vinden, nee, ze doen dat om te kunnen overleven. Het liberale Amerika verkoopt hetzelfde verhaal als de N-VA en daarom twijfel ik dus aan de inhoud van deze zin. Een te laag pensioen geven aan mensen zal er immers voor zorgen dat ze zullen moeten gaan bijverdienen. Dat is iemand onrechtstreeks verplichten, en voor mij kan dat hoegenaamd niet.

De laatste paragraaf gaat over de gezondheidszorg en opnieuw grijpt de N-VA naar de verschillen tussen noord en zuid. De huisarts in het noorden en de specialisten in het zuiden. Daar heb ik het al over gehad. Daar zit dus in eerste instantie een grens voor de N-VA, een grens die verder in de tekst echter verdwijnt. ‘Ook moeten we nu opties nemen voor onze rustoorden, maar ook hier botsen we op de limieten van onze bevoegdheden. De privésector kan hier in een partner zijn op voorwaarde dat kwaliteit gegarandeerd is en zorg toegankelijk/betaalbaar blijft.’ Dat we in Vlaanderen zwaar achterliggen wat betreft rusthuizen voor onze ouderen beschreef ik al. N-VA legt zich zomaar neer bij de limieten van hun bevoegdheid op dat gebied, ze vragen niet om ook die over te hevelen. Blijkbaar is N-VA niet van plan om dat probleem op eigen kracht op te lossen, dan wel door de gezondheidszorg voor ouderen te laten privatiseren. In mei 2013 werd duidelijk wat dat betekent. Zowat alle media spraken schande van de winstverlening in plaats van dienstverlening in rusthuizen. Gepensioneerden betalen 45 à 50 euro per dag en krijgen in ruil een maaltijd die maximaal 4 euro mag kosten. In sommige rusthuizen mogen luiers pas ververst worden als ze voor 65 procent of zelfs volledig verzadigd zijn.⁹⁴ De meest wansmakelijke verhalen bleven de dagen erna de media overheersen. Het is opnieuw een schoolvoorbeeld van liberalisering om via privatisering de

93 ‘Twee jaar langer werken kost 9.000 banen’, in: *De Standaard*, 1 augustus 2013.

94 ‘Eten in rusthuis mag maar 4 euro kosten’, op: VTM Nieuws, 18 mei 2013.

dienstverlening naar de achtergrond te schuiven en geld te verdienen met de miserie van anderen, ditmaal onze ouderen. Je zou toch anders mogen verwachten van de burgervader van Antwerpen, een stad waar één op de vier ouderen aanklopt bij het OCMW om tussen te komen in de kosten voor het rustoord. In de rest van Vlaanderen kan één op de dertien Vlaamse bejaarden zijn of haar verblijf in een rustoord niet zelf betalen.⁹⁵ Ook binnen de gezondheidssector trekt N-VA volop de kaart van de ondernemers en schuift ze de dienstverlening naar achteren. ‘De N-VA kiest voor een gezonde gezondheidseconomie. Ook hier kan onze economie zich vernieuwen. De farmaceutische industrie moet worden gekoesterd door ondernemen aantrekkelijk te maken, niet door samen alsmar meer pillen te slikken.’ Ik ga al mijn hele boek lang akkoord met het feit dat we ondernemingen en ondernemers moeten steunen waar we kunnen. Maar ik schrijf dan ook telkens weer dat daar een maatschappelijke return tegenover moet staan. Iedereen herinnert zich het verhaal nog wel van het kindje Viktor, die lijdt aan het zeldzame hemolytisch-uremisch syndroom (aHUS). Er was maar één geneesmiddel dat Viktors leven kon redden, het peperdure Soliris. Eén jaar behandeling kostte 220.000 euro en was dus onbetaalbaar voor de ouders. De waarheid is dat de farmaceutische industrie de jongen gewoon had laten sterven als Laurette Onkelinx niet bemiddeld had. Een wansmakelijk schoolvoorbeeld van waartoe winstverlening in plaats van dienstverlening kan leiden als we kiezen voor privatisering. Maar waar was de verbijstering van N-VA op dat moment? Want stel nu dat je een basisvolksverzekering zou hebben, dat onze sociale zekerheid er niet meer zou zijn en dat het collectieve dus vervangen is door kapitalisatie. Hoe gaan de ouders van Viktor dat ooit betalen, welk bedrag gaan ze daarvoor moeten ophoesten? Welke verzekeringsmaatschappij gaat dat zelfs maar willen dekken via een polis? Ik schreef al over het aantal doden per jaar in de VS door de onbetaalbaarheid van de gezondheidszorg, en opnieuw weiger ik te geloven dat dat een richting is die gewone mensen uit willen. De farmaceutische industrie is trouwens ook geen onbeschreven blad. In

95 ‘Bejaarden in Antwerpen hebben meer moeite om rusthuis te betalen’, in: *De Standaard*, 4 april 2013.

2010 kwam de grootste medische fraude ooit aan het licht.⁹⁶ In het artikel *'Doc accused of faking Celebrex study'*, van NBC Connecticut, schrijft men hoe Dr. Scott Reuben, een voormalig wetenschappelijk onderzoeker voor Pfizer, heeft toegegeven meegewerkt te hebben aan onjuiste en uit de duim gezogen onderzoeksresultaten van tientallen studies. Niet de vervalste onderzoeksresultaten van Dr. Reuben zijn het opmerkelijke aan dat verhaal, evenmin de door hem ontvangen Big Pharmaonderzoeksgelden, maar wel het feit dat die gang van zaken veelvuldig voorkomt. Farmaceutische bedrijven geven routinematig grote sommen geld aan artsen en onderzoekers en promoten op die manier frauduleus onderzoek. Niet alleen het aantal pillen is dus een probleem, ook de kwaliteit en de betaalbaarheid ervan. En die problemen zijn er enkel en alleen omdat opnieuw de dienstverlening vervangen werd door winstverlening. Omdat ook de farmaceutische industrie gebukt gaat onder het liberale model van vraag en aanbod met winstmaximalisatie als enigste oogmerk.

Het volgende hoofdstuk kreeg de titel: 'Durven veranderen naar een beter bestuur.' Het gaat over de publieke dienstverlening, overheidsuitgaven en het dubbele werk dat vaak gebeurt waardoor de werking, volgens het liberale mantra, inboet aan efficiëntie. Nochtans heeft N-VA zelf bewezen dat dubbel werk soms wel loont. Zonder dubbel werk hadden we nu een lopende rekening van processen gekregen door het invoeren van de onwettelijke vreemdelingentaks, om maar één voorbeeld te noemen. N-VA pleit ook voor minder parlementsleden. Ik volg, afschaffen al die verschillende parlementen, terug naar één parlement. Ik betwijfel of N-VA hetzelfde bedoelt. In 2009 gingen er 2000 ambtenaren met pensioen en werden er 1900 nieuwe aangenomen. Een inkrimping met vijf procent, opnieuw onvoldoende voor N-VA. Maar toegegeven, dat leest wel plezant voor een kiezer: *voilà*, de N-VA wil tenminste afslanken onder de ambtenaren. Maar waar ze juist wil afslanken, welke resultaten dat gaat geven en of we überhaupt gaan uitkomen bij meer efficiëntie, dat lezen we nergens. Straf toch dat in een hoofdstuk waar men zelf schrijft: 'Tot slot herhalen we ons voor-

96 'Doc accused of faking Celebrex study', op: Nbconnecticut.com, 15 januari 2010.

stel om de kostprijs van verkiezingsprogramma's te laten berekenen door het Rekenhof' er niet één rekenvoorbeeld instaat om uitspraken te staven.

Hoofdstuk 6: 'Durven veranderen voor energie en klimaat.' Het grootste vraagstuk van de 21ste eeuw krijgt welgeteld drie bladzijden in het N-VA-verkiezingsprogramma van 2010. Je kan voor of tegen het klimaatvraagstuk zijn, het ligt wel op tafel en lijkt mij veel te belangrijk om er amper drie bladzijden over te vullen in eender welk verkiezingsprogramma. De eerste paragraaf gaat over de te hoge energieprijzen. Daar waar de PVDA een voorstel op tafel legt om de btw op energie te verlagen van 21 procent naar zes procent lezen we bij N-VA opnieuw geen voorstel. Het is te duur en we moeten er iets aan doen. Verder dan dat gaat hun verkiezingsprogramma niet. Zo kan ik ook een verkiezingsprogramma bij elkaar schrijven. In de paragraaf 'Durven veranderen voor een veranderend klimaat' lezen we het volgende: 'Energie zal in de toekomst ongetwijfeld voor een belangrijk deel uit hernieuwbare bronnen moeten worden opgewekt. Daarom is het van belang dat we in dit land de doelstellingen halen die de Europese Unie oplegt.' Opnieuw blindelings Europa gehoorzamen dus, niets in vraag stellen, dat is het N-VA-devies. Nochtans kunnen er bedenkingen worden gemaakt. Op 1 januari 2005 werd door de Europese Unie een systeem ingevoerd waarbij bedrijven en energieleveranciers een maximumhoeveelheid CO₂ die ze mogen uitstoten kregen opgelegd. Dat systeem heeft de naam 'Europese Emissiehandel'⁹⁷ gekregen, afgekort ETS. Voor elke ton CO₂ dat een bedrijf uitstoot, krijgt het één uitstootrecht. Met andere woorden: elk bedrijf heeft een bepaalde hoeveelheid CO₂-uitstoot gratis gekregen. De bedoeling daarvan was dat bedrijven zouden beginnen te investeren om zo hun CO₂-uitstoot te verminderen. Maar zelfs daar vonden de energiebedrijven het nodig om op crapuleuze wijze misbruik te maken van het systeem. De energiebedrijven hebben de CO₂-rechten gewoonweg doorgerekend aan de consument. Waarom steeg onze energiefactuur? Wel, dat is een van de redenen. Stel dat je voor duizend ton CO₂-uitstootrechten hebt. Heb je er over, dan mag je die

97 Milieudefensie: De nieuwe zeepbel: emissierechten, juni 2011.

verkopen aan anderen. Ga je over die duizend uitstootrechten, dan betaal je ervoor. Zo kopen wij 'schone lucht' in Thailand, China, Zuid-Afrika en van Latijns-Amerikaanse landen. In diezelfde landen produceren mensen tegen lage lonen, en in barre omstandigheden, verschillende producten die wij consumeren. Die producten bereiken ons dan onder andere via transport per vliegtuig of met vrachtwagens, die verantwoordelijk zijn voor maar liefst vijf procent van de totale broeikassen. Energiebezuinigingen zijn voor bedrijven altijd voordelig op lange termijn, dat weten ze zelf ook. Het is echter de honger naar winsten op korte termijn die voorkomen dat er van milieubewust ondernemen werk kan worden gemaakt. Een vriendelijk ondernemingsklimaat moet, maar langs de andere kant mag N-VA de ondernemingen ook wel eens beginnen te responsabiliseren over milieubewustzijn, wat dus duidelijk niet gebeurt. Voor mij is het kapitaliseren van onze lucht ook een verkeerde keuze. Kapitalisatie brengt altijd weer deregulering met zich mee voor sterke spelers. De meest vervuilende ontsnapt zo telkens weer aan zijn eigen maatschappelijke taak. Multinationals doen in westerse landen te weinig aan hun uitstoot en kopen schone lucht in andere landen waar ze op dat moment zelf mensen uitbuiten. Dat is alvast niet het Europese beleid dat ik voor ogen heb. Je kan sommige bedrijven alleen tot milieubewust ondernemen dwingen door hen uitstootnormen op te leggen en ze aan te pakken als ze die normen overschrijden. Dat is een keuze die Europa vooralsnog niet maakt. Maar waarom zouden wij die hier niet kunnen maken? Opnieuw vanwege de dreiging van bedrijfsvriendelijk ondernemen, opnieuw door mensen geestelijk te gijzelen met delocalisatie? Volgens dat liberale mantra moeten bedrijven niets meer.

Ik durf het bijna niet te schrijven, maar het volgende hoofdstuk gaat over mobiliteit. 'Durven veranderen voor mobiliteit.' De eerste zin leest als volgt: 'Files tasten de economische slagkracht aan en zorgen voor overbodig brandstofgebruik en milieuschade.' Wat een paar projectontwikkelaars betekenden voor de delocalisatie van de Sinkenfoor, dat betekenen een paar aandeelhouders voor de files in en rond Antwerpen. Zij hebben de macht om ervoor te zorgen dat de Liefkenshoektunnel niet tolvrij wordt

gemaakt. De bouw van de tunnel werd onder andere gefinancierd door buitenlands geld te lenen. In december 2012 werd de laatste schijf van die lening afbetaald.⁹⁸ Vanaf 2012 kon de tunnel dus al tolvrij worden gemaakt. In 2013 is de N-VA vertegenwoordigd in de Vlaamse regering, levert ze de burgemeester van Antwerpen en tekent ze voor een groot stuk het beleid uit in Vlaamse gemeenten. Alles is dus aanwezig om als partij je mooie woorden over het fileprobleem om te zetten in daden. Zwijndrecht, Burcht en Kruibekke zijn plaatsen waar N-VA, samen met andere partijen, een motie heeft goedgekeurd om te pleiten voor het tolvrij maken van de Liefkenshoektunnel. Een motie goedkeuren om te pleiten voor het tolvrij maken, en daar stopt het dan. Zelfs geen motie om hem gewoonweg tolvrij te maken, nee, een motie om ervoor te pleiten. *'How low can you go?'*, vraag ik mij af. Ik heb ook geen boodschap aan alle cijfers waar dan mee gegoocheld wordt. Het maakt mij niets uit hoeveel of hoe weinig auto's en vrachtwagens er dagelijks extra via die tolvrije Liefkenshoektunnel gaan rijden in plaats van door de Kennedytunnel. Elk voertuig minder is er één gewonnen. Daar heb ik geen telraam voor nodig. Maar niets van dat alles lezen we in het verkiezingsprogramma van 2010. Ik lees dat files slecht zijn, maar ik lees vooral weer eens een hoofdstuk zonder voorstellen of cijfers. Sloganeske verkiezingspropaganda komt altijd weer bovendrijven als er oplossingen voor het grijpen liggen. Waar blijft N-VA met haar verandering?! Onwaarschijnlijk dat de krachtigste politicus van het moment geen aandacht schenkt aan het tolvrij maken van de Liefkenshoektunnel. Het fileprobleem bij uitstek in Vlaanderen, rond zijn stad, en dat als iemand die beweert de burgemeester te willen zijn voor alle inwoners van Antwerpen. Nergens lezen we een uitgesproken mening van Bart De Wever over dit dossier. Opnieuw laat Bart De Wever een paar rijke mensen duizenden gewone burgers gijzelen, tienduizenden zelfs. Het verschil met de Sinksenfoor is dat hij ze daar maar een paar weken per jaar gijzelt. Veel van de slogan 'Durven veranderen voor mobiliteit' vind ik dus niet terug in dit mobiliteitsdossier. Het enige wat ik nog kan bedenken is dat Bart De Wever en zijn N-VA dat achter de hand houden voor de verkiezingen van

98 'Maak Liefkenshoektunnel direct tolvrij', op: deredactie, 24 november 2013.

2014, maar dan lijkt het mij zelfs nog perverser te zijn. Mensen dagelijks gijzelen uit eigenbelang voor de verkiezingen? *Only time will tell*. In de paragraaf over de treinen pleit N-VA voor een verdere liberalisering van het personenvervoer. Hoe ver die liberalisering moet gaan, valt niet af te leiden uit hun verkiezingsprogramma. Dat er voor de liberalisering van het spoor ‘slechts’ vijf procent vertraging was en vandaag de dag bijna vijftien procent lees ik evenmin. Dat de cijfers zelfs oplopen tot 35% wordt al helemaal doodgezwegen. Al in 2010 schreef Test-Aankoop: ‘Treinreizigers niet te spreken over stiptheid NMBS’. Sindsdien is de situatie zowaar nog verslechterd!⁹⁹ Waar zit de efficiëntie in dit verhaal? Ik schreef eerder al over de liberalisering van het spoor en vroeg mij toen af hoe ver Bart De Wever daarin wil gaan. Hopelijk vragen ze het hem voor de verkiezingen van 2014. Ook de luchthaven van Zaventem wordt onder de loep genomen. Over de onrendabele Vlaamse luchthavens wordt echter met geen woord gerept. De luchthaven van Deurne is een luchthaven met amper 380 passagiers per dag en volgens *De Standaard* is al het geld dat Vlaanderen daarin investeert weggesmeten geld.¹⁰⁰ Maar voor die 380 passagiers per dag gaat de Vlaamse regering wel 55 miljoen euro extra in de luchthaven pompen om een tunnel te graven. Gaan 380 passagiers per dag 55 miljoen euro aan investeringen terugverdienen? De luchthaven in Deurne is een luchthaven voor internationale ondernemers. Het efficiëntieverhaal lijkt niet zo belangrijk voor N-VA als het over die doelgroep gaat. Geld is geen probleem, verlies draaien ook niet. Die doelgroep moet zich niet houden aan efficiëntie en besparingen volgens N-VA. Voor hen moeten we de rode loper uitrollen. ‘Zou die tunnel voor de internationale ondernemers trouwens wel tolvrij zijn’, vraag ik mij af.

Het hoofdstuk ‘durven veranderen voor justitie en veiligheid’ laat ik ietwat aan mij voorbijgaan. Dossier technisch ben ik daar hoegenaamd niet van op de hoogte. Overhevelen van stukken naar de deelstaten en meer met minder: ik heb er geen zicht op of dat nodig is. Laat staan dat ik kan oor-

99 ‘Treinreizigers niet te spreken over stiptheid NMBS’, op: Testaankoop.be, 16 september 2010.

100 ‘Tunnel aan luchthaven Deurne weggesmeten geld’, in: *De Standaard*, 6 mei 2013.

delen over de remedie die N-VA voorschrijft voor justitie. Over veiligheid en het veiligheidsgevoel wil ik wel iets kwijt. Ik verwees al eerder naar het boek *Straf de armen* van Loïc Wacquant en zie de parallellen tussen de N-VA en haar ideologische liberale strafstaat. Die liberale strafstaat werd al rond 1960 geïntroduceerd in de VS. Om armoede uit het straatbeeld te bannen, bouwde men, en bouwt men nog altijd, gevangenissen in de VS. Die worden betaald door privé-investeerders, gevangen worden bewaakt en getransporteerd door privéondernemingen. Die ondernemingen floreren bij een hoog aantal gevangenen. Men is in de VS dus niet op zoek naar oplossingen, maar wél naar winstverlening via privatisering van het gevangeniswezen. Armen verdwijnen voor het kleinste vergrijp achter de tralies, witteboordcriminelen worden gespaard. De N-VA lijkt gewonnen voor diezelfde visie en ze is opnieuw niet de mijne. Als de armoede stijgt, dan bouwen liberalen extra gevangenissen. Het staat zwart op wit te lezen in hun verkiezingsprogramma: ‘Er is een duidelijke nood aan nieuwe gevangenissen om de bestaande gevangenissen te ontlasten en het peerdure contract met de gevangenis van Tilburg zo snel mogelijk te kunnen ontbinden. Een uitbreiding van de capaciteit is de enige constructieve oplossing voor dit probleem...’ Niet om de armoede aan te pakken, wel om haar uit het straatbeeld te bannen. Extra gevangenissen voor de onderkant van de maatschappij, witwascasino’s voor de toplaag.¹⁰¹ Bart De Wever pleit voor meer gevangenissen en een casino in Antwerpen. De ene criminaliteit is de andere niet voor liberale beleidsmakers. De volgende zin doet mij opnieuw twifelen aan de eerlijkheid van wat N-VA schrijft. ‘De burger moet er zeker van zijn dat de samenleving op een billijke en correcte manier reageert op misdrijven. Het kan niet de bedoeling zijn dat gevangenisstraffen van minder dan 3 jaar in de praktijk niet of nauwelijks worden uitgevoerd. Op die manier creëert men een gevoel van straffeloosheid bij criminelen.’ Maar als het gaat over straffeloosheid, noem mij dan eens één kapitaalkrachtig persoon die vanwege fraude, uitbuiting of eender welk ander mensonwaardig gedrag een gevangenisstraf heeft moeten uitzitten. Beter nog, noem mij eens één persoon van wie de N-VA heeft gezegd dat het zou moeten.

101 ‘De Wever zet zwaar in op veiligheid’, in: *Het Laatste Nieuws*, 5 november 2012.

In het verkiezingsprogramma staan ook negentien zinnen rond drugsbeleid. Men is anti gedogen maar pro ontraden. Het is een conservatief en uiterst liberaal standpunt. De uitleg die volgt, is jammer genoeg opnieuw mist, niets meer of minder. Softdrugs moeten kunnen maar toch niet helemaal. Zulke dingen staan er te lezen in het verkiezingsprogramma. Ondertussen werd wel duidelijk wat het N-VA-standpunt is. Bart De Wever verklaarde in 2012 de oorlog aan drugs in Antwerpen.¹⁰² Dat klinkt als muziek in de oren, niet? De realiteit is echter dat het een oorlog is die nooit gewonnen kan worden. Globaal genomen zijn er drie problemen die je moet overwinnen. Er mogen geen drugs worden aangemaakt in je eigen land (stad), je moet de drugsimport aan je grenzen kunnen stoppen en je moet er wereldwijd voor kunnen zorgen dat er geen drugs meer worden gemaakt. Dat laatste kunnen we dus al vergeten. Of je de eerste twee dan volledig kan tegengaan, valt ook al te betwijfelen. De VS hebben the *war on drugs* jarenlang proberen te voeren maar keren nu op hun stappen terug. *The New York Times* wond er geen doekjes om. De krant publiceerde een artikel onder de titel: 'The War on Drugs Is a Failure'.¹⁰³ Veel woorden mogen er eigenlijk niet aan worden vuilgemaakt. FOX News bracht de reportage: 'AP IMPACT: After 40 years, \$1 trillion, US War on Drugs has failed to meet any of its goals'.¹⁰⁴ Daarin bewijzen ze dat de totale kostprijs van de laatste veertig jaar 'war on drugs' werkelijk hallucinant is: één triljoen dollar. Dat is een één gevolgd door achttien nullen: 1.000.000.000.000.000 dollar. Een waanzinnig bedrag, en wat is het resultaat? De drugs zijn nog altijd aanwezig, kosten handenvol belastinggeld en gevangnissen puilen uit. Men denkt er daarom zelfs aan om bepaalde maatregelen terug te schroeven. BNR toont in haar reportage 'Een beetje dimmen met de war on drugs'¹⁰⁵ hoe de Amerikaanse minister van Justitie, Eric Holder, de straffen voor niet-gewelddadige drugsdelicten wil verlagen om de overbevolking in de gevangnissen terug te dringen. De grootste liberale strafstaat in de

102 'De Wever verklaart "War on drugs" in Antwerpen', in: *Gazet Van Antwerpen*, 29 januari 2012.

103 'The War on Drugs Is a Failure', in: *The New York Times*, 19 april 2013.

104 *AP IMPACT: After 40 years, \$1 trillion, US War on Drugs has failed to meet any of its goals*, op: FOX News, 13 mei 2010.

105 *Een beetje dimmen met de war on drugs*, op: BNR, 13 augustus 2013.

wereld is tot de conclusie gekomen dat een *war on drugs* niet werkt. De logische N-VA-conclusie is dat wij het dan maar moeten gaan proberen, België een land met evenveel inwoners als de stad New York. Drugs bannen uit het straatbeeld in Antwerpen via een absolute nultolerantie is het plan. Klinkt opnieuw allemaal mooi als verkiezingsbelofte, maar voor mij is het opnieuw een geval van infomarginalisering. Stel dat Bart De Wever erin slaagt om de drugs te bannen uit Antwerpen, stelt er dan niemand zich de vraag waar die drugs naartoe zullen verhuizen? Geloof iedereen dat het probleem dan weg zal zijn? Geen drugs in Antwerpen betekent geen drugs in Vlaanderen, is het dan zo gemakkelijk? Ik zal het zeggen: als Bart De Wever de drugs al weg zou krijgen uit Antwerpen, dan verhuist het drugsprobleem gewoon naar de randgemeenten. Daar heb je dan minder middelen om de strijd aan te gaan en op die manier zou het uiteindelijke resultaat wel eens een toename van het hele probleem kunnen zijn. De realiteit in de VS heeft dat trouwens ook aangetoond. Beleidskeuzes zijn bijna nooit zwart of wit. Je kan ervoor kiezen om drugsproblemen te centraliseren en ermee om te gaan, zoals het geval was in Antwerpen. Of je kan ervoor kiezen om ze te bannen uit Antwerpen zodat alles versplintert rond de stad. Geen van die twee mogelijkheden zal de drugs doen verdwijnen, maar de N-VA-keuze is gewoonweg de verkeerde omdat het probleem alleen groter zal worden bij de versplintering. En stel dat Bart De Wever de drugs kan weren uit Antwerpen, hoe gaat hij dan de drugs weren die inwoners van Antwerpen gaan kopen in de rand van de stad? Ik zou graag hebben dat iemand hem die vraag eens stelt.

Om de veiligheid te vergroten, wil N-VA 'meer camera's plaatsen. Dat staat te lezen in de formateursnota van Bart De Wever uit 2012: '*Respect voor A*'.¹⁰⁶ Het stond verbazend genoeg niet in het verkiezingsprogramma van 2010 bij het hoofdstuk over het veiligheidsgevoel, ik ga er dus van uit dat dit ook een onderdeel zal zijn van het partijprogramma voor 2014. Meer camera's plaatsen, dat zal Antwerpen veiliger maken, dat zal Vlaanderen veiliger maken.

106 *Respect voor A*, Formateursnota Stad Antwerpen 2012-2018, p. 16 en 18.

Bart De Wever kwam in 2012 terug uit Londen¹⁰⁷ en verkondigde dat die stad veilig was dankzij de vele camera's die er hangen. Was er die dag iets mis met zijn geheugen? *Two words: London riots*. Rellen die een jaar eerder Londen, en de rest van Engeland, in de ban hadden gehouden. Was het een gebrek aan geschiedkundige kennis van de historicus of werden die gebeurtenissen selectief uit zijn geheugen gewist? *De Groene Amsterdammer* publiceerde een artikel over die rellen onder de naam: 'Engelse toestanden. Feestgeweld en het beschavingsproject van links'.¹⁰⁸ De rellen duurden dagen aan een stuk, ondanks het toezieende oog van die vele camera's. In Londen hangen maar liefst 8000 camera's. Kostprijs van dat alles: 300 miljoen pond oftewel zo'n slordige 350 miljoen euro. De arrestaties tijdens de rellen werden door mensen in uniform verricht. Camerabeelden leverden nadien nog de aanhouding van een verwaarloosbaar aantal mensen op. Zeker als je dat aantal afzet tegen de kostprijs. Uiteindelijk liet de BBC weten dat 1027¹⁰⁹ mensen veroordeeld waren voor de rellen in Londen. Maar de BBC stelde ook duidelijk dat slechts een paar van hen dankzij de camera's waren veroordeeld. 350 miljoen euro voor een paar veroordelingen in één van de grootste stadsrellen in Londen ooit. Waar zit de efficiëntie? Is dat geld een verdedigbare investering? Ook de meerwaarde van die camera's in het dagelijkse leven kan je in vraag stellen, want wat gebeurt er met de sociale controle? Stel dat je morgen ziet dat er iemand een portemonnee uit iemands tas steelt. Je kijkt rond en ziet dat het gefilmd wordt. Ga je dan toch proberen om op het moment zelf iets aan de situatie te doen? Of laat je het op zijn beloop, want de dader is toch gefilmd? Gaat een camera de 'sociale controle' niet verder beknotten? De apathische manier waarop mensen niet meer reageren bij zulke feiten is voor mij angstaanjagend. Als het probleem van een medemens ons probleem niet meer is omdat het gefilmd wordt, dan wordt misdaad niet voorkomen en in het beste geval achteraf bestraft. Er

107 'Bart De Wever ontmoet Londense burgemeester', in: *Gazet Van Antwerpen*, 18 september 2012.

108 'Engelse toestanden. Feestgeweld en het beschavingsproject van links', in: *De Groene Amsterdammer*, 15 september 2011.

109 'England riots: Court appearance total rises above 1,500', op: BBC News, 1 September 2011.

is en blijft dan altijd een slachtoffer. De uiteindelijke uitkomst zou dus kunnen zijn dat het aantal slachtoffers stijgt, en zo wordt de oplossing eigenlijk het probleem. Bart De Wever heeft nog een andere taak voor de camera's. Wagens kunnen zichzelf verklikken via nummerplaatherkenning, wat dan weer kan helpen bij de *war on drugs*. Ben ik nu de enige die zich afvraagt of nummerplaatherkenning een realistische oplossing is? Als je een crimineel bent en je hebt weet van die camera's, bestaan er dan geen simpele oplossingen? Telkens een wagen stelen, valse nummerplaten opschroeven of andere manieren van transport zoeken et voilà. Daar hoef je toch geen genie voor te zijn? Of gebeurt dat nu echt alleen in de film? Het zijn wel allemaal dingen die mensen graag lezen. Camera's, nultolerantie en extra gevangenen: het is goede propaganda. Maar of dat allemaal veel zoden aan de spreekwoordelijke dijk zal zetten, is nog maar de vraag. De praktijk in andere landen bewijst veelal het tegendeel. Zo stelde ik al de vraag wanneer het drugsprobleem in Antwerpen eigenlijk als opgelost zal worden beschouwd door Bart De Wever. Want als de drugs verschuiven naar de rand, zoals zo vaak het geval is, is het probleem dan opgelost voor hem? Dat is een beetje zoals mensen in armoede verschuiven naar gevangenen. Is de armoede daarmee opgelost voor Bart De Wever? Oplossingen zie ik dus niet echt in het verkiezingsprogramma, laat staan de verandering die blijkbaar zo nodig is. Opportunistische propaganda lees ik des te meer.

Hoofdstuk negen bevat eindelijk weer voorstellen. Logisch ook, gezien het onderwerp: 'Durven veranderen naar een asiel- en migratiebeleid dat Vlamingen wel willen.' De titel alleen al is om van te smullen. Met asiel en migratie zijn immers, mits wat goede propaganda, heel wat stemmen te halen. Zeker als je zelf schrijft dat je het beleid zal uittekenen dat de Vlamingen willen. Er staat dus vooral te lezen wat een groot deel van de mensen wil lezen. Opnieuw grijpt de N-VA naar haar corebusiness, de pr goed verzorgen, maar consequent is het weer allerminst. In de paragraaf 'Waarom we nu moeten veranderen' staat te lezen: 'Vlaanderen is bevoegd voor het inburgeringsbeleid, maar niet voor het migratiebeleid. Vlaanderen werkt een onthaalbeleid uit, maar heeft geen vinger in de pap over wie

zich hier mag vestigen. Het is en blijft lastig dansen op één been in het migratiedebat.' N-VA vraagt dus om een eigen beleid te mogen voeren. In de volgende paragraaf, 'Een strikt en rechtvaardig asielbeleid', staat dan echter het tegenovergestelde geschreven: 'De overheid moet zelf de verantwoordelijkheid opnemen voor de opvang van asielzoekers, en mag deze niet doorschuiven naar de lokale besturen.' Plots moet de overheid het beleid voeren. Wie snapt daar nog iets van? Je wilt onafhankelijkheid en een eigen beleid maar toch ook weer niet altijd. De moeilijke problemen moet de overheid maar aanpakken. Ik krijg daar kop noch staart aan. Voor N-VA moeten asielzoekers binnen de vijf jaar hun verblijfsvergunning kunnen verliezen als de omstandigheden in hun land voldoende verbeterd zijn. Alle financiële hulp moet worden afgeschaft, er mag alleen nog materiële steun worden gegeven. Ik daag iedereen uit om morgen alles en iedereen achter te laten, op zoek naar een beter leven. Mensen die zich in zo'n avontuur storten, gaan op zoek naar een alternatief voor het overleven waar ze dagelijks mee worden geconfronteerd. Hen vijf jaar opsluiten, zonder enig uitzicht op een nieuw leven, is mensen gijzelen. Als je beslist om mensen asiel te verlenen, om hen op te nemen in je maatschappij, dan is het je verdomde plicht om hen ook een toekomst te bieden. En gaat dezelfde denk-piste ook op voor de Syrische of Afghaanse ondernemer die hier onderdak zocht en vond? Of is dat lot alleen buitenlandse loodgieters beschoren die een opleiding volgden en de taal machtig zijn na vijf jaar? Vervolgens gaat het over 'illegaliteit en terugkeerbeleid durven aanpakken'. Er staat een geweldige zin te lezen: 'Wie veroordeeld is voor ernstige feiten komt niet meer in aanmerking.' Hebben we het dan over bankdirecteurs en andere kapitalisten die veroordeeld zijn voor fraude? Mensen zoals Gantman van de N-VA bijvoorbeeld? Misschien gaat het wel over de frauderende vrienden uit het diamantclubje zoals Omega Diamonds. Of gaat het over CEO's die in andere landen beschuldigd worden van kinderarbeid en uitbuiting? Hoe kan het dat een partij die zo dweept met normen en waarden, die de lijn doortrekt naar migranten, binnen haar eigen partij iemand als André Gantman fractievoorzitter¹¹⁰ maakt van de gemeenteraad. André Gant-

110 <http://antwerpen.n-va.be/wie-is-wie/Gemeenteraad>

man werd veroordeeld tot achttien maanden cel met uitstel. Hij kreeg die veroordeling¹¹¹ voor misbruik van vertrouwen, witwaspraktijken en het onttrekken van gelden aan ABC Containerline. Als je als partij zelf gaat werken met twee maten en gewichten, is het logisch dat je ervan verdacht wordt pro een klassenjustitie te zijn. Ik ga ermee akkoord dat zware criminelen geen onderdak hoeven te krijgen in ons land. Maar wie gelooft er nu in hemelsnaam dat zware criminelen, zonder witte boorden, asiel zullen aanvragen bij ons? Drugsbazen en gangsters? Die gaan zeker en vast aanschuiven om asiel aan te vragen en zo gepakt te worden. *Yeah right*. En als het dan niet gaat over die zware criminelen, wat zijn dan die ernstige feiten op basis waarvan N-VA de afweging wil maken om mensen toe te laten of te weigeren? Het bekt allemaal lekker, mensen slikken het als zoete koek, maar duidelijk is het opnieuw allerminst.

De volgende paragraaf gaat over ‘Gezinshereniging en schijnhuwelijken.’ Daar staat alvast de job van mijn leven beschreven: ‘Gezinsherenigers moeten vooraf in het land van herkomst een inburgeringcursus volgen die aangeboden wordt door de gemeenschap waarin ze zich zullen vestigen.’ Ik veronderstel dat het dan iemand van hier, bij voorkeur een rasechte Vlaming, zal zijn die in het land van herkomst die inburgeringcursus zal geven. Met 180 verschillende nationaliteiten in België is er dus keuze te over. Doe mij maar een warm land, maar ook weer niet te warm. Het liefst ergens aan de zee, als het kan. Hoe zou N-VA dat eigenlijk praktisch zien? Ik spreek Nederlands, een beetje Frans, wat minder Duits, maar mijn Engels is redelijk. Daarmee kom je al een heel eind, maar Arabische, Japanse, Chinese en Russische inburgeringcursussen gaan geven zal dus niet aan mij besteed zijn. Gelukkig zijn dat talen die andere rasechte Vlamingen ook allemaal beheersen, kandidaten genoeg dus. Hopelijk word je dan ergens vast gestationeerd, of zou je constant moeten verhuizen? Om de hoeveel tijd zouden wij terug moeten keren om zelf weer even in te burgeren? Vijf jaar misschien, zoals de asielzoekers? Ik durf sterk te twijfelen aan de haalbaarheid van zulke voorstellen. Bovendien, hoeveel gaat dat kosten?

111 ‘Antwerpse ex-schepen veroordeeld’, in: *De Standaard*, 2 maart 2006.

Dat N-VA ervoor kiest om rond het thema asiel en migratie wel voorstellen naar voren te schuiven, verbaast mij niet. Mensen horen graag hoe we de problemen die ermee gepaard gaan kunnen oplossen. Maar hoe haalbaar en realistisch zijn de N-VA-voorstellen? Dit thema is waarschijnlijk het moeilijkste vraagstuk. Ons land is immers een vrije samenleving met aanhoudende immigratie en emigratie. Europa zette de grenzen open en EU-burgers worden geacht te kunnen gaan en staan waar ze willen. Dat op zich maakt het niet makkelijker voor landen binnen de EU. De waarheid ligt bovendien ook meestal anders. Niet elke emigratie is een vrije keuze, soms worden mensen er gewoon toe gedwongen. Rampspoed kent geen grenzen en mensen van ver buiten Europa komen hier zoeken naar een menswaardige toekomst. Maar ook binnen Europa gaan mensen op zoek naar een beter leven. De NOS-reportage *'Emigratie uit Spanje'* bewijst de blijvende toename van Spanjaarden¹¹² en Portugezen in de rest van Europa. Beide nationaliteiten emigreren massaal. Het is dus waar, er is dringend een Europees beleid nodig. Maar wat ondertussen met België, is natuurlijk de vraag. Ik zal nooit ontkennen dat je niet elk probleem in de wereld kan oplossen in België. En ik zal nooit ontkennen dat België te klein is om alle slachtoffers op te vangen. Maar dat wil voor mij ook absoluut niet zeggen dat je niets kan doen. Ik vind dat wij verplicht zijn om ons steentje bij te dragen. Velen onder ons zijn al lang vergeten dat er tijdens en na de wereldoorlogen ook veel Belgen (Vlamingen) elders hun heil hebben gezocht, en gevonden. Dat ook wij ooit immigranten zijn geweest op zoek naar betere oorden, op zoek naar een beter leven. Wat sommigen onder ons misschien zelfs niet beseffen, is dat wij zelf mee de oorzaak zijn van armoede over heel de wereld. Zo steelt de westerse wereld grondstoffen uit derdewereldlanden. Wij noemen die grondstoffen natuurlijke rijkdommen. Het perverse effect is wel dat de lokale mensen armer worden door die natuurlijke rijkdommen, en de westerse wereld rijk. *MO*magazine* gaf een duidelijke kijk op het probleem in zijn artikel: 'Vier nieuwe landen gaan strijd aan met grondstoffenvloek'.¹¹³ Daarin kan je lezen hoe de CEO's van

112 *Emigratie uit Spanje blijft toenemen*, op: NOS, 15 oktober 2012.

113 'Vier nieuwe landen gaan strijd aan met "grondstoffenvloek"', op: MO.be, 19 mei 2009.

het kapitaal die deze grondstoffen komen exploiteren, met hun vrije markt en het spel van vraag en aanbod, de lokale bevolking op een schandalige manier uitbuiten. Hun levensomstandigheden gaan er zwaar op achteruit en vaak gaat dat gepaard met afschuwelijke ziekten, niet zelden met de dood tot gevolg. Wat wij met Congo hebben gedaan, gebeurt nog dagelijks elders in de wereld. Wij hebben hen alle rijkdom ontnomen, zijn dus rechtstreeks verantwoordelijk voor hun emigratie, maar verwensen ze wel als ze hier in België een beter toekomst komen zoeken. Wij staan als westerse wereld mee aan de oorsprong van de miserie, maar weigeren wel om een deel van de oplossing te zijn. En dat is nog maar één kant van het verhaal. Onder asiel en migratie valt ook de strijd tegen uitbuiting, mensenhandel en mensensmokkel. Mensen denken bij het woord migratie altijd aan de hongerstakers en de kranenbezitters. Ze staan vaak niet stil bij de reden waarom ze zoiets doen. Dat veel van die mensen-zonder-papieren radeloos zijn, en niet weten wat hen de komende periode te wachten staat, lijkt men nogal snel te vergeten. Sommige feiten zijn bovendien wat ze zijn. Illegale mensenhandel is in Europa uitgegroeid tot misdadpraktijk nummer drie, na drugs- en wapenhandel. *De Morgen* schrijft dat jaarlijks ongeveer 250.000 Europeanen het slachtoffer worden van mensenhandelaars.¹¹⁴ Het lijkt onwaarschijnlijk, maar de slavenhandel is volledig terug. Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding pleit er onder meer voor dat de opdrachtgevers wettelijk medeverantwoordelijk worden voor dergelijke feiten. Veel gehoor wordt er niet gevonden. Ook in het verkiezingsprogramma van de N-VA staat over deze 'ernstige feiten' niet één voorstel. In 2009 was er bij 191 van de 2.758 inbreuken inzake economische uitbuiting sprake van feiten van mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. Er waren 1.700 vaststellingen van zwartwerk en 404 inbreuken op de wetgeving over buitenlandse werknemers of zelfstandigen. Opnieuw geen N-VA-voorstellen op die punten. Bovendien heeft de praktijk ondertussen ook uitgewezen dat een idee het niet altijd haalt bij de praktijktoets. Na het debacle met de vreemdelingentaks vraag ik mij af

114 'Jaarlijks 250.000 Europeanen slachtoffer van mensenhandel', in: *De Morgen*, 28 september 2010.

of de voorstellen van N-VA de Europese toets zullen doorstaan en welke als realistisch bestempeld mogen worden.

De laatste twee hoofdstukken kregen als titel: ‘financieel orde op zaken durven stellen’ en ‘Durven veranderen naar een confederaal model’. Op vier kleine voorstellen na bestaan ook deze uit veel propaganda met weinig inhoud. Ik hoop dat het verkiezingsprogramma van N-VA voor de moeder aller verkiezingen wel veel duidelijke voorstellen zal hebben en dat het politieke en maatschappelijke debat eindelijk over inhoud kan gaan. De start richting 2014 laat echter opnieuw het ergste vermoeden. N-VA trapt in september haar campagne op gang met de *roadshow* ‘Café bij Bracke en vrienden’.¹¹⁵ Opnieuw komt N-VA niet met voorstellen. Ze gaan de mensen komen vertellen wat er allemaal fout gaat. Ik neem mij alvast voor om te gaan luisteren als ze in mijn buurt passeren. Mijn verwachting is dat ze hun pr heel goed zullen verzorgen, de leugenschakels en infomarginalisering niet schuwend. De realiteit is dan wel dat je een waanbeeld ophangt en dat waanbeeld is dan de hoofdreden voor het opdringen van je ideologische keuzes, die dan een nachtmerrie gaat worden voor veel mensen. Daarom ook de keuze voor mijn titel van dit hoofdstuk: ‘Via geïndoctrineerde evolutie naar een sociaaleconomische ®evolutie’. Het symbool R in het woord (r)evolutie staat voor trademark, een handelsmerk. Iedereen heeft het Bart De Wever al horen zeggen: ‘men wil bij N-VA geen revolutie maar een evolutie.’ Dat is een handelsmerk en dat dient om de inhoudelijke waarheid naar de achtergrond te schuiven. Want je moet weer kijken naar het eindpunt, naar de verpakking. Het sociaal-economische eindpunt van de N-VA is een ware revolutie als je het vergelijkt met wat we vandaag allemaal hebben als burgers van dit land. Complete sociale afbraak in de tijd is een zogezegde evolutie, maar het eindpunt is en blijft een revolutie genaamd kapitalisme. In de liberale strafstaat van N-VA is weinig tot geen plaats meer voor diversiteit en recht op een andere mening. Wat nu vervat zit in sociale zekerheid, zal worden vervangen door een ver doorgedreven

115 ‘N-VA trapt verkiezingscampagne op gang met roadshow Bracke’, in: *Het Nieuwsblad*, 12 augustus 2013.

privatisering waar alleen kapitaalkrachtigen beter van zullen worden. De weg van sociale zekerheid naar sociale onzekerheid met als uiteindelijke winnaar de vrije markt en de pleitbezorgers van die vrije markt die de verzekeringen zullen aanbieden. N-VA laat uitschijnen dat elke Vlaming het beter zal hebben. Een constante aaneenrijging van leugenschakels moet dat alles kracht bijzetten. Tegelijkertijd willen ze alleen gewone mensen bestraffen en kijkt ze met veel plezier de andere kant op voor criminele feiten van een topklaag in diezelfde maatschappij. De indoctrinatie waarover ik heb, gebeurt dan ook vooral via infomarginalisering: halve waarheden vertellen en negatieve zaken positief beschrijven zodat de echte inhoud zeker niet duidelijk is. Een mistgordijn wordt opgetrokken en achter dat mistgordijn zingen sirenen hun lied. Sirenen waren de dochters van de zeegod Phorcys. Ze waren erg mooi en zongen zulke mooie liederen dat de reizigers die hun eiland passeerden de verleiding niet konden weerstaan en van hun koers afweken. Hun schip liep te pletter tegen de rotsen en zij werden gedood door de sirenen, die alle levenskracht uit hun slachtoffers wegzogen. N-VA heeft in mijn ogen twee soorten sirenen. Een eerste soort om de grote luxueuze jachten veilig de haven binnen te loodsen en een tweede om alle andere schepen te laten stranden. De mensen op de jachten kunnen vervolgens geld verdienen door de mensen op de gestrande schepen uit de nood te helpen. De moraal van het verhaal is wel dat de N-VA verantwoordelijk is voor het vastlopen van die schepen maar dat mensen daar niet kwaad voor zijn, dat ze N-VA zelfs bedanken om hen te redden. En dat komt volgens mij enkel en alleen omdat ik betwijfel dat mensen beseffen waarvoor de liberale ideologie van N-VA echt staat. En dat alles als gevolg van de indoctrinatie die al zolang bezig is.

Society you're a crazy breed

Ik schreef in het begin dat er drie vragen zijn die men te vaak stelt aan mij. Alle drie heb ik ze in dit boek proberen te beantwoorden. Hopelijk lezen zowel linkse als rechtse mensen mijn antwoorden en hopelijk zijn ze allemaal evenzeer akkoord als niet akkoord met bepaalde stukken. Er is

immers nood aan een inhoudelijk debat over die drie vragen. De perceptie zit vaak fout, en daardoor gaan discussies al mis van bij het begin. Ik heb vrienden die op-en-top liberaal zijn en als dusdanig het socialisme verketteren. Zij weten ook waarover ze praten en zijn grote voorstander van het ieder-voor-zich-principe. De waarheid is dan wel dat het meestal ook gaat om mensen die dat kunnen betalen. Net zoals er overtuigde liberalen in mijn vriendenkring zitten, zijn er ook flaminganten die de hoogste prijs willen betalen voor hun onafhankelijke Vlaanderen. Zij beseffen heel goed hoe hoog die uiteindelijke prijs zou kunnen worden. Maar die overtuigde liberalen en flaminganten vormen een minderheid binnen mijn vriendenkring. Te veel mensen beseffen niet wat er op hen afkomt of kan afkomen. Als Belgen, als Vlamingen, zijn wij bovendien ook allemaal goedgelovig. 'Maar nee, dat zouden ze ons nooit aandoen.' Maar dat dachten Grieken, Spanjaarden, Italianen en Portugezen waarschijnlijk ook. De keuze voor een liberaal model is een keuze waarvan heel veel mensen achteraf spijt zullen hebben. Maar de sociaal-economische (r)evolutie van N-VA zal op dat moment al zo veel sociale zaken hebben afgebroken en vervangen door privatisering dat er geen weg terug meer is. Als de mensen massaal kiezen voor privatisering, dan is dat hun keuze, maar dan moet de kiezer op z'n minst weten wat de gevolgen zullen zijn. En daarom ook dit boek.

Zo hoop ik dat het duidelijk is dat ik geen problemen heb met Bart De Wever maar dat ik een tegenstander ben van zijn liberale ideologie en twijfel aan zijn zagezegde eerlijkheid. De eerlijkheid die hem en N-VA ooit hebben gered, zou nu wel eens het omgekeerde effect kunnen hebben zodra het eindpunt van hun ideologie voor iedereen duidelijk is. Wat ooit de laatste strohalm was, blijft nu strategisch goed verborgen. N-VA stond op het punt te verdampen toen een emotionele Bart De Wever op het televisiescherm verscheen en in een nooit geziene politieke eerlijkheid open vertelde over wat er allemaal was gebeurd. Dat moment gaf de man een gezicht waarmee burgers zich konden vergelijken. Helaas is de openheid van toen verdwenen en vervangen door strategie en sluwheid. Hij heeft capaciteiten, dat valt niet te ontkennen. Langs de ene kant bespeelt hij de media voor zichzelf en voor zijn partij als een absolute grootmeester en verzorgt hij zo de pr tot in

de puntjes. Anderzijds zijn z'n kennis en het vleugje humor dat hij politiek geniaal weet te gebruiken grote troeven. Ik maak van hem dan ook geen praktiserend leugenaar, wel iemand die door zijn capaciteiten constant rond de waarheid danst. In de politiek maakt dat van hem echter geen unicum. Rond de waarheid dansen, dat doen ze allemaal opperbest. We moeten ze misschien eens inschrijven voor *Sterren op de Dansvloer*.

Ook met Vlaanderen heb ik geen probleem. Straffer nog, diegenen die vinden dat er een probleem is met het respect tegenover Vlamingen moeten voor zichzelf en hun eigen mening opkomen. Dat is zowel een recht als een plicht en bovendien de enige manier om tot verandering te komen. Ik zie echter geen voordeel in een splitsing en denk bovendien ook dat dat doel niet realistisch is. Trouwens, ik die mij niet thuis voel in het Vlaanderen van vandaag kan toch moeilijk zeggen dat iemand anders zich thuis moet voelen in België? Maar het liberale Vlaanderen dat N-VA voor ogen heeft, is niet dat van mij en ik betwijfel ten sterkste of dat het Vlaanderen is van al die N-VA-stemmers.

Ik hoop dat het programma van N-VA voor 2014 duidelijk is, een verandering tegenover dat van 2010. De mist mag verdwijnen zodat iedereen goed kan zien waar het eindpunt ligt. Dan pas kan N-VA oprecht beweren dat de kiezer daarvoor gekozen heeft. Ik vind de N-VA nog altijd een democratische partij, maar ze heeft te veel karaktertrekjes overgenomen van haar liberale ideologie. Via infomarginalisering speelt ze in op de verzuring van de maatschappij. De *cromcommunicatie* die daarmee gepaard gaat, is onwaarschijnlijk. Ze laten bovendien uitschijnen dat ze het beste voorhebben met Vlaanderen en zijn burgers terwijl ze eigenlijk een deel van de Vlaamse strijd misbruikten om de sociaal-economische (r)evolutie van hun liberale agenda te kunnen doordrukken. De verkiezingen van 2014 zullen draaien rond het confederalisme, de liberale sociaal-economische agenda van N-VA zal opnieuw naar de achtergrond verdwijnen, al is dat wel de werkelijke inzet.

Er zijn duizend-en-één voorbeelden waarmee je kan aantonen dat N-VA niet altijd het beste voorheeft met de gewone werkmens. Niet omdat ze

N-VA is, wel omdat ze een liberale partij is. Zo laat ze uitschijnen te willen zorgen voor mensen aan de onderkant van de samenleving. Maar ondertussen zijn het wel die mensen die de rekening betalen van de bankencrisis waar ze nooit enige schuld aan hebben gehad. N-VA heeft bovendien niet één voorstel klaar om ook de veroorzakers hun deel van de verantwoordelijkheid te laten betalen. In dat opzicht is een bedrijf een weerspiegeling van het sociaal-economische beleid dat N-VA voor ogen heeft. Als een bedrijf in moeilijkheden geraakt, wat zijn dan de eerste oplossingen? Mensen met een precair contract ontslaan, de zwakkere werknemers. Tijdelijke werknemers, uitzendkrachten en mensen die voor onderaannemingen werken. Als er geen preciaire werknemers meer zijn, dan praat men over langer werken of goedkoper werken, dan praat men over nog meer flexibiliteit. Maar waarom kan het nooit anders? De CEO die zwaar wil inleveren, gevolgd door zijn directiecomité? Is het niet mogelijk om aandeelhouders eens een jaartje geen dividend uit te keren nadat de aandelen jaren aan stuk in waarde zijn gestegen? Moeten die bonussen en extralegale voordelen nog? Ook wat dat betreft doet N-VA geen voorstellen. Wel zijn er voorstellen om het ontslagrecht te versoepelen, minder vaste en meer tijdelijke contracten te geven, nog meer flexibiliteit te vragen en dat alles moet gepaard gaan met complete deregulering en altijd maar meer lastenverlagingen.

De verkiezingen in 2014 zijn samenvallende verkiezingen, we gaan dus ook kiezen voor Europa. Als het liberale Europa van vandaag niet het Europa is dat jij voor ogen hebt, dan is de N-VA dat hier ook niet. Ik hoop dat mensen zoals Beppe Grillo in Italië hun mandaten wel opnemen als ze Europees verkozen zouden worden. Net zoals ik hoop dat Syriza in Griekenland een dikke uitslag zal behalen. Je kan de Europese besparingswoede alleen stoppen door in je land links van het centrum te kiezen, door Europees links van het centrum te kiezen. Ik herhaal graag nog een laatste keer dat het enige verschil tussen de centumpartijen en de N-VA de snelheid is waarmee de Europese besparingsagenda zal worden uitgevoerd. En als je antwoorden wil van N-VA, stel hen dan vragen. Ga naar de *roadshow* en vraag naar oplossingen. Denk verder dan alleen de uitleg die ze geven, verbreek je ketens. In mijn opinie heeft geen enkele gewone werkende mens

baat bij het invoeren van een liberale samenleving, zijn we beter af bij het systeem dat we nu hebben en opnieuw moeten versterken. Wat zetten we in 2014 voorop: de winstverlening of de dienstverlening, *that's the question!* Aan u de keuze.

In de zoektocht naar antwoorden maakte ik regelmatig gebruik van liedjes-teksten of filmfragmenten. Ik begon dit boek met een stukje uit het nummer 'Guaranteed' van Eddie Vedder uit de film 'Into the Wild'. De film is een aanrader en hem bekijken maakt op zich al zo veel duidelijk. Dat doen de volgende lyrics ook. Afsluitend nog één keer Eddie Vedder, ditmaal met 'Society' uit *Into the Wild*.

*It's a mystery to me
We have a greed with which we have agreed
And when you think you have to want more than you need
Until you have it all, you won't be free*

*Society, you're a crazy breed
I hope you're not lonely without me*

*When you want more than you have, you think you need
And when you think more than you want, your thoughts begin to
bleed
I think I need to find a bigger place
Cause when you have more than you think, you need more space*

*Society, you're a crazy breed
I hope you're not lonely without me
Society, crazy indeed
Hope you're not lonely without me*

*There's those thinking more or less, less is more
But if less is more, how you keeping score?*

*Means for every point you make your level drops
Kinda like you're starting from the top
And you can't do that*

*Society, you're a crazy breed
I hope you're not lonely without me
Society, crazy indeed
I hope you're not lonely without me
Society, have mercy on me
I hope you're not angry if I disagree
Society, you're crazy indeed
I hope you're not lonely without me*

– Eddie Vedder, 'Society, soundtrack *Into the Wild* (2007)

